

Dit boek is speciaal ter ere van het 50 jarig jubileum van de Pinksterzending Arnhem herdrukt.

Het boek van zuster Alt was helaas al jaren niet meer in druk en daarom niet meer verkrijgbaar. Daarom wilden we het boek graag weer beschikbaar maken. We wensen u veel leesplezier en inspiratie bij het lezen over deze bijzondere vrouw, die aan de wieg stond van de Pinksterzending.

Herinneringen aan mijn leven - 50 jaar pinksterzending jubileum editie

Herinneringen aan mijn leven

M.A. Alt, J. Sigmond, C.M. van Dijk

Voorwoord: Fred Pathuis

Persoonlijk heb ik zr. M.A. Alt nooit mogen kennen; niet alleen behoorde zij tot een andere generatie dan ondergetekende, in de tijd dat zij net voor haar overlijden in Arnhem de Pinksterzending oprichtte, was ik nog een lagere school leerling in Groningen, met nog geen enkel besef van wat de Pinksterbeweging inhield. Maar dankzij dit boek heb ik haar wel een beetje beter leren kennen. Toen ik op vijftienjarige leeftijd tot bekering kwam, was naast het Woord van God haar boek Bijbelstudie voor zelfonderricht al snel voor mij een belangrijke bron van kennis. En bij mijn entree als voorganger in de Pinksterzending in 2003 kreeg ik al heel gauw een gedateerde uitgave van de 'Herinneringen' in handen gedrukt, want je moet toch wel iets weten over de voorgeschiedenis van je gemeente.

Wat mij vooral trof in de wijze waarop zij haar belevenissen onder woorden bracht, dat was haar vurige liefde en radicale toewijding aan de Heer, waarbij zij zichzelf toch nooit op de voorgrond plaatste. Zij was wars van wat zij noemde persoonsverheerlijking. Haar credo was heel duidelijk: 'Jezus alleen!'

Ik heb wel het voorrecht gekregen om één van haar medewerkers van destijds van nabij te leren kennen, nl. Bart Sigmund-de Vrij. De wijze waarop deze eveneens bescheiden vrouw vorm en inhoud geeft aan het volgen van de Heer op haar hoge leeftijd, vervult mij met diep respect. Ik voel me dankbaar en vereerd haar nog altijd in onze gemeente te mogen zien dienen, zowel in oudstenraad als in het pastoraat en de zendingscommissie.

Wat is er dan meer op zijn plaats in een jubileumuitgave van de 'Herinneringen' dan een door Clara van Dijk geschreven bijlage over het leven van deze trouwe volgeling van de Heer, ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Pinksterzending in Nederland? Ja, natuurlijk, dankbaarheid! Terecht alle eer aan de Heer voor al wat Hij heeft gedaan in die 50 jaar! Dat bovenal, maar ook dankbaar voor Zijn grondpersoneel, waarvan Bart er één is; voor haar man Hans, die zich ook samen met Dik Groeneveld vele jaren heeft ingezet in De Pinksterzending. En ten slotte dankbaar voor Michiel Gerrits van den Enden, die enkele decennia lang leiding heeft gegeven aan wat ik zelf ervaar als een unieke gemeente.

Ik hoop dat het Pinkstervuur dat het leven van zr. Alt in brand zette, ons bij het lezen van al deze herinneringen ook opnieuw in vuur en vlam zal zetten voor onze Heer.

Fred Pathuis

Voorganger Pinksterzending Arnhem-Centrum

Arnhem, 29 september 2012

Voorwoord: Mattijs Kattouw

De pinksterzending behaalt in 2012 de leeftijd van 50 jaar. Een mooi feit om te vieren. En wat is er mooier dan dit te vieren met een heruitgave van het boek 'Herinneringen aan mijn leven' van Moesje Alt, de vrouw die aan de wieg van de gemeente heeft gestaan? Een geschiedenis die het verdient om herinnerd te worden, ook door degenen die het verhaal nog nooit gehoord hebben.

Zuster Alt was een bijzondere vrouw en een rasechte pionier. Ze werkte als zendingszuster in een armenkolonie in Tahoe en ook daarna zit ze niet stil. In 1955 ontving ze zelfs een gouden eremedaille van de orde van Oranje Nassau voor haar zendingswerk. Ze werd als alleenstaande vrouw één van de toonaangevende leiders in de pinksterbeweging. De uitgaven van het blad 'Gouden schoven' en de liedbundel 'Glorieklokken' werd in heel Nederland bekend.

Toen ze 79 jaar was begon ze nog aan een avontuur als voorgangster van de Pinksterzending in Arnhem. Helaas overleed ze kort daarna. Over haar begrafenis schreef Jo van de Brink op 6 april 1962 in 'Kracht van omhoog':

“Het moet wel een merkwaardig figuur geweest zijn, die de oorzaak van zulks samentreffen was en die met deze grote verscheidenheid van voorgangers contact had. Het was nog opvallender dat de persoon waarvan de broeders afscheid namen, een vrouw was. Verleden week maandag werd 'Moesje Alt' te Arnhem begraven.”

In haar onstuitbare drang om haar hemelse Vader te volgen en haar leven in zijn dienst te stellen, ademde ze de pinkstergedachte; het is de Geest die de kracht geeft om God

te dienen. Alle obstakels zijn te overwinnen. Ze sprong met haar God over muren om Psalm 18 aan te halen. Wat een voorbeeld voor ons.

We zijn in de gelukkige omstandigheid dat één van de personen, die vanaf het begin betrokken is geweest bij de pinksterzending nog steeds in de gemeente actief is: 'tante Bart' zoals zuster Sigmond genoemd wordt. Op hoge leeftijd werkt ze nog steeds mee in de oudstenraad. In 2010 heeft Clara van Dijk over haar leven geschreven. Dat verhaal wilden we natuurlijk graag opnemen in deze jubileumuitgave.

Het jubileum van 50 jaar Pinksterzending is mogelijk doordat in al die jaren mensen zich in hebben gezet en in de voetsporen van zuster Alt zijn getreden. Natuurlijk denken we dan ook speciaal aan de oud voorgangers: Dik Groeneveld die het werk in 1962 overnam en Michiel Gerrits van den Enden, die tot in 2003 voorganger was van de Pinksterzending. Het voelt als een voorrecht om op mijn beurt in hun voetsporen te treden en te dienen in deze gemeente met zo'n rijke geschiedenis.

Een ieder die dit verhaal leest, wens ik Gods zegen toe en het is mijn gebed dat het mag inspireren om net als zuster Alt voluit te leven voor God.

Mattijs Kattouw

Voorganger Pinksterzending Arnhem-Rijkerswoerd

Arnhem, 29 september 2012

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	5
HERINNERINGEN AAN MIJN LEVEN	7
<i>Hoofdstuk I: kinderjaren</i>	<i>9</i>
<i>Hoofdstuk II: en toen kwam 's Heren tijd.....</i>	<i>34</i>
<i>Hoofdstuk III: in het werk des Heren</i>	<i>50</i>
<i>Hoofdstuk IV: gebedsverhoringen</i>	<i>75</i>
<i>Hoofdstuk V: het eerste pinksterlicht.....</i>	<i>92</i>
<i>Hoofdstuk VI: visioenen en profetieën</i>	<i>100</i>
<i>Hoofdstuk VII: naar Manokwari / Nieuw Guinea.....</i>	<i>122</i>
RAADGEVINGEN EN PERSOONLIJKE ERVARINGEN	139
<i>De gaven van profetie en gebedsgenezing</i>	<i>141</i>
<i>Strijd de goede strijd des geloofs</i>	<i>144</i>
<i>Wat God mij leerde betreffende de genezing door geloof</i>	<i>147</i>
<i>Uw ziekte is niet Gods wil.....</i>	<i>151</i>
<i>In Jezus' naam</i>	<i>155</i>
<i>Perfectionisme.....</i>	<i>162</i>
<i>Het leven met Christus, verborgen in God</i>	<i>163</i>
<i>Vertrouwen op Jezus.....</i>	<i>167</i>
ONS KAMPLEVEN.....	171

<i>Beeld uit het Nipponse concentratiekamp</i>	224
ZO IS HET VERDER GEGAAN	229
<i>Gemeentewerk</i>	232
<i>„Eikenstein”</i>	236
<i>Lectuurwerk</i>	238
DOOR GOD GEGREPEN: HET ONTSTAAN VAN DE PINKSTERZENDING	241
<i>Een jonge bekering</i>	243
<i>Waterdoop en Geestesdoop</i>	246
<i>Romeinen acht vers zesentwintig</i>	248
<i>Eerste opleiding</i>	251
<i>Iets over “moesje” Alt (22.8.1883 – 22.3.1962)</i>	253
<i>Naar het Jappenkamp</i>	254
<i>Bevrijding en Bijbelschool</i>	256
<i>Verliefd, verloofd, getrouwd</i>	259
<i>Naar Nederland</i>	264
<i>De noodzaak voor een nieuwe start</i>	265
<i>Allerlei locaties</i>	266
<i>Voortgang in Nederland</i>	267

HERINNERINGEN AAN MIJN LEVEN

Hoofdstuk I: kinderjaren

De herinnering aan mijn lieve, innig gelovige moeder heeft mij mijn leven lang niet verlaten. Zij bezat een rotsvast geloof, dat haar onder veel ziels- en lichamelijk lijden een serene rust deed bewaren. De allereerste herinneringen uit mijn prille jeugd zijn nauw verbonden met het ziekbed van mijn moeder. In de lichtglans van een ver, ver verleden — ik was nog geen vier jaar oud toen God haar, na een langdurig lijden, tot Zich nam — zie ik een jonge vrouw, met mooi donker haar op een rustbed liggen en hoor ik een vriendelijke, zachte stem die mijn twee jaar oudere broertje en mij toespreekt. In later jaren vertelde men mij, dat mijn stervende moeder, in de laatste ure voor haar heengaan, ons de handen zegenend had opgelegd en ons met haar zwakke stem de Heer had opgedragen. Wat het haar gekost moet hebben, haar beide kleintjes te verlaten, weet de Heer alleen. Haar laatste woorden waren geweest: „Vader, in Uw handen beveel ik mijn geest.”

Later, onder persoonlijke strijd en smart was het vaak háár beeld dat mij voor ogen stond en bad ik: Heer, schenk mij háár moed en volharding. De gedachte: ik heb een moeder in de hemel die voor mij bidt, was mij dikwijls tot troost in moeilijke omstandigheden. Zij was een lieve verschijning en wandelde met God. Haar rein en onbaatzuchtig leven, ons door anderen geschetst, was haar kinderen tot voorbeeld. Sommigen zijn van mening dat onze geliefden in de hemel alle voor-en tegenspoed met hun kinderen op aarde meemaken en hun strijd meevoelen, maar dat is moeilijk aan te nemen.

Hoe zouden zij, die na een leven van strijd en moeite de eeuwige heerlijkheid zijn ingegaan, nog bezwaard kunnen zijn met angst en zorgen? Ze zijn daaraan immers voor altijd

ontheven, gelijk de Schrift ons verzekert. Toch geloven wij vast, dat zij, ofschoon zij de moeilijkheden zien in een ander licht, niet ophouden voor hen te bidden, die de zware kamp hier beneden nog te strijden hebben. Wij geloven in de gemeenschap der heiligen, in de onverbreekbare eenheid welke bestaat tussen levende en ontslapen kinderen van God. In Christus vormen wij samen één lichaam. Mijn twee jaar oudere broer en ik zagen het levenslicht te 's-Gravenhage.

Bij mijn geboorte in 1883 ontving ik de naam Margaretha. Ik was het enige meisje onder drie jongens in het huis van onze grootouders, die ons, moederloze kinderen, liefdevol opnamen. Twee neefjes, broertjes, ongeveer van gelijke leeftijd als wij, die eveneens hun moeder door de dood verloren hadden, werden samen met ons opgevoed. Onze vaders, die elders hun werk hadden, bekostigden ons onderhoud. In mijn grootmoeder — God zegene haar nagedachtenis — vonden wij een tweede moeder, die ons een christelijke opvoeding gaf. Mijn moeder had behoord tot de destijds met enige minachting genoemde „kleine kerk” (zij was Gereformeerd) en mijn grootouders waren lid van de „Nederduits-Hervormde gemeente”. Al vroeg werden wij naar zondagsschool en kinderkerk gezonden, in het wijklokaaltje van de oude ds. Knottnerus, dicht in onze buurt. Later bezocht ik trouw met mijn grootmoeder de grote St.-Jacobskerk, het indrukwekkende gebouw in Den Haag.

Wij werden nooit tot kerkgang gedwongen. Ik ging vrijwillig mee, hoe jong ook. Vooral het machtige orgelspel ontroerde mij vaak en ook de samenzang, hoe slepend en zeurig die ook was in de oude tijd. Daar wij allen nogal muzikaal waren aangelegd thuis, hield ook ik veel van zingen. Wanneer soms de gemeente plechtig aanhief het prachtige gezang:

Halleluja, eeuwig dank en ere

Lof, aanbidding, wijsheid, kracht

Worde op aard' en in de hemel,

Here Voor Uw liefde U toegebracht

dan begon er iets in mijn kinderhart te juichen, vooral bij het slot:

Uw gemeenschap, Geest van God

Amen, zij ons eeuwig lot.

Onbewust voelde ik iets van de lieflijke genade ons toegebracht in het offer van Jezus Christus, en de tedere liefde des Heiligen Geestes, waarvan ik in later jaren zoveel zou spreken en getuigen. Uitgeleid bij het huiswaarts keren door de machtige geluidsgolven van het grote kerkorgel, voelde ik mij dan opgeheven tot een hogere sfeer en had ik een ogenblik nodig om mij te realiseren dat ik nog op aarde was. Deze indrukken werden echter spoedig weggevaagd, zoals dat gewoonlijk gaat bij kinderen. Hun aandacht wordt zo snel afgetrokken tot zichtbare dingen. Het mooie tapijt, dat haastig in het voorportaal werd neergelegd, omdat de koningin in de kerk aanwezig was met de kleine prinses Wilhelmina en gevolg, deed ons snel terzijde treden om haar voorbij te laten gaan. Koningin Emma bezocht zeer dikwijls de „Grote Kerk”. Koning Willem III zag ik daar nooit in mijn dagen, maar wel zijn gemalin en dochtertje. Prinses Wilhelmina is drie jaar ouder dan ik. Het lieve, kleine prinsesje met haar fijnbesneden, ernstig gezichtje, zie ik nog duidelijk voor mij. Zij zat altijd stil en eerbiedig te luisteren. Soms reikte zij met een lichte buiging haar moeder de Bijbel toe.

Zeer vaak ontmoette ik de kleine prinses, steeds aan de zijde van haar moeder in de deftige koets, of naast een hofdame in de arrenslee. Soms ook schaatsenrijdend op de grote Hof vijver in het Haagse Bos, altijd omringd van hof personeel, zelfs wanneer zij zich in de paleistuin bevond, waar zij met de bal en de hoepel speelde. Later zagen wij haar in haar ponywagentje naar Scheveningen rijden. Zij mende zelf, met een statige palfrenier naast haar gezeten. Stijf en correct, steeds in het wit gekleed, in aristocratische houding, groette zij beleefd en vriendelijk naar rechts en naar links. Zelden zag men het prinsesje glimlachen of vrolijk het publiek toewuiven zoals haar kleindochters dat heden doen. De hofetiquette was zeer streng in die dagen, zoals de prinses getuigt in haar laatste boek: „Eenzaam, doch niet alleen”, zo geheel naar het leven in die tijd geschreven. Er gingen talloze anekdotes over het koningskind rond. Het volk droeg haar op de handen, zij was de lieveling van allen.

Ook koningin Emma was zeer bemind, ofschoon men haar niet vaak opmerkte buiten het paleis zolang de koning leefde. Toen ik zeven jaar telde zag ik, aan de hand van mijn grootvader, de begrafenisstoet van koning Willem III voorbijtrekken. Alles staat mij nog helder voor de geest. De lange file van rijtuigen, de open wagens overdekt met bloemen, het gedonder der kanonnen en de treurmuziek (de mars van Chopin), geblazen door de Koninklijke kapel, het maakte op mij, zevenjarig kind, een diepe indruk. Ik dacht aan het prinsesje. Ze zou haar vader zeker erg missen, want we wisten dat vader en dochter veel van elkaar hielden. De kroon en andere tekenen van Koninklijke waardigheid, omhuld met palmtakken, werden in een open calèche vervoerd, die vóór de prachtige lijkkoets uitging. Het was ontzaglijk koud op de dag der begrafenis. De mensen rilden in hun dikke overjassen.

De winter van het jaar 1890 is berucht wegens de koude, die er toen heerste. Met mijn handen in het mofje stond ik in mijn met vilt gevoerde knooplaarsjes te trappelen van de kou, zodat mijn grootvader maar spoedig de weg naar huis met mij insloeg.

Na de dood van koning Willem III zagen wij de koningin en haar dochtertje veel vaker uitrijden dan vroeger. Het prinsesje bezocht geen school, zoals haar kleindochters, maar werd in het paleis onderwezen door gouvernantes en leraren. Daar ze zelden met andere kinderen mocht of wilde spelen groeide het kleine vorstenkind wel zeer eenzaam op. Haar moeder was haar grootste vriendin en zij werd in geen geval verwend. Het verhaal ging dat het prinsesje eens op haar verjaardag de zaal werd binnengeleid waar het prachtigste speelgoed stond uitgesteld, dure cadeaus van buitenlandse en Indische vorsten uit het toenmalige rijke Nederlands-Indië. Zij negeerde echter al dat moois en snelde regelrecht af op een paar beschilderde Scheveningse klompjes, die bescheiden tussen al het kostbare speelgoed stonden. Ze deed die aan haar voetjes en wilde verder noch van de prachtige poppen, noch van de andere cadeaus iets weten. De houten klompjes waren haar het liefst.

De onderwijzer van de prinses maakte haar eens echt gelukkig met een eenvoudige nieuwe griffeldoos. Ze holde er de lange paleisgangen mee door om het in haar kinderogen zo prachtige geschenk aan mama te laten zien. Na mijn moeders overlijden werd ik tijdelijk op een kleuterschool gedaan. Men noemde dat in mijn tijd: Bewaarschool. Boven het gebouw aan de Noordwal stond geschreven: Licht, Liefde en Leven. Ik herinner me er niet veel meer van. De juffrouwen waren lief voor ons, kleintjes, maar het enige, wat ik goed

onthouden heb is, dat de achterbuurtmeisjes, die als helpstertjes optraden in deze school, de melk opdronken en het beleg opaten van het brood, mij zorgvol van huis meegegeven. Ik weet niet meer hoe het feit aan het licht kwam. Misschien zagen ze mij thuis „afslanken”, mogelijk heb ik het zelf gerapporteerd, of mij beklaagd wegens de honger die ik voelde ... maar ik werd met een vaartje thuis gehaald en mocht niet meer naar de bewaarschool.

Naar de Grote School

Daar ik de vijf jaren al gepasseerd was, ging ik spoedig naar de Grote School. In mijn dagen waren er nog geen kidnappers en ook geen auto's. Aan de hand van een wat ouder buurmeisje wandelde ik iedere morgen en middag naar het tamelijk ver verwijderde schoolgebouw van de heer Hoffman, gelegen in een zijstraatje van het West-Einde.

De schooltijden waren van 9-12 en van 1.30-4 uur. „Op de stoep blijven, kindertjes”, werd ons dagelijks geboden. Door de Haagse straten reden in die dagen behalve vrachtwagens en rijtuigen, ook trams. Zelden gebeurden er ongelukken. Naar Scheveningen kon men ook voor 7 1/2 cent met de paardentram rijden, later kwamen er omnibussen en nog veel later elektrische trams die het voor 10 cent deden.

De fiets had nog maar kort haar intrede gedaan. Men reed op „vélocipèdes”, één groot wiel dat verbonden was aan twee kleinere wiertjes achter. De buurt liep uit wanneer zich een dergelijk vehikel vertoonde. „Alweer 'n nieuwe uitvinding,” zeiden de mensen, „hoe is 't mogelijk!” Men was vol bewondering. De straatjeugd zong het lied: „Een fiets, dat is toch iets.” Meisjes waagden het niet in het begin om op een fiets te rijden. „Dat staat toch niet,” was de publieke opinie en vooral die van de ouders, maar dat duurde niet lang, want zo'n

zeventig jaar geleden begon de emancipatie van de vrouw zich een weg te banen. De meisjes werden het moe, zo verklaarden zij zelf, om altijd thuis te zitten met een haakwerkje voor het raam, uitkijkende in het spionnetje naar de man die haar wilde trouwen. Zij wilden een beroep kiezen en zich zelfstandig door het leven slaan. Thuis hoorde ik met afkeuring spreken over de geëmancipeerde vrouwen en meisjes, die liever een sportblouse met omgeslagen kraag en halflange rok droegen dan de sleepjapon met baleintjes hoog in de hals. Hoe bekrompen men ook dacht over verschillende dingen, toch was het leven om en bij de eeuwwisseling oneindig veel rustiger en minder gecompliceerd dan na de eerste wereldoorlog.

De eisen, gesteld in de verschillende lagen van de maatschappij, waren heel wat bescheidener. Wat waren wij tevreden met onze gaslampjes en gaslantaarns in de straten, want elektrisch licht was er nog niet in mijn kinderjaren - hoe bewonderden wij later de eerste bevende elektrische lichtjes. Oud en jong waren er vol van in die dagen, evenals van de eerste bioscoop in Den Haag, de zgn. „verbeterde kinematograaf”. Met mijn grootvader mocht ik er heen. Onder knetterend lawaai werden de „levende beelden” afgedraaid. Het snerpde en schetterde zo erg dat ik er bang van werd. Toen ik later nog eens vroeg een voorstelling te mogen bijwonen werd mij dat geweigerd, op grond van de „onfatsoenlijkheid van de beelden” geprojecteerd op het scherm. In het begin wilde geen burger die zichzelf respecteerde naar de bioscoop. Toch geloof ik dat de hedendaagse films heel wat minder onschuldig zijn, dan die in mijn jeugd werden afgedraaid. Men luisterde toen ook meer naar de raad van predikanten en andere geestelijke leiders dan tegenwoordig.

De dienstmeisjes droegen in mijn kinderjaren allen blauwe japonnen en witte schorten en bij huiselijke feestjes waar zij moesten bedienen waren zij deftig in het zwart gekleed. Haar salaris was miniem, maar zij waren tevreden en beleefd. Hoe zijn de tijden veranderd! De leerplichtwet werd eerst in 1900 ingevoerd, vóór die tijd bestond er geen dwang van regeringszijde de kinderen naar school te laten gaan. Vandaar dat er onder ons volk zoveel analfabeten waren in mijn kinderjaren. Ieder jaar werd een groot kinderfeest gegeven in het „Gebouw van Kunsten en Wetenschappen” in Den Haag voor trouwe scholieren. Een zekere instantie had dit plan opgeworpen om het geregeld schoolbezoek daarmee te stimuleren. Zij heette geloof ik "Stichting tot wering van schoolverzuim". De leerplichtwet werd, zoals dat gewoonlijk gaat in dergelijke gevallen, zeer tegengestaan. Het volk, zo heette het, wilde zich niet aan banden laten leggen. Later berustte men erin en juichte men het plan zelfs toe. De sociaaldemocratie begon ook in mijn jeugd meer en meer veld te winnen, vooral onder de arbeidersklasse, doch de middenstand stond er afkerig tegenover. "De roden" werden fel bestreden. Men noemde hen veeleisend, ontevreden en ondankbaar en in de kerken werd vermaand tot nederigheid en onderwerping. Er bestond in mijn kinderjaren een enorm verschil tussen arm en rijk; er heerste grote armoede in de achterbuurten. Dit alles is wel door Gods genade ten goede veranderd. De maatschappelijke toestanden zijn reusachtig verbeterd. De predikanten uit mijn kinderjaren schenen in mijn oog heel deftige, stijve, ongenaakbare personen te zijn. Zij spraken afgemeten en op een bijzondere toon ook bij toevallige ontmoetingen; wel een heel verschil met de hedendaagse predikanten. Een uitzondering op de regel was ds. F. van Gheel Gildemeester, die joviaal met de jeugd omging; hij was ook de vader van veel kinderen. Over het

verscheiden van deze man Gods las ik kortgeleden in „Trouw” nog het volgende:

Op 73-jarige leeftijd verkondigde hij in de Grote Kerk in Den Haag op oudejaarsavond het Evangelie over de tekst: *Het zal geschieden ten tijde des avonds dat het licht zal wezen.*

De volgende morgen zat hij als kerkganger in hetzelfde bedehuis en 's middags legde hij enkele nieuwjaarsbezoeken af. Met de tram keerde ds. Gildemeester naar huis terug. De conducteur, die zijn kaartje knipte, droeg het nummer 103 op de kraag. De dominee zag dat en vroeg: „*Ken je psalm 103 ook conducteur? Geen vader sloeg met groter mededogen, op teder kroost ooit zijn ontfermend' ogen, dan Israëls Heer op ieder die Hem vreest!*”

Deze vraag aan de conducteur was Gildemeesters laatste woord. Hij overleed in de tram. Dat maakte diepe indruk op de vele kerkgangers, die hem 's avonds tevoren op de kansel hadden gezien, en die later bij het horen van de tekst Zacharia 14:7 altijd terugdachten aan de oudejaarspreek van Gildemeester. De preek was aldus geëindigd: „Het ongelooft zegt: wij gaan de eeuwige nacht tegemoet. Maar het geloof zegt: wij gaan de volle dag tegemoet. Halleluja. Amen.” Voor Gildemeester brak die volle dag binnen vierentwintig uur aan.

Het Leger des Heils deed met zijn vrouwelijke officieren en kadetten zijn intree in Holland en werd met achterdocht en zelfs met felle kritiek ontvangen. O, wat hadden die arme zusters veel te verduren! In stilte bewonderde ik hun moed, omdat zij zulke (in mijn oog) vreselijke hoeden moesten dragen en door iedereen bespot werden. Gewapend met hun Strijdkreet kwamen ze in kroegen en andere obscure gelegenheden en vermaanden de zondaars tot bekering.

Schimp, hoon en laster was hun loon, maar o, hoe werd het „Leger” in die dagen geestelijk gezegend. Honderden uit de donkerste poelen van zonde en ellende kwamen tot bekering.

Als meisje van 8 a 10 jaar bezocht ik eens met een vriendinnetje één van hun meetings, midden in de stad. Terwijl we daar rustig in het bedompte zaaltje zaten te luisteren naar een vriendelijke jonge heilssoldaat, die ons uit de Bijbel vertelde, werd de deur van buiten bekogeld met stenen en vuil en schreeuwde het gepeupel de gemeenste woorden. De toespraak van vrouwelijke officieren tijdens hun grote levendige samenkomsten werd gewoonlijk met een meewarige glimlach en een half minachtend schouderophalen door vele godsdienstige mensen, ook dominees, aangehoord. Een vrouw die predikte! Dat was ongehoord in mijn dagen, het was ver beneden alle kritiek.

De Maréchale en andere zusters verdedigden haar principes o.a. met woorden als: „Bezit een vrouw dan niet dezelfde Geest van God als een man? Heeft het eeuwenlange zwijgen van de vrouw de Gemeente Gods niet grote schade toegebracht?” Maar men luisterde niet. Later echter moesten veel tegenstanders erkennen dat de prediking door vrouwen, o.a. die van mevrouw Booth, de echtgenote van de generaal, duizenden tot zegen was geweest. Door haar bezielende boodschap redde zij grote massa's buitenkerkelijken die zich anders waarschijnlijk nooit zouden bekeerd hebben.

Wekelijks bezocht ik de zondagsschool. Wij hadden een lieve juffrouw die ons telkens weer de zin liet repeteren: „De Here Jezus stierf voor onze zonden aan het kruis.” Ik weet nog heel goed hoe ik over die woorden piekerde. „Maar wáárom deed de Heer Jezus dat?” vroeg ik mij af. Ik begreep het verband niet dat er bestaat tussen 's Heren offer en de zonde. Ik had

een tamelijk gesloten karakter en dacht voor mijn leeftijd heel diep over de dingen na. Als mijn tante, die bij ons de huishouding verzorgde, mij vaak zo zag zitten, stil voor mij uitstarend, vroeg ze: „Waar pieker je toch zo over, kind? Ga toch liever spelen.” Zo jong als ik was, drongen toch al talloze raadsels in mij naar een oplossing. Van nature beschroomd, uitte ik mij echter wel nu en dan levendig en spontaan, maar de ervaring had mij geleerd, dat de grote mensen je lang niet altijd begrijpen en de vrees voor spot deed mij dan liever zwijgen. Het grote heilsgeheim bleef om die reden voor mij verborgen.

De zondagsschoolonderwijzeres verstond zelf nog niet de diepe grond van het Evangelie. Ze verkondigde slechts plichtsgetrouw de Bijbelse leer, maar de uitwendige leer, gebracht zonder de innerlijke kracht van de Heilige Geest, is niet in staat geestelijk leven te wekken in harten van anderen. Hoezeer is het nodig dat de onderwijzers op zondagsscholen waarlijk bekeerde, wedergeboren mensen zijn, die bekwaam zijn de kinderen uit te leggen, dat zij met hun ondeugend, bevlekt hartje nooit de hemel kunnen binnengaan en de Heilige God aanschouwen - dat er Eén gekomen is, Die hun zonden heeft gedragen en geboet op het kruis. zodat zij vrij tot de Vader mogen gaan. Helaas, ik begreep het niet en was te verlegen om er bijvoorbeeld met mijn grootmoeder, die een kind van God was, over te spreken. In doodsangst wegens mijn stoutigheden begon ik mijzelf al op mijn 6e of 7e jaar onder de Wet te stellen en zo'n beetje als heilige te leven.

Ik hoor mij nog zeggen tot mijn twee jaar jongere neefje Ferdinand, met opgeheven vinger: „Als jij zo stout blijft, ga je naar de hel, weet je dat wel?” De kleine jongen keek mij met grote ogen aan, waarschijnlijk was hij zich niet bewust van zijn

"grote zonden". Mijn herhaalde struikelingen op geestelijk gebied waren in mijn kinderjaren al oorzaak van angst en berouw. Eerst veel later begreep ik, dat de Heer van klein af in mijn hart gewerkt had. Ik had een teer geweten en kon geen onwaarheid in mijzelf dulden.

Met pijnlijke verwondering hoorde ik vaak hoe de „grote mensen”, die ons bestrafden wegens de een of andere leugen of andere zonde, zichzelf schuldig maakten aan onwaarheden en veel groter fouten dan die zij in ons ontdekten. Eens gebeurde het dat mijn tante, op de verjaardag van mijn grootmoeder, haar een handwerkje schonk waaraan ik ook enige steken had gedaan. Tante zei grootmoedig en om mij een genoegen te doen: Kijk, dat heeft uw kleindochter nu echt zelf voor u gemaakt. Diep verontwaardigd sprak ik in mijn binnenste: „Dat is helemaal niet waar, ik heb er bijna niets aan gedaan. Tante heeft het zelf gemaakt” en ik huilde van boosheid en schaamte.

Naar de kinderkerk ging ik graag. Eens zat daar een vriendelijk oud moedertje dat een witte kap droeg, op een der zijbanken. Toen mijn broertje en ik haar hand in hand voorbij gingen, hield zij ons staande en haar lieve woorden heb ik nooit vergeten: „Kindertjes, hebben jullie Jezus wel lief?” Volwassenen weten vaak niet hoe een enkel vriendelijk woordje over Jezus een kinderhart kan treffen. Ik onderzocht mij daarna telkens: heb ik Jezus wel lief? en dan kwam in mijn hart prompt het antwoord: „Natuurlijk houd ik veel van Hem” en dan dacht ik aan een plaat die ik wel eens gezien had, waarop de Heer stond afgebeeld met de kinderen om Zich heen en een ervan op Zijn schoot. Ik had daarbij gedacht: De Here Jezus zegt niet eens tot die straatkinderen: „Ga je eerst wassen en trek een schone jurk aan, eer je bij Mij komt —

foei, wat zijn je handjes vuil” (de gewone aanmerkingen die ik en andere kleintjes dagelijks thuis hoorden), maar Hij neemt die vieze kinderen zo maar op Zijn schoot. Hij is erg, erg lief — zo besloot ik gedecideerd en vanaf dat moment had Jezus Christus, de Heiland, een grote plaats in mijn hart.

Was ik voorheen bang geweest voor die strenge God — nu beschouwde ik Hem als mijn grote Vriend en dat is Hij mijn leven lang gebleven. Hoewel onze goede grootmoeder ons leerde bidden, voor en na het eten, 's morgens na het opstaan en 's avonds voor het naar bed gaan, beschouwden de jongens en ik dat toch niet meer dan een gewoonte, een sleur. Alleen bij bijzondere gebeurtenissen werd ik bepaald bij de ernst van het Evangelie.

Zo viel ik eens, bij gelegenheid van een buitenpartijtje, in de rivier. Het water reikte mij al tot aan de hals en ik meende te zullen verdrinken. We hadden namelijk op een vlot gevaren en ik wilde achter de jongens aan op de wal springen, doch kwam in het water terecht. Een van de grote jongens trok mij bijtijds aan de kant, maar het had niet veel gescheeld of ik was in de diepte gezonken. De Heer sprak toen en vaak ook bij andere dergelijke voorvallen tot mij en toonde mij dat ik niet bereid was om te sterven. De angst sloeg mij dan om het hart. Wat moest ik doen om zalig te worden? Hoe zou ik ooit bij mijn moeder in de hemel kunnen komen? Maar ik durfde er met niemand over te spreken. O, hoe miste ik mijn moeder — hoe verlangde ik naar bemoediging en troost. Gij moeders, die dit leest, spreekt toch met uw kinderen vrijuit over de hogere dingen. Kleine kinderen vooral horen erg gaarne over Jezus spreken. Hun hartjes zijn zo ontvankelijk! Wat gij er in geplant hebt, kan nooit verloren gaan.

Ook al spreekt een kind zich niet uit, het verwerkt veel meer in zijn binnenste dan ge weet. Steeds weer dacht ik in mijn kinderleven: Was mijn moeder maar in leven, dan zou ik het háár wel durven vragen. De dichteres Jacqueline v. d. Waals schreef eens een gedichtje dat mij uit het hart was gegrepen. Hier volgt het:

Moeder, naar wier liefde mijn verlangen,
Sinds mijn kinderjaren heeft geschreid.
Ach, hoe zult ge me zo straks ontvangen,
Na de lange scheidingstijd?
Zult ge me aanstonds als uw kind begroeten,
Als 'k ontwaken zal uit mijne dood?
Zal ik nederknielen mogen voor uw voeten
Met mijn hoofd in uwe schoot?
Maar wat dan? Wat zult ge tot mij zeggen,
Bij het ver gegons van de Engelenschaar,
Als ge uw jonge, blanke hand zult leggen
Op dit oude, grijze haar?

Gods roepstem

Ik zal zo ongeveer elf of twaalf jaar geweest zijn, toen ik van God mijn levensroeping ontving, zonder het mij in dat uur bewust te zijn. In onze Kinderkerk zou een zendeling spreken, ik weet niet meer uit welk land hij kwam, maar ik wilde hem

graag horen. Toen ik de deur binnenging was juist een zangkoor in actie. Het zong het bekende zendingsslied:

Hoort gij die stemme, roepend uit de verte, Smekend om redding? 't Is een stem der smarte. . .

Ik stand daar als vastgenageld op de drempel en luisterde toe met alle aandacht. Toen rees er plotseling een groot verlangen in mij op: „Als ik groot ben wil ik zendingssuster worden. Dan zal ik de heidenkinderen van Jezus vertellen.” Ik wist in dit ogenblik dat ik het vaste besluit had genomen tot een plan dat niemand zou kunnen veranderen. Het was niet een bloot verlangen, doch een definitieve keuze en later, na vele jaren begreep ik dat God mij op dit moment geroepen had tot mijn levenstaak.

De indruk die avond in het kerkje ontvangen was wel diep, doch daar mijn hart nog onbekeerd en ik zelf nog zo jong was, bleef zij vaag in mijn binnenste besloten. Andere zaken begonnen beslag op mij te leggen. Daar mijn broer onmiskkenbaar muzikaal talent bezat, bezocht hij Haagse muziekschool, waar hij voor zijn einddiploma werd opgeleid. Hij bespeelde verschillende instrumenten, vooral orgel, piano en viool en werd weldra overal uitgenodigd om te spelen in besloten kringen t kerken.

Omdat ik in mijn jeugd een goede stem had, werd ik ook naar de muziekschool gezonden en samen met mijn broer speelde en zong ik bij kennissen bij feestelijke gelegenheden. Ik kreeg een kleine driekwart viool ten geschenke en ik begon ijdel te worden, omdat de grote mensen mij vleiden. Hoe onvoorzichtig is 't, een kind van die leeftijd zo in de hoogte steken. Ik verlangde een beroemde zangeres te worden, zoals

ik die o vaak in Diligentia had zien optreden voor een groot, bewonderend publiek dat haar met bloemen vereerde.

Toen ik de leeftijd van zestien jaar bereikt had, werd ik bij de directeur van de muziekschool (conservatorium) geroepen, daar ik verzocht had naar de solfègeklas (zo werd de opleidingsklas voor zangers genoemd) te mogen overgaan. Hij liet mij enige muzieknummers zingen en zei toen kort en bondig dat mijn stem erg achteruit was gegaan, wat vaak gebeurt bij kinderen van mijn leeftijd en er geen kans bestond dat zij ooit boven het middelmatige zou uitkomen.

Dat was een geweldige teleurstelling. Eerst veel later zag ik er de hand Gods in, die mij voor een leven in de wereld bewaard had. Ik besloot mij nu in een andere richting te ontwikkelen. Mijn onderwijzers prezen soms de versjes en verhalen die ik schreef en lieten die voor de klas voorlezen. Ik wilde studeren en schrijfster worden. Mijn wijze „ouderwetse” grootmoeder was echter van mening dat een meisje van mijn leeftijd behoorlijk de huishouding moest kennen en leren naaien opdat ik later een goede „hulpe tegenover mijn man” zou kunnen zijn, want ... wie weet? Zo werd ik naar een huishoudschool gezonden en behaalde op mijn 7e jaar de akte voor handwerken, een vak waar ik niet in 't minst voor voelde. Ik bezocht allerlei cursussen, maar alles liet mij onbevredigd. Dat God een ander plan met mij had, daarvan was ik mij niet bewust.

In die dagen leefde ik ver van God. Niet dat de godsdienst mij onverschillig was, maar ik was jong, energiek en gezond en zocht mijzelf door het leven te slaan. Het geven van handwerkonderwijs op de scholen stond mij gruwelijk tegen. Het salaris was zo miniem dat ik er niet eens mijn kleding van

kon bekostigen en ik ging graag goed gekleed uit met mijn kennisjes.

Graag bezocht ik de schouwburg en allerlei feestjes en wereldse pretjes. Met mijn broer, die vaak vrijkaarten kreeg voor de opera, mocht ik dikwijls mee en op deze wijze zette ik mijn leven voort als de meeste jonge meisjes uit mijn dagen. In 1898 had ik de inhuldiging van koningin Wilhelmina meegemaakt in de residentie. Zij was toen een meisje van achttien jaar en koningin over een imperium dat zich over vier wereldzeeën uitstreckte. Hoe rijk en machtig was Nederland in die tijden!

De prachtige kleding van de Indische vorsten, die in hofrijtuigen door Den Haag reden, en de verhalen die rondgingen over de weelde en schoonheid van Nederlands-Indië, waren mede oorzaak misschien, dat ik begon te verlangen dat beloofde land van melk en honing eens van nabij te zien.

Wat wist men in die dagen van Indië? Het was een toverland in mijn jonge ogen, vol geheimenissen als in de sprookjes van Duizenden-één-nacht. Radio en televisie bestonden nog niet en men wist alles slechts van „horen zeggen” en uit de kranten. Het huwelijk van koningin Wilhelmina met hertog Hendrik van Mecklenburg-Schwerin, gesloten op 7 februari 1901, was de heerlijkste nationale feestdag, die ik ooit in 't vaderland mocht meemaken.

Hoe rank en liefallig was ons koninginnetje in haar sneeuwwit bruidstoilet, hoe knap en fier de prins aan haar zijde in de gouden koets. Geheel Holland was op de been en aan het gejuich kwam geen einde. Ik telde toen zeventien jaren en genoot ten volle van de schitterende feesten in die blijde,

zorgeloze dagen toen er nog geen wolkje dreigde aan de politieke hemel en het volk juichend en hossend 's avonds door het met brandende vetpotjes verlichte Haagse bos trok: Oranje boven! Leve Wilhelmina.

Trots waren we allen op onze jonge koningin, die 't toch maar had aangedurfd om oom Paul (president Kruger van de Zuid-Afrikaanse republiek) een schip te zenden, waarmee hij zijn door de Engelsen geteisterd land kon ontvluchten. Wat voelden wij jongeren ook danig respect voor de dappere Zuid-Afrikaners, die hun land tot het uiterste verdedigden.

In de Grote Kerk hoorden wij een preek van ds. Gerritsen, de hofprediker. Muurvast stond zijn overtuiging dat God de nederlaag der Boeren niet zou toestaan. Zij moesten en zouden de Engelsen uit hun land verdrijven. Toen dit echter niet gebeurde, rezen er heel wat vragen op in mijn ziel. O, wáárom hielp God die wakkere, eerlijke strijders niet? Zij vochten toch voor de verdediging van hun land? Dit probleem, en vele andere, benauwden soms mijn ziel, maar ik sprak er met niemand over. Niet lang daarna nam ik, op verzoek van mijn lieve grootmoeder en ook omdat ik mijn geweten weer eens gerust wilde stellen, het besluit mij te laten „aannemen” en bevestigen tot lidmaat van de kerk waar ik als baby was gedoopt. Ik was immers geen ongelovige, zo hield ik mij zelf voor. Was er iets op mijn leven aan te merken? Immers niets! Waarom zou ik mij niet laten aannemen? Waren mijn vriendinnen, die met mij de catechisatie bezochten, ernstiger en beter dan ik? Wij beschouwden het vrijwel allen als een heilige kerkelijke plechtigheid, waaraan iemand, die zich christen noemde, behoorde te gehoorzamen, verder niets.

Zo legde ik wel met de lippen doch niet met 't hart, de heilige belofte af om God te dienen en te volgen. Met vele anderen

van mijn leeftijd werd ik door ds. Karres bevestigd tot lidmaat van de Nederduitse Hervormde Kerk in Den Haag. De belijdenistekst: „Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop”, drong mij wel in 't hart. We waren allen aangedaan en vol goede voornemens, maar die indruk ging spoedig voorbij. Mijn broer, nogal religieus aangelegd, onderzocht ieder soort van godsdienst en bestudeerde talrijke boeken over dit onderwerp behalve de Bijbel. Van ieder soort occulte wetenschap was hij op de hoogte: Theosofie, Spiritisme, Mormonisme, Rozenkruis, ja, wat niet al. Hij zocht als zovelen naar waarheid, doch Gods Woord bleef een gesloten boek voor hem.

„De Grote Meesters uit het Oosten”, met hun raadselvolle theorieën boeiden hem sterk, zoals zovele jongelieden rondom de twintig zich aangetrokken voelen tot de mystiek. Een al te vurig aanhanger van deze dwaalleringen was hij echter niet. Zijn werk - hij gaf muzieklessen - nam hem daarvoor te veel in beslag. Toen hij zijn eindexamen aan de muziekschool behaald had vertrok hij naar Friesland, waar hij te Bolsward tot organist van de kerk werd aangesteld.

Toekomstplannen

Hoe ik er toe kwam weet ik zelf niet precies, maar de wens om naar Indië te gaan, groeide met de dag in mij. Wat verlangde ik er toch naar, dit prachtige tropische land te leren kennen! Geen gedachte aan zendingsarbeid dreef mij daartoe, o neen, ik zocht afleiding en een ruimer leven dan ik genoot in 't huis van de grootouders. Dat monotone, saaie leven beviel mij niet langer, ik wilde iets van de wereld zien. Reizen en trekken deed men niet vaak in mijn jeugdjaren. De gelegenheid daartoe werd alleen door de trein geboden en velen zagen tegen een „spoorreis” op. De gelegenheid om naar Indië te

gaan liet niet lang op zich wachten. Een hoofdingenieursfamilie uit Banka, met verlof in Holland, bood aan mijn reis te bekostigen, indien ik de zorg voor de kinderen, samen met mevrouw, op mij wilde nemen. Daar ik dol was op kinderen, nam ik dit aanbod met beide handen aan.

Naar Nederlands-Indië

Zo vertrokken wij in 1903 met de Sindoro van de Rotterdamse Lloyd naar Java. Tevoren was ik afscheid gaan nemen van mijn predikant en hij had mij vriendelijk een goede reis toegewenst, maar diep in mijn hart had ik iets anders verwacht. Daarom begaf ik mij naar br. Wilkens, destijds zending onder de Joden in Den Haag. Hij was een goede vriend van mijn grootouders en ik vroeg hem of hij met mij wilde bidden vóór ik het land ging verlaten. Dit verzoek trof de oude man. Ik zie nog hoe hij met mij neerknielde en hoorde hem smeken of de Heer dit jonge kind in Zijn hoede wilde nemen op haar verre reis. Zijn sympathie en warme voorbede troostten mij zeer en waren mij een stimulans. Het afscheid, vooral van mijn dierbare grootouders, greep mij diep in 't hart. Zij begrepen eigenlijk niet wat mij dreef naar een ver en vreemd land te gaan. Had ik 't dan niet goed bij hen? O zeker, maar zij verstonden nog niet, dat de Hand van God mij daarheen leidde, omdat Hij ginds een taak voor mij had voorbereid. Mijn broer en beide neven brachten mij naar de boot en 't trof mij diep mijn oude grootvader daar aan de wal te zien staan, wuivend met beide handen en de ogen vol tranen. Ik heb hem nooit teruggezien.

Beide lieve oudjes zijn een jaar na elkaar overleden en mijn enige broer stierf op 60-jarige leeftijd, dus lang daarna, aan een hartaanval, ook zonder dat ik hem ooit weer had ontmoet.

Nooit heb ik kunnen denken, toen ik daar op mijn 19e jaar op eigen initiatief, zoals ik meende, naar Indië vertrok, dat de tropen mij een mensenleeftijd zouden vasthouden, daar ik vastbesloten was, na enige jaren naar Holland terug te keren. Inderdaad, Gods wegen zijn anders dan onze wegen!

In Batavia (Djakarta) aangekomen werd ik nog dezelfde dag aangetast door een hevige aanval van malaria-tropica. Deze verschrikkelijke, ziel en lichaam ondermijnende ziektemacht bleef vanaf dat tijdstip in meerdere of mindere mate op mij rusten. Ik sloeg er mij echter doorheen en wilde er niet aan toegeven, evenmin aan het sterke gevoel van heimwee, dat mij de eerste jaren zo plaagde. Het oude Nederlands-Indië was een bloeiend en heerlijk land in die dagen. Onder het wijze bestuur van Koningin Wilhelmina werd het tot de Gordel van Smaragd, over de ganse wereld beroemd.

Ik voelde mij er weldra thuis, ondanks de malaria, die mij steeds vervolgde. De doctoren raadden mij aan naar Holland terug te keren of werk te zoeken in een koel klimaat. Ik koos het laatste en daar Lawang algemeen geroemd werd als een gezonde plaats, besloot ik te solliciteren naar de betrekking van leerling-verpleegster aldaar. Een onbewust verlangen om mij nuttig te maken dreef mij daartoe - een innerlijke drang iets te mogen doen dat mijn leven waarde zou geven. Ik werd terstond aangenomen in 't krankzinnigengesticht bij Lawang. Doctoren en verpleegsters ontvingen mij zeer vriendelijk en met genoegen volgde ik de cursussen.

Er was in mijn omgeving geen sprake van geestelijk leven. Geen van de zusters bezocht ooit een kerk, iedereen diende de wereld, doctoren inclusief. Het werk legde weldra geheel beslag op mij, de zorg voor de arme, gebonden stakkerds vulde mijn leven. Viereneenhalf jaar mocht ik daar arbeiden en

verkreëg twee diploma's voor zieken- en krankzinnigenverpleging. Mijn leven bleef echter onbevredigd en rusteloos. ik merkte op, dat genezing onder deze armste der armen hoogst zelden voorkwam, of slechts korte tijd aanhield en ik leerde toen al de onmacht erkennen van menselijk ingrijpen waar het de ziel betreft.

Ofschoon ik onbekeerd mijn arbeid verrichtte vervulde vaak een grote barmhartigheid met deze arme, door satan gebonden zielen mijn hart. Geen dokter kon ze verlossen van hun waangedachten, angsten en jammer. Medicijnen brachten verdooving aan, doch geen verlossing. Meermalen drong de gedachte zich aan mij op: „Hier kan alleen de Heer verlossing aanbrengen!”

Maar persoonlijk zocht ik Hem niet, ofschoon er dikwijls, wanneer ik op de stille bergpaden wandelde achter 't gesticht, een drang in mij oprees om toch ernst daarmee te maken. Honderd maal in mijn jonge leven had Hij mij Zijn stem doen horen, waarschuwend, ernstig, liefdevol, maar moedwillig had ik de ogen gesloten voor 't licht. Ik begon mij (evenals vroeger samen met mijn broer) te verdiepen in spiritistische lectuur, las de boeken van mevrouw Van Calcar. De Bijbel bleef in die tijden een gesloten boek voor mij. Ik bestudeerde Theosofie en trachtte op allerlei manieren vrede te vinden op verkeerde, van-God-afleidende wegen. Een van onze zusters, een bijzonder mooi en innemend meisje, vertelde mij eens dat ze medium was en vroeg mij of we niet eens „ter afleiding” seances wilden beginnen. Nu, daar voelden velen van ons voor. Zo zaten wij avond aan avond in de kamer van Suzy, met de handen aaneengesloten te wachten op de welwillende geesten, die zich zouden aanmelden.

Wanneer men bedenkt hoe inspannend onze werkzaamheden waren en hoe ontzettend enerverend de voortdurende omgang is met krankzinnigen, kan men zich voorstellen dat spiritistische seances nu juist niet kalmerend op onze zenuwen werkten. Toen de doctoren er achter kwamen werden wij ernstig voor het gevaar van zenuwoverspanning gewaarschuwd, maar wij waren jong en overmoedig en gingen er mee door. Suzy, het medium, kreeg allerlei boodschappen van haar „vrienden” en gaf ze ons door. Wanneer wij onze handen op de kleine tafel legden en de geesten opriepen, neigde de tafel zich steeds in de richting van Suzy, ja boog zich zelfs tot haar.

In 't begin vond ik 't angstwekkend, want er was van bedrog geen sprake en de antwoorden van hen die wij opriepen werden duidelijk door tikken aangegeven, zodat ik begreep dat er wel degelijk geesten, goede of kwade, aanwezig waren. Later begon 't ons te vervelen. We kwamen doodmoe van ons werk en daarna die afmattende seances! Ten slotte verging ons de lust ze bij te wonen. Hoe wonderbaar heeft de Heiland mij steeds uit dergelijke zondige dwaasheden gered.

Zr. Alt als 15-jarig meisje
te 's-Gravenhage

24 jaar oud: de leeftijd
waarop zij zich bekeerde

Met haar pleegdochter
(1914)

Gambang Waloeh, het bergplaatsje waar zr. Alt met grote zegen onder de Java-bevolking zending bedreef. Uiterst links, met wit dak, de woning van zr. Alt, te' kindertehuis. Rechts daarvan het „kerkje”. Daar omheen verspreid de huisjes van de Javaanse christenen.

Temidden van de Javaanse jeugd te Gambang Waloeh.

Hoofdstuk II: en toen kwam 's Heren tijd

Ik werd ziek en de Heer begon tot mij te spreken. O, gezegend zij mijn God en Here, Die ons leven verlost van 't verderf en ons kroont met Zijn goedertierenheid en barmhartigheden. Zo ver was ik afgedwaald dat ik nooit meer bad of Gods Woord opende. Wij leefden allen als heidenen. Een van onze beste oudere zusters, een uitnemende verpleegster volgens de directeur, werd plotseling krankzinnig. Zij kreeg die aanval in ons zusterhuis, 's avonds na de dienst.

Dat gaf een grote opschudding, want ze werd agressief en hamerde op onze gesloten deuren, iedereen was namelijk in de kamer gevlucht. Onmiddellijk kwamen de gewaarschuwde doctoren en werd de arme ziel al schreeuwend weggeleid, als patiënte in 't zelfde gesticht, waar zij die morgen nog haar verpleegstersambt had uitgeoefend. We waren allen overstuurd en vol medelijden, want ze was een flinke en geliefde collega. Wat de aanleiding was tot haar krankzinnigheid kon niemand verklaren. Haar familie werd getelegrafeerd en daarna werd zij overgebracht naar een ander gesticht omdat de directeur haar niet een plaats wilde geven tussen de half normale patiënten, die haar als verpleegster gekend hadden.

Een van onze doctoren sprak er over, dat zij in haar boekenkast allerlei lichtzinnige, min of meer pornografische lectuur hadden aangetroffen en dat, zo meende hij, kon wel tot haar geestesstoornis hebben bijgedragen. Deze zaak greep mij zeer aan. Ik was al ongesteld toen het gebeurde, maar daarna stortte ik geheel in. Ik kon nauwelijks eten of slapen en vermagerde met de dag. De directeur gaf mij lange tijd verlof en ik dwaalde uren rond op de eenzame paden in 't gebergte zonder troost of rust te vinden. Alles was donker in mijn ziel.

Mijn bekering

Op een avond, het was in de maand juli 1908, knielde ik in mijn kamer voor het eerst na vele jaren neer en begon te bidden. Ik smeekte de Heer mij mijn wereldzin en al mijn andere zonden te vergeven; ik weende en beefde over al mijn leden, zo zwak en uitgeteerd was ik. Lange tijd lag ik op mijn knieën: „Here,” sprak ik, „laat mij toch niet als een wrak voortleven. Richt mij op en ik beloof het U met mijn ganse hart: ik wil een nieuw leven beginnen en U voortaan dienen.”

Toen stond ik op en legde mij ter ruste. Voor 't eerst sinds vele maanden sliep ik rustig en wel aan één stuk door tot de morgen. Toen ik ontwaakte voelde ik mij geheel gezond. Alle angst en pijnen waren verdwenen. Ik richtte mij op in bed en sprak halfsluipend: „O, wat is er toch met mij gebeurd?” En op hetzelfde ogenblik drong 't tot mij door: Jezus heeft mijn zonden vergeven en ik ben een kind van God geworden. Ik vouwde de handen en begon Hem te danken en op hetzelfde ogenblik was de kamer vervuld met lichtglans en een vrede, eindeloos teer daalde neer als balsem op mijn van ellende verscheurd hart. Toen greep ik de Bijbel en las: „Kom herwaarts tot Mij, allen die vermoeit en belast zijt en Ik zal u rust geven.”

Dát waren nu de rust en de vrede, waarnaar ik jaren gezocht had. Mijn ziel was gereinigd door 't bloed van Jezus en ik voelde mij vrijgekocht en blij. Ik kan niet zeggen wat er in mij omging in die ure. Alleen zij die een dergelijke ervaring hebben meegemaakt kunnen de grote dankbaarheid en blijdschap die mijn hart doorstroonden verstaan. Het scheen mij toe of ik in een andere wereld was overgeplaatst. Christus was in mijn hart en leven gekomen en alles was nieuw geworden. Onuitsprekelijk was mijn vreugde. Ik herinner mij

dat ik mijn rapportboek oudergewoonte opnam en mij gereed maakte naar mijn afdeling te gaan. De zusters zagen mij daar heengaan en vermaanden mij terug te keren. „Je ziet er nog zo bleek en miserabel uit,” zeiden ze. Maar ik antwoordde: „Ik voel mij helemaal beter. God heeft mij in één nacht gezond gemaakt.” Ik liep door en toen ik mij alleen bevond in de gang, was 't alsof de Heer tot mij sprak, zeer duidelijk: „Mijn kind, denk aan uw belofte.” Ik stond stil en hernieuwde mijn overgave aan Jezus, mijn dierbare Verlosser. „Here, zend mij waarheen Gij wilt. Ik ben bereid U te volgen en te gehoorzamen,” en dat meende ik met heel mijn hart. De vrede en onuitsprekelijke liefde van de Heilige Geest bleven ongeveer zes of zeven dagen lang op mij rusten. Mijn leven was plotseling geheel veranderd, ik zag alles in een ander en lieflijk licht. Het was mij of er op bloemen en planten een zilveren glans lag. Het is mij onmogelijk de heerlijkheid te beschrijven die mij telkens tot gebed en dankzegging drong.

Na de angst en vertwijfeling, die mijn ziel doorknaagt hadden, maanden achtereen, was de tedere liefde van Christus onuitsprekelijk zoet. O, wat kon ik Hem vergelden voor Zijn genadevolle barmhartigheid? Alles, alles wilde ik Hem offeren. Terstond begon ik te getuigen van de verandering in mijn leven. De zusters, die gewoon waren dat ik des avonds na afloop van de dienst danswijsjes en andere wereldse muziek op de piano voor hen speelde, waren ten zeerste verbaasd en ontstemd, omdat ik dat niet meer doen wilde. De liederen van Sankey die ik zong en speelde wilden ze niet horen. Die belachelijke vrome liedjes kunnen ons niet bekoren, zeiden ze — kom, wees toch weer als vroeger en speel een polka of wals of andere vrolijke melodie . . . maar 't was mij onmogelijk geworden dit te doen.

Er was een scherpe kloof ontstaan tussen mij en de wereld en dat in slechts enkele dagen. De Heilige Geest had beslag gelegd op mijn ziel. De dagen vol glorie en blijdschap gingen voorbij — de innerlijke vrede bleef, maar het overstromend gevoel van vreugde begon af te nemen en dat was maar goed ook, want de op mij rustende zegen maakte mij ten dele ongeschikt voor de arbeid. Mijn geest vertoefde in hemelse sferen en de onuitsprekelijke liefde van mijn Heer drong mij steeds weer tot gebed en aanbidding. Langzaam maar zeker trok de blijde glans, die mij zeven dagen had overschaduwd, van mij weg. Ik kon 't mij niet verklaren. De teleurstelling was groot. Ik had gemeend, dat die zalige toestand steeds zou voortduren. Had ik de Heer bedroefd?

Waarom is Zijn Heilige Geest van mij geweken? zo vroeg ik mij herhaaldelijk af en ik raakte in een zielennoed die verscheidene dagen duurde. Op een middag bevond ik mij alleen in het dagverblijf van mijn afdeling en mijn ziel schreeuwde tot God. De duivel maakte van mijn onrust gebruik om mij al de zonden en karakterfouten uit mijn leven weer eens voor de geest te toveren, zodat ik geheel wanhopig de handen wrong uit vrees voor de hel. O, waar moest ik heen met deze zware last op mijn ziel? Had de Heer mij dan verlaten? Toen wierp ik een blik door 't open venster en zag op naar de hemel om hulp. Op hetzelfde ogenblik ontdekte mijn oog een donker kruis scherp afgetekend tegen de heldere lucht en een stem sprak tot mij: „Mijn kind, uw zonden zijn genageld op het kruis.”

Nu eerst drong ten volle de grootheid van 't offer, door mijn Heiland gebracht, tot mij door. Natuurlijk, zo begreep ik, waren mijn zonden door Zijn genade vergeven, het was slechts een aanval van satan geweest. Ach, ik kende ook niemand in mijn

omgeving die mij licht had kunnen verschaffen. In dat moment verstond ik eerst recht dat Jezus voor mij gestorven was op 't kruis om al mijn zonden te boeten en mij door Zijn dood had vrijgekocht van de duivel. Ik begreep 't. Wanneer mijn zonden op 't kruis genageld zijn, rusten ze niet meer op mij. Ik was verlost, waarlijk verlost door 't bloed van mijn Jezus. O, de kracht van de Heilige Geest die over mij kwam in die ure. Hoe voelde ik mij versterkt. Nooit daarna heb ik meer getwijfeld aan mijn volkomen redding — nimmer, mijn ganse verdere leven door, voelde ik mij ooit onzeker in mijn verhouding tot God. Het donkere kruis, afgetekend tegen de hemel, schonk mij de vastheid des geloofs die mij verder door 't leven zou voeren.

Ik wist dat ik in dat ogenblik was wedergeboren door de Heilige Geest. Geen sterveling was daar bij tegenwoordig geweest, slechts de engelen Gods in de hemelen waren toeschouwers en juichten over deze ene zondaar die zich bekeerd had. Een grote kracht bezielde mij, een kracht die mijn jonge ziel zo nodig had om staande te blijven in de talloze beproevingen en verzoekingingen die volgden. Met diepgevoelde vreugde herhaalde ik telkens weer: Door genade ben ik een kind van God geworden. De Vader heeft mij aangenomen om Jezus' wil . . .

Kan ik ooit de zaligheid van dit wonderschone uur vergeten? Totdat de dag der dagen aanbreekt en ik mijn Heiland zal ontmoeten, wil ik Hem lof en ere toebrengen voor het offer voor mij gebracht. Het is dan ook vanaf dit heerlijke moment dat een grote, tedere liefde tot Christus zich meester maakte van mijn ziel — een liefde die mij tot heden toe vervult en dagelijks hoger stijgt in reinheid en zuiverheid. Het traditionele christendom kent deze liefdevolle toewijding niet van de ganse

persoonlijkheid, waarbij men met Paulus uitroept: Het leven is mij Christus, het sterven mij gewin. Bij mijn bekering heb ik God ontmoet en zij, die met mij deze ervaring hebben gemaakt, weten dat niets of niemand hen kan rukken uit de hand des Vaders. Ze zijn voor eeuwig de Zijne - Wie kan ons scheiden van de liefde van Christus? Geen verdrukking, geen moeite noch zorgen . . . Halleluja! Het is precies 54 jaar geleden dat God mij tot Zijn eigendom maakte, maar onuitwisbaar is dat uur in mijn geheugen gegrift, concreet en vast. Aan de bejaarde vroegere huisvriend van mijn grootmoeder, br. Wilkens, zendeling onder Joden in Holland, zond ik bericht van mijn bekering en vroeg hem tevens om raad betreffende de toestand waarin mijn ziel verkeerde. Soms, zo schreef ik, voel ik mij heel dicht bij Jezus en dan weer schijnbaar ver van Hem verwijderd. Wat de oorzaak daarvan toch kan zijn? Ik had mij geheel aan de Heer gegeven en probeerde in alles naar Zijn wil te leven.

De goede oude broeder wenste mij hartelijk geluk met de verandering van mijn hart en leven en vond 't slechts jammer dat mijn grootmoeder, die zoveel voor mij had gebeden, mijn bekering niet meer beleefd had. Verder legde hij mij uit dat de Heilige Geest ons, na de eerste grote blijdschap der bekering, gaat tonen, dat „de rechtvaardige uit het geloof moet leven” en niet uit het gevoel. Het gevoelsleven is van veel minder waarde dan het geloof. Het laatste gaat op en af, al naar onze omstandigheden en stemmingen zijn, maar 't geloof verbonden met de eerlijke wil om God te dienen, is een machtige factor in het christelijk leven.

Dit woord gaf mij veel licht en in later jaren heb ik mogen bemerken dat bergen verzet kunnen worden door de vaste wil om God te geloven en Hem op Zijn Woord te nemen. Het

gevoel ondersteunt weliswaar het geloof, doch is van weinig betekenis. De vaste keuze, de wil om Christus te volgen en te breken met heel het oude leven schenkt permanente overwinning.

Beproevingen

Na mijn bekering brak een tijd aan van beproeving en strijd. De bejaarde directrice van 't zusterhuis, die mij steeds zeer genegen was, begreep niets van mijn veranderde houding. Zij was rooms-katholiek en zag in dansen en andere wereldse vermaken geen gevaar. Eerst was zij zeer onder de indruk van wat ik haar uit de Bijbel vertelde en van mijn bekering, maar ze raadpleegde de pastoor en die waarschuwde haar tegen de ketterij van haar jonge vriendin. Zij deed beter met mij te breken, meende zij - deze vriendschap deugde niet, zij moest katholieke vrienden zoeken. Zo ontstond er een verkoeling tussen haar en mij. Ook mijn medezusters begonnen zich van mij terug te trekken. Ik scheen de enige te zijn in het grote gesticht die de Here diende.

Iedere week was er een ombeeraavondje ten huize van de directeur, en ik was een van de drie die daar geregeld aan deelnam. In die dagen was bridgen nog niet in de mode, maar ombereen, een kaartspel voor drie personen, was zeer in zwang. De gedachte: God wil niet, dat ik langer in dit werelds gezelschap verkeer, vervolgde mij dag aan dag, maar 't was moeilijk voor mij ermee te breken. Mevrouw v. B. was een vriendelijke dame, maar ze was nu eenmaal de vrouw van mijn chef, de geneesheer-directeur en 't valt niet licht zo iemand te duperen. Een omberpartijtje moet namelijk door drie personen gespeeld worden zoals ik schreef en men had mij uit velen verzocht één van de drie te zijn. Ten slotte besloot ik echter er een eind te maken, aangezien de Bijbel ons leert

Christus na te volgen en Zijn voetstappen te drukken en ... hoe kon ik mij de Heiland voorstellen met speelkaarten in de hand? Ernstig hield ik mij voor, dat ik mij volgens Jacobus 4:4 schuldig maakte aan vijandschap tegenover God, wanneer ik niet finaal met de wereld brak.

Zo schreef ik een „leitje” aan de directeursvrouw. In die oude tijd bezat ieder gezin in Indië een „leitje” waarop de huisvrouw haar boodschappen noteerde en ook wel briefjes aan de burenschreef. Ik verzocht haar, mij wel te willen ontslaan van het meedoen aan 't omberpartijtje, daar Gods Woord het dienen van de wereld verbiedt. En ik bood mevrouw v. B. mijn hartelijke excuses aan. De directeurswoning lag dicht bij 't zusterhuis en tijdens mijn dienst bad ik voortdurend of de Heer alles wel wilde maken. 's Avonds kwam mevrouw zelf naar ons huis gewandeld. Met uitgestoken hand trad zij op mij toe. „Wel, lieve zuster,” zei ze bewogen, „hoe zou ik u dat kwalijk durven nemen? Ik heb respect voor uw geloofsovertuiging en bewonder uw durf in deze omgeving.” O, hoe dankte ik God voor deze gebedsverhoring. Het mooiste was wel, dat de kaartavondjes, waarbij ook wijn gepresenteerd werd, voorgoed afgeschaft werden in de directeurswoning. De Geest van God drong mij herhaaldelijk mijn vroegere fouten tegenover anderen gemaakt, zoveel mogelijk in orde te maken. Ik schreef brieven aan verschillende personen die ik door een overijld oordeel gekwetst had, of op andere wijze benadeeld en vroeg om vergeving. De meesten vonden dat overdreven en onzinnig - sommigen antwoordden mij niet, maar mijn ziel verlustigde zich in God. Een persoon, aan wie ik een grote fout, door mij begaan, beled, sprak op geraakte toon: „Nu, zoiets had ik toch zeker niet van u verwacht, hoor!” Ik scheen ver in haar achting te zijn gedaald en zij nam een hooghartige houding tegenover mij aan.

Zij scheen niet te begrijpen, dat deze erkenning van schuld mij slapeloze nachten, angst en strijd had gekost en gaf mij geen woord van troost of bemoediging. Dit alles was wel zeer vernederend voor mijn van nature hoogmoedige hart, maar de overtuiging dat ik mijn Heer door deze belijdenissen behaagde, maakte mij weer innerlijk blij en gelukkig. Toch dit begreep ik eerst later — ging ik in mijn verootmoediging soms te ver. God vraagt niet van ons (zoals prof. Hofmeyer zegt) „dat wij ons hart binnenstebuiten moeten keren voor onverschillige mensen die ons vaak niet begrijpen.”

Indien wij iemand op enige wijze benadeeld hebben, behoren wij dat zoveel mogelijk goed te maken, doch de zonden in stilte bedreven buiten 't menselijk oog, zonden die ons eigen bestaan schaden, moeten wij de Heer alleen belijden.

Groot is Zijn barmhartigheid, oneindig de liefde waarmee Hij ons, zondaren, tegemoet komt. Geen zonde is te groot voor Hem, geen hart te donker, dat Hij 't niet zou reinigen in Zijn heilig Bloed en voor eeuwig uitwissen al onze schuld. Dikwijls ook treedt de duivel op het plan. Hij maakt Gods kinderen onrustig en beangst door hun ogen te doen vestigen op lang vergeven zonden, of hij dwingt hen dingen te belijden aan mensen, die alleen met de Heer besproken moeten worden.

Gewoonlijk wijkt de aanvechting wanneer men zijn hart en leven kinderlijk de Heer toevertrouwt en Hem de zaak, welke onrust wekt in de ziel, heeft blootgelegd. Houdt de gedachte, dat ge een en ander moet belijden aan een bepaald persoon echter aan — keert zij telkens terug, ook tijdens het gebed, dan is 't waarschijnlijk Gods stem, die in u spreekt en vermaant. Stel dan niet uit, sta op en maak uw zaak in orde en de vrede zal weerkeren in uw hart. Dat de mensen in mijn omgeving, die allen de wereld dienden, mij niet begrepen, kon

ik weten uit Gods Woord, o.a. uit 1 Joh. 3:1: „Daarom kent ons de wereld niet, omdat zij Hem niet kent.” Later bemerkte ik, dat de reden, waarom zoveel gelovigen niet opwassen in de genade en steeds bij hun eerste beginselen blijven staan, te vinden is in hun ongehoorzaamheid. Nadat ik eens gelezen had: „Ongehoorzaamheid aan Gods wil in de kleine dingen van het leven, belemmert de geestelijke groei”, besloot ik, naar 't licht dat ik had, mij in alles naar 's Heren wil te voegen, want ik wilde gaarne opwassen en vorderen op de weg door de Geest van God getoond.

Dat dit niet zo eenvoudig ging bleek mij maar al te spoedig. In mijn ijver begon ik mijn collega's te vermanen o.a. wegens het misbruik maken van de Naam van God. Zij lachten mij uit. „Zwijg nu maar”, zeiden ze, „je deed dat vroeger ook”. „Ja”, erkende ik dan, „vroeger was ik onbekeerd, maar nu dien ik de Heer”. Eén van de oudere zusters sprak, en zij meende 't werkelijk ernstig: „Dat loopt nog uit op godsdienstwaanzin, meisje- doe maar weer gewoon”. Zij hoopten allen, want zij mochten mij wel lijden, dat ik, als zovele naamchristenen uiterlijk de wereld zou blijven dienen, maar de bekering had te diep wortel in mij geschoten, dan dat ik ooit weer zou terugkeren tot het vroegere leven.

De apostel Johannes sprak, geleid door de Heilige Geest, duidelijke taal, waar hij vermaande: Hebt de wereld niet lief, noch wat in de wereld is. Zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem (1 Joh. 2 : 15). Ik geloof dat de meeste jonge christenen hierop schipbreuk lijden. God leerde mij terstond na mijn bekering afstand te doen van de wereld en een scherpe lijn te trekken tussen wat mag en niet mag, volgens de Bijbel. Dat heeft mij voor veel kwaads behoed. Ik geloof niet, dat iemand in ware gemeenschap met God kan

verkeren, die de wereldse vermaken nog najaagt of er zich door laat verleiden. Ik breng dit hier bijzonder naar voren, omdat ik in mijn verder leven zoveel jongeren zag vallen, alleen omdat zij de grens van 't door God geoorloofde overtraden.

De Heer ging diep en grondig met mij te werk. Ik hield veel van Lezen en las in mijn meisjesjaren rijp en groen — niet bepaald slechte boeken, doch wel lectuur die het stempel der wereld droeg. Na mijn overgave aan de Heer nam ik een kloek besluit. Van al mijn romannetjes, ja van ieder boek waarin Gods naam niet genoemd werd, maakte ik een auto-da-fé. - Ik legde ze op een stapel en stak er de brand in. Dat gaf een consternatie in het zusterhuis. Ze kwamen om de brandstapel staan en smeekten mij die mooie boeken toch liever aan hen af te staan en ze niet te vernietigen. Ik was echter van mening dat ik de dingen die ik voor mij persoonlijk schadelijk achtte, zeker niet aan anderen mocht geven. O.a. was ik in 't bezit van boeken van Willem Kloos, Frederik van Eeden, Multatuli en van 'n hele serie werken van Marie Corelli, die in mijn dagen favoriet waren in de hele wereld, enz. Al deze lectuur had op mijn geest geen al te goede indruk achtergelaten en mij van God vervreemd, ik wilde anderen daarvoor bewaren.

De lectuur van de zgn. Tachtigers in die tijd was vaak Godonterend. De zusters noemden mij fanatiek, maar daar ik steeds rustig en kalm mijn weg met God bewandelde, veranderde bij sommigen de haat in sympathie. Dat mijn superieuren steeds zeer tevreden over mij waren was in die dagen een van de lichtpunten, mij van boven geschonken. Een van de doctoren trof mij eens aan toen ik in de Bijbel zat te lezen. Half spottend vroeg hij: „Voelt u zich nu 'n bijzonder goed mens sinds u de Bijbel leest?” Ik antwoordde:

„Integendeel, dokter. Ik zie nu in 't licht van Gods Woord hoe verkeerd mijn leven was voorheen.”

Hij schudde lachend 't hoofd en liep door. Hij was nog wel de zoon van een dominee, zoals ik later vernam. Onder mijn medezusters was er één met wie ik telkens, wegens 't geloof, in conflict kwam. Toen ik haar een Bijbeltje wilde geven, barstte zij uit in schimptaal over de „vromen”. Die „kerkmensen” waren allemaal huichelaars en ik zou nog eens eindigen als zuster X (de verpleegster die als patiënt in 't gesticht was opgenomen).

Haar onredelijke woede scheen mij onbegrijpelijk, totdat iemand mij vertelde dat zij eenmaal als soldaat van het Leger des Heils meermalen op 't platform van haar geloof in Jezus had getuigd, maar daarna (was zij misschien in één van de christenen teleurgesteld?) als Demas was teruggekeerd tot de wereld. Meermalen heb ik hetzelfde ervaren bij half bekeerden. Bij de eerste de beste teleurstelling of verzoeking glijden zij terug in 't oude spoor en zinken dieper dan ooit tevoren. Deze arme zielen ontaarden vaak tot de grootste vijanden van het Evangelie en veroorzaken Gods kinderen veel moeite en verdriet.

Ze zijn gelijk aan de mens, beschreven in Matth. 12 : 43-45. De eens uitgeworpen demon neemt zeven andere geesten mee, bozer dan hijzelf en zij trekken in de leegstaande woning . . . die weliswaar gereinigd was door 't bloed van Golgotha, doch nog onbewoond door de Geest van God — het laatste van die mens wordt erger dan het eerste. Men kan zich op een bepaald tijdstip aan Christus overgeven en vergeving van zonde ontvangen hebben, zonder de wedergeboorte te hebben ervaren. Alleen zij die de Heilige Geest bij hun bekering in 't hart hebben ontvangen zijn wedergeboren en de

satan heeft, volgens 1 Joh. 5 : 18, zijn macht over hen verloren. Wij weten bij ervaring, dat ontrouwe christenen, vooral zij die een vooraanstaande plaats in kerkelijke kringen innemen, de grootste vijanden worden van het volle Evangelie en een treurige invloed uitoefenen op de jongeren.

God vraagt het offer

De Heer had mij kennelijk geroepen tot Zijn wondervolle dienst en ik wenste niet anders dan Hem te volgen als dienaar van het Evangelie. Maar . . . er bestond in mijn leven een ernstige belemmering om aan dit verlangen gevolg te kunnen geven. Ik had mij nl. kort voor mijn bekering officieel verloofd en alles was gereed voor mijn vertrek naar Holland, waar ik in 't huwelijk zou treden. Om 't hoge reispeld voor de boot uit te sparen plaatste ik een advertentie in de Indische dagbladen, waarin vermeld, dat een verpleegster zich aanbood om tegen vergoeding der reiskosten een zieke dame of kind naar Nederland te begeleiden. Ofschoon dergelijke advertenties gewoonlijk een stroom van aanbiedingen ten gevolge hadden, ging er ditmaal echter niemand op in. Onze directeur, die mij helpen wilde, verwonderde zich ook zeer dat er juist in die dagen geen enkel verzoek binnenkwam om een zuster die een patiënt naar Holland wilde transporteren. Het was hem een raadsel.

Eindelijk ontving ik een brief van een jonge onderwijzer. Hij schreef mij dat zijn vrouw, met wie hij kortgeleden getrouwd was, aan t.b.c. was gaan lijden en ten spoedigste naar Holland moest terugkeren. Hij vroeg mij haar te begeleiden, maar hij kon de eerste klas op de boot niet betalen. Ik antwoordde verblijd, dat 't mij hetzelfde was, eerste, tweede of derde klas te reizen, als ik maar naar Holland kon vertrekken. Alles was dus al geregeld, mijn koffers waren gepakt en mijn verloofde

wachtte in Holland op mijn komst, toen ik een telegram van de onderwijzer ontving waarin vermeld stond dat 't Gouvernement hem verlof had gegeven zelf zijn jonge vrouw naar Nederland te brengen . . .

Dat was een nieuwe teleurstelling! Dan maar weer wachten op een volgende gelegenheid, zo meende ik. Nog begreep ik Gods leiding niet. Maar juist in die dagen wees Gods Geest mij herhaaldelijk op 't woord in 1 Cor. 7:39: „Zij is vrij om te trouwen met wie zij wil, mits in de Heer”.

Als een messteek trof mij dit woord in het hart, waaruit ik begreep dat God het huwelijk met een onbekeerde niet goedkeurt. Natuurlijk had ik daar sinds mijn bekering over nagedacht, maar er mij goedkoop overheen gezet met de gedachte: „Hij zal zich zeker wel bekeren als we eenmaal samen zijn”. - En ik geloof dat veel jonge mensen van die mening zijn en daardoor een ongelijk juk aantrekken met een ongelovige, tegen Gods wil. Resultaat? Diepe teleurstelling en een ongelukkig huwelijksleven! Dag en nacht vervolgde mij bovengenoemde tekst, zodat ik bijna onder de druk bezweek. Wanneer ik dit tere onderwerp hier in enkele regels aanhaal, geschiedt dit slechts met de oprechte bedoeling onze jonge lezers te waarschuwen tegen een onbedacht huwelijk. Twee zielen zo nauw aan elkaar verbonden kunnen niet anders dan diep ongelukkig worden wanneer de een de ander niet verstaat op geestelijk terrein - wat heb ik daar later veel droevige voorbeelden van gezien!

Na veelvuldige correspondentie besloot ik de band, die al sinds onze kinderjaren tussen ons bestond, te verbreken. Ik was mij in die dagen ten zeerste bewust van het feit dat God mij niet tot het huwelijk geroepen had, maar tot Zijn speciale dienst en dat verschafte mij onuitsprekelijke innerlijke

vreugde- een vreugde zo groot, dat alle natuurlijke gevoelens daardoor verdrongen werden. Ik besloot mijn leven in te richten naar 1 Corinthe 7:34. De gedachte dat mijn Heiland mij, onwaardige, wilde gebruiken - hoe en op welke wijze was mij nog onbekend - maakte mij zielsgelukkig. In mij brandde het vuur waarvan Paulus spreekt tot de Corinthiërs (9:16): „Wee mij, indien ik 't Evangelie niet verkondig!”

Een foto genomen tijdens een convent van Pinksterevangelisten te Surabaja in de eerste jaren van de Pinksteropwekking op Java (1925-1930). In het midden zittend zr. Alt; links en rechts zittend de brs. Van Gessel en Weenink van Loon.

In 1932 verhuisde zr. Alt naar Kediri, waar een bloeiende gemeente ontstond.

Hoofdstuk III: in het werk des Heren

Bede:

Heer, dood in mij 't hartstochtelijk verlangen naar 't geen Uw liefde mij ontnomen heeft, en laat mijn ziel toch nieuwe kracht ontvangen, die mij weer lust tot kloeke daden geeft. Brengt Gij in mij tot zwijgen alle vragen, waarop het verstand toch nooit een antwoord vindt; leer mij U volgen, zonder ooit te klagen: Gij immers weet, wat goed is voor uw kind.

(Uit: „Licht en Waarheid”)

Zo was ik dan gereed om mijn Heer te volgen, doch de weg was m nog niet bekend gemaakt. Behalve de Bijbel las ik veel in de boeken va Spurgeon en dr. Andrew Murray. Naast Gods Woord was mij "De navolging van Christus" door Thomas à Kempis het liefst. Ik wachtte stil op Gods leiding en vele vragen rezen in mij op. Op mijn afdeling in het gesticht waar ik werkte bevond zich een jonge inlandse vrouw. Zij heette Waris en was wat wij noemen een „Periodica”, d.w.z. ze leed aan een vorm van krankzinnigheid die zich na een korte pauze van welbevinden herhaalt.

Het is voor verpleegsters, die belast zijn met de zorg van deze patiënten, dikwijls vreselijk om deze stakkerds, na een korte periode van genezing, weer terug te zien vallen in de oude toestand. Waris was eenvoudig verschrikkelijk om aan te zien wanneer de duivelse machten haar aangrepen. Dan moest alles om haar heen in veiligheid worden gebracht want geen stoel bleef heel in haar handen, wanneer zij tegen haar denkbeeldige vijanden vocht. Zij werd dan in een isoleercel gebracht en ging uren lang in 't „permanent” bad om te

trachten haar tot rust te brengen, maar dat gelukte in haar wildste momenten nooit. De kalmerende medicijnen, o.a. chloral, spuwde zij ons in het gezicht.

„Zie je ze niet?” schreeuwde ze ons, haar verpleegsters, toe - „ze komen uit de lucht op mij af en willen mij vermoorden”. Vreselijk was haar angst voor de demonen die haar omringden. Met loshangende haren sloeg en krabde zij zichzelf. Deze toestand duurde gewoonlijk 7 a 8 dagen. Dan werd zij langzamerhand rustiger en uitten wij, zusters, een zucht van verlichting: „Waris wordt weer normaal.” Ze begon weer voedsel tot zich te nemen, liet zich kleren aantrekken en baden en sprak van lieverlede verstandige woorden. Van de toestand waarin zij verkeerd had, herinnerde zij zich niets. Helaas, na enige weken herhaalden zich weer de satanische aanvallen.

Na mijn bekering las ik vaak in de Bijbel van de genezingen door onze Heer verricht en bad ik: Here, waarom kunnen wij de duivelen niet uitwerpen zoals in Uw dagen? Want ik was er innerlijk van verzekerd dat deze vreselijke krankheden door de satan worden teweeggebracht en men dergelijke ziekte toestanden niet onder zenuwzwakte e.d. kon rangschikken.

Ik begon in al deze gevallen de hand van de duivel te zien en beschouwde ze als bezetenheid. De doctoren waren en zijn echter van een andere mening tot op heden. Eens, toen ik in een rustig uur, te midden van mijn patiënten de Bijbel opende, vloog een vrouw plotseling van haar bed, waarop ze schijnbaar had liggen slapen. Zij rukte mij het Boek uit de hand en scheurde er precies en netjes de bladen uit die ik juist op 't punt stond te lezen: Johannes 14 tot 16, de belofte van de Trooster, de Heilige Geest. De valse lach op het woeste

gezicht van de vrouw liet mij niet in onzekerheid betreffende de geest die haar tot de daad aandreef.

Al in die dagen voelde ik aan, hoe groot het gemis is aan apostolische krachten in de kerken. Waar zijn de predikers die de zieken volgens Jacobus 5:14 met olie zalven en de handen opleggen ter genezing? Wie houdt zich aan 't bevel: werpt de duivelen uit? zo vroeg ik mij af. Heeft de Heer Zijn dienstknechten niet zelf bevolen: Geneest de zieken?

Wanneer de arme Waris, in haar normale toestand, naast mijn stoel gehurkt zat en zacht op smekende toon met mij praatte: „Nona, laat mij naar mijn desa gaan, ik heb zes kinderen en de kleinste is nog een baby. Mijn man kan er alleen niet voor zorgen!” dan voelde ik pijn in 't hart, ziende haar tranen, terwijl ik maar al te goed wist: Over enige weken is 't weer mis met je, arme ziel, en dat niet alleen . . . de perioden van normaliteit zouden steeds korter worden in het verloop der krankheid, totdat zij ten slotte haar leven in demente (versufte) toestand zou eindigen . . .

Waris was één van de vele gevallen in de gestichten waarbij iedere menselijke hulp faalt, geen arts hulp kan bieden. Ik wist toen nog niet, dat God al begonnen was de eerste droppelen van de Spade Regen te doen vallen in Afrika en Amerika en honderden genezen werden van krankheid en duivelen uitgeworpen in de Naam van Jezus. Eerst jaren daarna brak de opwekkingsglorie ook in Europa door, maar in de dagen van mijn bekering (1908) verkeerde de gemeente van Christus nog in slapende toestand. Laat mij hier bijvoegen, dat ik lang niet iedere zielsziekte als bezetenheid beschouw. Onrust, gewetensangst, permanente slapeloosheid, mensenschuwheid, een sterk minderwaardigheidscomplex en

de gewone zenuwachtigheid wijzen wel op demonische invloeden, doch zijn geen bezetenheid.

Iemand die waarlijk van een boze geest bezeten is spreekt en handelt geheel naar de wil van de demon die hem beheerst en beslag heeft gelegd op zijn innerlijk wezen. Daarom is demonische bezetenheid bij een waar christen uitgesloten. Hij kan wel tijdelijk onder invloed geraken van omringende duivelse machten, maar hij kan er nimmer een speelbal van worden, want Christus leeft in hem en bewaart hem voor algemene inbeslagneming van satan (1 Joh. 5:18). Onze Heiland sprak eens deze heerlijke woorden (Joh. 10:27-30): „Mijn schapen horen Mijn stem en Ik ken ze en zij volgen Mij en Ik geef hun eeuwig leven en zij zullen niet verloren gaan in eeuwigheid en niemand zal ze uit Mijn hand rukken.”

Dit is echter alleen van toepassing op de christen die „in Jezus blijft” en Hem volgt en zich dagelijks door Hem laat vasthouden. Het is door ongehoorzaamheid dat we onder invloed van satan komen en de Heilige Geest bedroeven. Van letterlijke bezetenheid is daarvan echter geen sprake. De ongehoorzame christen, die bezweken is voor één of andere verzoeking, kan echter steeds vergeving vinden in het Bloed van Christus — alleen, er kan bij hem geen vordering in het geestelijk leven plaatshebben, tenzij hij zich wederom geheel toewijdt en de zonde aflegt. Er zijn vele zwakke overgevoelige zielen, die van nature ontvankelijk zijn voor iedere indruk die zich aanmeldt. Wegens moeilijke levensomstandigheden raken zij het stuur kwijt en verliezen zij bij één of andere zorg het evenwicht. Zij „kunnen er niet meer tegenop”, worden moedeloos en neergedrukt.

Door tegenspoed in zaken of teleurstelling in de liefde, door miskenning en achteruitzetting, kan zelfs een gelovige het

spoor bijster worden. Hij wordt een teruggetrokken, mensenschuw, vreemd mens, verward van geest, behept met een sterk minderwaardigheidsgevoel. Deze mensen zijn niet „bezeten” maar diep ongelukkig. Zij hebben geen psychiater nodig, doch de rustige liefdevolle leiding van een tactvolle zielverzorger, die de gave bezit de gewonde ziel tot Christus de Heelmeester te voeren. Hier past geen uitdrijven van boze geesten, wat hen nog meer beangstigt en vreesachtig maakt, maar een welmenend, meevoelend woord, dat hen op hun gemak stelt en hen doet opzien tot Eén Die gesproken heeft: „Komt herwaarts tot Mij die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven.”

Bij werkelijk bestaande bezetenheid bestaat er echter slechts één weg tot verlossing: „Werpt de duivelen uit.” Wij mogen en moeten hier op dezelfde wijze handelen als onze Heer en Heiland, die met strenge woorden de duivel gebood zijn slachtoffer te verlaten. Voor de prediker geldt echter het nadrukkelijke bevel: Bid en vast, want dit geslacht vaart niet uit dan door bidden en vasten.

Wegens gebrek aan kennis, want deze dingen werden ons nooit in de kerk geleerd, waagde ik het niet deze handeling, het uitwerpen van demonen, toe te passen, vrezende dat de boze geest zich op mij zou wreken. Ik bad wel veel voor deze arme bezetenen, echter zonder succes, want God kan ons niet verhoren tenzij wij Zijn Woord gehoorzamen. En Hij gebiedt ons: In Mijn naam zullen zij duivelen uitwerpen. Markus 16 was voor mij en duizenden anderen in mijn jeugd jaren een duister hoofdstuk. Bij de verzorging van zenuwzwakke en afgetobde zielen gaf God mi echter vaak een grote zegen. Wanneer zij er toe konden komen hun zonden te belijden en hun hart aan Jezus te geven, trad vaak

op verrassende wijze de genezing in. Het kan een bezwaarde ziel toch zo opluchten wanneer men 't har eens kan uitstorten bij een betrouwbare voorganger, die de zonde belijdenis van zijn gemeentelid niet verder brengt dan bij God alleen. Menige afgedwaalde stakker zou bijvoorbeeld voor zelfmoord bewaard kunnen blijven indien hij zijn hart wilde openen voor een geestelijke leider in wie hij volkomen vertrouwen kon stellen. Er zijn duizenden mensen in grote zielen nood en zij zoeken naar een hart dat hen begrijpt er onder vier ogen met hen spreekt en raad schaft.

De Sabbat

Terwijl ik aldus wachtte op de Heer, hopende en biddende dat Hi mij mijn verdere levenstaak zou aanwijzen, kreeg ik af en toe bezoek in mijn kamer van een medezuster, die tot de kerk der Zevende-dagsbaptisten behoorde. Zij vroeg mij: „Ik zie je zo vaak naar je afdeling gaan met de Bijbel in je tas, ben je gelovig geworden? Vroeger was je dat toch niet?”

Ik antwoordde: „De Heer heeft mij bekeerd en mij een nieuw hart gegeven.”

„Nu,” zei ze met nadruk: „Als je dat ernst is, wil je toch zeker God: geboden onderhouden?” Verwonderd keek ik haar aan. „Wel, natuurlijk wil ik dat en ik meen ook dat ik begonnen ben dat te doen ...”

„Nee,” sprak zij beslist, „dat doe je niet - ten minste tot heden niet,” en de Bijbel opslaande bij Genesis 2:3 vervolgde zij: „Als je werkelijk gewillig bent om Gods geboden na te leven, dan moet je op zaterdag rusten, in plaats van op de heidense zondag - want de zevende dag is de Sabbat des Heren. Lees dat maar!” Dat was iets geheel nieuws voor mij. Daarvan had ik nooit gehoord. Mijn protestantse ouders en voorouders

hadden nooit anders dan de zondag als wekelijkse rustdag onderhouden en ik wist niet beter. De gedachte dat ik in iets mijn Heiland zou kunnen mishagen dreef mij terstond tot onderzoek van wat de zuster mij verklaarde. Men vergete niet dat ik jong en onervaren was en niemand in de omtrek kende die mij Gods Woord kon uitleggen. Handig, als alle Sabbattisten, sloeg zij talrijke teksten op, die mij moesten overtuigen van de noodzaak, de zevende dag te onderhouden.

Zoals ik gewoon was ging ik met al mijn problemen tot de Heer en smeekte Hem ook voor deze zaak om wijsheid. Het was mij na mijn bekering iedere zondagmorgen een vreugde geweest om het schone kerklied te zingen: "Wees gegroet, gij eersteling der dagen, Morgen der verrijzenis." Maar nu was er twijfel in mijn hart gekomen. Mocht ik dat lied eigenlijk wel zingen? De zuster voorzag mij rijkelijk van adventistische lectuur. De dwalingen daarin vervat konden mij niet boeien, doch Exodus 20:8 kon ik maar niet vergeten. Steeds weer stonden mij de woorden voor de geest: „Gedenk de Sabbatdag dat gij die heiligt.”

Dat dit gebod alleen tot de Joden gericht was en niet tot de gemeente uit de heidenen, maakte niemand mij duidelijk. Ik kende het verschil nauwelijks tussen oud- en nieuw-verbond. Indien men mij uit Exodus 31:16,17 getoond had dat God Zich met 't Sabbatsgebod uitsluitend tot Israël richtte en uit Handelingen 15:28 had aangewezen dat de Nieuwtestamentische Gemeente geen Sabbatsbevel was opgelegd, zou ik waarschijnlijk nooit de zevende dag zijn gaan houden, maar, zoals ik opmerkte, er was niemand in mijn omgeving die ik kon raadplegen.

Een predikant kwam uit 't naburige Malang iedere zondag in het kerkje te Lawang preken, maar we zagen hem nooit in ons grote gesticht, dat ongeveer een half uur van 't stadje verwijderd lag. Al voor ik tot het besluit kwam mij aan te sluiten bij de Gemeente van Zevende-dag-baptisten, had de Heer mij al de ogen geopend voor de waarheid van de Bijbelse Doop door onderdompeling. Ik voelde in mij een drang om openlijk van Jezus te getuigen door middel van de Doop zoals de gelovigen dat deden in de eerste eeuw.

Ik las en herlas Handelingen 2 en 8:26-40 en bemerkte dat er in de ganse Bijbel geen sprake is van de kinderdoop, maar dat God, integendeel, van de volwassen gelovigen deze stap eist, een stap die in volle confessie moet gedaan worden. Vooral Romeinen 6 maakte diepe indruk op mij. Bij mijn bekering toch was mijn oude leven met Christus gekruisigd en ik was in Hem een nieuw schepsel geworden, dit nu werd bevestigd in de Doop door onderdompeling.

Zo liet ik mij dopen in de rivier. Symbolisch legde ik hierbij mijn oude leven of in 't watergraf en stond op als een nieuw schepsel in Christus. Zeer wel begreep ik dat niet het water van de Doop mijn zonden kon uitwissen, doch dat slechts de geloofsblik op Jezus, Die alles voor mij volbracht had, mij gered had van de eeuwige dood. Eén plant was ik met Hem geworden in de gelijkmaking van Zijn dood en opstanding. Ik ervoer 't diep in mijn ziel: Slechts deze Doop, welke op grond van 't geloof en persoonlijke overgave geschiedt, heeft waarde in Gods oog. De kinderbesprenging, hoe goed ook door gelovige ouders bedoeld, is waardeloos. Zij is een kerkelijke instelling, niet door God bevolen.

Ik bestudeerde daarna ook al de teksten die de Sabbatvierders gewoon zijn naar voren te brengen en raakte

al meer en meer in onrust. Met mijn ganse hart wilde ik de Heer gehoorzamen, maar welke weg moest ik inslaan? Eens toen ik weer met deze vraag tot God was gegaan kwam het woord in Jacobus 2:10 mij voor de geest. Ik stond haastig op van het gebed en sloeg de Bijbel op bij dit Schriftgedeelte. Ik las: Want wie de gehele Wet zal houden en in één zal struikelen die is schuldig geworden aan alle. Met de Bijbel in de hand liep ik naar de Sabbatvierende zuster. „Wel,” zei ze, „dit is Gods antwoord. U hebt alle geboden onderhouden, u steelt, bedriegt en moordt niet, alleen het Sabbatsgebod hebt u niet gehoorzaamd.” Ik voelde mij daardoor geheel overtuigd van de waarheid van haar woorden en besloot mij aan te sluiten bij haar gemeente. Ach, er was ook niemand die mij de tekst kon verklaren. De Heilige Geest had mij in Jacobus 2:10 eenvoudig willen aantonen dat niemand de Wet feilloos kan onderhouden, dat - al zou ik negen geboden zonder fout gehoorzamen (wat natuurlijk in eigen kracht onmogelijk is) een kleine struikeling mij schuldig zou doen staan aan alle tien geboden. M.a.w. geen enkel mens is in staat Gods Wet te onderhouden. Daarom moest Jezus komen om die te vervullen.

Ik begreep toen nog niet dat Gods Zoon gekomen is om de Wet waaraan wij, zondaars, niet konden voldoen, voor ons te volbrengen. De Sabbattisten trachten door hun werkeilichheid iets bij te dragen tot het verzoeningswerk van Christus en onteren Hem daardoor, zonder dat te verstaan, want Hij heeft een voldoende en volmaakte verlossing teweeg gebracht door Zijn bloed op Golgotha en wenst slechts dat wij Zijn genadevol offer dankbaar zullen aannemen. Onder de broeders en zusters van de Zevende-dags-baptisten heb ik hoogstaande, getrouwe christenen gekend, die volkomen eerlijk waren in hun dwaling. God zegene hen en openbare hun Zijn wil.

Ofschoon dus bekeerd en wedergeboren in Christus, raakte ik, die mij tevoren onder de tedere leiding van Gods Geest zo vrij en gelukkig had gevoeld, onder de Wet. In mijn onwetendheid trachtte ik in eigen kracht (natuurlijk onder veel gebed) mijn dagelijkse zonden te overwinnen, in plaats van de Heilige Geest plaats te geven, Die in mij wilde werken zowel het willen als het volbrengen. Wie kan zeggen wat ik geleden heb! Mijn grote vreugde, de innige liefdevolle gemeenschap met mijn Heer begon van mij te wijken. Wanneer ik dat opmerkte verdubbelde ik mijn pogingen om mijn oude natuur met zijn verkeerde neigingen te bestrijden, maar 't werd hoe langer hoe donkerder in mijn hart. „Wanneer ik 't goede wilde doen, lag het kwade mij bij.”

Hoeveel oprechte kinderen Gods maken niet dezelfde strijd door? Velen blijven tot hun dood toe in deze treurige positie: een leven van vallen en opstaan. Ze zeggen: Wij hebben ons best gedaan de zonde en ons eigen ik te overwinnen, maar 't is ons niet gelukt. Arme zielen! Ze zijn, zoals Mrs. Pearsall Smith het uitdrukt: „Ontslagen gevangenen, die toch nog de keten aan het been meeslepen.” Zij zien niet, dat Jezus alleen in ons wil werken, en zij Hem een hindernis zijn door Hem het werk uit de handen te nemen. Zij trachten in eigen kracht de zonde te overwinnen, waarvan Christus ons al lang verlost heeft.

Want: „Gij zijt gestorven, en uw leven is met Christus verborgen in God.” Ik begreep deze dingen echter niet - ach, waar zijn de geestelijke raadgevers die zelf op dat punt verlicht zijn? De meeste gelovigen geven ten slotte de strijd tegen de overmacht op, en laten zich in de zgn. kleine, dagelijkse zonden gáán - hoewel zij zich innerlijk zeer wel bewust zijn van het feit, dat God iets anders van Zijn kinderen

verwacht. Zo ging het mij tenminste. Wanneer ik teksten las bijvoorbeeld zoals Hebr. 12:12-15; 1 Joh. 2:6, 14, 28; 3:2, 3, 5, 6, 8, 9; 1 Thess. 5:23 enz. werd mijn hart beklemd en voelde ik een jammerlijk tekort in mijn christelijk leven. Daar dit geschriftje zich niet leent tot een verhandeling over het vraagstuk van de Sabbat, verwijzen wij gaarne naar het uitstekende boekje uitgegeven door Het Zoeklicht, „Het Zevendedags-Adventisme”, door Johan de Heer. Ik wens alleen mijn ervaringen op dat gebied te beschrijven om daarmee anderen, die in dezelfde geestelijke nood verkeren, te helpen.

Ik was dus begonnen met de Sabbat te houden en dat stelde mij direct voor een moeilijk dilemma. Zaterdag was op mijn afdeling juist de drukste dag van de week. De uitdeling van schone kleren aan de patiënten, de controle over kasten en lijsten enz., dit alles viel juist op deze dag, zodat ik voortdurend in een staat van zelfbeschuldiging verkeerde, wetende dat ik de Sabbat brak. Dit laatste, maar vooral mijn innige begeerte mij geheel aan het zendingswerk te kunnen geven, deed mij besluiten de knoop door te hakken.

Ik nam mijn ontslag als verpleegster (het feit dat de doctoren mij slechts node lieten gaan, maakte het afscheid minder zwaar dan ik dacht) en begon mijn taak als zendingszuster op een armenkolonie te Tajoe, waarvan de beheerster evenals ik behoorde tot de gemeente der Zevendedags-baptisten. Wij waren zeer getrouw in 't onderhouden van de Sabbat; de Indonesische christenen mochten zelfs geen hout sprokkelen op die dag, op straffe van boete.

Een waroenghoudster die 's zaterdags even voor zonsondergang haar kraampje aan de weg opende (zij behoorde tot onze gemeente) werd streng berispt. O, wat

waren wij nauwgezet in het onderhouden van de Wet - maar 't schonk ons toch niet de ware vrede. Kleine moeilijkheden maakten ons prikkelbaar en ongeduldig. De ware liefde, die toch bij onze wedergeboorte was uitgestort in onze harten (Rom. 5:5) werd neergedrukt door onze werkheiligheid. Gelukkig vond ik veel afleiding in het aanleren van de Javaanse taal, ook mijn arbeid onder de kinderen en de behandeling van zieken en wondlijders voldeden mij zeer.

Mijn eerste vasten

Telkens weer echter rees de gedachte aan gebedsgenezing bij mij op. Ik dacht: God heeft toch een andere weg getoond ter genezing van zieken. Onze Heiland zond nooit een zieke ter behandeling naar een ziekenhuis of sanatorium en genas nimmer door middel van medicijnen of huismiddeltjes.

Onder de patiënten die ik in mijn kliniek behandelde was ook een Javaan, genaamd Moesa. De man leed aan een ernstige been wond, die ondanks alle zorg welke ik er aan besteedde niet genas. Toen besloot ik voor zijn genezing te bidden en te vasten op grond van 's Heren woord: „Dit (duivelse, ziekteverwekkende) geslacht vaart niet uit dan door bidden en vasten” - en ik deed de hoogst onvoorzichtige gelofte aan de Heer, dat ik geen voedsel zou gebruiken totdat de man genezen zou zijn. Ik hield mijn woord. De eerste drie dagen was het hongergevoel zeer sterk. Ik drank alleen water, tot schrik van de dame die juist in die dagen bij ons gelogeerd was en niet ophield mij te smeken aan mijn vasten een eind te maken.

De veel oudere zuster met wie ik samenwerkte in die eenzame streek, was in die dagen op reis. Ik voelde mij echter geheel wel en was in staat al mijn werk te doen, ofschoon de toestand waarin Moesa verkeerde ver van opbeurend voor mij

was: de wond werd steeds erger. Zo vastte en bad ik zeven dagen en zeven nachten. Op de achtste dag kwam zr. J., die aan het hoofd van de kolonie stond, thuis. Toen zij van mijn schrikbarend lang vasten hoorde, ontstelde zij zeer. „Maar kind,” riep zij uit, „je mag op deze wijze God niet dwingen je te verhoren. Het had je 't leven kunnen kosten. Je mag de Heer niet verzoeken.”

Ten slotte zag ik in dat zij gelijk had. Beide zusters moesten echter erkennen dat de Heer mij wonderbaar had bekrachtigd in die acht dagen. Zij gaven mij bezorgd de raad, mij de eerstvolgende dagen van vast voedsel te onthouden en pap en bouillon te gebruiken, maar de Heer stelde mij in staat terstond gewoon voedsel tot mij te nemen, ik voelde mij volkomen opgewekt en gezond in 's Heren gemeenschap. Natuurlijk erkende ik later mijn fout. Inderdaad, men bezit 't recht niet God de wet voor te schrijven. De arme Moesa werd terstond naar een hospitaal vervoerd en is daar later overleden. Hoe verkeerd mijn handelwijze ook moge geweest zijn door voor God een dwaze gelofte af te leggen, toch voelde ik mij innerlijk overtuigd dat mijn vast geloof in Zijn woord Hem behaagd had. Mijn lichaam had niet de minste schade geleden en ik was sterker dan ooit tevoren.

Nimmer in mijn verdere leven waagde ik echter meer, mijn God door een dergelijke belofte te verzoeken. De Heilige Geest had mij een heilzame les geleerd. Ik begon ook te begrijpen dat de Heer alleen wonderen kan doen wanneer de zieke meewerkt door geloof. Zelfs Hij, onze machtige Heiland, was niet in staat de zieken te helen wegens hun ongelooft (Matth. 13:58) en ... Moesa bezat geen vertrouwen in genezing op 't gebed.

Naar Gambang Waloeh

In 't jaar 1913 werd ik ziek. Het malariaklimaat en de afmattende hitte te Tajoe deden mij besluiten ergens in een koel klimaat te gaan uitrusten. Te Temanggoeng vond ik een liefderijk logies bij de familie Graafstal (moe Graafstal is de zuster van de bekende Pa Van der Steur). Zij verpleegde een aantal zwakzinnige kinderen, uit het gesticht Oranje-Nassau afkomstig. Tijdens mijn verblijf aldaar hoorde ik vaak spreken over het erfpacht perceel Gambang Waloeh, vroeger een koffieplantage, plm. 180 bouw grond groot. Het was later toegewezen aan Pa v. d. Steur, doch thans lag het uitgestrekte perceel onbewoond.

Alleen een opzichter met enige inlanders leefden op die plaats. Ik verzocht, mij daar eens heen te geleiden, want mijn belangstelling was opgewekt. Wij trokken het gebergte in. Het land ligt op de helling van de Sundoro en was niet gemakkelijk te bereiken. De afstand vanaf Temanggoeng bedraagt 13 paal (dit is meen ik 20 km). De heerlijk, rustige omgeving daar boven en de frisse koelte deden mij erg goed, en toen ik vernam dat er vijf grote desa's rondom het perceel lagen, die door enkel animisten bewoond werden (zelfs het mohammedanisme was er nog nauwelijks doorgedrongen) rees het verlangen in mij op, op deze afgelegen plaats het Evangelie te gaan brengen.

Nadat ik het perceel nog eenmaal had bezocht, was mijn besluit genomen. Het was alsof ik de stem des Heren hoorde in mijn ziel „Dit zal uw arbeidsveld zijn.” In dat ogenblik opende zich voor mij ogen een wild perspectief - ik voelde dat mijn roeping, op twaalf jarige leeftijd ontvangen, thans geheel in vervulling zou gaan en vreugde vervulde mijn ziel. Na lang overleg met zr. T. te Tajoe, die in mijn plaats andere hulp kon

krijgen, besloot ik in biddend opzien tot God, de geloofsstap te wagen, om mij met vijf zwakzinnigen, die ik op verzoek van de familie Graafstal zou verplegen, te Gambang Waloeh te gaan vestigen in een van de beide bouwvallige huizen, waarin vroeger een administrateur van het koffieland gewoond had. Mijn voornaamste doel was en bleef de Evangelisatie onder de desa-bewoners. Op de eerste avond nadat wij aangekomen waren, zette ik mij o een grote steen voor het huis en sloeg mijn Bijbels dagboekje open Met innerlijke ontroering las ik Exodus 20:24: „Op elke plaats waar Ik Mijns naams gedachtenis zal stichten, zal Ik tot u komen en zegenen.”

Dat was de wonderbare belofte die de Here mij gaf, toen ik daar eenzaam en zonder geld (ik had slechts f 7,50 in mijn beurs) een werk voor Hem mocht beginnen. Groot is Zijn genade en barmhartigheid, over mij geweest al de dagen van mijn leven. Drie Javaanse meisjes waren mij naar dit eenzame oord gevolgd. Eén gelovig en gedoopt meisje, Mirjam heette zij, had mij niet willen verlaten; vanaf Tajoe was zij met mij meegegaan. Ik had grote hulp aan deze meisjes bij de verzorging van de zwakzinnigen. Ook had ik een Indisch pleegkindje, vier jaar oud, meegenomen. Annie had ik haar genoemd, naar mijn moeder.

In het zeer grote, holle huis, dat volgens mijn meisjes vol slangen en spoken zat (o, wat waren ze bang voor de geluiden die zij 's nachts meenden te horen, want men had ze verteld dat een dronken administrateur iemand in dit huis had doodgeschoten) begon ik mijn zendingswerk. In het begin wilde dit volstrekt niet vlotten. De door mij meegebrachte patiënten eisten al mijn zorg. Eerst toen ik er een flinke mannelijke hulp bij kreeg, kon ik met het geestelijk werk een

begin maken. De inheemsen in de omtrek waren schuw en wantrouwend. De meest dwaze verhalen gingen over mij rond. Ik was een „santri” (heilige), want ik at nooit rijst. Het geval wilde dat ik mij wegens de malaria, die mij altijd kwelde, tot het gebruik van zacht voedsel moest beperken, pap of aardappelpuree; mijn maag kon weinig verdragen in die dagen.

Sommigen hadden mij ook in de nacht over de heuvels zien vliegen, want ik kon mij veranderen in een geest. Zulke praatjes gingen rond. Hoe achterlijk en bijgelovig was het Javaanse volk nog zo'n 40 à 50 jaar geleden. Mijn meisjes kwamen mij die verhalen met verontwaardiging vertellen en wij besloten onze gebeden voor het volk te verdubbelen. De mensen bleven ons echter schuwen. Eens gebeurde het dat de opzichter een man bij mij bracht die het gras voor zijn geiten had gesneden op ons perceel. Daar stond boete op, zelfs gevangenisstraf. De opzichter wilde dat ik de dief zou „aanpakken” om herhaling te voorkomen. De man hurkte neer en erkende zijn fout. Het ongelukkige bosje gras legde hij voor mij neer en vroeg om vergiffenis.

„Ach,” smeekte hij, „ik heb vrouw en kinderen, laat mij toch niet in de ‚boei’ terechtkomen. Ik legde hem uit wat diefstal betekent in Gods oog, gaf hem de raad om tot de Heer te gaan met zijn zonden en liet hem met een vriendelijke vermaning om niet meer te stelen heengaan. Zijn bundel gras gaf ik hem terug, tot ergernis van de opzichter.

„Waar blijft het recht op die manier?” mopperde hij. Doch dit voorval brak het ijs. Kromo, zo heette de man, keerde geheel verbaasd terug in zijn desa. „Ze heeft gezegd dat gras stelen zonde is,” zo verklaarde hij aan een van zijn dorpsgenoten, die later ook tot bekering kwam, „en dat ik ‚Goesti Allah’ om

vergeving moet vragen.” Kromo kwam met zijn hele gezin op 't perceel wonen en nam het christelijk geloof aan. Ik begon met een schooltje in mijn huis en zond de tijding rond, dat ieder zonder betaling bij mij lezen en schrijven kon leren. Tijdens mijn verblijf te Tajoe had ik in die 4 1/2 jaar grondig de Javaanse taal leren spreken, lezen en schrijven. Weldra verschenen vijf jongelieden uit de naaste desa Porot. Zij noemden zich „santri” en hadden daarom een afschuw van de „onreine” hond in mijn huis. Wanneer deze onder de bank doorliep waarop zij zaten, trokken zij hun benen hoog op, uit vrees voor besmetting. Voordat de les begon hield ik altijd met de meisjes een korte bidstond. De jongens stonden dan buiten de deur en wilden niet binnenkomen. Eerst na het gebed traden zij de kamer in. Zij luisterden echter met aandacht achter de deur naar onze gebeden.

Toen schonk de Heer mij in Zijn genade de eerste overwinning: één van de jongelui klopte aan de deur en verzocht uit naam van allen of zij de bidstond voortaan mochten bijwonen. Wie kon mijn dank tegenover de Heer beschrijven? Deze jongens bekeerden zich na verloop van tijd. Ze waren de eerste vijf zielen, die in de rivier gedoopt werden. Ik leerde hen de Sabbat onderhouden en schreef zang- en leerboekjes voor de arme mensen. Verscheidenen heb ik leren lezen. Er was in die dagen nog geen enkel Gouvernements-desa-schooltje, dat kwam veel later. Men bood mij van Gouvernementswege enige geldelijke steun aan, maar ik had onmiddellijk nadat ik dit werk begonnen was de Heer beloofd, in navolging van George Muller, de bekende wezen vader, om alleen op Hem te vertrouwen voor alle dingen, ook financieel.

Door Zijn genade mocht ik al de jaren van mijn arbeid voor God volhouden. In 't begin had ik met zware geldelijke moeilijkheden te kampen, maar de Heer heeft mij nooit verlaten. Ik herinner mij dat 't eens tegen Kerstmis liep en ik nog niets bezat om mijn arme mensen een gelukkig kerstfeest te bereiden. Met aandrang legde ik mijn zaak de Heer voor, pleitend op Zijn barmhartigheid, want het desa volk, waaronder ik werkte, was zeer arm. Tot heden toe is de armoede groot in het binnenland van Midden-Java. Kort voor kerstfeest kwam een boodschapper over de bergen uit Ambarawa en bracht mij driehonderdvijftig gulden, zodat ik haastig inkopen kon doen. Dergelijke verrassingen, soms van mij geheel onbekende personen, ontving ik herhaaldelijk op het gebed.

Het scheen 's Heren wil te zijn ten opzichte van mijn werk, in de meer dan vijftig jaren waarin ik Hem mocht dienen, dat ik geheel op Hem moest vertrouwen en nimmer steun aannemen van instanties of gouvernement. God heeft mij nooit verlaten en was mij in nood en vreugd altijd dicht nabij. Hem zij in eeuwigheid de lof toegebracht. De gemeente breidde zich snel uit. Na enige jaren bestond zij uit meer dan 300 gedoopte leden, behalve de kinderen. God gaf ons door middel van vrienden geld om een school en een kerkje te bouwen. Een broeder en twee zusters waren mij in de loop der jaren komen helpen met de verpleging der zwakzinnige kinderen. Ik had ook dringend hulp nodig wegens mijn slechte gezondheidstoestand. De malaria had mij nooit verlaten, zelfs niet in het frisse bergklimaat. Telkens werd ik door koorts overvallen. Daarom zag ik er Gods leiding in, toen wij op een dag bezoek kregen van enige autoriteiten uit Semarang, die een onderzoek kwamen instellen naar de geschiktheid van Gambang Waloe om daar een groot zenuwziekengesticht te

bouwen. Zij keurden echter de plaats af wegens gebrek aan water en elektrisch licht; ook was de zeer eenzame ligging een groot bezwaar.

Alleen tussen mijn volkje

Tot mijn grote blijdschap - want nu kon ik mij geheel aan mijn evangelische arbeid wijden - besloten zij het gesticht liever in een stad, nl. Temanggoeng, op te richten. Duidelijk zag ik hierin 's Heren wondervolle leiding. Hij wilde mij vrij maken voor Zijn dienst onder Javanen. Al mijn krachten wijdde ik voortaan aan mijn steeds groeiende inheemse gemeente. Ieder die uit de desa tot ons kwam kreeg een hutje en een stuk grond onder voorwaarde, dat het gehele gezin 's zondags de kerk zou bezoeken.

Deze mensen sloten zich daarna vanzelf bij ons aan en vroegen om de doop. Met vreugde bleef ik als Europese vrouw geheel alleen achter — mijlen rondom woonde geen enkele blanke, maar mijn mensen omringden mij met grote trouw. Het was een hartelijk volkje dat rondom mij woonde. Vóórdat de gruwelijke revolutie Java tot een hel maakte was het Javaanse volk vriendelijk en goed tegenover de Hollanders.

Wanneer ik ziek was, en o, hoe vaak lag ik met hoge koorts te bed (ik leed daar boven aan malaria-tertiaire) kwamen zij bij mij bidden en brachten mij eieren, die soms in een toestand verkeerden, waarin een kuikentje bijna tevoorschijn kwam, want ze waren van onder de broedse kip weggenomen. Maar ik dankte steeds voor de goede bedoeling, want er heerste bittere armoede onder de lieden in deze streek. Wij leefden soms dagen achtereen van het merg van de Arènboom en ketela (zoete aardappelen). De plantjes daarvan gedijden goed op de uitgeputte gronden, evenals de djagoeng (maïs).

In sommige dagen was echter zelfs geen maïs te krijgen en rijst nog veel minder, tenzij tegen hoge prijzen. Ik leefde met de mensen mee en at hetzelfde voedsel en dat stelden zij op prijs. Ze bemerkten dat ik tot hen was gekomen uit liefde tot hun zielen en niet uit winstbejag.

Op een avond vloog door een geweldige cycloon, zoals die soms in 't gebergte kan voorkomen, bijna het gehele dak, uit zinkplaten bestaande, van het huis. De hevige regen vormde in onze barak een soort vijver van 1 decimeter diepte, waarin de kinderen genoeglijk gingen rondplassen. Door de genade Gods bleef mijn eigen kamer gespaard, zodat al de huisgenoten daar een toevlucht zochten. De duisternis was intussen ingevallen en we zagen met zorg de nacht tegemoet. Het was vreselijk weer. Onweer en bliksem en stromende regen.

Maar zie, daar verscheen opeens een twintigtal Javaanse broeders; zij klommen als katten op het dak, ondanks het noodweer en legden de zinkplaten, die door de stormwind rondom het huis lagen verspreid, weer netjes op hun plaats, hier en daar een grote spijker inslaande. Inmiddels grepen onze meisjes de bezems en veegden het water naar buiten. Voor de nacht was aangebroken was het gehele huis, hoewel nog vochtig, weer bewoonbaar. Mirjam, één van mijn meisjes, zette gauw een grote ketel op voor koffie, en o hoe genoten onze goede mensen van de hete drank met ketela, na de zware arbeid. De eenvoudige desalieden waren goede, vriendelijke mensen, in tegenstelling met vele Indonesische stadsbewoners. Met blijdschap heb ik onder dat volk gewerkt en zag ik velen tot het licht des Evangelies komen.

Wanneer ik de grondbelasting had opgehaald (later heeft de regering ons daarvan verschoond) vormden zij zelf een

nachtwacht, die zij „ronda” noemden. „Want ndoro heeft zoveel geld in huis, mogelijk komen er dieven uit de omliggende desa's om haar te bestelen.”

Zij wekten mij om het uur met hun „Melèk, melèk” (wordt wakker) om te tonen hoe trouw zij waakten, totdat ik hun verzocht liever op God te vertrouwen en de „ronda” rondom mijn huis op te geven. Nooit heb ik enige last van dieven gehad in mijn woonhuis. God is getrouw. Met mijn ouderlingen en meisjes trok ik dikwijls 's avonds de desa in, over smalle modderpaadjes tussen de tegals (bewerkte gronden). Daar de mannen overdag op 't veld werkten konden wij ze alleen 's avonds in hun hutten bereiken. We vormden dan een lange stoet, één fakkeldrager ging vooraan en één sloot de rij. Aan de hand van toverlantaarnplaten vertelden wij van Jezus.

Mijn schooltje werd ook geregeld bezocht door enige zoons van desahoofden die graag de Hollandse taal wilden leren. Het trof mij later, toen één van die knapen - thans volwassen en zelf wedana (bestuurshoofd) - over de bergen naar ons toe reisde, om nog eens hartelijk te bedanken voor 't genoten onderricht in zijn jongensjaren. „Dat ik vlot Hollands kon spreken heeft mij in alles vooruitgeholpen,” erkende hij dankbaar.

De loerahs (kampoenghoofden) nodigden mij soms uit om met de christenen de toverlantaarn te komen vertonen in hun dorp. Dat wekte grote verbazing op bij de Protestantse Zending te Ambarawa en Magelang toen zij daarvan hoorden, want dit werd nooit door mohammedaanse hoofden gedaan. Eens vertoonden wij in het huis van de loerah de prachtige plaat van de vrouw door de Farizeeërs in overspel gegrepen en voor Christus gebracht. De hele desa was uitgelopen en het huis van de loerah was omringd van kleine waroengs als bij een

feest. Opeens midden onder mijn toespraak kwam een vrouw toelopen. Zij knielde neer en rukte zich aan de haren onder luid geweën. „Ach,” riep ze uit, „die vrouw ben ik - ik ben even slecht als zij.” Zij voelde zich door de Heilige Geest overtuigd van zonden.

's Avonds laat ontving zij ons in haar huis en wij mochten ook deze arme, gebonden ziel van Jezus vertellen, Die al onze zonden, ook de hare, wil vergeven. Zo werd het Evangelie gebracht in alle vijf desa's. Soms nam ik ons kinderzangkoortje mee en de vrouwen weenden van aandoening als zij de kleintjes zo lief hoorden zingen van „Goesti Jesoes, Djoeroe Wiloedjêng” (De Here Jezus, Zaligmaker).

Slechts in één groot dorp werden wij afgewezen en dat was nadat wij bij de vertoning van een plaat op de toverlantaarn, die het lijden van Jezus op het kruis uitbeeldde, werden aangeroepen door een vrouw uit de menigte luisteraars. Zij was diep getroffen onder de prediking en riep ons toe, wijzende op de plaat: „Ach! Wat heeft Hij toch gedaan dat Hij zo zwaar moest lijden?” en zij weende.

Een van onze Javaanse broeders hield toen een heerlijke toespraak tot het grote aandachtig luisterende publiek en verkondigde Jezus en de aanleiding tot Zijn komst onder ons, zondige mensen. Ademloos had het volk toegeluisterd en we keerden, de Heer prijzende, huiswaarts. Toen we echter enige dagen later weer dezelfde desa bezochten, waren alle deuren gesloten. Niemand kwam tevoorschijn en men sloeg op blokken en blikken, met het doel ons goed te doen verstaan dat de boodschap van Jezus Christus niet welkom was. Ook de vrouw zagen wij nooit meer terug.

Een van onze Javaanse broeders merkte op: „We moeten hier het stof maar van onze voeten schudden, want ze weigeren ons te ontvangen.” Hoewel dit dorp uit enkel Islamieten bestond, had de Heer ons toch gelegenheid gegeven, al was het slechts eenmaal, het Evangelie aldaar te prediken. En wie weet of dit korte woord misschien vrucht heeft gedragen? Hij, Die gesproken heeft: „Mijn Woord zal niet ledig tot Mij wederkeren,” kan daar antwoord op geven.

Vaak werden wij op onze Evangelietochten door regen overvallen — en het kon zwaar regenen daar in de bergen. Ik kwam dan ook uitgeput en doornat thuis, rillende van de koorts. Medicijnen baatten mij niet, alleen verandering van klimaat zou mij van de malaria kunnen verlossen, zo zei men mij, maar ik dacht er geen ogenblik aan het werk, dat mij zo dierbaar was en zo rijk gezegend werd, op te geven. Velen bekeerden zich tot de levende Heiland en kwamen op ons perceel wonen omdat zij het in de desa als christen zo moeilijk hadden. De Islamieten noemden hen „honden”.

Een foto daterend uit 1938 (55 jaar), in de dagen dat zij een uitgebreide evangelisatie-arbeid op Java verrichtte. In haar tehuis te Lawang verzorgde zij menige „dakloze”. Subsidie van de regering ontving zij daarvoor niet; zij leefde geheel uit geloof in God.

De gemeente der Pinksterzending in Surabaja, waar zr. Alt van 1946-1951 als evangelist werkte.

Hoofdstuk IV: gebedsverhoringen

Zo vloten de jaren voorbij. Ik kreeg van niemand vaste steun voor het werk, maar de Heer schonk ons machtige gebedsverhoringen. Zo gebeurde het eens, dat een van de broeders om hulp kwam vragen. Zijn vrouw was bevallen en de doekoen (dorpsvroedvrouw zonder opleiding) moest betaald worden. Hij vroeg mij om f 5, -. Ik antwoordde dat ik geen cent in huis had. „Maar,” zei ik zonder er bij na te denken, „kom morgen maar terug, dan zal er geld zijn.” Nauwelijks was de man heengegaan of ik realiseerde mij een dwaze belofte gedaan te hebben. Wij woonden op een afstand van plm. 35 km van de naaste stad, hoog in 't gebergte en eenmaal per week zonden wij een postloper naar beneden met de brievenbas. Deze man nu was juist met een lege bus teruggekomen, ik bezat dus geen geld. Slechts even bracht ik de zaak bij de Heer en werd toen door 't werk in beslag genomen.

De volgende morgen was ik bezig mijn boekenkast op te ruimen, toen een van de meisjes aankondigde: „Daar is Iskay - hij zegt dat u hem geld beloofd hebt.” „O ja,” antwoordde ik, „dat is waar ook, maar ... waar moet ik f 5, - vandaan halen?” Juist verlegde ik een paar boeken en zie, daar lag een witte, onbeschreven enveloppe tussen de bladen. Haastig opende ik de omslag en ... vond een bankbiljet van f 5, -. Tot heden toe weet ik nog niet hoe dat geld daar gekomen was. Maar ik riep de man en zei: „Iskay, de Heer heeft een engel gezonden om je uit de nood te helpen.” Wat waren we beiden dankbaar. In haar boekje „Van Gods wondere wegen” schrijft de bekende zuster J. Th. Kuyck van „Verhalen uit de geschiedenis van De Licht-hoeve”. Zij had haar eigen kapitaaltje in het werk

gestoken en vertelt dan hoe wonderbaar de Heer haar uitredde toen zij geen cent meer over had. „De Lichthoeve” is een tehuis voor arme kinderen, voor wie weinig of niets betaald kon worden. De ervaringen van zr. Kuyck komen veel overeen met de mijne. Zij zowel als ik kunnen spreken van haast ongelooflijke gebedsverhoringen. Zr. Kuyck schrijft:

Het aantal kinderen, dat dakloos dreigde te worden, bleek ontstellend groot. Met ons laatste geld maakten we een zaal van de koestal en een paar kamers van de paardenstal. Op de zolder kwam een groot raam, we kochten ledikantjes en beddengoed, tafels en stoelen en we zagen ons fortuin zo zoetjesaan verdwijnen.

Tante Greet en ik verzorgden de kinderen. Zij de groten, ik de kleintjes. Tante Net kookte, we werden per dag armer en we waren stralend gelukkig. Je kunt niet doorgaan met armer worden; als er niets bijkomt, is het geld eens op. Voor ons kwam die dag ook eenmaal, we hadden het nog een paar jaar volgehouden, toen ging het niet meer en moesten we op een late avond wel tot een samen overleggen komen. We wisten niet hoe verder te gaan en de slotsom was, dat we besloten het nog drie dagen te proberen. Als God ons in die drie dagen een bewijs gaf, dat het werk, dat we deden, Zijn werk was, dan zouden we door ploeteren; als Hij dat bewijs niet gaf, dan zouden we het werk staken en het huis te koop zetten. Dat was op een woensdagavond.

Donderdags gebeurde er niets bijzonders. Vrijdags gebeurde er niets. De zaterdagmorgen ging stil voorbij. 's Middags zocht ik het bordje met „te koop”, dat nog in een schuurtje lag, vast op. „We kunnen wel tot vijf uur wachten.” „Ja.” „Netta, vind je het erg gek, ik wilde het eerst nog eens aan de Heer Jezus zeggen, dat we niet in opstand willen komen, als Hij ons dit

alles weer afneemt, maar of Hij ons dan wel daarmee helpen wil. Dat is wel heel erg.”

„Ik wilde net hetzelfde vragen.”

„Wil jij dan bidden?” Tante Net heeft altijd veel beter kunnen bidden dan ik. Een half uur later misschien, reed er een auto voor met politie en vier jongens, verlaten gevonden in een huis in IJmuiden. „Vader,” bad ik, toen de jongetjes in bed lagen, „nu hebt U getoond, dat we door moeten gaan met het werk, maar wilt U dan voor het geld zorgen?”

Hij heeft gezorgd, maar niet maar zo ineens, niet de volgend(morgen een koffer gouden tientjes thuisbezorgd. In de brief aan de Filippenzen staat: „Weest in geen ding bezorgd maar laat uwe begeerte in alles, door bidden en smeken, met dank zeggend bekend worden bij God; en de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uwe harten en uwe zinnen bewaren in Christus Jezus.”

Wel, Hij gaf ons niet dadelijk het geld, maar wel die vrede, die alle verstand te boven gaat. Och nee, het geld kwam niet dadelijk. Op een morgen kwam onze buurman, looper van het elektriciteitsbedrijf, met een kwitantie van het elektrisch licht. Zeven gulden vijftig. We hadden het niet in huis en we stuurden hem door. Hij kwam weer en we hadden het nog niet, hij maakte een vriendelijk praatje en ging weer weg. Hij kwam voor de derde maal en het geld was er niet. „Ik kan niet nog eens komen, zuster, als u nu niet betaalt, wordt u afgesneden.” „Ja, man, ik heb het niet.”

„Nou misschien lukt het, het is vandaag zaterdag, dan zijn de heren wel eens haastig, dan zeggen ze ‚leg het geld maar in de brandkast, we tellen het maandag wel.’ Dan kom ik

maandagmorgen vroeg nog even en anders ... !" Hij kwam 's maandagsmorgens vroeg met de kwitantie van zeven gulden vijftig en onze hele bezitting was vijfenzeventig cent. Ik zag hem komen en nam de kwitantie aan, waarmee ik naar de achterkamer ging waar tante Net bezig was. „'t Elektra." „Maar ik heb geen geld." „Dat weet ik wel, maar we zullen het de Heer vragen." Samen knielden we neer en ik legde onze zorgen neer voor de troon der genade: „Vader, we moeten zeven gulden vijftig betalen voor he] licht en we hebben maar vijfenzeventig cent in huis. Nu is de weg van hier tot de voordeur niet ver, maar ik verwacht van U, dat U op die weg mij het geld zult geven. Dank U wel. Amen."

Om van de achterkamer bij de voordeur te komen, moest men de keuken door en in die keuken stond een boer. „Och, zuster, kunt u me een paar witte leghorns verkopen, ik moe ze aan iemand leveren en heb er geen een meer. Hier hebt u tien gulden." „Ik moet even deze kwitantie betalen, dan kom ik helpen vangen.' Zeven gulden vijftig voor het licht en nog een rijksdaalder over voor brood en melk. Wel, ik heb nog nooit met zo'n plezier kippen gevangen en 's avonds draaide ik in ons huis, met twintig kinderen en een arm kraamvrouwtje, vol dankbaarheid het licht aan.

Veel meer van zulke gebedsverhoringen hebben we in die tijd meegemaakt: keurige schoenen, die me precies pasten, op het ogenblik toen ik voor een zakenbezoek uit moest. In het dorp liep ik altijd op klompen. Een postzegel van een dubbeltje toen een brief noodzakelijk nog weg moest en we geen postzegel en ook geen dubbeltje in huis hadden. Een broek voor Joop, wiens broek niet meer te verstellen was en die daarom op een morgen niet naar school kon. We gingen samen op de knieën en smeekten God om een broek. Bij ons

„Amen” reed er een auto voor, een mooie auto en een deftige chauffeur met een grote doos, met erin niet alleen een passende schoolbroek, maar ook nog een zondags pak. Zo zorgt God. Wij ervoeren het, dat wij zelf dan weliswaar niet rijk meer waren, maar dat we een rijke hemelse Vader hadden. Zonder armoede lijden, had ik Hem nooit zó leren kennen. En niet alleen Hem, ook de omstandigheden van de mensen wier kinderen we opnamen, leerden wij aan den Lijve kennen en daardoor begrijpen. Toen, na vier of vijf maanden armoede, gaf God ons vijftienduizend gulden!

Tot zover zr. Kuyck.

Aardbeving en pest

In 't jaar 1916 had de eruptie plaats van de Kloeth. Ons oude huis sidderde op zijn grondvesten. Midden in de nacht vlogen deuren en vensters open, het gebouw kraakte en steunde in al zijn voegen en al de huisgenoten renden naar buiten, behalve een arme verlamde jongen, die wij verpleegden en die door zijn bewaker niet snel naar buiten kon worden gebracht. Het was een vreselijke schok geweest en alleen de hand van God had ons voor een ineenstorting van het bouwvallige grote en hoge huis bewaard. In de nachtelijke uren, die op de vreselijke aardbeving volgden (vele ouderen herinneren zich nog die angstwekkende eruptie) durfde niemand zich te slapen te leggen, uit vrees voor een nieuwe aardschok. Ik vroeg de Heer om een vertroostend woord en sloeg de Bijbel open bij Amos 9:9: „En niet één steentje zal er ter aarde vallen.”

Nog nooit had ik die tekst gelezen, maar mijn hart werd rijkelijk in die bange ure vertroost. Ik riep de kinderen samen om te bidden en op God te vertrouwen.

„Kom, laten we rustig gaan slapen,” zei ik, „de Heer belooft ons dat er geen steentje van de muren zal vallen.” En dat is ook letterlijk geschied. Zijn grote liefde heeft over ons gewaakt. Zijn machtige hand was over mij en de arme zwakzinnige kinderen die ik in die tijd verzorgde, uitgestrekt. Ons huis was zo oud en vervallen, dat een architect, die ons kort tevoren had opgezocht, waarschuwend de vinger had opgeheven: „Het zwaard van Damocles hangt u boven 't hoofd, zr. Alt.” Wij misten echter het geld om een nieuw huis te bouwen en vertrouwden op de Heren bescherming. Inderdaad, er is ons nooit iets in die woning overkomen. In 't jaar 1918 heerste een schrikkelijke pestepidemie in de strek van Midden-Java. Hele kampongs stierven uit. De landbouwers in dorpen rondom ons vielen soms plotseling dood neer, aangetast do de vreselijke builenpest, die evenals de long pest in die tijd honderd slachtoffers eiste onder de bevolking; ook verscheidene European stierven aan deze gesel. De dorpsbewoners uit de omtrek kwamen met hun baby's uit zwaar besmette huizen waar de moeders aan de ziekte overleden ware tot ons en smeekten mij de kinderen te verzorgen, daar zij er niet toe in staat waren. Ofschoon wij de lommen, waarin de kinderen gebracht werden, ter stond lieten desinfecteren of verbranden, wist ik toch zeer zeker dat alleen Gods hand machtig was ons voor besmetting van deze vreselijke ziekte te behoeden.

Een vrouw bracht mij o.a. een baby, die zij van de borst der dode moeder had afgenomen. Deze moeder was toen al uren geleden gestorven en zag al „biroe” (blauw) vertelde ze mij kalm. Het kind scheen echter onbesmet gebleven te zijn. Zo nam ik meer dan veertig kleine kinderen in mijn huis op, zonder te weten hoe ik aan geld moest komen voor hun onderhoud. Mijn grote Javaanse meisjes hielpen mij prachtig

met de verzorging en hele gemeente kwam iedere avond samen om bescherming af smeken tegen het pestgevaar.

O, die treffende bidstonden! Avond aan avond steeg de lofprijs smeekbede op tot de machtige Helper in alle nood, uit iedere hut. Al de desa's rondom waren besmet -dreigend en angstwekkend was het gevaar waarin ik met al mijn kinderen in het grote huis verkeerde, doch - God alleen zij de lof en de prijs - niet één van de huisgenoten noch van de gemeenteleden is aan de pest overleden. Welgelukzalig is de mens die op God vertrouwt! Waar honderden rondom ons in steden en dorpen door de do werden neergeveld, bleven wij allen ongedeerd. Op een avond wilde ik een bezoek gaan brengen aan de desa Porot, een door ons gechristianiseerd dorp, ongeveer twintig minuten van Gambang Waloeh gelegen. Van verre werden wij begroet met gegil, geschreeuw en het geroffel, ontstaan door het slaan op blikken en rijstblokken, een oorverdovend lawaai. De heidenen trachtten op die wijze de boze pestduivels te verdrijven. De mensen verkeerden in zinnelose angst. Hoe weldadig deed het ons aan toen wij, bij het betreden van de woning van onze ouderling Joenoes, de huisgenoten en broeders in gebed verenigd vonden.

O, halleluja - hoe wonderbaar waakte God over onze christenen. Ook in dat dorp is niet één van onze mensen aangetast door de pest. 's Heren naam zij geprezen. Zo zou ik talrijke getuigenissen kunnen afleggen van buitengewone Goddelijke uitredingen tijdens de vijftien jaren waarin ik te Gambang Waloeh voor mijn Heer mocht werken. In mijn boekje „Bergopwaarts” kan men een beschrijving vinden van vele belangrijke gebeurtenissen in die jaren en daarna beleefd.

Eens bracht men mij een zeer lieve baby, die volgens de doekoen „kesambet” (bezeten) was. De moeder was bij haar geboorte krankzinnig geworden en nu wilde de vader het kind in de rivier werpen. Toen ik de vader ter verantwoording liet roepen bleek hij totaal onverschillig en heette alles een leugen. Het kind liet hij bij mij. Wij noemden haar Eva. Toen de ouders het mooie, aanvallige meisje later ontmoetten wilden zij het terugvragen, maar er bestond onder ons volkje een ongeschreven wet: „De kinderen die aan Doro zijn afgestaan, mag niemand opeisen.” En zo bleef Eva bij ons. Zij is later met mij meegegaan naar Lawang en daar getrouwd.

Nadat de pestepidemie geweken was, zond men mij ook verwaarloosde Europese kinderen van Pro Juventute toe en sommige meisjes, die helaas in de zonde gevallen waren. Velen zijn in mijn huis geweest en meer dan één werd gered en keerde later als een eerbare jonge vrouw tot de maatschappij terug. Van één van de lieve kleintjes, die ik in die dagen had opgenomen, ga ik u iets vertellen. Eens ontving ik een brief van de directrice van een kindertehuis (Leger des Heils) waarin mij verzocht werd een vijfjarig achterlijk meisje op te nemen. Ik antwoordde toestemmend en op de bepaalde tijd besteeg ik het oude afgekeurde artilleriepaard, dat ik ten geschenke had gekregen en reed naar Ambarawa om het kind af te halen. Toen de trein stilstond stapte er een zuster uit met een klein meisje aan de hand en het eerste wat mij bij de kleine opviel waren haar grote sprekende ogen. Verder was 't een mager, lelijk kindje, ziekelijk en teer. De zuster deelde mij mede dat Loulou (ze heette eigenlijk Louise) feitelijk niet thuis hoorde onder de gezonde vrolijke kinderen van 't tehuis. Ze was min of meer abnormaal, en de omgang met haar zou de anderen schaden. Dat begreep ik volkomen.

Loulou bleek een stil, schuw kind te zijn. Ze sprak gebroken Hollands en wilde nooit met de andere zwakzinnige kinderen spelen. Het liefs lag ze stil in haar bedje, want ze was erg zwak en dadelijk moe. Uit de papieren die de zuster mij van haar had gegeven bleek, dat zij een verworpinge was. De moeder was krankzinnig en de vader onbekend. Familie had ze niet. Ze was geheel alleen op de wereld. Loulou was niet bemind onder de kinderen. Wanneer ze bij haar bedje kwamen duwde zij ze weg met haar kleine handen, of begon hard te huilen. Maar als ze mij op de slaapzaal zag kwam er een glans in haar donkere ogen en strekte zij de magere armpjes uit. Dan moest ik haar dragen, en dit deed ik graag, want, ach, 't was toch zo'n arm uitgeteerd schaapje, ze was zo licht als een veertje - en dat was haai enige vreugde. Als ik even tijd had kwam ik bij haar bedje zitten en vertelde haar van de Goede Herder, Die Zijn kleine schaapjes zo innig lief heeft. Dan luisterde zij met grote aandacht. Met veel moeite leerde ik haar een versje: Ik ben een klein lammetje van Lieve Heer, Hij draagt m' in Zijn armen zo vriendelijk en teer.

Toen ze de woorden eenmaal kende zong ze 't liedje tot in den treure met haar zilveren stemmetje. Nooit heb ik, daarvóór noch daarna, een kind zo mooi horen zingen. Ze had een zeldzaam lieve stem en vaak hielden wij op met onze bezigheden om naar haar te luisteren.

Wanneer ze pijn had (het arme kind leed aan t.b.c. in de ingewanden) vertelde ik haar van de mooie hemel, waar ze spoedig zou heengaan om met de engeltjes te spelen en te zingen en dan kwam er zo'n verlangende blik in haar ogen alsof ze heimwee had naar die plaats waar ze nooit meer pijn zou lijden en Jezus haar zou ontvangen Soms liep ik met 't arme stumpertje in de armen in de zaal op en neer en dan

zongen we zachtjes samen van het lammetje dat weldra de Goede Herder zou zien.

Op zekere morgen vroeg zij aan de zuster die met mij samenwerkte of zij bij de kinderen aan tafel mocht zitten bij het ontbijt. Toen wij zeiden dat zij daartoe te zwak was en maar stil in haar bedje moest blijven, begon zij zo droevig te huilen, dat we haar maar in een deken gewikkeld in de eetzaal brachten. Daar zat zij stil op mijn schoot. Opeens zag zij mij doordringend aan met haar grote donkere ogen en zei gedecideerd: „Loulou vraagt hoed, Loulou vraagt schoen, Loulou gaat naar Lieve Heer.”

Ik ving de blik op van de zuster die ook aan tafel zat. Zij schudde even meewarig 't hoofd, maar ik dacht: Ach, het is maar kinderpraat. Toen ik haar niet antwoordde herhaalde zij nog dringender dezelfde woorden, zodat ik mij haastte haar te sussen: „Natuurlijk liefje, ga je naar de Heer - we zullen alles voor je klaar maken hoor.”

Ik begreep toen nog niet dat zij de stem van de Goede Herder in haar hartje had vernomen, die haar riep om thuis te komen. Hoe dicht nabij is de Heer bij kinderzielen die in Hem geloven. 's Avonds verzocht ik mijn medezuster het eerste gedeelte van de nacht bij haar te waken, ik zou dan het laatste deel nemen. Toen ik de slaapzaal verliet nadat wij met haar gebeden hadden, wuifde ze mij nog na met haar uitgeteerde handje en met een glimlach op 't smalle gezichtje. Enige uren later klopte de zuster aan de deur van mijn kamer. „Kom gauw,” sprak ze zenuwachtig, „'t is niets goed met Loulou.”

Toen ik voor het kleine bedje stond was Loulou al heengegaan. Ze was rustig ingeslapen om hier hoven te ontwaken in de heerlijkheid des hemels, en o wat lag er een

blijde glimlach op dat magere gezichtje. Ze was eindelijk thuis. De Goede Herder was gekomen om Zijn lammetje te halen en binnen te brengen in dat schone oord waar ze geen verstotene meer zou zijn, maar een kindje van de hemelse Vader ... Nog dagen daarna was 't ons alsof we haar lief stemmetje vanuit de hoge hemel hoorden zingen: Ik ben een klein lammetje van Lieve Heer, Hij draagt m' in Zijn armen zo vriendelijk en teer.

We hebben haar dicht bij ons huis begraven op 't kleine christen kerkhof en een mooie witte roos op haar grafje geplant. Straks als Jezus komt om ons tot Zich te nemen, dan zal Hij ook de kleine Loulou meebrengen, en dan zullen wij haar niet meer ziek zien en zwak, maar gezond en fris met rozen op de wangen.

Geloofsbeproeving door malaria

Ik leed steeds aan aanvallen van malaria, die telkens terugkeerden en mij zeer verzwakten. Mijn ganse leven stond na mijn bekering onder het teken van geloofsbeproeving. Ere zij Jezus' naam. Zijn genade wordt in zwakheid volbracht. Daar ik zelden of nooit over mijn doorlopende ongesteldheid met anderen sprak, bemerkte men alleen dat ik ziek was wanneer ik rillend van de koorts te bed lag.

Al mijn bidden en smeken om verlossing van die kwaal scheen onverhoord te blijven, ofschoon ik in gemeenschap met God leefde en Hem met een dankbaar hart diende.

Vrij van de Wet

In die dagen begon ik ook ernstig na te denken over de Sabbatskwestie. Ondanks mijn eerlijke wandel met God en mijn streven naar een overwinnend leven, voelde ik steeds een tekort, een gemis aan kracht. Het voortdurend vallen en

opstaan, het terugzinken in oude gewoonten en fouten matte mij af en deed mij vaak wanhopen.

Ik voelde mij altijd weer door de oude mens overwonnen. Mijn goede gemeenteleden leefden gedeeltelijk onder de Wet van Mozes. Zij dienden God plichtmatig, maar bij velen ontbrak de ware liefde en overgave tot Jezus. Velen onder hen waren echte Farizeeërs, zij zagen hoogmoedig neer op de heidense desabewoners. Ik leed zeer onder dit alles, begreep maar niet waar de fout zat. Mijn ziel haakte naar vrijheid, naar een blijmoedig leven in de Geest. Ofschoon ik veel bad, miste ik de kracht mijn eigen ik en de duistere machten te overwinnen.

Machteloos stond ik tegenover iedere aanvechting. De Heer redde mij wel vaak uit en mijn vertrouwen bleef altijd groot, maar meestal leed ik de nederlaag. Ik kende het overwinningsleven niet. Toen schonk de Heer mij in Zijn grote genade een wonderbare droom. Ik zag een ledig kruis en op de dwarsbalk stond geschreven: De Zevende Dag. Een licht ging voor mij op. Dat lege kruis sprak tot mij van de opstanding des Heren. Zijn taak is volbracht. Hij heeft de Wet, die wij niet konden volbrengen, voor ons vervuld, zodat wij vrij zijn. Hij is voor ons gekruisigd en ons zondig wezen was in Hem. Met Hem zijn we opgestaan tot een nieuw leven.

Zijn opstandingskracht, waarmee Hij de vloek die op ons rustte heeft overwonnen, is nu in ons en schenkt ons dagelijks overwinning over de oude mens. Het oude leven is voorbijgegaan, ziet, het is alles nieuw geworden. Christus leeft in ons en in Hem zijn wij nieuwe schepselen geworden, dood voor het oude leven. Hij is de Zevende Dag, de eeuwige Sabbat onzer ziel. In Hem rusten wij en houden op van eigen werken (Hebr. 4:9 enz.). In 't licht des Heiligen Geestes ontdekte ik plotseling dat ik het woord in het elfde vers had te

gehoorzamen, namelijk: „Laten wij er ernst mede maken om tot die rust in te gaan.”

De oudtestamentische Sabbat is dus een zinnebeeld van de rust, welke het volbrachte werk van Christus ons schenkt. Door die rust in te gaan houden wij op met ieder soort wettisch gedoe - met 't onderhouden van dagen en maanden. Na de zes werkdagen rusten wij van onze werken evenals God van de Zijne en laten Hem toe in ons te volbrengen zowel het willen als het doen. Christus, onze Zevende Dag! - Christus is alles in allen! Het volle licht viel nu op het Kruis. Ik begreep dat ik moest ophouden met te vechten tegen mijn zonden, dat ik de blik moest afwenden van mijzelf en richten op Hem. Die voor mij de Wet heeft vervuld, een Wet, die ik niet in staat was na te leven. Niet meer doen ... doch . . . het Is gedaan! Het kruis zag ik ledig, het is alles voor ons volbracht en wij hebben niets meer tot onze zaligheid bij te dragen. Christus is onze Zevende Dag en in Hem is volkomen overwinning. Door in Hem te blijven (Joh. 15:1-8) ontvangen wij kracht tot een heilig onberispelijk leven. Bestraald door 't licht des Heiligen Geestes zag ik mijzelf als een met Christus verrezene, uit het graf. In Hem geborgen, dood aan het oude leven wilde ik voortaan met en in Hem wandelen, bewaard door Zijn bloed van alle zonde. Ik behoefde niet meer te kampen tegen iedere opkomende zonde, maar mijzelf beschouwen als dood voor het eigen leven. Bij iedere opwelling van de oude Adamsnatuur moest ik 't er voor houden, dat ik der zonde gestorven en Gode levende ben in Jezus, mijn Heer. Hoe vaak was het niet gebeurd dat ik in het vroege morgenuur na het gebed mij vast voornam die dag geen enkele fout te maken, maar helaas ... een of andere onaangename bejegening, een ergernis mij door anderen aangedaan, was voldoende om mijn ontstemming en prikkelbaarheid op te

wekken - en o, hoe groot waren mijn verslagenheid en moedeloosheid daarna. En nu, blijvend in Hem door 't geloof, ving ik aan een nieuwe weg te bewandelen. Ik rustte in Hem, Die mijn "zevende dag" geworden was, de Sabbat mijner ziel.

Zonder dat ik 't terstond vatte, was ik door Gods genade overgegaan van Romeinen zeven naar Romeinen acht en bewandelde ik thans de weg der heiligmaking, zonder welke niemand de Heer kan zien (Hebr. 12:14). Hoe sprak Romeinen 6 nu tot mij. Een diepe vrede vervulde mijn hart toen ik Hem opnieuw mijn ganse leven toevertrouwde. Vanaf dat moment gaf de Heilige Geest mij kracht om bij iedere zondeneiging op Jezus te zien en Hem al mijn zaken in handen te geven, opdat Hij ze zou uitrichten.

Wij hadden steeds geleerd op onszelf te zien en ons afgemat in de zware, ongelijke strijd tegen satan en de oude mens. Natuurlijk was de duivel ons te sterk, maar nu, blijvend in Jezus en rustend in Hem, onze Sabbat, genieten zij, die dit geheim gevat hebben, vrede en vreugde.

Na deze ervaring, die mij innerlijk sterk had aangegrepen, besloot ik de zware stap te ondernemen om mijn gemeente te belijden dat ik op het punt van de Sabbatviering gedwaald had. Ik riep al de mensen bijeen en zij luisterden aandachtig naar mijn uiteenzetting. Zij zeiden: Wij willen de Heer in alles volgen en vertrouwen dat u de goede keuze hebt gedaan. Wij begonnen vanaf dat tijdstip op de dag des Heren, de opstandingsdag van onze Heer, te rusten en de Heiland zegende ons met Zijn liefde en genade. Ik heb dit alles uitvoerig beschreven, omdat velen diezelfde strijd doormaken.

Misschien kan mijn ervaring hen helpen. Natuurlijk ging niet alles altijd even gemakkelijk. Zolang Gods kind in 't vlees verkeert, is er altijd strijd. Het is niet zo dat het

overwinningsleven een leven is van enkel vreugde en glorie - er komen tijden waarin we een bittere kamp hebben te voeren tegen de opdringende helse machten, doch we voelen ons dan opgeheven door de inwonende kracht des Geestes. We zijn een nieuw schepsel en Christus leeft in ons. „De Engel des Heren legerd Zich rondom hen die Hem vrezen, en rukt ze uit.” Eén blik vol vertrouwen gericht op Jezus redt ons uit de moeilijkste omstandigheden. Ook in 't werk ondervonden wij vaak allerlei tegenspoeden. Eens kregen wij bezoek van een gereformeerde predikant uit Magelang, die zich zeer verwonderde zoveel christenen te ontmoeten, diep in de desa. Hij zond kort daarop een inlandse Goeroe in de door onze prediking gekerstende desa Porot, die zich bij onze christenen indrong (het is namelijk heel moeilijk om in de mohammedaanse dorpen vaste voet voor het christendom te verkrijgen). De man vertelde onze eenvoudige mensen, dat ik maar een vrouw was en geen academische opleiding had genoten zoals zijn dominee. Hij zou dat dan beter doen. Gelukkig bleven zijn pogingen slechts beperkt tot één gezin - niemand anders van onze leden had behoefte aan het „hogere” onderricht van Mas Goeroe. Later hoorden we er niets meer van. De afvallige broeder is gestorven.

Op een andere tijd kwamen de mensen ons berichten dat in een der omliggende dorpen een rooms-katholiek kerkje gebouwd werd. De schrik sloeg ons om 't hart en we baden dagen achtereen om bewaring voor Roomse invloed op de ons omringende bevolking. Doch ook hierin werden wij wonderbaar verhoord. Ofschoon de bouwstenen al waren aangevoerd en iedereen over de prachtige „stenen kerk” begon te spreken, werd het bouwplan plotseling verijdeld. Waardoor? Wij weten het niet, maar God deed het op ons gebed en de kerk is nooit voltooid geworden.

Zr. Alt met haar naaste medewerkers te Surabaya, D. Groeneveld en de Indonesische evangelist S. Stefanus.

De eerste, zeer primitieve woning van zr. Alt en haar medewerkers te Manokwari (Nieuw-Guinea). Deze deed tevens dienst als kerk.

Het kerkje dat in 1953 te Sanggeng (Manokwari) verrees.

Zr. Alt met twee Amerikaanse zendelingen, Erikson en Tritt, gefotografeerd op haar 69e verjaardag. Kort daarna werden beide zendelingen op 'n tocht naar het binnenland door Papoea's vermoord.

Hoofdstuk V: het eerste pinksterlicht

In de dagen, nadat ik de Sabbat had losgelaten, kreeg ik voor het eerst enige Duitse pinksterbladen in handen. Wat wisten wij, in die tijd, van Pinksteren in Nederlands Indië? Zelden of nooit had ik ervan gehoord. Deze tijdschriften boeiden mij geweldig. Tot laat in de nacht verdiepte ik er mij in. O, hoe snakke ik naar meer licht. Mijn ziel hongerde naar de volheid van Gods Geest, ondanks het vele dat God mij al had geleerd. Duidelijk merkte ik op dat de Heilige Geest steeds voortgaat de ziel tot hoger niveau te leiden. Stilstand is achteruitgang.

Ik zag in een gezicht een hoge berg die ik moeiteloos beklom. Het scheen of ik de moed tot hoger klimmen begon te verliezen, doch zie, op de top ontdekte mijn oog een blinkende gouden poort en de drang rees in mij op, de berg met spoed te bestijgen, alsof er haast bij was. Het was of iemand tot mij sprak: „Dit is de poort van het volmaakte leven in Christus. Blijf niet staan. Is 't niet het doel van de Geest, uw leven Christus gelijkvormig te doen zijn?”

Op een morgen, toen ik geknield lag voor mijn Heiland met een hart dat dorstte naar meer geestelijke kracht, sprak een stem, diep in mijn binnenste: „Mijn kind, ge moet gedoopt worden met de Heilige Geest.” Daar ontstelde ik van. Ik antwoordde: „Here, heb ik dan niet bij mijn bekering de Heilige Geest ontvangen? Wat heb ik dan meer nodig?” Maar 't scheen alsof de Heer Zijn woord herhaalde. Ik moest dus zoeken naar de volheid van Gods Geest. Een grote honger vervulde mijn ziel — een honger die met de dag brandender in mij werd. Ik las en herlas de pinksterbladen, geredigeerd door de Duitse predikant Pastor Jonathan Paul, één van de eerste grote Pinksterbaanbrekers der vorige eeuw. Het scheen mij toe, alsof dat, wat ik nu las, geheel aansloot aan mijn ervaring

bij mijn wedergeboorte — alsof al de jaren welke ik onder de Wet geleefd had, verloren jaren waren geweest. En toch begreep ik later dat de Heer mij dit alles heeft doen ervaren, opdat ik anderen die in hetzelfde geval verkeren, zou kunnen voorlichten. Het gebeurde meermalen dat, terwijl ik neerknielde om God te aanbidden, mijn handen begonnen te beven, alsof zij door een hoge macht werden aangeraakt. Dan stond ik haastig op, menende dat ik zenuwachtig begon te worden, een vrees overviel mij. Ach, hoe ontbrak 't mij steeds aan goede leiders in die jaren van strijd! Eerst later begreep ik dat mijn beste Leidsman de Heilige Geest Zelve was, want steeds bleef ik beschermd tegen valse leringen. Hij Zelf had mij voor Zich afgezonderd en onderwees mij in Zijn grote heilige, trouw.

De Doop met de Heilige Geest

In die dagen gaf ik mijn eerste boek uit - een vertaling van bekende Hollandse christelijke liederen in de Javaanse taal, ten bate van mijn gemeente. Ik was nogal met mijn werk ingenomen, doch toen de Heer mij dat aantoonde, besloot ik het boek uit te geven zonder mijn naam te noemen. Ik wilde God alleen de eer geven. Bij de uitgave van mijn eerste zangbundel Glorieklokken deed ik hetzelfde. Ik plaatste mijn naam niet onder de door mij vervaardigde liederen. Dit had echter helaas ten gevolge dat mijn liederen door anderen werden gekopieerd en uitgegeven ten eigen bate, zodat mijn werk in 's Heren dienst schade leed. Ik was dus wel verplicht, tegen mijn principes in, mijzelf als auteur te noemen.

Mijn ganse leven lag op het altaar, slechts wachtende op de aanraking van het vuur. Met diepe ernst onderzocht ik Gods Woord betreffende de werkingen van de Heilige Geest in het leven van christenen. Op een dag maakte ik, ten huize van de

bejaarde ds. Horstman te Temangoeng, kennis met zr. Elise Scharthen, een pinksterzendinge pas teruggekeerd uit China. Voor 't eerst van mijn leven hoorde ik die avond iemand in tongen spreken.

Het maakte diepe indruk op mij, ook het woord dat zij tijdens een samenkomst tot ons richtte. Zij vertelde op eenvoudige wijze van haar werk en voegde er aan toe: „Het verschil tussen kerkelijke en pinksterchristenen is groot. Bij ons in China is leven en blijdschap, maar hier, in kerkelijke kringen, is alles zo stijf en droog.” Ik had met aandacht geluisterd en moest de spreekster in mijn hart gelijk geven. Ook in mijn gemeente in de bergen was nog zoveel achtergebleven wat aan de oude Wet terug deed denken, er heerste vaak een vormelijke geest, een zekere sleur.

Terugkerende naar „boven” bad ik des te vuriger om een uitstorting van de Heilige Geest. Natuurlijk wist ik mij het eigendom van Jezus en ik was mij vanaf mijn bekering bewust van de leiding des Geestes, maar mijn ziel hunkerde naar leven en kracht, naar een overstroming van Levend Water. Het scheen mij echter alles nog zo vreemd en onwezenlijk. Van verschillende zijden begon men mij te waarschuwen. Men schreef mij van de excessen, die in Pinksterkringen zouden voorkomen. „De mensen rollen zich met schuim op de mond over de vloer - wees voorzichtig, de duivel speelt daar een voorname rol - dat tongenspreken is van satan.”

De schrik sloeg mij om 't hart wanneer ik dergelijke vertelsels aanhoorde. Ofschoon ik wel wist dat iedere beweging die uit God geboren is, laster en leugen ten deel valt, bleef ik toch eerst uiterst gereserveerd, vooral met 't oog op mijn gemeente, voor welke ik mij verantwoordelijk voelde. Dit nam echter niet weg dat mijn hart brandende bleef. Alles, alles had

ik er voor over om deze vervulling met de Heilige Geest, welke in de eerste eeuw zulke onuitsprekelijk machtige gevolgen had gehad, te mogen ontvangen. Wanneer ik de gelovigen uit die dagen vergeleek met die van de tegenwoordige tijd, bemerkte ik een zeer groot verschil. Dáár vuur, leven, blijdschap en kracht - hier vormdienst, kilheid en lauwheid.

Eens las ik in een pinksterblad van een jonge man die jarenlang vergeefs had gezocht naar de Geestesdoop - toen hij eens in wanhoop neerknielde voor zijn God en Hem smeekte, toch de zaak aan te wijzen, welke de vervulling tegenhield, werd plotseling zijn aandacht gevestigd op een kostbare ring die hij droeg. Bij 't smekend opheffen van zijn handen, viel zijn oog daarop. De Heer sprak duidelijk tot hem: Dit is de hindernis, en tegelijkertijd ontdekte de Geest hem zijn dwaze ijdelheid en pronkzucht. Zonder zich lang te bedenken schoof hij de ring van zijn vinger en wierp haar in de naast gelegen rivier. Toen knielde hij wederom neer en gaf zich geheel aan God. Onmiddellijk werd hij overstroomd met de Geest des Heren en jubelde hij zijn lof en dank uit in vreemde talen.

Nadat ik dit gelezen had, onderzocht ik nogmaals mijn ganse hart en leven. Alles wat mij twijfelachtig toescheen gaf ik op teneinde de grote schat (Matth. 13:44) te mogen verwerven en dat was niet zo gemakkelijk. Diep drong 't tot mij door: De Heilige Geest kan alleen een ontledigd vat vullen. Iedere zogenaamde kleine afgod, of verkeerde gewoonte moet afgelegd worden. Mrs. Pearsall Smith zegt in haar boekje: „Des christens heilgeheim” het volgende: „Zo gij, lieve lezer, deze zegen begeert, geeft u dan over aan de leiding van uw dierbare Heiland en beef niet terug voor wat Hij van u mag eisen. Voorwaar! Hem kunt ge uzelf toevertrouwen. En indien

het zaken geldt, die u van geen gewicht toeschijnen, als waren zij 's Heren aandacht niet waard — houd dan in gedachte, dat Hij niet gelijk de mens ziet en dat, wat u gering toeschijnt, in Zijn oog de sleutel kan zijn tot de aller geheimste drijfveren van uw wezen. Opdat Hij u geheel naar Zijn wil vormen moet gij buigzaam onder Zijn hand wezen en deze buigzaamheid wordt nog spoediger door u bereikt wanneer gij de kleine, dan zelfs wanneer gij de grote dingen opoffert."

Vaak heb ik later pinksterchristenen ontmoet die mij met smart de vraag stelden: „Wat kan toch de oorzaak zijn, dat ik niet meer in tongen kan bidden? Alles is koud en dood in mij geworden.” Steeds moest het antwoord luiden: „Het is wegens uw ongehoorzaamheid aan God. Juist in de kleine dingen van het leven moeten wij onszelf verloochenen. Onze Heer gaf Zich geheel aan ons — Hij vraagt ook uw ganse overgave.”

Wij behoren een scherpe grens te trekken tussen ons leven dat verborgen is in God en de wereld. Twee heren tegelijk dienen is volgens de Heer een absolute onmogelijkheid en toch menen velen op deze wijze zalig te kunnen worden. Onze Heer gebod (Markus 9:43-50) nadrukkelijk het afhouden van de hand en het uittrekken van het oog, ingeval deze schade toebrengen aan het geestelijk leven. Welk een ontzaglijke ernst schuilt er in dit woord van onze Heiland!

Oswald Chambers schreef: „Wijk één seconde van de gehoorzaamheid af en de machten van duisternis en dood zijn onmiddellijk in actie. Al Gods openbaringen zijn verzegeld, totdat zij door gehoorzaamheid voor ons geopend worden. Zodra gij gehoorzaamt, komt er een lichtflits.” In de maand juli 1926 werd ik uitgenodigd een pinksterconferentie te Soerabaja bij te wonen. Brandend van verlangen naar de Geestesdoop begaf ik mij op weg en maakte de verre reis naar Oost-Java.

In de zaal naast „Onderling Belang” in de benedenstad te Soerabaja, kwam een grote menigte bijeen, die evenals ik dorste naar de Geestesdoop. Velen werden in die dagen vervuld en bekeerd, het was een heerlijke opwekkingstijd. Het was op de laatste conferentie dag dat ik 's morgens min of meer mismoedig ontwaakte. Ik bad: „Heer, moet ik nu morgen weer terugkeren, zo onbevredigd en onvervuld met Uw Geesteskracht?” De Bijbel openslaande las ik echter, met grote blijdschap: Ik heb de Heer lang verwacht, en Hij heeft Zich tot mij geneigd en mijn roep gehoord, en Hij heeft mij uit een ruisende kuil uit modderig slijk opgehaald, en mijn voeten op een Rotssteen gesteld, Hij heeft mijn gangen vastgemaakt. En Hij heeft een nieuw lied in mijn mond gegeven, een lofzang onze God; velen zullen het zien en vrezen en op de Heer vertrouwen! (Psalm 40:1-4). Toen ik veel later het lied dichtte: „Ik heb een nieuw lied in mijn hart”, stond deze tekst mij helder voor de geest. Toen ik dat las gevoelde ik dat de Heer mij die dag zou zegenen. Het was de laatste dag van de maand juli 1926 dat God mij doopte met Zijn Geest. De zaal was die avond meer dan vol, en verscheidene sprekers voerden 't woord. Ik zat op de eerste rij tussen twee onbekende dames. Eén der leiders sprak: „Komt, laat ons neerknielen en de Here aanbidden.”

Met de anderen knielde ik neder en wijdde mijzelf nogmaals geheel toe aan God en Zijn dienst. Ik begon eerst zachtjes te bidden, daarna al luider en luider de Here te prijzen en plotseling kwam Gods kracht over mij. Mijn gehele lichaam sidderde en ik hoorde mijzelf in vreemde talen God loven en prijzen. Telkens sprak ik de woorden „Santa Dios”, en ook herhaaldelijk: „Kurios”. Eerst veel later las ik in een blad dat „Kurios” Here betekent. Het was of ik rondom mij gezang van engelen hoorde, teer en fijn met hoog stemgeluid en 't

getokkel van harpen. Weldra zong ik mede een wonderbaar lied, en ik moest denken aan de woorden, die morgen gelezen in Psalm 40. Al de woorden die ik zong rijmden wonderbaar op elkaar - en ik bemerkte dat ik telkens overging tot een andere reeks klanken die ik gans niet verstond.

O, die grote, grote genade mijns Heren. Alles in mij loofde en prees Zijn grote Naam, Visioenen en profetieën wisselden elkaar af. Tot laat in de nacht bleven wij verenigd in lofgezing en aanbidding. Het was boven alle beschrijving heerlijk. De volgende morgen kon niemand mij tegenhouden, ik wilde terug naar de bergen en mijn gemeente vertellen van de grote dingen, die God mij gedaan had. Evenals de kamerling reisde ik mijn weg met blijdschap en nauwelijks was ik aangekomen of ik riep de kinderen bijeen. Ik verzorgde in die dagen plm. veertig weesjes. Verwonderd kwamen zij aanlopen.

Aan bidstonden waren zij gewoon, maar niet aan een gebedsure zoals er toen volgde. Ik bad en zong in hemelse tongen en ik mocht diezelfde avond 't geluk smaken dat een van de Indonesische christenmeisjes, Dorkas genaamd en veertien jaren oud, gedoopt werd met de Heilige Geest. Naast haar zag ik een springende fontein en ik begreep: Dat is een belofte voor het Javaanse volk. Dorkas was waarschijnlijk de eerste Indonesische, die gedoopt werd met de Heilige Geest. Die nacht ontving ik een droom van God. Ik zag een grote engel die met brede wiekslag over ons huis vloog en ik vernam een stem welke sprak: „Ik zal ze zegenen, de kleinen met de groten” (Psalm 115:13). De dag daarop riep ik mijn gemeente ter vergadering. Zeer verbaasd, want 't was een werkdag, kwamen ze van de akker aanlopen. Ik vertelde ze van de wonderbare zegen, die ik ontvangen had, een zegen die mijn ziel overstelpt had met glorie en vroeg hen of ze verlangend

waren ook die Doop te ontvangen, die hun harten in vuur en vlam zou zetten voor Christus.

Nu daartoe waren ze allen bereid, want ik had hen sinds lang voorbereid voor die zegen. De goede mensen knielden neer in onze oude kerk en begonnen hun zonden te belijden, met diepe verootmoediging en smekingen. Allen voelden zich overtuigd van zonden en smeekten om de inwoning des Geestes met vele tranen - en zie, een machtig wonder geschiedde: drieënzestig zielen werden achtereenvolgens gedoopt met de Heilige Geest en spraken in tongen, God verheerlijkende. De glorie van God vervulde het gebouwtje. Velen waren geheel buiten zichzelf en zagen wonderbare gezichten, die ik jammer genoeg niet alle onthouden heb. Excessen kwamen in 't geheel niet voor. Geen enkele buitensporigheid stoorde de werking van de Geest. De lieden waren slechts vol van lof en prijs en de gehele sfeer was vervuld met de glorie van God.

Hoofdstuk VI: visioenen en profetieën

Volgens Joël 2 : 28, 29

Op wondervolle wijze openbaarde de Heer Zich aan deze natuur mensen, die zo kinderlijk in Hem geloofden. Ze spraken allen in tongen tijdens de bidstonden en hadden treffende visioenen. Vooral de gave der profetie trad onder hen zeer op de voorgrond. Een twaalfjarige jongen, die zeker niet op de hoogte was van de gezichten van Jesaja, zag in een visioen een distel (doeri) en daal naast een dennenboom en hij profeteerde: „Voor een distel zal een boom opgaan.” Daar hij nooit een dennenboom gezien had, sprak hij slechts van „een boom”. Zeer zeker een heerlijke belofte voor het Javaanse volk, dat nog voor een groot deel in distels van bijgeloof en zonde verward is, en dat, naar wij hopen, nog eens een gouden toekomst zal beleven.

Een van de broeders zag een grote, brandende lamp hangen, boven de kampong waar hij woonde en hij begreep daaruit dat de Heer hem opriep tot getuigen, wat hij ook gedaan heeft. Een jongeman die enige dagen vergeefs om de Geestesdoop had gebeden, zag in een droom zijn toverkris aan de muur hangen, waaruit blauwachtige vlammen sloegen. Onmiddellijk drong 't tot hem door, dat die kris een beletsel was voor de Heilige Geest om tot hem te komen. Tijdens de samenkomst vertelde hij, dat hij het betoverde ding in de rivier had geworpen, en terwijl hij nog sprak, viel 's Heren Geest op hem, zodat hij zijn verhaal niet kon voortzetten, maar in tongen God loofde en prees.

De mensen waren in die dagen zo verlangend naar de bidstonden, dat zij soms al 's morgens om tien uur aan mijn

deur klopten en vroegen of ik met hen wilde bidden. „Wij kunnen haast niet voortgaan met 't werk op de ‚tegal',” zeiden ze, „de Here dringt ons tot gebed.” Van de stad (Temanggoeng) kwamen vele jongelieden naar „boven”, leerlingen van de christelijke H.C.S. met hun onderwijzers. Sommigen bleven halve nachten doorbidden totdat zij vervuld waren en keerden dan blijmoedig en dankbaar huiswaarts, waar zij getuigden van het grote wonder dat aan hen geschied was. Zr. A. Gr., die ook indertijd als onderwijzeres te Temanggoeng werkte (dertien paal van Gambang Waloeah verwijderd) kwam ons in die blijde dagen met haar zondagsschool van plm. 33 kinderen en enige belangstellenden opzoeken. In Gouden Schoven schreef zij het volgende hierover:

„'s Middags na het eten hielden de kinderen onder elkaar bidstond en, prijst Jezus, één van hen werd vervuld met Gods Geest. Velen van de kinderen waren ook met 't verlangen in hun hart gegaan om hier boven afgezonderd van alles, God te zoeken, want thuis mochten ze niet altijd op de meeting of op de bidstond komen. 's Avonds hadden we bidstond met de Javaanse broeders en zusters en ook toen was God wonderbaar in ons midden. Zondagmorgen hadden we Avondmaal met al de Javanen. 't Was een recht gezegende morgen. 's Middags onder de kinderbidstond viel opnieuw Gods Geest en drie kinderen werden gedoopt met de Heilige Geest. Ook 's avonds werden er vier vervuld, in 't geheel ontvingen acht kinderen de Doop des Geestes.”

De Geest van God rustte in die dagen zo sterk op deze mensen, dat ieder die ons bezocht, onder de invloed kwam en vanzelf meezong en bad. Vele bezoekers waren tot tranen toe bewogen. De sfeer was onuitsprekelijk teder, liefdevol en

vredig. Niemand kon meer een hard woord uiten en iedereen voelde zich gelukkig en blij. Vooral de vreugde was overweldigend. In onze kolonie was een oude, blinde vrouw, Tabitha geheten, die sinds vele jaren bekeerd was. O, hoe verlangde zij gedoopt te mogen worden met de Heilige Geest. Maar ach, ze bad, tot haar ziel een vuurgloed van verlangen werd, maar zij ontving de zegen niet. Anderen gingen haar voor.

Op een morgen kwam ze mij met stralend gezicht vertellen, dat ze een wonderlijke droom had ontvangen die nacht. Ze droomde dat ze naar de pasar moest om olie te kopen. Maar onderweg bemerkte zij dat zij geen geld bezat. Schreiend liep zij voort, want terugkeren ging niet, de weg was te lang. Zij hoopte maar dat iemand haar geld kon geven om de olie te kunnen kopen. En zie, op de markt gekomen zijnde gaf de verkoper haar gratis olie zoveel als ze maar dragen kon. „Nem gendoel ndoro nem gendoel” kreeg ik, (zes flessen, wel zes flessen) verhaalde ze mij, „en ik keerde blij huiswaarts.” Ik legde haar toen uit dat „olie” een zinnebeeld is van de Heilige Geest, en de Verkoper de Here Jezus. „Hij geeft de Heilige Geest zonder prijs en zonder geld, moeder. Je hebt maar te ontvangen. Hij heeft aan 't kruis alles volbracht,” zo sprak ik. Diezelfde avond werd 't oudje gedoopt met de Heilige Geest. Ze heeft waarschijnlijk begrepen, dat ze moest ophouden met zich in te spannen en te worstelen en zich alleen maar aan de Heer moest toevertrouwen voor die gave (Openb. 22:17; Jesaja 55:1).

Een Engelse broeder, William Bernard geheten, die enige tijd bij ons logeerde, schreef in een Engels pinksterblad ongeveer het volgende: „Wanneer men langs de smalle bergpaadjes door de velden wandelt, stijgen overal opgewekte

pinksterliederen omhoog. Hout sprokkelende vrouwen, gras snijdende kleine jongens, zaaiende en plantende mannen - alles zingt Code ter eer, en iedereen groet ons vriendelijk in 't voorbijgaan."

De kleine kinderen in ons huis werden 't lieflijkst gezegend. Zij vormden geheel uit eigen beweging gebedsclubjes. Een kleine kleuter van drie jaar hoorde ik bidden onder de kracht Gods. Zij vouwde eerbiedig de handen en sprak: „Halleloejah Goesti Jesoes, Halleloejah.” Dan ging haar stemmetje over in tongen en lofzang. Er was onder de kinderen een lief meisje, acht jaren oud, dat eens geheel in extase verkeerde, gedurende wel een kwartier. Zij stond voor mij en vertelde dat de Heer haar een ladder opvoerde, Hij nam haar bij de hand en toonde haar de schone bloemen in 't Paradijs. Haar gezichtje straalde van vreugde: „Saé sanget” (erg mooi) zei zij. Een ander klein meisje had dezelfde ervaring. Dat kind had een zeer stil en gesloten karakter, zij sprak zich zelden uit. Hoe verblijdend was het voor mij haar in haar extase-toestand op deze wijze te horen spreken: „Ik zie de Here Jezus aan 't kruis genageld, en ik kniel voor Hem neer. O, Here Jezus, geef mij een hartje, gewassen in Uw Bloed.”

Datzelfde meisje zag in een visioen ook een put gevuld met water, waaruit vele schaapjes kwamen drinken. Martha, een zevenjarig meisje, werd het gezicht gegeven van een witte duif, waarnevens een vuurvlam. Een beeld dus van Handelingen 2:3, 4. Jakoba, tien jaar oud, bevond zich in de geest in een bloemenhof, waar de Heiland stond, omringd van kinderen die Hem bloemen aanboden. Ook zag zij een engel met een bazuin, en nevens hem zeven kandelaren (de Gemeente, Openb. 1:20). Een negenjarig knaapje getuigde dat hij de Heiland zag, met een lammetje in Zijn armen.

Hanna, een meisje met een zeer moeilijk karakter, ontving een ernstig visioen: Zij zag hoe de Heer rondging met een kaars in de hand om haar te zoeken. Ik vermaande haar zich door de Heiland te laten vinden, daar zij nog niet bekeerd was.

Een twaalfjarig meisje werd een Rots getoond, waaruit veel water vloeide. De Here plaatste haar onder die stroom, zodat zij geheel bevochtigd werd. 's Nachts lag zij te bidden en zag daarop in een visioen hoe de Heer vanuit de hemel een engel afzond, die zijn hand op haar hoofd moest leggen, om haar te zegenen. Een regenboog werd ook vaak door hen gezien (Gods verbond met de mensheid) en velden beplant met jonge ketela-stokjes (nieuwe, pasbekeerde zielen). Terwijl de kinderen zongen, werd een engel opgemerkt die de zang met zijn harp begeleidde. Salome, negen jaar oud, zag een prachtige blinkende Ster, omringd van kleine sterretjes (Christus te midden der Zijnen). De goede Herder met vele schaapjes achter Zich en een lammetje in de armen werd zeer dikwijls aanschouwd. Een klein meisje zag hoe de Heer tussen de kinderen wandelde, tijdens de zondagsschool les. Een dertienjarige knaap ontving een machtig visioen. Hij zag onder 't gebed het Nieuwe Jeruzalem, en wist geen woorden te vinden om dat gezicht te beschrijven. „Het is prachtig,” zei hij verrukt, „en er zijn veel mooie groene bomen.” Dezelfde jongen zag een regenboog aan de ene zijde, en de Heiland met een doornkroon aan de andere zijde.

Strijd en overwinning.

Een andere twaalfjarige jongen zag tijdens de kindermeeting de Here staan met het jongste kind in Zijn armen en een Duif met uitgespreide vleugelen boven Zijn hoofd. Hij vertelde dit alles in zinsverrukking. De kinderen waren geheel vervuld met deze wonderbare dingen. Zij organiseerden zelf

gebedsmeetings, en riepen dan overluid wat zij zagen. Oud en jong leefden in een geestelijke sfeer, en de Geest drong steeds weer tot lofprijs en jubel. Vele gezichten en profetieën heb ik kunnen onthouden, of genoteerd, ook van de ouderen. Nadat ik het plan had opgevat een blad uit te geven, en daarover met de Heer sprak, ontving ik het volgende woord:

„Spreek in uw eigen taal, leer in uw eigen taal, en God zal met u zijn.” Ik noemde het blad later: Gouden Schoven. Ook toonde de Heer mij een groot zangboek met notenbalken; uit dit gezicht maakte ik op dat de Heiland mij opdroeg een liederen-bundel uit te geven. Dit was de aanleiding tot de uitgave van „Glorie-klokken” enige jaren later. Eens toonde de Here ons een onafgebouwde muur. De bouwlieden liepen af en aan, brengende stenen. De profetie volgde: „Voltooi Mijn werk op aarde.”

In die tijd kregen wij bezoek van de zuster die mij eens tot het onderhouden van de Sabbat gevoerd had. Tijdens een bidstond hoorde zij een klein meisje in tongen God loven. Zij was een en al verbazing. „Hoe vermakelijk,” riep zij spottend, „hoor toch eens zo'n kind!” Zij noemde de verheerlijking van Christus door een kindermund „vermakelijk”. Heeft onze Heiland niet eens de overpriesters en Schriftgeleerden, die zich ergerden aan de lofzang van de kleine kinderen in de tempel, geantwoord: „Hebt gij nooit gelezen: uit de mond van kinderen en zuigelingen hebt Gij u lof bereid?” (Matth. 21:16). Inderdaad, nergens, op geen enkele plaats die ik later bezocht, heb ik jonge kinderen ontmoet die de Doop des Geestes op zo'n wonderbare wijze hadden ontvangen als deze Javaanse kleuters. De belofte van de engel, mij gegeven: „Ik zal ze zegenen, de kleinen met de groten,” is heerlijk in vervulling gegaan. Wonderbaar waren de visioenen,

deze eenvoudigen van hart gegeven. Tijdens de diensten kwamen de mensen naar voren en beleden hun zonden. Velen bekeerden zich van schijnchristendom en farizeïsme en begonnen een nieuw leven.

Wij willen hier enige gezichten beschrijven tot zegen van de lezers. Men moet niet voorbijzien dat deze desalieden zonder onderscheid analfabeten waren, enigen van mijn helpers uitgezonderd. Hun visioenen waren alle geheel Bijbels, ofschoon ze zelf vaak niet begrepen wat zij in de Geest zagen. Dan volgde de uitlegging onder leiding van de Heilige Geest gegeven. Moeder Tabitha o.a. klauterde eens, geleund op haar stok, de steile hoogte op, om mij te vertellen van de dingen welke de Heer haar had getoond. Deze oude vrouw was stekeblind. Ze zei eens: „Ik kan alleen zien met mijn geestelijke ogen. Meer dan eens zie ik de Here Jezus voor mijn bed staan en dan spreekt Hij tot mij.” Zo vertelde ze mij die morgen: „Ik zag een vierkante tikar (vloermat). Drie punten van die mat waren naar binnen gevouwen, de vierde punt was nog niet omgeslagen.” Ze vroeg mij of ik dat gezicht kon uitleggen. Terstond toonde de Heer mij dat het vierkant het viervoudig Evangelie voorstelde, namelijk Jezus Christus, de Verlosser van zonden, de Geneesheer, de Doper met de Heilige Geest en de komende Koning. De drie eerste feiten waren al in Christus geopenbaard, het laatste: 's Heren wederkomst, moest nog geschieden.

De gave der profetie trad in 't eerst meer op de voorgrond tijdens deze opwekkingstijd, dan die der genezing. Later mochten wij ook merkwaardige genezingen onder de mensen constateren. Tongen en profetische gezichten waren inherent met elkaar en werden ons ter lering geschonken. Ook wij, leiders, waren in die dagen sterk visionair. Wij zagen een

visioen van Hitler, als voorloper van de antichrist. Hitler was in het jaar 1926 nog een rijzende „ster” op politiek gebied. De Heilige Geest toonde ons een mannelijke gestalte, met 't voorkomen van een beest, harig en afschrikwekkend. Zijn mantel was gestreept en gevlekt als een panter. Hij opende zijn kleed en op zijn borst vertoonde zich een groot, gitzwart hakenkruis. Hij wees er zelf op, met uitgestrekte vinger en trots gebaar.

Hoe vaak stond dit beeld mij voor ogen in de dagen der vreselijke Jodenvervolging die volgden. In september 1927 werd ons in een droom de komende oorlog in Nederlands Indië getoond. Iemand betrad met enige vrienden een havenstad, en zag over de stad heen op de haven, waar grote drukte en lawaai heersten; gewirwar van schepen en 't gedreun van kanonschoten. In de stad zelf scheen iedereen angstig en onrustig; de straten waren vol van karren, auto's en vluchtende mensen. Wij vroegen aan een heer die bezig was een kar op te laden en er zeer zenuwachtig en bleek uitzag: „Wat is er toch te doen?” Hij antwoordde: „Onze vloot is in oorlog. Wij vrezen dat de stad zal worden platgeschoten.”

Die stad was waarschijnlijk Soerabaja en die profetie is in 1942 in vervulling gegaan. In een visioen gezien: De paus in het Vaticaan, omringd van kardinalen en bisschoppen, zittende op zijn zetel. Langzaam veranderde het beeld. Het pauselijk kleed, wit, versierd met kruis en sleutels, veranderde in een koninklijk gewaad. Boven zijn hoofd welfde zich een rood baldakijn afgezet met gouden franje. Dienaren knielden neer en een page bood de paus op een kussen een kroon aan (1926). — Het herstel van de pauselijke wereldmacht? Gezien werd: het interieur van een kerk vol mensen. De kansel was echter leeg, de gemeente was in afwachting. Een Man in

hogepriesterlijk gewaad betrad de kansel. Duidelijk zichtbaar waren de twaalf stenen op de borstlap. Het beeld veranderde in dat van de Heiland. Wonderbaar innemend en liefdevol was Zijn gezicht, terwijl Hij de menigte overzag. Hij droeg een golvend wit gewaad en Zijn handen lagen uitgespreid op de Bijbel. Voor Hem stond een brandende kaars (1927). Deze boodschap was gericht tot de voorgangers der Gemeente. De kaars is de dienstknecht Gods die op de kansel het Woord brengt - en Christus zal hem inspireren, zodat hij niet zichzelf predikt, maar Jezus alleen. Niet van de Wet moet hij getuigen (de Wet werd uitgebeeld door het hogepriesterlijk gewaad) maar van het Evangelie.

In een visioen werd gezien (1926) een Israëliet met een brandend lampje in de opgeheven hand. Zijn gezicht had een lijdende uitdrukking, maar was toch van een hemelse glans overtogen. Een slang met opgeheven kop, kronkelde rondom zijn benen. De uitlegging: Straks ten tijde van de Grote Verdrukking zal er onder het bestuur van de antichrist een ongekende vervolging losbreken over het Joodse volk, dat dan de ware Messias zal gekozen hebben. Een profetie zonder visioen in 't jaar 1926:

„Waar zijn de herders? De herders slapen, zij waken niet. Zij malen hun eigen koren. Wee de herders! Zij wonen in grote huizen. De Zoon des mensen had niet waar Hij het hoofd kon neerleggen. Maakt u op, en doe het.”

Een opgetaste korenhoop. Daar rond omheen mensen die bezig waren het gevallen en weggemaakte graan bij te harken, waarna men het bij het andere koren voegde.

Profetie: Zoekt het verlorene en verzamelt de overgeschoten brokken, opdat er niets verloren gaat. Een aardbol, globe, op

een standaard, zoals in de scholen gebruikt wordt. De globe werd langzaam voor de ogen van de persoon die het visioen kreeg rondgedraaid, zodat de verschillende werelddelen gezien werden.

Profetie: „Bid om een wereldopwekking!” Zo zou ik kunnen voortgaan met te verhalen hoe Gods Geest Zich op wondervolle wijze manifesteerde onder ons in die merkwaardige dagen, in visioenen en dromen, conform Joël 2 vers 28, 29.

In diezelfde tijd, kort nadat ik de Doop des Geestes had ontvangen, zag ik, terwijl ik mij vermoeid op een avond te bed had begeven, plotseling een grote gesloten Bijbel voor mijn geestelijke ogen. Een hand begon de bladen om te slaan en het Boek bleef enige minuten opengeslagen bij Daniël - daarna werden de bladen door dezelfde hand verder omgeslagen tot de Openbaring van Johannes.

Duidelijk werd mij hierbij gelast een Bijbelstudie te schrijven betreffende de toekomstige laatste dagen. Later heb ik aan dit bevel gevolg gegeven. Zowel de zangbundel Glorieklokken als de studie zijn in opdracht van 's Heren Geest geschreven.

Gebedsgenezing

Nadat het grootste gedeelte van onze gemeente met de Heilige Geest gedoopt was, trad ook de gebedsgenezing naar voren. We hebben vele wonderen en tekenen mogen beleven op dat gebied. Onder andere bezochten wij een stervende vrouw. Zij leed aan tyfeuze koorts en was niet meer in staat te spreken. De broeders en ik knielden bij haar neer en bestraffen de ziekte in de naam van Jezus. Zij opende de ogen en vouwde de handen tot gebed. Zij zei dat zij zich beter

voelde en vroeg om voedsel. Drie dagen later bevond zij zich gezond en wel in de kerk en dankte God voor haar genezing.

Een merkwaardig geval van groot geloof bij een desa vrouwtje volgt hier nog. B. Marina was al driemaal bevallen van een dood kind en na haar bekering smeekte zij de Heer, haar toch een gezonde baby te schenken. Zij kwam tot mij om gedoopt te mogen worden, doch ik meende haar de raad te moeten geven liever te wachten tot na de bevalling — zij verwachtte namelijk binnen een maand haar vierde kind. Zij volhardde echter in 't geloof dat de Heer het gebed zou verhoren en haar ditmaal een normaal kindje zou geven. Ik wees haar op de ijzige kou van het water, waarin zij minstens tien minuten zou moeten staan, want de Javaanse broeders bidden bij zo'n gelegenheid uiterst lang en plechtig, maar niets kon haar weerhouden. Zo werd zij met anderen gedoopt, en o, hoe baden wij voor 't arme, zwakke vrouwtje, dat haar geloof niet beschaamd zou worden. Het is daar boven zeer koud en wij vreesden dat zij ziek zou worden na het langdurig staan in de rivier. Stralend keerde zij huiswaarts en waarlijk, de Heer had haar geloof aangezien. Zij bracht een maand later een welgeschapen dochter ter wereld, die op dit ogenblik zelf al getrouwd en moeder van kinderen is.

De zoon van een dorpshef werd op 't gebed van de broeders genezen. De laatsten werden daarop overal uitgenodigd en brachten het Evangelie in de Islamitische desa's. Ik had al lang mijn druk bezochte kliniek voor zieken en wondlijders gesloten en wij baden met allen die tot ons kwamen. Velen werden genezen uit de omliggende kampoengs, doch lang niet allen, omdat zij ons beschouwden als doekoens en God de eer niet gaven. Op een dag bracht een desa-man mij een papiertje waarin een afgehakte duim

van zijn zoon gewikkeld was. Hij verzocht mij het griezelige stuk vlees op de bloederige, al zwart geworden rest van de duim te plaatsen, dan zou hij dadelijk genezen, meende hij. Ik merkte het gangreen in de wond op en vreesde voor bloedvergiftiging en amputatie. Het kind leed erge pijn. De Heer genas de vinger echter terstond op het gebed en de man nam het stukje duim weer mee naar huis, misschien om het als relikwie te bewaren.

Enige dagen later kwam hij met zijn zoontje terug en bracht mij uit dankbaarheid wat groenten uit zijn tuin. Dat de top van de duim ontbrak achtte hij niet langer een bezwaar. Het leven van de jongen was gered, en daarover verblijdde hij zich. Ik dankte samen met vader en kind de trouwe Heelmeester. De Here greep ook meermalen ernstig en gestreng in, wanneer onze christenen ongehoorzaam waren en weigerden hun zonden los te laten. Van twee zulke gevallen wil ik hier spreken. Het eerste geval betrof een oude man, die als postloper eenmaal per week naar de stad ging. Wij wisten niet dat hij onderweg bij kennissen aanliep en daar enige uren doorbracht met dobbelen. Daar hij geregeld in de kerk kwam en er verder niets op zijn gedrag aan te merken viel, hielden wij hem voor een bekeerd persoon. Op zekere dag werd ik bij hem geroepen, daar hij ernstig ziek lag, men zei mij dat hij al stervende was. Hij had naar mij gevraagd. Ik haastte mij naar zijn woning en vond hem werkelijk op de rand van 't graf. Hij was trouwens al lang zwak en sukkelend.

Toen ik voor zijn balé-balé stond greep hij mijn hand en schreeuwde enige malen: „Dalané peteng!” (De weg is donker). Ik wees hem op Jezus en trachtte hem moed in te spreken, maar hij werd steeds benauwder en angstiger, steeds roepende: „O, dalané peteng, peteng!” De broeders

knielden bij hem neer, en we smeekten hem de naam „Jezus” te noemen, maar hij kon niet. Zo stierf hij. De mensen moesten mijn hand losmaken uit de zijne - als een schroef had hij die omklemd in zijn doodsangst. Dit sterfgeval maakte veel indruk op de gemeente, zoals men begrijpen kan.

Een andere maal lag ik ziek te bed, toen een van mijn meisjes mij kwam vertellen: „Vrouw S. is van een dochtertje bevallen, maar 't gaat met de moeder niet al te best. Haar man verzocht uw voorbede.” Ik beloofde dat te doen, maar juist nadat ik in gebed was gegaan, zag ik in vlamme letters voor mijn ogen staan: „Zonden der toverij.” Ik ontstelde ervan en riep haastig het meisje toe, dat in de nabijheid was: „Loop snel naar 't huis van vrouw S. en waarschuw haar ernstig een doekoen te raadplegen.”

Na enige tijd kwam zij terug en deelde mij mede, dat ze daar een mannelijke doekoen had ontmoet, die de kraamvrouw water liet drinken waarin hij zijn kris gedompeld had, onder 't murmelen van toverformules. Vrouw S. is gestorven - een ontzettende les voor de hele gemeente. Met dank aan God kan ik zeggen dat onze mensen daarna afzagen van doekoenerij en medicijnen en hun vertrouwen leerden stellen op Heren vergoten Bloed. Met bijgeloof en andere soorten van heidendom heb ik steeds te kampen gehad. Toen één der onbekeerde vrouwen haar kindje verloren had, vertelde zij mij eens, dat zij iedere avond bezoek kreeg van een veldmuisje dat haar steeds volgde. Zij gaf het daarom altijd wat rijstkrumels, want, zei zij: „Dat is mijn kleine, die mij zoekt.” De animistische bergbewoners geloven namelijk in zielsverhuizing. Tot mijn blijdschap nam ze echter de heerlijke tijding aan van Jezus, Die de kinderen liefheeft en „de

lammeren vergadert in Zijn armen en ze draagt in Zijn schoot” (Jesaja 40:11).

Hoe Gods Geest de mensen overtuigt van zonden bewijst ook het volgende voorval. Tijdens een bidstond, waarbij velen in tongen God loofden en prezen, trof mij een vreemde klank. Het was een hard, metaalachtig geluid en ik zei tot br. Bernard, die met mij de samenkomst leidde: „Er is een verkeerde geest onder de mensen.” Ik liep door de rijen en hoorde een oude man met zware stem zeggen: „Moh Roh Soetji” (ik wil de Heilige Geest niet) gevolgd door een verschrikkelijke vloek in de Hollandse taal. Verschrikt beval ik de boze geest van de man uit te varen. Deze zweeg daarop geheel stil en zat lange tijd voor zich uit te staren. Na afloop van de samenkomst stond hij op, terwijl al de broeders en zusters hem angstig aanstaarden.

Br. Bernard beval hem te gaan zitten, maar ik zei: „Misschien wil hij iets belijden, laat hem maar spreken.” Berouwvol boog de man het hoofd en vertelde: „Ik was vroeger een gevaarlijke doekoen, iedereen was bang voor mij, want ik bezat veel kracht. Ik verdiende zeer veel geld, maar 't gleed mij alles door de vingers. Gods vloek rustte er op. Toen hoorde ik in mijn desa het Evangelie, ik geloofde in de Here Jezus en nam Hem aan. Zoals u weet, ben ik toen met mijn gezin hier op 't perceel komen wonen en heb ik mijn leven veranderd. Nu bad ik om de Heilige Geest en zie, een boze geest sprak door mij. Dat komt, omdat ik mijn grote zonde niet beleden heb. Jaren gelede heb ik mijn vijand naar 't bos gelokt, met 't plan hem daar te vermoorden, maar gelukkig heeft de Heer mij verhinderd hem te doden. Ik sloeg hem alleen bewusteloos, en tot heden leeft hij nog. Hem heb ik al om vergeving gevraagd, maar God wil, dat ik dit voor u allen zal belijden.”

De oude man was gebroken en wij baden allen met hem, om vergeving en verlossing van die kwade geest. En zie, hoe wonderbaar heeft de Heer hem verhoord en vergeven.

Het was kort daarop dat wij weer samen waren gekomen voor een bidstond (o, wat werd er in die opwekkingsdagen veel gebeden! Toen bemerkte ik dat dezelfde oude broeder een beweging maakte met de hand alsof hij dronk uit een beker. Ik raakte zijn schouder even aan en vroeg wat hij deed. „Wel,” zij hij met stralend gezicht, „de Here Jezus staat hier voor mij. Hij schenkt water uit een gendie (kruik) en Hij zegt ‚Drink Paq (vader), drink Zal ik dan niet drinken?’” Voorwaar, de Here schenkt arme zondaars het Levende Water, en hen gereinigt te hebben door Zijn Bloed van alle ongerechtigheid. We zongen in die dagen vaak een lied dat de Heer ons met woorden en muziek geschonken had: Doeh Jerusalem! Doeh Jerusalem! Panggénanné Penganten Poetri. (O Jeruzalem! O Jeruzalem! Woning der hemelse Bruid.)

Wanneer we samen dat lied aanhieven, vervulde de glorie van God onze zielen en prezen wij de Naam des Heren om het hoogst in tongen. Het verlangen naar 's Heren wederkomst, welke een eind zal maken aan het lijden van talloze kinderen Gods, was groot onder onze mensen. Van vele steden kwamen broeders en zusters ons bezoeken, gehoor hebbende van de glorie te Gambang Waloeh en allen keerden met dankbaarheid en vreugde in 't hart terug, God lovende, Die Zijn kinderen bezocht had met een heerlijke uitstorting van Zijn Geest. Deze opwekkingstijd is weer voorbijgegaan, zoals alle opwekkingen van tijdelijke aard zijn en daarna in rustige banen worden geleid. De bekende Engelse opwekkingsprediker ds. Haslam zegt in zijn boek: „Uit de dood in het leven” op blz. 71: „Het is een welbekend feit, dat

opwekkingen ontstaan, een tijd voortduren, en daarna even geheimzinnig als zij kwamen, weer verdwijnen - maar het is boven alle twijfel verheven: zij worden door de kracht des Heiligen Geestes in het leven geroepen.”

„Die in Mij gelooft,” zo spreekt de Heer, „stromen van Levend Water zullen uit hem vloeien.” Vele intellectuelen, nuchtere, wetenschappelijk aangelegde naturen halen de schouders op bij 't horen en zien van dergelijke „overdreven gemoedsaandoeningen”, zoals zij de manifestaties van de Heilige Geest betitelen; maar de vruchten, die wij ervan gezien hebben in de rustige dagen die er op volgden, getuigden van een waarachtig bekeerd leven in eenvoudig kinderlijk geloof. Verscheidenen heb ik zien ontslapen met de naam van Jezus op de lippen en na belijdenis van zonde. Tijdens de terreur onder de Japanners zijn velen trouw gebleven aan de Heer, ook ondanks bedreigingen van de zijde der Islamieten. En nu in 't jaar 1962 kunnen wij getuigen dat deze kleine gemeente, ruim dertig jaren na de grote opwekking, nog altijd bestaat. De klein- en achterkleinkinderen van hen, die toen zo heerlijk gedoopt werden met de Heilige Geest, wonen allen op 't perceel en dienen God, zoals hun vaderen. Er woont een Goeroe met zijn gezin en er is een Javaanse onderwijzer voor de school. Alles is daar nog even primitief en armoedig, maar God heeft op onze innige gebeden het kinderlijk geloof onder deze armen bewaard. Broeder Stefanus, hoofd van de „Assemblies of God” in Indonesië, bezoekt deze gemeente geregeld en viert kerstfeest met jong en oud.

Vele jaren zijn verlopen, sinds ik daar werkte in het gebergte van Midden-Java, maar onvergetelijk is mij de wonderbare genade van Christus, mijn Heer, geopenbaard aan deze mensen met een kinderlijk, doch vast geloof - onvergetelijk zal

mij ook blijven de hartelijkheid en liefde van mijn volkje, tot mijn dood toe.

Geroepen tot meer uitgebreide dienst

Nadat God mij gedoopt had met de Heilige Geest riep Hij mij tot een nieuwe taak. Broeder van G., de leider van de grote Pinkstergemeente te Soerabaja, verzocht mij tot tweemaal toe in brieven, om hem te komen helpen in 't werk aldaar. Lange tijd heb ik gearzeld aan dat verzoek gevolg te geven, daar ik er maar niet toe besluiten kan mijn werk te Gambang Waloeh op te geven. Eerst drie jaar na mijn aansluiting bij Pinksteren, ging ik daartoe over, na lang wikken en wegen. Br. v. G. schreef mij: „Brengt u maar gerust de Javaanse kinderen mee, die nog tot uw last zijn. We zullen er hier wel plaats voor maken.”

En zo vertrok ik, na een hartroerend afscheid van mijn Javaanse gemeente, naar Soerabaja, vergezeld van dertig kinderen. Alleen mijn belofte, dat ik hen om de drie maanden zou komen bezoeken, troostte de achterblijvenden een weinig. Even voor mijn vertrek kwam er uit de desa Porot een deputatie uit naam van al de broeders aldaar om mij dringend te verzoeken mijn plan toch op te geven. Wat zouden zij zonder hun „iboë” beginnen? zo vroegen zij. Maar ik antwoordde dat zij mijn hart niet „week” moesten maken, daar ik alleen op Gods bevel handelde en waarlijk niet naar eigen keuze. Inderdaad, het heimwee naar de stille blauwe bergen en de lieve gemeente, welke ik had achtergelaten, overviel mij later vaak - soms te midden van rumoerige, grote meetings en opwekkingsvreugde in de grote steden. Dan zag ik weer voor mij ons grove, van gedek opgetrokken kerkje, waar zovelen tot bekering waren gekomen en stond ik aan de rivier, waar ik

mijn gemeenteleden, eens heidenen, als gelovigen hun leven aan Christus zag toewijden in de heilige Doop.

In dagen van teleurstelling en verdriet keerden mijn gedachten altijd weer terug naar het oude, bouwvallige huis achter de hoge waringinbomen, waar ik zoveel gebedsverhoringen had mogen ontvangen en de lieflijke gemeenschap des Heren tijdens veelvuldige koortsaanvallen. Hoe eenzaam kan een mensenziel zich soms voelen te midden van een druk pratend publiek en zelfs tussen christenen die hetzelfde geloof belijden. Dan is de eenheid met Christus en Zijn onuitputtelijke liefde onze enige troost. Op 30 mei 1929 arriveerde ik dan met dertig Javaanse kinderen te Soerabaja en terstond brak een drukke tijd voor mij aan. Een heerlijke pinksteropwekking had duizenden harten in die tijd (1925-'35) tot nieuw leven gebracht — een opwekking die zich snel uitbreidde over de Buitenbezittingen en machtige invloed uitoefende, vooral op de Indische bevolking.

Ik begon met een blad uit te geven: De Pinkstercourant, en kort daarop in 1929: Gouden Schoven en Glorieklokken (eerste druk). Mijn leven was geheel gevuld met arbeid voor mijn Meester, ofschoon de malariakwaal mij dag en nacht kwelde met hoofd- en rugpijnen, duizeligheid en druk op de hersens. Medicijnen nam ik sinds mijn Doop met de Heilige Geest niet in. Mijn ganse vertrouwen was gesteld op mijn Heer en Heiland, Die mij naar geest, ziel en lichaam verlost had door Zijn Bloed. Ik genas niet, doch op wonderbare wijze volbracht Hij Zijn kracht in mijn zwakheid. Wanneer ik terugzie op de jaren die achter mij liggen, vervuld met zware arbeid, kan ik niet anders dan Hem de ere geven, Die gesproken heeft: „Mijn genade is u genoeg.”

Ik reisde overal op Java rond om samenkomsten te houden in de kringen van onze jongere evangelisten - Sumatra, Borneo, Celebes werden door mij bezocht en waar ik maar de voet zette, vond ik bloeiende pinksterkringen, geleid door vurige jonge broeders. Toch nam ik af en toe tijd om mijn oude gemeente in Midden-Java op te zoeken, die ik onder goede inheemse leiding had achtergelaten. O, dat was een feest als ik kwam. Alles liep uit om mij de handen te drukken. Baby's moesten worden opgedragen, huwelijken ingezegend - want ze wilden dit alleen door hun „iboe” (moeder) laten doen en wachtten daarom lang tot ik weer eens voor enige dagen overkwam.

O, de rust en de blijdschap, de Liefde en dankbaarheid welke ik altijd in mijn oude gemeente ondervond. Voor het uitbreken van de oorlog was Gambang Waloeh voor mij een oase waar ik telkens nieuwe krachten putte voor mijn zware werk. Gesterkt keerde ik dan weer terug naar Oost-Java. In februari 1930 verhuisde ik met mijn kinderen naar Waroe, een dorp buiten Soerabaja en 1 september 1932 ving ik aan te Kediri een eigen afdeling op te richten. Op die plaats mocht ik vier jaren achtereen met grote zegen arbeiden - enige honderden werden in die heerlijke tijden gedoopt. Wij bewoonden een mooie, ruime Chinese woning, die wij tot Pinksterzaal inrichtten. Ongeveer twintig á dertig jonge mensen woonden bij ons in, die mij met alles hielpen bij 't werk. Het was een gelukkige tijd, ofschoon de malaria mij steeds bleef plagen en mijn krachten ondermijnde. Het was waarschijnlijk om die reden - want ik reisde nog altijd zeer veel en kwam dikwijls uitgeput thuis- dat de Heer mij een aanbod deed toekomen om op Lawang een gemeente te gaan stichten, dus in een koel klimaat - wat ik met beide handen aannam. Moeilijkheden, die ik niet in finesses beschrijven wil, met de kerk waarbij ik mij

had aangesloten, deden de maat in die dagen overlopen. Ik voelde mij door en door ziek, verslagen en teleurgesteld in vele dingen. Indien de Heer mij in die zware beproeving niet op wondervolle wijze had bijgestaan, zouden mijn ziel en lichaam onder al het leed bezweken zijn.

Het was in februari 1935 dat de Heer mij na veel gebed aantoonde, mij af te scheiden en een nieuwe gemeente: „De Pinksterzending” op te richten. Wij vroegen en verkregen rechtspersoon van de regering en zo werd te Lawang de Pinksterzending geopend. Tot 't jaar 1943, dus acht jaar lang, heeft de Heer in Zijn grote genade het werk op die plaats rijk gezegend. Zeer velen, uit verschillende rassen, vonden daar het licht, ja, Gods zegen rustte in die jaren overstromend op onze arbeid en op die van onze medewerkers. Hij opende overal in Oost-Java kringen, die ons verzochten de boodschap van 't Volle Evangelie te komen brengen. Het waren tijden van glorie en kracht. Velen werden genezen en gedoopt met de Heilige Geest. Onze conferenties, waarop tientallen evangelisten het woord voerden, waren enorm gezegend en duurden soms drie dagen achtereen, waarbij gevast en gebeden werd voor de zieken. Groot was 's Heren zegen en genade over ons. De Pinksterzending droeg, onder Gods machtige bescherming, rijke vruchten, Hem ter ere — totdat de Japanners kwamen! In mijn boekje: „Het Kampleven” heb ik iets trachten te beschrijven van het lijden dat wij allen in Indonesië hebben moeten doormaken, vanaf 1942 tot 1947. onder de terreur, eerst van Japan, daarna van de Indonesiërs. Zij, die deze gruwelen hebben meegemaakt en dit boekje lezen, kunnen getuigen, dat de toestand in die dagen niet veel van die in de hel verschilde.

Hoe groot en dierbaar was Christus mij in de dagen toen ik, opgesloten in een cel, mijn dood door onthoofding afwachtte. De blijdschap van mijn huisgenoten, toen zij op de dag waarop mijn doodvonnis zou worden voorgelezen vernamen, dat het wegens mijn leeftijd (ik was juist zestig jaar geworden) veranderd was in opzending naar een kamp - de dankbaarheid van br. Stefanus toen hij, geleid door Gods Geest, mijn geboorteakte onder mijn papieren aantrof, welke bewees, dat ik de leeftijd had bereikt waarop de doodstraf niet meer kon worden voltrokken in mijn geval - o, dit alles was oorzaak van diepgevoelde dankbaarheid in mijn hart tegenover mijn Zaligmaker en Verlosser, die mij uit de macht onzer vijanden had weggerukt. In genoemd boekje zijn al mijn wederwaardigheden, in die vreselijke dagen doorleefd, beschreven. Mijn smeekgebeden, opgezonden tot God in de cel en later in de kampen, om mij toch te vergunnen mijn leven in Zijn dienst te mogen eindigen, zijn liefderijk verhoord geworden.

Met enige Papoea's van de Hatam-stam.

29 april 1955 ontving zij de eremedaille verbonden aan de orde van Oranje Nassau in goud als waardering voor haar zelfopofferende zendingsarbeid.

Hoofdstuk VII: naar Manokwari / Nieuw Guinea

Het was mijn plan mij na de bevrijding uit het laatste kamp weer te Soerabaja te vestigen en ik vatte samen met onze evangelist br. Stefanus mijn arbeid in de gemeente weer op. De kerk bleek echter te klein te zijn om al de bezoekers te kunnen bevatten en wij besloten één van de door bommen getroffen huizen op te kopen en die tot een kerk op te bouwen. Tot vijfmaal toe werden wij daarin teleurgesteld. Het scheen ons een raadsel toe, waarom de Heer, Die steeds zo trouw onze gebeden verhoorde, ditmaal geen acht scheen te slaan op ons verzoek.

Toen onze laatste poging een huis te kopen (onze gemeente had ons daartoe een som ter hand gesteld) weer mislukte, begon ik mijzelf af te vragen: Heeft de Heer soms een andere bedoeling met mij? Al vroeger had ik de gelegenheid, om met alle Nederlanders, die zo zwaar in de kampen geleden hadden, op Gouvernementskosten naar Holland te repatriëren, afgeslagen, daar ik toen juist bezig was mijn verstrooide gemeenteleden te verzamelen en ik 't werk niet durfde prijsgeven. Maar op het tijdstip, waarover ik schrijf, stond ik voor een dilemma. daar ik niet wist welk plan de Heer met mij had. Het was en is nog steeds mijn ervaring dat God ons duidelijk zal aantonen wat Zijn wil is voor ons persoonlijk leven. Zij die met God wandelen, behoeven nooit te vrezen, dat de Heer een dwaalweg zal toelaten, tenzij wij onze eigen begeerte om in deze of in die richting te gaan, vasthouden. Velen bidden God om leiding in hun leven, terwijl zij hun eigen plannen al lang gemaakt hebben. Het veiligst is, zich geheel voor de toekomst aan de Heer toe te vertrouwen en Hem voor alles te laten zorgen. Op de door Hem bepaalde tijd zal het antwoord volgen.

Zo ging het ook in mijn geval. De Heer begon een verlangen in mij te wekken om naar Nieuw-Guinea te gaan en daar de boodschap te brengen van de Volle Verlossing door Jezus' bloed aan bruin en blank. Dit verlangen groeide meer en meer aan, totdat 't bij mij vaststond dat God nog een taak voor mij had in mijn ouderdom. In de onkosten van de reis van mij en zes medewerkers, werd rijkelijk voorzien - het was wonderlijk hoe 't geld bijeen kwam en hoe wij door lieve broeders en vrienden werden geholpen. Velen besloten ons naar het nieuwe land te volgen, wanneer wij daar al voet aan wal hadden gezet; de regering belette dit echter, zodat 't ons na aankomst onmogelijk was iemand te laten overkomen. Sommigen beschouwden dat helaas als onwil van onze zijde, doch ook voor ons persoonlijk was 't een grote teleurstelling, dat we onze eigen gemeenteleden niet naar Nieuw-Guinea konden oproepen. Bij aankomst namelijk moest ik geheel opnieuw een gemeente stichten, wat begrijpelijk een moeilijke taak was en veel gebed eiste.

Zo verlieten wij dan Indonesië op 30 april 1951 en kwamen 11 mei 1951 te Manokwari aan. Ik was 67 jaar oud en wist mij van God geroepen een nieuwe arbeid voor Hem te beginnen. Ik wil hier niet veel spreken van de talloze moeiten, teleurstellingen en vooral van de tegenwerking die ons werk moest ondervinden in de tien jaren te Manokwari doorgebracht. Wij begonnen met één nieuwe ziel, weldra gevolgd door de huisgenoten van deze broeder. In mijn dagboek staat vermeld: Het is of een zware satanische macht hier op het land en volk drukt, en wij allen lijden er onder. Het grote huis, dat wij zouden bewonen was van gedek opgetrokken en toen wij aankwamen nog niet eens van ramen

of deuren voorzien, hoewel de prijs voor een goede kerk door onze gemeente vooruit was betaald. De dakbedekking van kadjang bood onvoldoende beschutting tegen de stromende, tropische regenbuien en spoedig leden we allen aan malaria. Ondanks mijn vast geloof in de verlossing van zonde- en ziekte-machten bleef de beproeving aanhouden. Ik zelf moest dagenlang het bed houden, de koorts verhief zich dag aan dag en putte mij zo uit, dat ik mij meermalen aan de rand van de dood waande. Sinds ongeveer vijfentwintig jaar had ik geen medicijnen gebruikt en God had mijn geloof niet beschaamd, want gedurende al die jaren had Hij Zijn kracht in mijn zwakheid volbracht, hoewel ik mij nooit geheel wel had gevoeld en veel strijd had met deze ziektemachten.

Het eerste jaar in mijn nieuwe werkkring scheen de kamp mij te zwaar te worden. Ik voelde mij altijd ziek. Het werk vlotte niet. Sommigen, die vóór ons het werk waren begonnen, hadden een slechte indruk bij de stadsbewoners achtergelaten, zodat het hopeloos scheen sympathie voor onze arbeid te wekken. Mijn dagboek getuigt van zware strijd: „Wees mij genadig, Heer, want ik kwijn weg. Genees mij, Here, want mijn gebeente is verschrikt” (Ps. 6:3) en daaronder toch weer de lofprijs: „De Here heeft mijn smeking gehoord, de Here neemt mijn bede aan” (vers 10). Alleen zij, die de verantwoording dragen van een dergelijke arbeid, kunnen de moeiten en lasten aan het evangeliseren verbonden verstaan. Laat ik hier onmiddellijk bijvoegen dat mijn dierbare, onvolprezen Heiland ons steeds weer uitredde uit grote financiële zorgen en ieder soort van zwaarigheid en tegenspoed.

Groot is de genade des Heren over de Zijnen, die trachten te doen wat hun hand in staat is te bewerkstelligen. Nooit is de

Heiland mij dierbaarder geweest, dan in slapeloze nachten, wanneer de koorts en de ellende al mijn geloofsmoed neerdrukten en ik mijzelf vaak te zwak voelde zelfs om te bidden. Dan vertrouwde ik mij maar, hulpeloos als ik was, geheel toe aan Zijn erbarmende liefde en putte steeds weer nieuwe kracht uit Zijn kruiswonden. In die eerste maanden van mijn verblijf aldaar, toen het scheen, alsof de Heer mijn gebed om genezing niet verhoorde, werd ik door satan verzocht medicijnen te nemen. Dat was een nederlaag, die mij later diep berouwde.

O, hoe lang ging ik er daarna onder gebukt dat ik ongehoorzaam was geweest aan Hem, Die in mij woonde en zo vaak tot mij gesproken had: „Ik ben de Here, uw Heelmeester.” De duivel was in die dagen overwinnaar, doch gelukkig maar voor korte tijd. Medicijnen hebben mij nooit kunnen genezen, zomin in vroeger tijd als toen. Ik schudde alle twijfel af en keerde terug tot het dierbare kruis, waaraan niet slechts mijn zonden, doch ook mijn ziekten zijn overwonnen. Nog ernstiger en vaster dan vroeger bracht ik de boodschap der Volle Verlossing, negerend in Jezus' naam iedere ziektewacht, wetende, dat ik naar geest, ziel en lichaam volkomen was vrijgekocht. Nooit daarna gebruikte ik meer medicijnen, het was mijn enige en laatste terugval geweest tot menselijke middelen. Toen begon de Heer ons te zegenen. Er ontstond een klein zangkoortje van Europeanen in dat oude, vervallen huis - zielen kwamen tot Jezus en enkelen werden gedoopt met de Heilige Geest. Het zaaltje was soms zo vol, dat de mensen in de zijkamers moesten zitten om de prediking te volgen. Kennelijk begon Gods Geest onder de mensen te werken en velen werden in die moeilijke dagen bekeerd. Het kostte zeer veel moeite en strijd, eer onze jonge broeder Dick Groeneveld, die ik voor mijn vertrek van

Indonesië samen met br. Stefanus mijn gemeente te Soerabaja had overgedragen, eindelijk verlof kreeg om mij te komen assisteren. Br. en zr. Sigmond, die met mij naar Manokwari waren gekomen, waren namelijk naar Hollandia vertrokken, waar God hen zegende met een kleine gemeente - zodat ik geen evangelist aan mijn zijde had. 28 juni 1954 mochten wij br. en zr. Groeneveld met hun beide kleintjes, Paultje en Ruthje, aan de haven begroeten. Het had bijna twee jaar geduurd eer onze evangelist toestemming verkreeg om Nieuw-Guinea te betreden. Iedere toegang tot dit land scheen voor Europeanen afgesneden in die dagen, maar wanneer de Heer iets wil, gebeurt dat ook. Br. Groeneveld heeft dit werk met al zijn krachten gediend, hoewel de malaria-ziekte ook hem niet gespaard heeft.

Het klimaat in Nieuw-Guinea is verraderlijk en vergiftigd door miljarden malaria bacillen. Hij heeft er ook veel onder geleden. Een jaar tevoren had de Heer ons een mooi kerkje geschonken en later bouwde br. Groeneveld ons een heerlijk ruim huis. Onze oude woning, waar wij zoveel zegeningen hadden mogen ontvangen, stond op instorten, men zei wel eens schertsend: „Het regent bij u meer binnen dan buiten,“ wegens de grote lekkage. God, Die al onze behoeften kent, heeft in Zijn oneindige goedheid in alles voor ons gezorgd.

Na twee en een half jaar van vele verdrukkingen waren er al 87 gedoopten in onze gemeente en in 1953 mocht ik mijn zeventigste verjaardag vieren te midden van een grote opkomst van kinderen Gods. Kort na deze feestdag gaf God mij een heerlijk visioen. Ik zag mijzelf weer op een weg die naar een bergtop voerde. Bij een kromming van die weg stond ik stil en zag voor mij uit weer de prachtige gouden poort (beeld van de volle verlossing in Christus?) en iemand sprak

duidelijk tot mij "Bij iedere kromming van de weg wordt het uitzicht schoner."

Hoe teer schonk de Heer mij in dit beeld een illustratie van 2 Kor. 3:18: „De Heer nu is de Geest, en waar de Geest des Heren is, daar is vrijheid. En wij allen, met ongedekt gezicht de heerlijkheid des Heren weerspiegelend, veranderen naar hetzelfde beeld van heerlijkheid tot heerlijkheid immers door de Here, Die Geest is.” Door lijden gaat het tot heerlijkheid en ... bij iedere kromming van de weg wordt het uitzicht schoner!

Zij die in gemeenschap met Christus leven, ontvangen vaak gezichten. De Heilige Geest onderwees mij persoonlijk in beelden en Bijbelteksten. Nadat ik gedoopt was met de Geest betoonde Hij, de vriendelijke Gids mijns levens, Zich zeer vaak in visioenen. Bijna altijd hadden die beelden betrekking op de heiligmaking en de volle verlossing door het bloed des Lams.

Eens, toen ik met iemand sprak over de geestelijke dingen, zag ik in de geest een open graf en een engel daarnevens. Klaar en duidelijk kwam de boodschap: „Zie, de steen is afgewenteld.” Ik had er tevoren juist over getobd, dat de verlossing van de malaria nog steeds niet ten volle door mij ervaren was geworden en ik maakte uit het visioen op, dat de Heer mij wilde tonen: Zie, de steen van het oude leven van zonde en ziekte is immers afgewenteld — kom uit uw grafspelonk van zorg en gedruktheid en treed in het licht, want het is immers voor u volbracht. Enige tijd later, nadat ik weer een koortsaanval had moeten doorstaan en ik wenende bad "Heer, U weet immers dat ik U volkomen vertrouwd voor de volle bevrijding van krankheid en zonde, en toch heeft de vijand telkens macht over mijn lichaam," voerde de Heer mijn geest naar 2 Koningen 8, waar de vier melaatse mannen zaten voor de poort van Samaria. Zij geloofden niet dat de

vijand gevluht was en bleven in hun hopeloze toestand wachten en klagen, totdat een van hen opstond en riep: „Waarom blijven we hier tot we sterven? Laat ons opstaan en naar de legerplaats gaan.” Zij gingen en vonden de vijand gevlooden en overvloed van voedsel.

Het werd mij meer en meer duidelijk dat ik moest opstaan en mij de belofte van genezing toe-eigenen. Nemen moest ik, de verhooring van mijn talloze gebeden. Waarom zou ik wachten? Het is immers door mijn Meester volbracht. Hij kocht mij vrij van iedere satansband. De boze trachtte mij steeds weer op mijn zwakheid en vermoeidheid te doen zien, doch ik was zeker van de overwinning en greep die aan. De volgende morgen ontwaakte ik met een grote vreugde in 't hart, gelijk aan de blijdschap bij mijn bekering en Geestesdoop ondervonden. Het was mij of ik aan de rand stond van een donker bos dat achter mij lag. Vóór mij aanschouwde ik een prachtig zonverlicht panorama. Gouden zonnestrallen vielen over open, wijde velden, een beeld van vrijheid en verlossing. De Heer sprak tot mij: „Hoe zijt ge zo vreesachtig, hebt ge geen geloof?” ... O, die wonderschone gelukzaligheid, die mij gans en al doortrilde - hier was de belofte van de volle verlossing voor geest, ziel en lichaam, waarnaar ik zo vele jaren had uitgezien. Geen zonde, geen ziekte meer! Het oude leven ligt in het graf. Met Christus ben ik opgestaan tot een nieuwe schepping. Het oude is voorbij ziet, het is alles nieuw geworden! Nimmer tevoren had ik mijn eenheid met Christus zo goed begrepen. Met Hem was ik opgestaan tot een geheel nieuw leven, vrij van banden, want heeft de Heer ons niet - volgens Jes. 53 en Matth. 8:16, 17 - verlost zowel van zonden als ziekten? Is Hij niet gekomen om de gevangenen heen te zenden in vrijheid? Hoelang had satan mij gebonden door krankheidsmachten, die mij neerdrukten en

moedeloos maakten. Een groot en helder licht was voor mij opgegaan. Duidelijk werd mij getoond, dat de Heilige Geest ons in Christus tot een nieuw schepsel heeft gemaakt en wij van uur tot uur in de Naam van Jezus overwinning kunnen hebben over aanklevende fouten en krankheden. Ere zij Zijn Naam. Wij ouderen uit de vorige eeuw moeten heel wat aangeleerde, kerkelijke dwaalbegrippen afleggen willen wij tot de hoogte komen, waarover het vorige hoofdstuk schrijft. Weliswaar zijn er in de dagen van heden duizendtallen, die theoretisch op de hoogte zijn van de verlossing in Christus. Ze nemen het Woord aan met het verstand, doch de Heilige Geest heeft hun de kracht daarvan nimmer in hun binnenste kunnen openbaren.

Wanneer de Heer u openbaart, dat Hij u geheel wil bezitten en ge daartoe gewillig zijt, zal uw ziel door een crisis gaan. Vóór dr. Torrey de man werd, die hij later in 's Heren dienst is geworden, ging God met hem door 't gericht, zo ook Finney, Oral Roberts, William Branham en duizenden anderen. Ze zagen zichzelf eerst arm, blind en naakt en zwart van zonden, eer ze door God als een geheiligd werktuig gebruikt konden worden. Zo ook wanneer het tijdstip voor u is aangebroken, waarop God u roept om alleen Hem te behagen en te breken met alles waarop ge uw hart hebt gezet. De Heilige Geest zal u straffen om de geringste zgn. kleine fout en ongehoorzaamheid, doch uw hart weer met overstromende vreugde vervullen zodra ge uw zonde hebt beleden en weer in 't licht zijt getreden. Gerijpt en verootmoedigd door vernedering en miskening zult ge gaan behoren tot de „eenzame heiligen”, waar Daniël Schefer van schrijft. Soren Kierkegaard had tot motto: „Gods koninkrijk wordt slechts gebouwd door martelaren.” Het gehele geheim van het overwinningsleven bestaat uit slechts drie woorden: Blijft in

Mij. Roy Hession zegt: De eenvoudige waarheid is, dat Jezus Christus het enige mooie is, dat een christen bezit.

Laatste jaren te Manokwari

Het was na mijn laatste verjaarsfeest in 1959 dat verscheidenen van onze gemeenteleden tot 't besluit kwamen Nieuw-Guinea te verlaten. De onzekerheid van de status van dit land maakte vele ouders ongerust over de toekomst van hun kinderen. Zij, die na lang ploeteren en hard werken iets hadden bereikt en opgebouwd, begonnen zich af te vragen of een langer verblijf in Nieuw-Guinea wel zin had, vooral toen de Papoea's autonomie werd beloofd vanwege de Nederlandse regering. Onze Hollandse gemeente begon uit te dunnen. Een troost was 't, dat de Papoease kring zich ging uitbreiden. Deze bergbewoners (Arfakkers) zijn eigenlijk nomadenstammen. Zij komen uit het grote Arfakgebergte om in de steden wat geld te verdienen. Daarvan schaffen zij zich nieuwe lende gordels aan en verder alles wat deze primitieven menen nodig te hebben en keren na korte tijd weer terug naar hun bergen. In onze kerk werden er velen door onze evangelist br. H. Lit tot bekering geleid. Zij verlieten hun afgoden en namen de Heiland aan. Hoe greep het mij aan, toen ik, al in Holland gekomen zijnde, hun getuigenissen hoorde via een geluidsband. Groot en klein getuigden van de liefde van Christus. Een jonge Papoease broeder sprak met bewogen stem: „Ik ben gedoopt en heb mijn oude leven begraven in de zee. Met Christus ben ik opgestaan tot een nieuw leven en nu wil ik Hem dienen met heel mijn ziel.” Zelfs kleine jongens getuigden met heldere stem van hun geloof in Jezus. En hoe mooi zongen zij. O, het heeft mijn hart zeer verkwikt dat ik zowel in Indonesië als in Nieuw-Guinea, oprecht bekeerde zielen mocht achterlaten onder leiding van onze beide trouwe evangelisten, br. Stefanus in Soerabaja en br. Henk Lit in

Manokwari. Wat een vreugd zal 't voor mij zijn hen allen bij de paarden poort te mogen ontmoeten als de Heer komt. Waarlijk, onze God is een Hoorder der gebeden. Ere zij Zijn heilige naam.

Het was in 't jaar 1960 dat de gedachte aan een mogelijke terugkeer naar 't vaderland bij ons oprees. Talrijke Nederlanders verlieten in dit jaar het land wegens de onzekere toekomst die hen wachtte en vele gemeentelieden trokken weg. Dat werd een probleem voor mij, dat onoplosbaar scheen. Nooit was het in mij opgekomen, dat God mij nog eenmaal zou terugvoeren naar mijn geboorteland — het was mijn vaste vertrouwen, dat Manokwari mijn eindstation zou zijn. De mens wikt, maar God beschikt. Het verloop der dingen werd mij al raadselachtiger en dagelijks zocht ik 's Heren aangezicht betreffende deze zaak. Het was op de dag, waarop wij precies tien jaren in 't land waren, dat de Heer tot mij sprak. Terwijl ik in gebed was vernam ik duidelijk Zijn stem: „Maak u reisvaardig. De tijd is nu gekomen.”

Ik vertelde br. Groeneveld diezelfde morgen wat de Heer tot mij gesproken had en wij verwonderden ons beiden. Terugkerende van het postkantoor bracht hij mij een brief van een zuster die letterlijk deze woorden bevatte: „'t Zou verstandig zijn, wanneer u zich reisvaardig ging maken.” Dat was dezelfde boodschap mij op één dag gegeven. Het viel mij echter zeer zwaar het werk, dat ik in die tien moeilijke jaren had opgebouwd, te moeten verlaten, want de Heer had mij herhaaldelijk een opwekking getoond in heerlijke beelden: Open deuren. Een waterval. Een sluisdeur welke openging en stromen van water doorliet, bloemtrossen van goudenregen en andere lieflijke gezichten, die op een tijd van opwekking wezen en ik meende, dat ze het land golden waarin wij

woonden. De Heer sprak echter zeer duidelijk tot mij. Nooit zal ik vergeten de zalving, die over mij kwam, ongeveer een half uur achtereen, waarbij Hij mij de innerlijke overtuiging schonk, dat ik moest terugkeren naar mijn vaderland om daar van mijn Heiland te getuigen. Dit gebeurde op 11 mei 1961, de dag waarop wij tien jaar geleden waren aangekomen. Na deze ervaring was vanzelf iedere tegenzin om het land te verlaten in mij gebroken, want 's Heren wil is ook mijn wil.

Snel vlogen de dagen voorbij onder 't maken van voorbereidselen voor ons vertrek. Op letterlijk wonderbare wijze kwam het geld voor onze bootreis bij elkaar. Het scheen wel of de Heer er haast achter zette en ons drong zo spoedig mogelijk naar Nederland te gaan. Het afscheid van de achterblijvenden, die ik mocht toevertrouwen aan de goede zorgen van de beide broeders Lit en Timmermans met hun echtgenoten, viel mij zwaar. De droefheid van de eenvoudige Papoease leden trof mij diep in 't hart. Zij zongen ons toe en één drukte mij twee houten haarkammen in de hand als afscheidscadeau. Het was alles wat hij geven kon, maar zijn hart was erin besloten. Aandoenlijk klonk hun roep bij het wegrijden van de auto: „Tabe mama”, mij in de oren. Eén van hen, een jonge Papoease broeder, bleef wenend op de kade achter nog lang nadat de boot al vertrokken was. Br. Lit moest hem naar huis laten gaan. O, als ik niet stellig geweten had, dat 't Gods plan was mij naar Holland te doen gaan, zou ik 't liefst zijn teruggekeerd naar onze lieve mensen, naar mijn huis en kerkje, mij zo lief.

De avond voor ons vertrek had ik nog het Heilig Avondmaal gevierd met de achterblijvende Nederlandse broeders en zusters, die ons nu al vrijwel allen naar Holland gevolgd zijn. In mijn blad „Gouden Schoven” schreef ik hiervan het

volgende: En nu is 't 18 september. Wij hebben de avond tevoren onze laatste samenkomst gehouden en die besloten met de bediening van het Heilig Avondmaal. De kerk was zo vol, dat er stoelen bijgebracht moesten worden en Gods Geest was voelbaar in ons midden. Het was een zeer lieflijke bijeenkomst met onze eigen broeders en zusters, Amerikaanse zendelingen en enige leden van de Hervormde kerk. Wij gebruikten, één van zin, allen samen het Heilig Avondmaal in die gewijde ure, en o, hoe gezegend was de aanwezigheid van de Heilige Geest. Het zangkoor zong „Als Jezus met mij wandelt, is ied're voetstap licht” (nr. 385 Glorieklokken) en ja, zo is het: wanneer wij weten in de weg des Heren te zijn, kunnen wij er op rekenen, dat Hij ons 't pad baant en ons niet verlaat, en dat geeft het hart een enorme rust. Wij behandelden Psalm 103, de prachtige „Volle Evangeliepsalm”, waarvan vers 3 gelijkkluidend is met Jesaja 53:4, 5. In beide teksten wordt immers gesproken van de volle verlossing, welke wij in Christus bezitten - de boodschap door ons in tien jaren, in allerlei vormen, wekelijks gebracht.

Overgaande tot Lukas 24 : 13 spraken wij van de teleurgestelde Emmaüsgangers, die Jezus niet herkenden, omdat ze in twijfel en zorg verkeerden en hun ogen van tranen verduisterd waren. Eerst toen Hij tot hen ingekomen was en Avondmaal met hen hield, begrepen zij dat hun Heer was opgestaan uit de doden en waarlijk leefde. Het was daarna, bij 't breken van 't brood, dat zij Hem herkenden en wij spraken de innige hoop uit, dat sommige aanwezigen, die misschien door verdriet of zonde de blik op Jezus hadden verloren, thans bij het teken van brood en wijn hun Heiland mochten herkennen en de deur huns harten wijd voor Hem openzetten. Met diepe ernst werd daarop het bekende lied „Is uw al op het altaar?” (nr. 123 Glorieklokken) door de gemeente

aangeheven. Treffend klonk ook het duet en kwartet: „Heer, blijf bij ons, nu de avond is gevallen.” De avond van scheiden is gekomen en honderdtallen uit deze stad trekken ver weg naar Nederland, Australië of Amerika. Hoe gezegend is 't te weten, dat God bij ons, Zijn kinderen, blijft, die alle leiding en troost van Hem alleen verwachten. Er was diepe bewogenheid tijdens het Avondmaal en toen wij aan 't eind van de dienst voorstelden nog eens voor het laatst samen te zingen: „Welk een Vriend is onze Jezus”, rezen allen op van hun plaatsen en klonk het als een machtige lofprijs door de kerk: „Dierb're Heiland, onze Toevlucht, Gij zijt onze Hulp en Borg.” O halleluja, hoe wonderbaar voelden wij de tegenwoordigheid van Hem, Die zo gaarne vertoeft te midden van de Zijnen. Voor 't laatst mocht ik onze lieve kerk de volle Evangelieboodschap brengen, staande op ons met bloemen versierd podium, voor 't laatst mijn oude piano hier bespelen, ter begeleiding van de zang. Een tijdvak is weer voor mij, als pionierster van het Pinksterevangelie, afgesloten. Telkens, wanneer ik meende het eindstation bereikt te hebben, klonk mij Gods stem tegen: „Maak u op en vertrek van hier en de Here zal met u zijn.” Geprezen zij Zijn Naam. Heeft Hij niet beloofd: Mijn genade is u genoeg en Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht? Moge 't licht van het Evangelie doordringen tot de donkerste valleien van dit heidense land en de harten bereiken van deze, voor boze geesten sidderende, bergbewoners. Hij zegene onze broeder Henk Lit, die zich zo gaarne geeft voor deze mensen. Dat onze achterblijvende broeders rijke vruchten mogen oogsten op hun moeizame arbeid, zo ook de zendelingen in het binnenland!

Terwijl ik deze laatste bladzijden schrijf, is het avond geworden. De hoge tjemara-bomen rondom kerk en huis ruisen zacht, als zingen zij een weemoedig afscheidslied.

Krekels en langbenige boomkikvorsen doen hun schril geluid horen, van verre verheft de nachtvogel zijn donkere, zware stem. O, die stille, tropische nachten, hoe mysterieus en indrukwekkend zijn zij. De bruisende golfslag voor ons huis, de donkere bossen met hun hoog geboomte ... hoe zouden wij de geheimnisvolle, tropische natuur ooit kunnen vergeten? Recht tegenover mij zie ik in de verte de prauwtjes voorbijglijden met de felle lamp, waarmee de Papoea's de vissen lokken, op de voorplecht. De vloed komt op en de golven beuken het strand. Mocht zo de vloed van het heerlijke Evangelie dit land overstromen en de zielen tot nieuw leven wekken. De bomen ruisen in de avondwind. Ze zingen een hymne tot Gods kind: Het oude is voorbij ... het nieuwe breekt aan. En Jezus, uw Heiland, zal met u gaan.

Terug naar Nederland

Zo reisden wij dan naar Nederland, een nieuwe toekomst tegemoet. De reis was voorspoedig en de ontvangst uiterst hartelijk. God zegene alle lieve vrienden, die ons zo bemoedigden en met liefde begroetten. Terstond riep de Heer mij tot nieuwe arbeid in Zijn wijngaard. Tijd tot gevoelens van heimwee werd ons niet gegeven en dat was maar goed ook. Zijn genade was en is altijd genoeg en Zijn belofte, zo vol van tedere liefde, wordt dagelijks aan mij vervuld: Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. Halleluja. Ik weet mij steeds omhuld van een beschuttende macht: „Geen ding zal u enigszins beschadigen.”

O, dat wondere leven in 's Heren gemeenschap - die beloning van kracht in moeilijke momenten - alleen zij die zoveel onverdiende liefde van Christus hebben ervaren als ik in mijn leven, kunnen daar iets van verstaan. Nooit heeft Hij mij verlaten, nooit Zich van mij afgewend in donkere uren van

schuldgevoel. Zodra ik het bloed had aangeroepen, dat reinigt van alle zonden, brak het licht weer door. Hoe dierbaar is mij het woord in Efeze 1:17-23, bovenal vers „Zodat gij verstaat ... hoe rijk de heerlijkheid is van Zijn heilsgoed onder de heiligen, en hoe overweldigend groot de kracht welke Hij voor de gelovige aanwendt: Het is dezelfde geweldige sterke macht welke Hij in Christus heeft betoond door Hem op te wekken uit de doden.” Diezelfde macht woont in de gelovige - het is de onmeetbare kracht van de Heilige Geest, welke ieder kind van God is gegeven, opdat wij Jezus zouden eren en Hem op waardige wijze dienen. Hoe weinig beseffen wij van die machtige genade, ons gegeven; hoe klein is ons geloof, hoe zwak zijn wij in onze liefde en overgave tot Hem, Die ons wezen gans wil vervullen met Zijn opstandingsleven. Geprezen zij Zijn heerlijkheid tot in eeuwigheid. Nu zien wij nog door een spiegel in raadselen, doch straks van aangezicht tot aangezicht. Halleluja.

De gemeente te Manokwari (1960).

Groep werkers van de Pinksterzending te Manokwari: v.l.n.r. staande: D. Groeneveld en echtg.; H. Lit en echtg.; zr. E. Koetsier; T. Timmermans en echtg. Zittend v.l.n.r.: de zrs. M. Kooken, R. Dekkers en M. A. Alt.

Bij aankomst in Nederland (okt. 1961) werd zr. Alt door vele vrienden begroet:
Hier is zij met enkele gemeenteleden uit Indonesië.

In gesprek met evangelist W. A. van Beek uit Breda.

RAADGEVINGEN EN PERSOONLIJKE ERVARINGEN

DOOR M. A. ALT

De gaven van profetie en gebedsgenezing

Profetie

Na de Doop met de Heilige Geest treden bij de meeste gelovigen de Gaven op de voorgrond, in deze dagen vooral die der gebedsgenezing en profetie (1 Cor. 14:1). Het zij met nadruk gezegd, dat de Stem des Heren nooit spreekt door ongeheiligde tongen. Vleselijke christenen, die de wereld en het oude-ik-leven nog aanhangen, de ongehoorzamen en „halven” zullen tevergeefs de leiding des Geestes zoeken. Er kan mogelijk een aanraking van Gods Geest zijn, doch wanneer de genade niet kan doordringen tot op de bodem der ziel wegens onbeleden en niet opgegeven zonden, blijft de persoon innerlijk onveranderd.

De Doop met de Heilige Geest valt slechts op wedergeboren harten en de ontplooiing der Goddelijke Gaven vindt alleen in hem of haar plaats, die de weg der heiligmaking wil bewandelen. Er moet een besliste, complete toewijding zijn aan Jezus, onze Verlosser, eer dat de Geest woning kan maken in de ziel en haar kan vervullen met kracht. Uzelf, uw eigen wezen is tot niets in staat. Ge moet aangedaan worden met kracht uit de Hoge en u geheel overgeven

om door Hem bestuurd te worden. Hij wil ook uw gedachteleven bewaren en Zijn eigen heilig Wezen in u openbaren, zodat Christus een gestalte in u krijgt (Gal. 4:19) en ge van dag tot dag meer op Zijn beeld gaat gelijken. Daar ge één lichaam met Hem zijt geworden vloeien Zijn krachten dagelijks in u uit, gelijk het sap van de wijnstok in de rank (Joh. 15:1-8). Gods geheiligde kinderen ontvangen visioenen en openbaringen. Ze zijn met Christus gekruisigd aan 't oude bestaan. Zij wandelen met Hem op een nieuwe weg, de

hoogweg van het opstandingsleven en slechts op dit pad kan de Heer tot hen spreken.

De Heilige Geest, welke de Onderhouder is van dit nieuwe leven, openbaart Zich in gezichten en beelden, hoewel niet een ieder daarvoor ontvankelijk is. Wanneer de Heer u iets toont in een visioen of droom en ge hebt 't niet terstond begrepen, zal Hij het beeld herhalen, totdat gij de zin ervan verstaat. Er is een wonderbare wisselwerking tussen Christus en de ziel van de gelovige met wie Hij op het innigst is verbonden. Deze gezichten of dromen zijn steeds geheel in overeenstemming met Gods Woord. Vleselijke visioenen en geestesuitingen zullen door geheiligde kinderen Gods onmiddellijk onderscheiden worden. Zij kennen zeer goed het onderscheid tussen de stem van hun Heer en die van de sluwe verleider satan. Het is meesttijds wegens onordelijk christelijk leven, dat gelovigen een prooi worden van satans misleiding. Het is zelfs mogelijk, dat men zijn haat en ergernis tegenover iemand lucht geeft in tongen, in het midden der gemeente! De apostel Jacobus zegt van deze vleselijk-gezinden: Waar nijd en twistgierigheid is, aldaar is verwarring en alle boze handel. Een tekst opslaan of iets zoeken om „zijn broeder of zuster de loef af te steken of eens de waarheid te zeggen” is eveneens vleselijk en geestelijk minderwaardig. Onervaren christenen worden vaak beangstigd en verontrust door dreigende profetieën van ongeestelijke mensen, die geheel buiten Gods wil spreken in eigen kracht. De Gave der profetie is daarom zo heilig (1 Cor. 14:1), omdat Gods stem door een van Zijn geliefde en geheiligde kinderen spreekt. Neem geen profetie aan van mensen die ook „van buiten” geen goede reputatie genieten. De Heilige Geest zoekt reine vaten.

Gebedsgenezing

Om die Gave heb ik vele, vele jaren gebeden, maar ofschoon ik meermalen (in het bijzonder na zalving met olie, vergelijk Jacobus 5:14) genezing bij zieken mocht constateren, bleef de heling veel vaker uit. Ik geloof, dat de Heer in Zijn genade en liefde de zalving aan Herders der Gemeente heeft toevertrouwd en dat zij daarvan trouw gebruik moeten maken, doch dat is niet de Gave der gezondmaking. Wanneer ik de zieke zalfde, nam ik oprecht in 't geloof de genezing aan, na een hartelijk gebed en nadat de kranke zijn geloof had uitgesproken; wanneer de patiënt niet genas verwonderde ik mij zeer, meende, dat de schuld bij mij zelf lag, méér nog dan bij de zieke die onvoldoende geloof bezat en legde 't geval verder in 's Heren hand.

Ik geloof, dat de meeste evangelisten zo handelen. Er is ons altijd geleerd, dat wij tot niets in staat zijn (en dat is ook inderdaad het geval) doch dat men in de Naam van Jezus iedere duivelsmacht kan overwinnen, werd ons niet bekend gemaakt. Mijn onmacht om de arme zieken te helpen en bovenal om 's Heren Naam groot te maken in deze zaak deed mij mijzelf door bidden en vasten onderzoeken. Voor mij persoonlijk was ik ten stelligste overtuigd, dat God mij van iedere krankheid genezen had, maar wanneer ik voor zieken bad en smeekte, scheen de Heer mij niet te horen. Ik kan eerlijk zeggen, dat ik mijn ziel letterlijk pijnigde om iets te kunnen vinden van hoogmoed of eerezucht, uit vrees dat iets de Heilige Geest verhinderde mij als Zijn kanaal te gebruiken.

Dit aanhoudend zelfonderzoek, die steeds terugkerende zelfbeschuldigingen maakten mij haast ziek. Ik moest en zou weten wat de oorzaak was, dat God mijn gebeden voor de zieken slechts sporadisch verhoorde. Mijn geloof in de volle

verlossing was muurvast. Nooit liet ik enige twijfel betreffende deze zaak toe in mijn ziel. Iedere neiging tot zelfzucht en hoogmoed week door Gods genade, wanneer ik stond op het feit, dat ik in Christus een nieuwe schepping was geworden. Ik trachtte te wandelen in het licht en liet mij bij iedere aanvechting tot zonde reinigen in het Bloed van 't Lam, doch al mijn vurige gebeden om verhoring voor de zieken faalden.

Het was te midden van deze strijd — ik vastte iedere week en bad dagelijks uren lang, mij verootmoedigende voor God— dat de Heer door gezichten tot mij begon te spreken. Hij toonde mij Elia op de Karmel (1957) biddende om regen, en mij werd duidelijk gemaakt, dat ik voort moest gaan met bidden tot „het wolkje als eens mans hand” zou gezien worden. Hij beloofde mij in 1958: „Plasregens van zegen zullen er zijn”. De oude theologische en wettische bruggen moest ik achter mij verbranden, Hij zou mij een nieuwe weg tonen (de weg van de nieuwe schepping). In het jaar 1957 schonk de Heer mij het gezicht van een zegelring en vanaf dat uur zie ik die herhaaldelijk tijdens het gebed. Het werd mij duidelijk gemaakt, dat de Heer hierin Zijn Naam aan mij schonk om die te gebruiken in de strijd tegen satan. Samen met Hem, als een zegel op Zijn hart geplaatst, zal ik in die Naam overwinnaar zijn.

Strijd de goede strijd des geloofs

De dierbare Geest van God schenkt ons in onze hulpeloosheid doorlopend overwinning over iedere satansmacht, zolang wij kinderlijk op Hem vertrouwen en op Zijn Woord staan: „De Heer zal u bewaren voor alle kwaad. Uw ziel zal Hij bewaren.” Duizendmaal is dat woord (Ps. 121) mij in de strijd tegen de boze tot hulp geweest. Meen niet, dat uw christelijk leven zonder strijd verloopt — dat is een

misvatting van velen. Sommigen denken ook, dat zij na de Doop met de Heilige Geest nooit meer kunnen zondigen, maar de gelegenheid daartoe staat voor u open, zolang u op aarde vertoeft en indien ge niet blijft staan op de Rots der volle verlossing zult ge zeker vallen. Wanneer 't mogelijk ware niet meer te zondigen, waarom zou God dan de zonde straffen? Door in Jezus te blijven in vast geloof en te staan op het volbrachte werk van Golgotha kunnen wij altijd overwinnen. De Naam van Jezus is onze innerlijke kracht. Houdt vast, dat ge in Christus een nieuwe schepping zijt. De oude Adamsnatuur kan nooit verbeterd worden, we moeten als nieuwe mensen leven en dat feit in 't geloof aanvaarden.

Het zijn meest de kleinen, de stillen in den lande, zij die zich bewust zijn van een totale afhankelijkheid van Christus, die met Hem op zo vertrouwelijke en kinderlijke wijze omgaan, dat Hij hun Zijn wil door beelden, Bijbelwoorden of bijzondere profetieën kenbaar maakt. De gemeenschap met Christus is buitengewoon lieflijk en troostrijk. De Gave der profetie omvat: visioenen, uitlegging van tongen tijdens de samenkomsten, bijzondere openbaringen betreffende de toekomst, de gelovige bidder geschonken in verband met zijn christelijke arbeid, ingevingen van Bijbelteksten, troostwoorden in dromen, of plotseling, onder het dagelijks werk. De Heilige Geest betoont Zich de ware Gids en Trooster aan hen, die met God wandelen gelijk Henoeh. De belofte van te behoren bij hen, die als laatstgenoemde ten hemel zullen varen bij 's Heren wederkomst, geldt iedere gelovige die „het getuigenis in zich bezit, dat hij God behaagt” (Hebr. 11:5). Slechts het plaats geven aan een of andere zonde (wel in het bijzonder bitterheid of haat) verstoort onmiddellijk de eenheid tussen God en de ziel. Berouwvolle schuldbelijdenis zal echter de donkere schaduw wegnemen. Voor Gods kinderen, die gewoon zijn in

het licht te wandelen in gemeenschap met God, geldt de lieflijke belofte in Joh. 1:7: „Het bloed van Jezus Christus reinigt ons van alle zonde.” Iedere overtreding wordt uitgewist. Er is echter nog een hogere trap te bereiken, welke ons in 1 Joh. 5:18 wordt aangeduid: „Die uit God geboren is (d.i. de oprecht bekeerde, wedergeboren ziel) bewaart zichzelf en ... de boze vat hem niet.”

Lofprijs en aanbidding

Er is niets wat ons zo dicht nabij God brengt als de lofprijs, dankzegging en aanbidding. Het is om die reden, dat Pinkstersamenkomsten doorgaans zo heerlijk gezegend worden. De lofprijs opent de hemelpoorten — zij is een weerklink van de zang der engelen, want in de hemel nemen de aanbidding en gloriezang een eerste plaats in. Alle grote predikers wijzen daarop. Br. Smith Wigglesworth, de man des geloofs, verklaarde eens, dat hij driemaal luid „halleluja” riep eer hij uit zijn bed sprong 's morgens. Zo werd zijn dag goed. De dankzegging en aanbidding in 't geloof voeren ons tot de ervaring, beschreven in 2 Kor. 3:18. Men leze dit woord met een eerbiedig hart en vergete niet, dat onze Heiland ons in 't grote standaardgebed leerde: Onze Vader — Uw Naam worde geheiligd, en aan het eind: U zij de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid. Amen! Het leven in de Geest (Rom. 8:1-7) is een leven op hoog niveau. Iedere opwelling van de oude mens leert men negeren, want men is een nieuw schepsel geworden en Christus leeft in ons. Al wat wel luidt en lieflijk is bedenkt men op die nieuwe weg — en het oude wordt verloochend in de kracht des Geestes (Gal. 2:20).

Wij zijn kanalen van de Geest en wee ons, wanneer dat kanaal verstopt raakt door 't vasthouden van afgoden, door verkeerde daden of gedachten. Zijn genade kan dan niet uit u

stromen en uw ziel raakt in duisternis. Wanneer ge dan niet snel terugkeert tot de Bron en u laat reinigen, zult ge enorme schade lijden. Dank de Heer, dat ge volkomen geheiligd zijt in Hem, want ge zijt wedergeboren, en blijf door gehoorzaamheid aan Zijn Woord, wandelen in het licht. Van stap tot stap zal Hij u uitleiden tot een overwinnend, gelukkig leven.

Wat God mij leerde betreffende de genezing door geloof

Steinberger zegt in een van zijn boeken: Jezus droeg zowel onze krankheden als onze zonden. Voor Hem, Die onze zielewonden kan genezen, is het een geringe zaak ook onze ziekten te genezen. Op het gebied van gebedsgenezing heb ik echter zeer duidelijk gezien, dat onbekeerden, wanneer men voor ze bidt, in de regel spoediger genezing ontvangen dan gelovigen. Waarschijnlijk om deze reden: God wil de onbekeerden lokken en de gelovigen opvoeden. Toch mag men zich nooit met zijn krankheid verzoenen alsof de ziekte oorspronkelijk van God gewild ware. Jezus trad haar overal tegen als een vijandelijke macht. Het bovenstaande is zeer waar. Wanneer een christen niet dadelijk geneest heeft dat een diepe grond. Genezing en heiligmaking zijn nauw met elkaar verbonden. De genezing wordt vaak gestremd door onze ongehoorzaamheid. Legt hij echter zijn zonden af en neemt hij de genade opnieuw aan, dan zal de zieke gezond worden (Jacobus 5:14).

De overtredingen van de gelovigen zijn doornen in de kroon van Christus, onze Heer. Zij beletten dat het geloof in u tot volle wasdom komt. De krankheden worden soms tijdelijk toegelaten, opdat men zichzelf leert kennen, doch nooit moet men erin berusten, daar Jezus u vrijgekocht heeft met Zijn

eigen bloed. Een Chinese dame kwam eens met haar man wenende tot mij en vroeg om voorbede. Zij kwam juist van de dokter, die haar verklaard had dat zij aan kanker leed, dezelfde ziekte, waaraan haar moeder was overleden. Zij was een christin die geregeld onze kerk bezocht en ik vroeg haar of zij bereid was al de haar nog aanklevende zonden op te geven. Zij beleed onmiddellijk met tranen de fouten van haar leven en terwijl zij nog bad viel de Heilige Geest op haar. Zij werd gedoopt en loofde en prees de Heer in tongen. Wij zalfden haar daarna in de Naam des Heren en ze keerde blijmoedig huiswaarts. De nacht daarop vernieuwde satan zijn aanval op haar, maar ze zei: „De Heer heeft mij de kracht van Zijn Geest gegeven om je te weerstaan. Ik ben verlost door het Bloed van Jezus.” Ze zou de volgende dag geopereerd moeten worden, doch de dokter verklaarde haar na onderzoek genezen. Dit is ongeveer vijftien jaar geleden geschied en tot heden is ze nog gezond en sterk. Soms laat de Heer bij de gelovige de ziekte toe, opdat deze zich zal leren oefenen in het geloof — dit vooral bij kinderen Gods welke Hij voor Zijn dienst later bijzonder wil gebruiken. Dergelijke geloofsbeproevingen zijn zeer zwaar te dragen, vooral wanneer het lijden lang duurt of telkens terugkeert ondanks het vertrouwen op Jezus' volbrachte werk. Maar dergelijke trouwe Godskinderen ontvangen een bijzondere geestelijke steun van de zijde van de Heilige Geest. Hij verkwikt en sterkt de moede ziel, opdat zij de strijd niet zal opgeven.

De kamp tegen satans legermachten

Heeft de gelovige de genezing aangenomen door het geloof, dan moet hij met een vaste wil in Christus blijven. Hij is nu genezen — er is voor hem gebeden of hij heeft in de Naam des Heren de heilige zalving volgens Jacobus 5 ontvangen — nu is hij ook genezen, of hij het voelt of niet. Houd vol, ook al

schijnt het alsof de ziekte niet is geweken. Zie niet op uw gevoel; de rechtvaardige zal uit geloof leven, niet uit het gevoel. Let niet op de symptomen van ziekte. Ze moeten verdwijnen, want de Heer heeft u vrijgekocht van iedere duivelsband. Begin te lopen, te werken, te eten als een normaal mens en wees niet angstig of bevreesd; de duivel is een overwonnen vijand. Dit vast te houden kost dikwijls een zware strijd, maar geeft u een machtige overwinning, waarover de ganse hemel zich verblijdt. We moeten het oog afwenden van de toestand, waarin ons lichaam zich bevindt en met dankbare lofprijs op Jezus zien. De Israëlieten in de woestijn konden niet tegelijk op de koperen slang en op hun wonden zien, zo moeten wij rustig en vertrouwend het oog op Jezus, onze Verlosser, gevestigd houden.

Toe-eigenen

Het Woord van God moet zijn de basis van ons geloof, niet wat wij zien of voelen. De verantwoordelijkheid rust niet op God voor onze genezing (want Hij heeft ons de remedie geschonken in Zijn Zoon) doch op ons. Wij hebben slechts aan te nemen en Hem dank te bewijzen. Nemen en danken, dat zijn de voornaamste factoren ter genezing. Door steeds maar acht te geven op de ziektesymptomen blijft de satan sterk. Schud hem van u af, sta op in de Naam van Jezus en doe uw werk als gewoonlijk. Op het kruis werd de duivel en in hem iedere ziektewacht overwonnen door onze dierbare Verlosser. Hij woont in u en in Zijn Naam is u meester over de demonen. Zij sidderen voor die heilige Naam — zij beven niet voor u, maar voor Hem, die u kracht geeft en u vervult en Wiens Naam gij gebruikt. U moogt u de volle genezing toe-eigenen en verder niet meer op uw krankheden letten, ze zijn weggedragen door Jezus evenals uw zonden. Halleluja! (Jes. 53)

Blijf in Jezus!

Het is alleen door in Christus te blijven, dat u gestadig overwinning hebt over zonden en ziekten. Mijn ervaring heeft mij getoond, dat ziektemachten de overhand over mij kregen, nadat ik in het een of ander ongehoorzaam was geweest. Ik bleef niet in Zijn gemeenschap en raakte een moment of langer in duisternis — ik voelde mij weer onwel en vermoeid, de kracht des Geestes was geweken. Wanneer ik dan met belijdenis van zonde weer was teruggekeerd kwam de kracht, welke ligt in Jezus' naam en de eenheid met Hem, weer over mij en de satanische aanval week. E. W. Kenyon zegt hetzelfde in zijn boek „De wonderbare Naam van Jezus”: Wanneer de geestelijke dingen de tweede plaats gaan innemen, verbleken de werkelijkheden van de goddelijke dingen en het verstand overheerst. . . De heilige onbevreesdheid is verloren gegaan en het hart kan niet meer zeggen: Ik vermag alle dingen door Hem die mij kracht geeft, of: Hij die in mij is, is machtiger dan die om mij heen zijn. Het voortdurend blijven in Jezus is het wandelen op de verheven heirbaan. Maar wij kunnen — en dat gebeurt wel eens — van de verheven baan afglijden omdat zij zo smal is. Eén stapje opzij en we zijn van het pad af en bevinden ons in de duisternis. .

Satan bevindt zich altijd naast die weg en hij kan ons niet aanraken (Roy Hession). Dit laatste is een feit. 1 Joh. 5:18 leert ons dat de Boze ons niet kan vatten, zo lang wij onszelf in 's Heren gemeenschap bewaren als wedergeborenen. Wat is dus de eis indien men gezond en sterk het werk des Heren wil dienen? ... Dat wij door gehoorzaamheid in Jezus' gemeenschap blijven en een gebedsleven leiden. Op dit wondervolle pad kan satan ons niet bereiken, ook al zwermt hij steeds met zijn helse legerscharen om ons heen. Een

wonderbare belichting hiervan geeft ons het woord in Col. 3:3: „Gij zijt gestorven en uw leven (dus niet alleen uw ziel, maar ook uw lichaam!) is met Christus verborgen in God.”

Gestorven aan het oude leven van zonde en ziekte en blijvend in Hem, kan geen satansmacht ons ooit overheersen.

Christus in ons en wij in Hem. Dat omvat het ganse heilsgeheim. Zoekt daarnaar met al wat in u is en de Heilige Geest zal het u openbaren.

Uw ziekte is niet Gods wil

God zond Zijn Eengeboren Zoon om ons van iedere duivelsmacht te verlossen. Daarvoor stortte Hij Zijn bloed op Golgotha. Geloof het niet, wanneer men u voorhoudt, dat u moet berusten in uw krankheid, omdat de Heer u die heeft opgelegd. Wij kunnen lezen in het boek Job, dat 't de duivel is die, als gevolg op de zondeval van de mens, zonde en ziekte over Adams nageslacht heeft gebracht. Wanneer God Zijn Zoon zond om de zieken te helen, is het uitgesloten dat Hij ziekte op de mens zou leggen. Het Nieuwe Testament spreekt doorlopend van krankenheling door het geloof in Jezus' Naam. Nergens leest men in de Evangeliën dat de Here Jezus een kranke afwees met de woorden: „Ik heb u die ziekte opgelegd — ge moet die om Mijnentwil dragen.” Hij genas allen die tot Hem kwamen. Het was in vroeger dagen dat ik ook de mening was toegedaan dat God mij die beproeving (malaria en andere kwalen) had opgelegd en ik het slechte klimaat om Zijnentwil moest ondergaan. Ik sleepte mijn lichaam voort van dag tot dag onder haast ondraaglijke lasten. Al mijn bidden en smeken scheen tevergeefs, totdat de Heer mij de ogen opende voor Zijn volle verlossing, ook voor mij teweegebracht op het kruis.

Hij toonde mij, dat Hij alles had volbracht, een volle bevrijding voor geest, ziel en lichaam, dat ik moest staan op Zijn beloften, o.a. deze: Daarom, al wat gij bidt en begeert, geloof dat gij het hebt ontvangen en het zal u geschieden (Markus 11:24). Ik voelde diep in mijn ziel, dat ik dit moest aannemen en de voet op deze belofte plaatsen, maar het volle licht ontbrak mij nog. Toen schonk de Heer mij in Zijn genade één van die wonderbare gezichten, waarmee Hij mij na de Doop met de Geest zo vaak verblijdde. Mijn geest werd gevoerd naar het beeld van Jozef (Genesis 41:14) in de gevangenis — hoe hij op last van de Koning uit zijn boeien werd bevrijd, gereinigd en hem een nieuw rein kleed werd aangetrokken. Het was een illustratie van de volle verlossing, teweeggebracht door Jezus, de Koning — een verlossing van geest, ziel en lichaam, die ons straks doet ingaan in 's Konings paleis. En de Heilige Geest vermaande mij: Sta dan in de vrijheid, waarmee Christus u heeft vrijgemaakt. Ik zag toen wederom duidelijk in een helder licht, dat ziekte noch zondemacht behoeft te rusten op Gods kind. Heeft onze Heiland ons niet verlost uit satans gevangenis en onze boeien verbroken? Duizendmaal geprezen zij Zijn Naam. Met dergelijke wonderschone illustraties bouwde de trouwe hemelse Gids mijn geloof op en werd ik bemoedigd om voort te gaan.

De boodschap van het Volle Evangelie kwam plm. veertig jaar geleden nog schaars voor. Slechts hier en daar in de wereld hoorde men ervan. Maar mijn ziel hongerde en dorstte naar iets wat in die dagen onbereikbaar scheen — een volkomen bevrijding van duivelse machten, op grond van Jezus' volbracht werk (Colossenzen 2:15): „Hij heeft de overheden en machten ontwapend en openlijk ten toon gesteld en zo over hen gezegevierd.

Gods soevereine wil betreffende genezing

Een zeer bijzondere ervaring toonde mij eens, dat, ofschoon de Here Jezus volgens Zijn eigen Woord onze krankheden op het kruis heeft gedragen en wij door Zijn striemen genezen zijn, Hij zich toch, niet tegenstaande wij altijd op de volle verlossing mogen pleiten, steeds het recht voorbehoudt te beschikken over het leven of de dood van hen voor wie wij bidden.

Een jong, Javaans echtpaar in onze gemeente in Indonesië had een min of meer achterlijk en ziekelijk kindje. De moeder, een soort zakenvrouw, die altijd op de markt handel dreef, scheen niet veel zorg aan haar kleine te besteden. Flink en sterk als zij was, beschouwde zij het kind meer als een last, totdat het ernstig ziek werd. De ouders brachten het bij mij, het was een ziekelijk, ongelukkig kindje en ik dacht: Als de Heer geen wonder doet zal het zeker sterven. Ik legde het kleintje op een rustbank en bad voor haar met opleggen van handen in de Naam van Jezus. Daar mijn blik tijdens het gebed ten hemel was gericht zag ik in een gezicht plotseling een engel neerdalen, in zacht en lieflijk licht, die zich onmiddellijk daarop omhoog hief met het kindje in de armen, maar nu was het geen stumpertje meer, doch een fris kinderfiguurtje, met een glimlach op het stralend gezichtje, naar het scheen geheel vrij van pijn. Het zat rechtop, op de arm van de engel. Ik wierp snel een blik op het lichaampje voor mij op de bank, en zie, het kindje was dood. Als verwezen stond ik maar naar boven te staren. De engel was met het kind ten hemel gevaren en ik kon niet anders dan de (thans) hartstochtelijk wenende moeder verklaren, dat hun kleine, vrij van alle smart naar Jezus, de Kindervriend, was gebracht door een vriendelijke, liefdevolle engel, die het zeker beter zou verzorgen dan de ouders in hun armoede en gebrek aan liefde.

De Heer had in Zijn getrouwheid ditmaal het gebed des geloofs niet kunnen verhoren, doch toonde mij, in dat zeer duidelijke en heldere visioen, dat Hij een andere bedoeling had met dit wichtje. In zulk een geval betaamt het ons slechts te danken en te spreken: Uw wil geschiede. Het werd daarna mijn vaste overtuiging, dat de Heer ons duidelijk antwoord wil geven ingeval Hij onze eerlijke gebeden niet kan verhoren. Het is mij meer dan eens gebeurd dat God iemand niet van ziekte genas, omdat hij of zij zelf verlangde tot Jezus te gaan, o.a. een bejaarde vrouw, die een zeer moeilijk leven had bij haar goddeloze man. Ondanks ons aller gebed om genezing, ging zij heen, zalig en verlost. Zij wenste niet langer te leven. Het Vijfjarig zoontje van onze br. en zr. S., dat zo bitter leed aan een pijnlijke krankheid, verlangde zelf naar de hemel. Hij zong van Jezus en getuigde van Hem op zijn ziekbed in het ziekenhuis — het kindje was rijp voor de eeuwigheid en God toonde de ouders, dat het zo goed was. In een ander geval (dit gebeurde te Manokwari) bracht men mij een jongetje van twee jaar van wie het rechterbeentje slap hing. Het kind hilde, wanneer hij het voetje op de grond moest plaatsen. De moeder, angstig, wilde het ventje direct naar het ziekenhuis brengen, maar de vader liet liever om voorbede verzoeken. „God is machtiger dan een mens,” zei hij. Ik zalfde het beentje in de Naam des Heren en dezelfde avond kon het kind weer op zijn voetje staan. De volgende morgen liep hij rond als de andere kinderen. In al deze gevallen zien wij, dat de Heer altijd het gebed des geloofs verhoort en, indien Hij een andere bedoeling met de zieke heeft, Hij de bidder zal doen weten, waarom Hij ditmaal niet kan schenken wat deze vraagt, hetzij door een gezicht, droom of Bijbeltekst die ons voor de geest komt, of waarop wij bij het lezen opmerkzaam worden gemaakt. Om Zijn wil te kunnen verstaan moeten wij daarom dicht aan Zijn zijde gaan, zodat Hij tot ons spreken kan. Hij

geeft altijd antwoord aan de ziel die oprecht met Hem wandelt. Het bovenbeschreven geval van het kindje dat door de engel werd weggehaald behoort tot de uitzonderingen. God doet ons absoluut naar Zijn Woord. Indien we geen genezing ontvangen ligt de oorzaak bijna altijd aan klein geloof bij de voorbidder of de zieke zelf. Onze Heer persoonlijk was zelfs niet bij machte de zieken te genezen in Zijn geboortestad wegens hun ongeloof. Het geloof is een kracht die bergen verzet.

In Jezus' naam

Het is de uitoefening van de leer der Heiligmaking welke de Pinkstergemeenten bewaart voor vreemd vuur. Een gemeente, die wandelt in de heiliging volgens de Schrift is over het algemeen beheerst en gematigd, ook in de uitoefening der geestelijke gaven. Fanatisme is altijd ongezond — ook al kan het gebeuren dat tijdens een opwekkingsdienst, waar de grote massa Gods wonderen en tekenen aanschouwt, de jubel losbreekt en men op luidruchtige wijze zijn verbazing en blijdschap te kennen geeft. Deze dingen geschieden onder toelating van 's Heren Geest en verheerlijken Zijn Naam — ze zijn echter in samenkomsten, waar men zoekt naar diepere kennis van Gods Woord en een heilig leven, minder op hun plaats. Meer en meer dringt het tot de pinkstergelovigen door, dat een heilige wandel met God de eerste plaats moet innemen; een grondige kennis van de Schriften en een ootmoedige levenswandel in Zijn gemeenschap. Slechts aan hen, die niet tevreden zijn met een oppervlakkig christendom, maar alles begeren te ontvangen wat Jezus voor hen volbracht heeft op het kruis, wordt de openbaring gegeven van de kracht van Jezus' Naam.

Werp de duivelen uit!

In die Naam mogen wij flink spreken tot de boze ziektemachten: „Gaat uit. Er staat geschreven: Werp de duivelen uit,” en zij zullen gaan. Misschien komen zij terug en herhalen hun aanval, maar zij moeten op den duur wijken voor de Naam van Jezus, Die ons gegeven is om te gebruiken tegen iedere duistere macht. Ons herhaald: „Daar staat geschreven” zal hun onmachtig maken ons naar lichaam en ziel aan te tasten. De vrees in eigen kracht te handelen weerhield er mij vaak van, deze Naam voor des vijands aangezicht te noemen. Ik meende dat eenvoudig vertrouwen op de Heer voldoende was, doch er kwam een dag waarop de Heiland tot mij sprak: "Zie, ik heb u Mijn Naam gegeven. Gebruik die in uw strijd tegen de boze. Heb Ik niet gesproken: Ik geef u macht over alle kracht des vijands en geen ding zal u ook maar enigszins beschadigen? Op slangen en schorpioenen zult gij treden?"

Sindsdien maakte ik gebruik van die heilige wondervolle Naam. Word ik aangevallen door boze machten in ziel of lichaam dan spreek ik: Daar staat geschreven: Weerstaat de duivel en hij zal van u vlieden. Op wondervolle wijze werd mijn geloof versterkt door een gezicht dat God mij schonk van Simson, die in de kracht van de Heilige Geest (in zijn zeven haarlokken) een jonge leeuw verscheurde en een ijzeren poort ophief. De Here toonde mij, dat de Zijnen die kracht moesten beoefenen wilden zij wonderen en tekenen beleven in de toekomst. Hem immers is een Naam geschonken, Die boven alle namen is, en die Naam is ons gegeven om daarmee de satan te overwinnen en God groot te maken (Lukas 10). De overweldigende kracht. Eens liet de Heer mijn blik vallen op Efeze 1:19: „Hoe overweldigend groot Zijn kracht is aan ons, die geloven, naar de werking van de sterkte Zijner macht, die

Hij gewrocht heeft in Christus, door Hem uit de doden op te wekken.” En het was of Hij tot mij sprak: Leef uit de u gegeven kracht. Ik geloof, dat dit het geheim is van iedere overwinning over satan. In die kracht blijvende mocht ik herhaaldelijk wonderen beleven aan mijn eigen lichaam, dat telkens door ziektemachten werd aangevochten en ook in het gebed voor anderen. Gij zijt groot en doet wonderen, Gij, mijn God, alleen. De wedergeboorte betekent de ingang tot een hoger rijk Wij treden in, in het opstandingsleven van Christus en zijn in het bezit van al wat Hij op het kruis voor ons heeft volbracht, een volkomen verlossing van alle helse banden. Wij worden door de Heilige Geest van stap tot stap voorgeleid in kennis en ervaring, al naar de mate van ons vertrouwen en onze gewilligheid Hem te gehoorzamen. Zeer stellig zien en verstaan wij alles niet terstond. Het gaat van kind tot jongeling, van jongeling tot vader. Een vat kan wat olie bevatten, zelfs gevuld zijn tot aan de rand, maar het kan ook overvloeien. Veel christenen blijven op een zekere hoogte staan in het geestelijk leven; ze zijn de „kinderen” die steeds met melk gevoed moeten worden en komen niet verder dan tot de zondevergeving. Anderen bereiken de jongelingsleeftijd, dat zijn zij die het overwinningsleven kennen, zij overwinnen de boze in Jezus' Naam, en worden door God gebruikt op heerlijke wijze. De „vaders” echter hebben het hoogtepunt bereikt, zij hebben onder strijd en opoffering van alles, Hem leren kennen Die van den beginne is (1 Joh. 2:12-14). Zij handelen naar het woord in 1 Joh. 2:6: „Hij die zegt in Hem te blijven, die is verplicht gelijk Hij (Christus) heeft geleefd, ook zelf zo te leven (Brouwer). Hij weet dat hij uit God geboren is en doet geen zonde omdat de kracht Gods in hem blijft” (1 Joh. 3:9). Het is naar het vaderschap dat wij moeten streven.

De Bijbel zegt, dat wij onze roeping en verkiezing moeten vaststellen (nl. het geloof in 's Heren volbracht werk) „dat doende zult gij nimmermeer struikelen.” Het ligt vóór ons als een wonderschoon kasteel op een bergtop: het aller schoonst ideaal, dat echter zeker te bereiken is ondanks onze zwakheden, voor een ieder die zich daarnaar uitstrekt. Het is bereikbaar omdat de Bijbel het zegt —het is door te blijven in het volmaakte opstandingsleven van Christus dat wij bewaard blijven voor zonde en krankheid. God helpe u en mij dit hoogtepunt te bereiken! Nadrukkelijk zegt 's Heren woord: „Hij, die de Zoon heeft, heeft het leven.” „Een ieder, die in Hem blijft, zondigt niet” (1 Joh. 3:6). „Hij, die deze hoop op Hem heeft, reinigt zich gelijk Hij, Christus, rein is.” Dit alles is voor Gods wedergeboren kinderen in uitzicht gesteld. We hebben in Jezus een volle bevrijding van zonde, en de gevolgen der zonde: de ziekte.

Een wonderbare toekomst

Wij geloven een tijd tegemoet te gaan waarin de kinderen des Heren zich geestelijk tot het hoogste punt zullen ontwikkelen, tot een z6 innige eenheid met Christus, de Verlosser, een zo alles ontdekkend licht in hun zielenleven dat er voor hen geen twijfel meer zal bestaan. Wij ouderen kenden dit voorrecht niet ten volle — er zijn maar weinige van God geleerden in vorige eeuwen, die dit doel bereikten. Zij hadden zeer veel te lijden onder misverstand en tegenwerking in de kerken. Het zijn de grote overwinnaars uit de drie eerste hoofdstukken van de Openbaring van Johannes; hun loon zal groot zijn. Tot die overwinnaarschare kunnen ook wij behoren, wij, die zoveel meer kennis bezitten van Gods rijkdommen. Het licht ging voor mij op, toen ik met een vaste wil begon te bidden: „Heer, geef mij alles wat Gij voor mij gewonnen hebt op het kruis.” Langzaam maar zeker ging de poort voor mij open. O, dat

geduld, die onuitsprekelijke liefde van de Heilige Geest! In der waarheid is Hij de Leidsman van ons leven, Die ons onder struikelen en vallen, tijden van wanhoop en twijfel, voert tot het doel. Indien we slechts volhardend voortgaan, staande op Gods onvergankelijk woord!

De jonge gelovigen van deze dagen hebben, gelijk wij al opmerkten, voorrechten die wij nooit of slechts ten dele gekend hebben. De gemeente van Christus heeft tot deze tijd geleefd in banden van onwetendheid en verstandelijke overwegingen. E. W. Kenyon, de man met de vooruitziende blik, sprak tijdens zijn leven: „Wij zijn een afvallige kerk geworden. Wij kruipen in het stof, wij zijn gebonden door banden van allerlei aard. Als de christenen maar de waarheid wisten, zij zouden zich verenigen rondom de Naam van Jezus, waarin Gods almacht zich heeft verborgen— maar zij weten het niet. En Osborn roept het uit tot de hele wereld: Doe zoals de zuidelijke slaven, toen zij hun bevrijdingsproclamatie hoorden voorlezen. Ze namen hun vrijheid in bezit. Handel naar uw bevrijding. U bent vrij! Om nog een woord van rev. E. W. Kenyon te gebruiken betreffende de toekomst der Gemeente: „Het uur zal komen dat deze wetenschap zo gewoon zal zijn, dat mannen en vrouwen die in Christus zijn en in Hem wandelen, genezen zullen worden op hetzelfde moment dat zij door ziekte worden overvallen en zij zullen in volmaakte gezondheid leven — naar lichaam, ziel en geest. Zij zullen zo leven tot hun lichamen versleten zijn en zij in Christus inslapen. Halleluja, at is de wil des Heren! Satan is een overwonnen vijand door het Bloed van Gods Zoon Wanneer we dat niet geloven, zullen we altijd ziek blijven, want het is de duivel die lichamelijke en geesteskrankheden verwekt. Krankzinnigheid, overspanning, verwardheid in het gedachteleven, onrust, slapeloosheid ontstaan door demonen

die zich meester maken van onze ziel, zowel als van het lichaam en zich daarin nestelen. Neem aan, dat zij machteloos en verslagen zijn, zodra gij het schild des geloofs opheft en ze uitdrijft of weerstaat in Jezus' Naam! Dit moet met een vaste wil geschieden. „Geef de duivel geen plaats.” In navolging van de Heiland en Zijn apostelen mogen wij ze flink bestraffen in Jezus' Naam. Men kan dat enige malen herhalen, want sommige demonen zijn moeilijk te verdrijven. Soms keert een uitgeworpen boze geest terug met vele anderen (Lukas 11:26). In zijn boek: „Satan, gevallen engelen en demonen” schrijft Gordon Lindsay: De boze geesten zoeken inwoning in het menselijk lichaam en kunnen alleen door de kracht van Jezus' Naam worden uitgeworpen. Dat er verschil is in hun karakters blijkt ook uit Lukas 11:26. De demon keerde terug met zeven andere geesten, bozer dan hijzelf. Vasten is de methode in vereniging met gebed, om deze duistere wezens, volgens 's Heren eigen woorden uit te drijven. Sommigen zijn „koppiger” dan de anderen en wijken slechts na veel gebed en vasten. Dat niet iedere persoon zich maar het recht mag toe-eigenen om demonen uit te werpen, doch alleen zij die in rechte verhouding tot God staan, leert ons nadrukkelijk Handelingen 19:13-18. Wij zouden zeer veel over deze dingen kunnen schrijven, doch wij willen ons beperken tot wat wij zelf hebben ervaren in de geestelijke kamp, waarin ieder waar gelovige wordt gewikkeld, want: We hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, de boze geesten in de lucht (Efeze 6:12). Dat deze strijd een innige gemeenschap met God vereist, blijkt wel uit de raad van Paulus: Weest krachtig in de Here en in de sterkte Zijner macht. Doet de wapenrusting Gods aan, om te kunnen stand houden tegen de verleidingen des duivels (vers 10). Wij zien ook hieruit, dat de duivel de grootste vijand is van Gods kinderen en wij hem alleen kunnen overwinnen door te blijven

in Christus van uur tot uur. Een kind van God (zo zegt A. B. Simpson) behoeft niet ziek te zijn. Wij kunnen niet geloven, dat God een gehoorzaam kind straft, met het doel hem tot een beter mens te maken. Indien wij naar Zijn stem luisteren en Hem gehoorzamen, zullen er geen ziekten over ons komen. De normale staat van Zijn getrouwe kinderen is de gezondheid van geest, ziel en lichaam.

Waarom komen zo weinig genezingen en bekeringen voor in steden waar geen opwekking plaatsvond? Evangelist F. F. Bosworth schreef in zijn prachtige boek: „Christ the Healer” het volgende: „Gods bedoeling is, mensen te redden van zonde en krankheid, door middel van een uitstorting van de Heilige Geest en een biddende gemeente.” Een met de Geest vervulde kerk produceert een sfeer van geloofskracht. Het is waar, dat sommige bekeringen en genezingen plaatsvinden van personen hier en daar, die in een geestelijk dorre omgeving wonen; doch 's Heren wil is, dat de ganse gemeente bidt om een uitstorting van Zijn Geest. Wij lezen in de Handelingen der Apostelen herhaaldelijk, dat de Gemeente samen kwam om te bidden en te vasten. Hoe zelden komt dit voor in onze tijden. Tenzij de ganse gemeente vervuld is van de Heilige Geest kan er geen geestelijke atmosfeer bestaan, waar Hij Zich kan openbaren in tekenen en wonderen. In de dagen van de grote evangelist Finney gebeurde het, dat ieder volwassen persoon in een drie-mijlen-lange straat gered was, op één na. De christenen vormden toen een bidstond voor deze man en ook hij kwam tot bekering. Tekenen en wonderen grijpen steeds plaats in een geestelijke opwekkings sfeer waar door velen wordt gebeden.

Perfectionisme

Sommigen beschuldigen de boodschappers van het Volle Evangelie van perfectionisme. Zij vrezen dat wij „doorvloeien” en wijs zijn boven wat wij behoren wijs te zijn (Romeinen 12:3). Wat is perfectionisme? Perfectionisme betekent: „Volmaaktheidsleer”. De stichters van het Methodisme, Wesley en Fletcher, werden wegens die leer vervolgd, ook Pastor Paul en vele andere Pinksterbroeders in de vorige eeuw moesten veel smaad en laster verdragen, omdat zij geloofden en verkondigden dat men in Christus volkomen bevrijding bezit van de schuld en de macht over de zonde en haar gevolgen. Wij ook nemen deze Bijbelse leer van harte aan, echter niet de ongezonde richting welke daaruit is ontstaan. Wanneer men beweert, niet meer te kunnen zondigen, noch kans loopt ooit weer ziek te worden, is dat niet Schriftuurlijk. We leven immers in een „vijandelijk land” en staan altijd bloot aan aanvechtingen en verzoeking van satan.

In de inwonende Christus bezitten Gods kinderen echter een alles-overwinnende macht en in Zijn kostbaar bloed een doeltreffende bewaring. Zijn Woord zegt ons: De Heer zal u bewaren van alle kwaad (Psalm 121) en in Jesaja 53 en Matth. 8:16 lezen wij, dat onze Heiland op het kruis een volkomen verlossing voor ons heeft teweeggebracht voor geest, ziel en lichaam. Uiteindelijk is het inderdaad Gods doel, dat wij leven volgens de uitspraak van Johannes (1 Joh. 5:18): „Wij weten, dat een ieder die uit God geboren is, niet zondigt,” (en 1 Joh. 2:1) „Ik schrijf u deze dingen opdat gij niet zondigt.” Ook 1 Joh. 3:6: „Die in Hem blijft die zondigt niet.” Wanneer wij lezen 1 Thessalonicenzen 5:23: „En Hij, de God des vredes, heilige u geheel en al, en geheel uw geest, ziel en lichaam moge bij de komst van onze Here Jezus Christus

blijken in allen dele onberispelijk bewaard te zijn," mogen en moeten wij ook daaruit de conclusie trekken, dat God van ons een leven verwacht op veel hoger niveau dan het gewone christelijke leven van vallen en opstaan, wat de meeste christenen nu leiden.

Het leven met Christus, verborgen in God

Toen de ouderdom aanbrak scheen het mij toe of „de aardse tabernakel” begon af te breken. Tweemaal werd ik tijdens mijn prediking in de kerk door een korte flauwte overvallen en af en toe deden zich inzinkingen voor na te drukke werkzaamheden. Maar de Heilige Geest deed mij steeds naar Gods Woord: „Hij geeft de moede kracht en vermenigvuldigt de sterkte van hem, die geen krachten heeft.” Het vaste geloof in de volle verlossing bleef mij altijd bij, zodat ik kracht kreeg de zwakteduivels te bestraffen met de woorden: „Er staat geschreven: Weerstaat de duivel en hij zal van u vlieden.” Ik kon steeds overwinnaar blijven door te staan op het bloed van Jezus. De Heer toonde mij, dat ik een nieuwe schepping in Hem ben en dus vrij van iedere duivelsmacht. Met Hem opgestaan tot een nieuw leven en vervuld van Zijn kracht, behoefde ik niet te vrezen voor ziekte en andere duistere machten. „De Here is uw Bewaarder.” Toen ik eens tot Hem kwam met mijn vermoeide hersens, minder scherp gehoor en gezicht, sprak Zijn vriendelijke Geest tot mij: „Zing Mij een nieuw lied.” Terstond ontving ik genade in tongen een wondervol lied te zingen, waarvan de eindklanken op elkaar rijmde; de betekenis was voor mijzelf geheel verborgen. Daarna voelde ik mij gedrongen mijn hand op mijn voorhoofd te leggen, voorts op mijn ogen en ten slotte mijn vingers in de oren te plaatsen. De Geest toonde mij aan dat zolang ik in Christus bleef, mijn ganse geest, ziel en lichaam onder Zijn bescherming zouden staan en niets mij zonder Zijn toelating

kon overkomen. Ik moest niet letten op gevoelens van krankheid, daar de Heer mij volkomen daarvan heeft verlost. De voorwaarde om beschut te blijven tegen zonde- en krankheids machten bestaat hierin, dat ik mij dood moest houden voor al het waarneembare en voelbare en slechts kinderlijk op Jezus zien, Die het alles voor mij volbracht had. Vanaf dat ogenblik bleef ik bewaard voor ziektemachten in hoofd, oog en oor.

Tot heden — ik ben thans 78 jaar oud — ben ik geheel in staat tot prediken en schrijven, en het werk te leiden in alle bijzonderheden. Mijn gehoor is perfect en ik lees nog steeds zonder bril. Groot is de genade van Hem, die Zijn kracht in zwakheid wil volbrengen, indien men zich slechts geheel aan Hem toevertrouwt en iedere satansmacht verloochent. Wanneer ik deze dingen neerschrijf is iedere gedachte om mij te verheffen verre van mij. Ook hoogmoed en ijdelheid zijn in de kruisdood met Christus begraven. Het is mijn enige doel mijn lieve lezers iets te doen verstaan van de grote liefde en almacht des Heren in een Godskind dat Hem geheel is toegewijd. Voor de „wijzen en verstandigen” naar de wereld is het verborgen, maar het is de kinderen geopenbaard. Dit alles is ook uw deel, mijn lezers, indien ge u slechts ten offer op het altaar wilt leggen. Het vuur valt slechts dáár, waar het offer gebracht is (1 Kon. 18:38). Dit is ook voor uw ziel het belangrijkste. God kan zich niet verheerlijken in iets dat tot de oude mens behoort — we zijn nieuwe schepselen en leven het opstandingsleven van Christus, geleid en bekwaam gemaakt door de Heilige Geest tot een wandel in het licht. Ge zult misschien zuchten: Wie is tot deze dingen bekwaam? Het antwoord luidt: niemand, behalve de in ons wonende God, Die in ons werkt het willen en het volbrengen. Onze Heer sprak eens tot Zijn twijfelmoedige discipelen: Bij de mensen is dat

onmogelijk, maar bij God zijn alle dingen mogelijk (Matth. 19:26). Het aangrijpen van Jezus' Naam tegen satanische aanvallen. Een zware kamp ontstond toen ik begon Jezus' Naam aan te grijpen tegen de ziekte aanvechtingen. Zij trachtten mij geestelijk en lichamelijk te verlammen. Al mijn geest- en werkkracht scheen in die tijd verloren. Met zorg en onder druk verrichtte ik mijn bezigheden.

Het prediken begon mij zwaar te vallen, het afleggen van huisbezoeken bij de gemeenteleden en andere arbeid in „de wijngaard” viel mij intens zwaar en ik meende de innerlijke strijd te moeten opgeven. Gedachten als: „Misschien heeft God mij dit ziekte-kruis opgelegd en moet ik het maar dragen” drongen mij meer en meer tot het neerleggen van mijn taak. Maar de trouwe Heilige Geest kwam en toonde mij twee maal in een visioen een moeras, een stilstaand water, waarin ongedierte rondkroop. Duidelijk en klaar werd mij gezegd, dat ik geen moeras moest worden, doch een kanaal zijn. Geen stilstand kon de Heer gedogen in mijn geestelijk leven, ik moest voorwaarts, ondanks alles wat ik voelde of zag. Stilstand is de dood voor het leven in Christus. Daarop werd mij een paal of mast getoond, gebruikelijk bij volksspelen. Ik zag een persoon in die mast klimmen, steeds hoger en hoger, met inspanning van al zijn krachten, totdat hij de prijs, welke op de top bevestigd was, wist te bemachtigen. Al deze beelden werden mij ter waarschuwing geschonken. Ook zag ik meermalen racepaarden met hun berijders in een wedren. Zij joegen naar de prijs over allerlei soorten van obstakels en ik moest denken aan 1 Kor. 9:24, 25: „Weet gij niet dat zij, die in de renbaan lopen, allen wel lopen, maar dat één de prijs ontvangt?” Ieder zal zijn loon ontvangen in overeenstemming met zijn inspanning. „Want wij zijn Gods medearbeiders, Gods gebouw zijt gij.” O, gezegend zij de dierbare Geest van God,

Die ons aanzet om te volharden de strijd tegen de duivel niet op te geven, en ons aanmoedigt, bestraft, waarschuwt om vol te houden, opdat wij toch de kroon niet zouden missen. Hoe vaak hoorde ik de mensen niet smeken om de Heilige Geest, om overwinning over zonde en krankheid, maar ze gaven de strijd na korter of langer tijd op, en de Heer, Die hun zo gaarne dat had willen geven wat zij vroegen, moest Zich terugtrekken. Hoe bedroefden zij de Heilige Geest! Zij zagen niet, dat het al is volbracht. Velen zijn van mening dat iedere soort van strijd heeft opgehouden zodra wij bekeerd zijn, maar dit geldt alleen de kamp in eigen menselijke kracht — ieder geheiligd kind van God heeft een voortdurende geloofsstrijd te strijden tegen de aanvallen van satan. Hij is ingeplant in Christus en de duivel valt niet zozeer u aan, doch de Heiland, Die in u woont.

Paulus schreef kort voor zijn marteldood: „Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb het geloof behouden.” En herhaaldelijk worden wij vermaand: „Strijd de strijd des geloofs. Weerstaat de duivel en hij zal van u vlieden.” Dit nu wijst niet op zelfwerkzaamheid in vleselijke, natuurlijke kracht, doch op een bovennatuurlijke kracht, die onze drijfveer is en ons in staat telt, door de Heilige Geest, de machten van satan te overwinnen of uit te drijven. Om dit te kunnen bereiken moeten wij gehoorzaam in Christus blijven en acht geven op Zijn wenken. De wandel met de Heilige Geest is zo teer, dat iedere zogenaamde kleine ongehoorzaamheid Hem pijn veroorzaakt en bedroeft. De doorlopende wandel met uw Heer — het blijven in Hem — vervult u telkens terugkerende gevoelens van blijdschap in de Geest. Zijn liefdebewijzen zijn onuitsprekelijk heerlijk!

Vertrouwen op Jezus

Er is niets, wat de ziel kan verlossen van angst, bezorgdheid, droefenis of hartenleed dan het kinderlijk en rustig vertrouwen op Jezus. Hij is het, Die al onze noden kent en Zijn belofte gaarne aan Zijn kinderen vervult: „Werpt al uw bekommernis op Hem, want Hij zorgt voor u.” Zorgen scheiden de ziel van 's Heren gemeenschap. Donker is het hart van hem of haar, die steeds gebukt gaat onder de lasten, alsof men geen Vriend in de hemel bezit, Die spreekt: „Komt herwaarts tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.” Het nederig smeekgebed tot de Vader in de Naam van Jezus wordt altijd verhoord. Al onze lasten moeten we beslist op Hem leggen en ze bij Hem laten. In mijn leven, vol strijd en moeilijkheden, werd mijn ziel altijd tot stralende hoogten opgeheven, wanneer ik al mijn zorgen op Jezus had gelegd, en de ganse verantwoordelijkheid ervan Hem liet dragen. Ik deed er finaal afstand van. Ruim vijftig jaar mocht ik Hem dienen in Zijn arbeid en steeds heeft Hij voorzien in al de noden van het werk: op financieel gebied en onder ieder soort van druk en zwaarigheid. Ik weigerde ook maar één zorg voort te slepen, wetende, dat al de innerlijke geestelijke kracht verloren zou gaan, indien ik dat toeliet. Soms scheen de toestand hopeloos, maar op het eenvoudig gebed, dat alles, letterlijk alles van Hem verwachtte, kwam er steeds uitkomst, zelfs wanneer er door mijn eigen fouten iets verkeerd was gegaan. Zijn onuitsprekelijke liefde redde altijd uit. De vermaningen van de Heilige Geest zijn altijd zacht, doch uiterst doordringend. Zij raken de bodem van de ziel met een diepte en klaarheid, welke onmiddellijk tot trouw en gehoorzaamheid dringt. De Geest van God spreekt nimmer op harde, toornige toon tot het kind van 's Vaders liefde, doch wel zo, dat men het nooit meer kan vergeten. Wanneer men dan onmiddellijk gehoorzaamt en

niet naar uitvluchten zoekt, zal de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, uw zielen bewaren en vervullen.

Tegenspreken en ongebrokenheid des harten brengen Gods kastijding over uw leven. Het is wijs terstond te gehoorzamen, wanneer de Geest u iets aantoon, dat Hem mishaagt. Wanneer ik aarzelde en begon te wikken en te wegen week de vreugdevolle nabijheid des Heren van mij. In onze overgave moet geen halfheid of onzekerheid zijn. Mrs. Persall Smith zegt in haar boekje „Des Christens heilgeheim” de volgende woorden tot hen, die zich begeven op de weg der heiligmaking: Niet allen zeggen „ja” op Zijn vraag, zich geheel aan Hem toe te wijden. Andere liefdebanden, andere belangen zijn hun te kostbaar om die zomaar opzij te zetten en daardoor beroven zij zich van een onuitsprekelijke vreugde. Uw Heer vordert echter van u, juist vanwege uw eenheid met Hem, veel meer dan Hij van hen vraagt. Wat voor hen plichtmatig is, wordt u door de liefde verboden. Aan u kan Hij Zijn heilgeheim openbaren, van u verwacht Hij onmiddellijk antwoord op al de eisen Zijner liefde. —O, hoe wondervol, hoe heerlijk is het voorrecht, dat u ten deel is gevallen. Wat zegt het weinig of mensen u haten en u afscheiden uit hun midden, of u veroordelen en uw naam smaadheid aandoen om Zijnentwille. Verblijdt u en verheugt u, want uw loon is groot in de hemelen!

Het graf van zr. Alt te Arnhem.
Volgens haar wens werden de woorden
„Jezus Alleen” op de steen aangebracht.

ONS KAMPLEVEN

GEDURENDE DE JAPANSE EN REPUBLIKEINSE BEZETTING VAN
HET VOORMALIGE NEDERLANDS INDIE

Door M. A. ALT

Vele vrienden verzochten mij iets te vertellen over mijn verblijf in de concentratiekampen tijdens Nippons en Republikeins bewind, een verzoek waaraan ik gaarne voldoe, temeer omdat ik daarmee de naam des Heren kan grootmaken. Want waarlijk, zo God niet aan mijn zijde had gestaan en mij uit al mijn benauwdheden had gered, zou ik stellig in 1942 mijn laatste „Gouden Schoven” geschreven hebben. Hem alleen zij de lof en de ere tot in eeuwigheid! Amen! Het was op 22 augustus 1943 dat ik te midden van onze lieve gemeente te Soerabaja mijn zestigste verjaardag vierde. Het was een dag om nooit te vergeten! Zoveel bloemen en geschenken, blijken van hartelijke liefde van broeders en zusters die sinds vele jaren met mij treden voor het Evangelie — zoveel toespraken en gebeden! Het was alsof de Here mij die dag een zeer bijzondere zegen gaf, een zegen die mij dankbaar stemde, maar toch stil maakte.

Wij wisten het maar al te goed: de tijden waren zeer ernstig. Het geplaag en gesar dat de burgerij sinds de bezetting van de Japanners had moeten ondergaan, begon op vervolging te lijken. De vernederingen en mishandelingen op straat en in de huizen namen dagelijks toe. Tallozen waren al weggevoerd naar de kampen, de krijgsgevangenen naar het buitenland. De gevreesde Kempeitai (de Japanse Gestapo) eiste dagelijks zijn offers. Stil en angstig begaf men zich op straat of naar zijn werk. Het was waarlijk een wonder Gods dat ik nog zo'n lange tijd buiten het kamp mocht blijven, om de gemeenten op verschillende plaatsen te kunnen dienen. Die reizen (ik woonde sinds tien jaar te Lawang en bezocht van daaruit geregeld de omliggende gemeenten) werden zeer bemoeilijkt en waren niet zonder gevaar. Gewapend met mijn reispas en registratiebewijs, dat mij f 80, - had gekost, de rode band met mijn nummer om de rechterarm — het zilveren kruis op de revers van mijn mantel zonder kruis mocht geen geestelijke reizen) reisde ik, vergezeld van en van onze meisjes, van stad tot stad. Later reisde ik alleen, omdat het gevaarlijk werd voor jonge meisjes in de trein. De treinen waren overvol en dikwijls moest ik en velen met mij de gehele reis staan. De Nippen

zaten dan breeduit op de pluchen clubfauteuils in de eerste klasse en vulden ook de tweede klasse. Wij mochten slechts reizen in de derde en vierde klassen. Bij de controle aan de stations stonden de Kempeitai mannen, die vaak zonder enige aanleiding de mensen sloegen. Ik heb zelf meermalen gezien hoe Europese dames in het gezicht werden geslagen, ofschoon ze toch een diepe buiging maakten. De haat tegenover het blanke ras moet daarvan wel de oorzaak zijn geweest. Maar ook heb ik vaak Chinezen zien mishandelen, die zich evenmin als wij, van kwaad bewust waren.

Bij een dame werd de haarwring ruw naar omlaag getrokken, om te zien of zij daarin mogelijk een briefje verstopt had. Zulke dingen zag men dagelijks gebeuren. Een Indonesische broodverkoper, die met zijn beide zwaar gevulde manden aan een pikoelan (draagstok) langs een wacht liep, en wegens zijn zware vracht niet diep genoeg kon buigen, werd onbarmhartig afgeranseld. Later zag men hem over de straat kruipen om zijn her en derwaarts verspreide broodjes op te rapen. Arme stakker. Een jong meisje dat eveneens niet diep genoeg gebogen had, werd eerst geslagen en toen aan een boom vastgebonden, te kijk voor iedere voorbijganger. En wat gebeurde er al niet in de huizen en in de gevangenissen? O, de ontzettende, ten hemel schreiende wreedheden! Wij durfden er slechts fluisterend over spreken, want overal loerden spionnen. Bij mijn laatste dienst te Madioen had ik twee rechercheurs onder mijn gehoor. Slechts node had ik toestemming tot prediken gekregen van de grimmige Nipponse commandant ter plaatse, en de nacht volgende op die avond (ik logeerde bij kennissen even buiten de stad) vreesde ik ieder ogenblik voor ondervraging weggehaald te zullen worden. Ik dankte de Here toen ik weer in de trein zat die mij naar Lawang terugvoerde. Op een dag, heel vroeg in de morgen (het schemerde nog) reed een vrachtauto ons erf op, waarin de pastoor van Lawang stond, in ambtsgewaad, met zijn gebedenboekje in de hand. Ze hadden hem tijdens het bedienen van de mis weggehaald. De Nipponner met onze

Assistent-Wedono eiste al de inwonende evangelisten op; zij werden met predikanten en andere voorgangers van Christelijke kerken naar Malang gevoerd. Ik had het aan de A.W. te danken dat ik niet werd meegenomen, maar ik maakte een zorgelijke dag door. Wij waren te goed op de hoogte van de middelen die gebruikt werden om onschuldigen allerlei bekentenissen te ontlokken, dan dat we niet in ernstige zorg zouden verkeren over onze geliefden. O, wat is in zulke omstandigheden het gebed van enorme waarde, en hoe troostvol is Gods nabijheid.

's Avonds kwamen ze geheel uitgeput met de trein terug van Malang. Men had ze een stuk laten tekenen, waarmede zij de belofte aflegden voorlopig niet te zullen prediken. Enige weken later werd dat verbod weer ingetrokken en mochten onze kerkdiensten weer voortgang hebben. De geestelijken keerden ook bijna allen terug, doch geheel kaalgeschoren (dominees en pastoors). Tot en met 22 augustus 1943 gingen onze diensten op alle plaatsen door. Ik waagde het zelfs overal waar ik kwam in het Hollands te spreken. Soms liet ik mijn toespraak in het Maleis vertalen wanneer ik meende dat er spionnen in de zaal waren.

Meermalen werd ik voor de aanvang door een van onze voorgangers gewaarschuwd: „Wees u maar erg voorzichtig, want er is onraad.” Toch werd ik op al mijn reizen door een trouwe Hand bewaard. Het was op 24 augustus dat wij 's morgens bij onze zr. Delle, die in het paviljoen van ons huis woonde, een bidstond hielden. Ik merkte op, dat Gods Geest die morgen bijzonder op ons rustte. Nooit zal ik het gebed van br. Stefanus (onze Indonesische voorganger) vergeten. Hij bad: „Here, wij weten niet wat wij bidden moeten, maar Gij, o barmhartige Hogepriester, bidt Gij voor ons!” Enige dagen tevoren had de Heer tijdens de samenkomst ook duidelijk de komende moeilijkheden geopenbaard. (Hoe schoon en Wondervol is toch de Gave der Profetie in de Gemeente, 1 Cor. 14:1.) Het volgende werd in gezichten gegeven:

1. Een groep schapen, grazende aan de voet van een berg! Zij waren alleen, er was geen herder.

2. Een stal, vol van angstige, zich tegen elkaar opdringende schapen. Van verre zag men een zwarte wolf naderen.
3. Een doornkroon. Iemand trad naderbij en knielde neer. De doornkroon werd op het hoofd van die persoon gelegd.
4. Een wit zeilbootje, dat zich dapper voortbewoog op roetzwarte golven.

De betekenis van dit alles bleek later:

1. Onze Gemeente zou achterblijven, herderloos.
2. Er zou verdrukking komen over de gemeenteleden. (Letterlijk allen zijn naar kampen weggevoerd.)
3. Een groot leed zou over de voorganger komen.
4. Ondanks alles zou God onze Gemeente bewaren en de samenkomsten voortgang doen hebben. Wat ook letterlijk in vervulling is gegaan.

's Middags, om ongeveer vier uur, reed op die 24ste augustus een Kempeitai auto ons erf op. Vier personen stapten uit: een Nipponner, twee Indonesiërs en een politieagent. Met donderende stem werd ons gehele gezin, ook de bedienden, bij elkaar geroepen en onder toezicht van de politie gesteld. Het kantoor van br. Stefanus werd geopend en alles ondersteboven gehaald voor huiszoeking.

Wat was er geschied? Enige tijd tevoren was onze br. Sah. met een kist vol christelijk dagboekjes getiteld „Het volle Licht” naar Semarang getogen. D, broeders te Batavia en Bandoeng hadden die boekjes besteld. Aan het station te Semarang werd hij aangehouden en werden die boekjes nagezien. Men vond er ... de verjaardagen in van het Koninklijk Huis, met een kort onderschrift, een gelukwens bedoelende. Ter wille van dit feit werden br. S. en zijn jonge vrouw gearresteerd en naar de gevangenis gebracht waar zij van elkaar gescheiden ieder in een cel tussen boeven werden opgesloten. Daar alles hun ontnomen was, moesten zij op de stenen vloer slapen, zonder deken of verschoning. Eerst een week later werd een buiten wonend familielid die van het geval hoorde, toegestaan wat schone kleren te sturen. Na een maand werden zij in vrijheid gesteld, maar intussen was de Kempeitai te Lawang gewaarschuwd dat zich binnen haar veste „gevaarlijke”

personen bevonden en zo gebeurde het dat 24 augustus de huiszoeking bij mij plaatsvond.

Mijn mooie boeken werden op de grond gesmeten, alle papieren doorsnuffeld; op de honderden boekjes „Het volle Licht” werd beslag gelegd en voorts al het bezwarend materiaal en grote pakken papier en andere zaken die zij voor zichzelf begeerden, in de auto gesleept. Wat er in het hart omgaat, wanneer men zijn werk van vele, vele jaren ziet weghalen om vernietigd te worden ... dat is niet onder woorden te brengen. In onze eetkamer ontdekten zij een tekst aan de wand: „Ik vertrouw op God, ik zal niet vrezen” (Psalm 56:5). Het karton werd van de muur gerukt en mij voorgehouden. „Niet vrezen, dat betekent: Tida takoet, hè?” zo snauwde een der Indonesiërs mij toe. „Tida takoet boeat siapa?” (Voor wie ben je niet bang?). Hij hoopte dat ik antwoorden zou: „Ik vrees niemand, ook de Nipponners niet,” maar de Here gaf mij het antwoord in: „Wanneer men op God vertrouwt, vreest men geen tekort aan levensbehoeften.” Tweemaal stelde hij mij dezelfde vraag en tweemaal antwoordde ik hetzelfde. De haat straalde die man uit de ogen. Hij kon mij op geen punt vatten. Mijn trouwe Heiland gaf mij ook bij andere vragen die zij mij stelden, steeds het antwoord in.

De Nipponner kwam toen met een dikke ronde stok op mij af. Ik zie zijn opgeblazen rode gezicht nog steeds voor mij. Hij plaatste de punt van de stok tegen mijn maag en wilde toestoten. Toen wees ik op mijn grijze haren, en zei: „Zie, mijn haar is al wit, ik ben al oud.” Toen trok hij de stok terug en joeg mij naar buiten, waarna de ondervraging van br. Stefanus een aanvang nam. Ook hem vielen ze aan over een wandtekst, waarop in het Maleis geschreven stond: „Het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen.” Welk koninkrijk hij dan wel verwachtte? Amerika of Engeland? Stefanus trachtte hun dat uit te leggen, maar werd wreed geslagen met het plat van de sabel. Ze beweerden dat hij die tekst zelf gemaakt had, maar hij herinnerde zich nog dat hij het ding van een

Colporteur had gekocht. Deze arme jongen werd uit zijn huis gehaald en eveneens geslagen, ofschoon hij verklaarde die tekst niet gefabriceerd te hebben, maar de kaart bij een uitverkoop te hebben gekocht. Ze hadden mij weer binnengeropen en ik moest het aanzien hoe de beide jonge mensen werden geslagen. Ten slotte werden we alle drie door een agent van de veldpolitie opgebracht. Onderweg ontmoette ik enige vrienden en kennissen die mij toefluisterden: Wij zullen voor u bidden. Meewarig keken ze ons na. Ach, ze waren zelf allemaal in angst en nood. Hetzelfde kon hen ieder ogenblik treffen. Langzaam liepen we door de bijna lege straten. Dicht bij de politiepost ontmoette ik een lieve zuster die mij een warme doek om de schouders wierp. Haastig kon ik haar nog toefluisteren: „Waarschuw de gemeenten te Malang en Soerabaja dat ze alle boeken wegdoen, want er komt huiszoeking.”

Bij het gebouw van de veldpolitie gekomen werd mij een nette cel aangewezen. Die nacht sliep ik op een houten brits en dankte God dat ik alleen mocht zijn. De broeders werden in andere hokjes opgesloten. Daar in de eenzaamheid trok alles aan mijn geest voorbij. Ik knielde neer en beval mijn leven en dat van de broeders aan God — ook bad ik met ernst voor de huisgenoten die zo onbeschermd achterbleven, en terwijl ik zo mijn ziel uitstortte voor mijn dierbare Heiland, klonk de naam „Habakuk” mij in het oor. Helder en klaar kwamen de woorden uit het gebed van Habakuk mij voor de geest (3:17-19): „Alhoewel de vijgenboom niet bloeien zal en geen vrucht aan de wijnstok zijn zal; dat het werk van de olijfboom liegen zal, en de velden geen spijze voortbrengen; dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal en dat er geen run in de stallingen wezen zal . . . zo zal ik nochtans in de Here van vreugde opspringen. Ik zal mij verheugen in de God mijns heils.”

Zie, dat is nu iets wat de wereld niet kent: Die stille, innerlijke vrede, die liefdevolle gemeenschap met Hem die gesproken heeft: „Komt herwaarts tot Mij die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven.” De kleine cel werd vervuld

met zijn tegenwoordigheid en alle angst was gevloeden. O, wat een wonderbare Heiland is Hij. Ik mocht de eerste dagen raam noch deur openen en als ik mij naar de badkamer begaf, volgde een agent mij op de voet. Het is op zichzelf al een vreselijke straf voor iemand die aan hard werken gewoon is, niets, in het geheel niets te mogen doen. Zelfs het lezen van mijn Bijbel werd niet toegestaan, ik was geheel aan mijn gedachten overgeleverd. De behandeling van de Indonesische veldpolitie was echter uitstekend. Zij lieten na enige dagen oogluikend toe dat ik mijn venster opende, en ten slotte voor de deur wat op en neer liep.

Ik mocht eten ontvangen van thuis, en zag onze meisjes dagelijks op een afstand. We wuifden dan elkaar toe, maar niemand mocht met mij spreken. Veertien dagen achtereenvolgend bad ik in de kleine ruimte waarin ik mij bevond om kracht en moed, om, indien het dan zo moest zijn, mijn leven op het schavot te eindigen, ofschoon ik vanzelfsprekend toch bleef hopen op 's Heren uitredding. Iedere nacht reden de auto's van de Kempeitai het politie erf op, en vreesde ik dat zij mij, of br. Stefanus zouden komen halen om ons te Malang te doen martelen, zoals helaas zo vaak met anderen gebeurde. Eens werd de grote politieklok geluid midden in de nacht. Er was luchtalarm. O, hoe hoopte ik toen op bevrijding. De Javaanse vrouwtjes van de politieagenten waren erg vriendelijk voor mij. Ze liepen 's avonds langs mijn venster om te zien of ik wel sliep, en trachtten met mij te spreken, wat door de mannen werd toegelaten. Briefjes van buiten konden mij niet bereiken, want de bakjes waarin men mij het voedsel toezond, werden grondig onderzocht.

Na tien dagen werden tot mijn grote blijdschap de beide broeders ontslagen en wist ik dat de gemeente onder leiding van br. Stefanus weer verzorgd zou worden. Toch voelde ik mij na hun vertrek wel bijzonder eenzaam. Op een avond, toen mijn geest zeer bezwaard was, voelde ik plotseling heel sterk de liefdevolle tegenwoordigheid van mijn Heer en Hij openbaarde mij dat ik niet zou sterven, maar teruggegeven zou worden aan de gemeente en Hij mij nog in zijn dienst zou

gebruiken. Een grote rust en vrede daalden neer in mijn ziel en ik wist dat de Heer mij zou uitredden. Een paar dagen daarna reden met veel vertoon enige autoriteiten, of beambten van de Kempeitai het erf op. De aanwezige politie werd opgeroepen en terwijl ze allen in het gelid stonden werd mijn vonnis voorgelezen. Het luidde dat ik de doodstraf verdiend had en onthoofd moest worden, doch gezien de lankmoedigheid en genade van de Nipponse autoriteiten, was dat „rechtvaardige” vonnis veranderd in opzending naar de „Wijk” te Malang, daar ik al de leeftijd van zestig jaar had bereikt.

Een Ambonese agent kwam mij dat vertellen en zei: „Ze hebben u bijna het hoofd afgesneden, maar het plan gaat niet door. U gaat naar de Wijk en zult daar uw eigen ‚bangsa’ weer ontmoeten.” Het deed mij waarlijk goed de hartelijke belangstelling en het medegevoel op te merken in de harten van deze eenvoudige agenten en hun vrouwen. Ze waren allemaal blij en dankbaar dat ik niet ter dood was veroordeeld. Ook de commandant wenste mij geluk. Hij maakte een beweging met de hand naar zijn hals en zei: „Ze waren van plan dat met u te doen.” (Ik zag juist in een van de tijdschriften een foto van een monument dat pas werd onthuld, gewijd aan de nagedachtenis van ruim driehonderd Nederlandse, Engelse, Australische, Indo-Europese en Indonesische mannen en vrouwen die te Antjol bij Batavia door de Kempeitai gedurende de Japanse bezetting van Indië werden onthoofd.

Op de driehonderd witte kruisen rondom het monument leest men slechts één woord, een verschrikkelijk woord: Geëxecuteerd. Ik dankte God dat mij zo'n vreselijk einde bespaard is gebleven.) De commandant stond mij toe afscheid te nemen van de gemeente. En zo verzamelden zij zich op het erf, de ochtend van mijn vertrek, al mijn trouwe gemeenteleden en mocht ik in het Javaans (Hollands spreken was verboden) met hen bidden.

Dat was een gewijde en onvergetelijke ure. Er werd veel geweend en er was grote droefheid, maar ik wist toch dat de

Here Zijn schapen zou blijven verzorgen. Ik dankte alle broeders en zusters voor hun voorbede, die mij, dat geloof ik zeker, van de dood had gered. Ik liet ze achter in de hoede van br. Stefanus, die zijn taak met grote getrouwheid en dapperheid heeft vervuld. De auto stond klaar en ik moest, begeleid door de commandant en twee politieagenten, naar Malang vertrekken. Het was een aangrijpend afscheid. Geen oog bleef droog. Maar ook nu was de Heer onze kracht. Te Malang aangekomen wachtte mij nog een schrik. Bij het residentiekantoor moest ik uitstappen, en ook mijn koffertje werd uitgeladen. Men bracht mij in het kantoor van de Nipponse commandant en ik vreesde al het ergste. Maar nadat hij mij een tijd had laten wachten, reikte hij mijn papieren over: geboorteakte enz., die ze uit mijn huis hadden gehaald.

Daarna moest ik met twee Japanse officieren in een auto stappen. Het hart sloeg mij in de keel, want de gedachte flitste mij door het brein: „Ze brengen mij naar de gevangenis van de Kempeitai en willen mij toch vermoorden.”

Maar ik dacht weer aan de belofte van de Heer en bemerkte spoedig tot mijn grote verlichting dat we het vrouwenkamp naderden. De auto reed het erf op, en ik hoorde mij voor het eerst na lange tijd in het Hollands aanspreken. De heer Prins vroeg mij, met een blik op de officieren en een glimlach op het gelaat: „Wat hebt u op uw geweten, dat u zo geëscorteerd de Wijk binnenrijdt?” Wat was ik blij, hem eveneens in onze moedertaal de zaak te kunnen uitleggen.

De officieren gaven mij plechtig aan het wijkhoofd over en hij leidde mij het kamp binnen, waar ik achter het prikkeldraad onze meisjes en verscheidene gemeenteleden aantrof die al vroeger waren binnengekomen. Een klein kamertje in de bijgebouwen werd mij toegewezen, en drie maanden achtereen hadden we daar betrekkelijk een goed leven. Er was een kleine passer (markt) waar we nog van alles konden kopen. We moesten zelf koken. Bedienden mochten we niet hebben. Het was grappig te zien hoe de dames op de passer achter de tafeltjes gezeten, allerlei waren verkochten. Op de

een of andere wijze werd door een zuster te Lawang, die melk leverde aan het kamp (of de Wijk) geld voor mij binnen gesmokkeld, zodat ik aan niets gebrek had.

Eenmaal kon ik een briefje verzenden. De jongen die melk bracht wikkelde het papiertje, waarop ik heel fijntjes geschreven had, om een sigaret, en kreeg het zo buiten. Dat was mijn afscheidsbrief voor lange tijd. Wij leefden steeds in de verwachting spoedig naar huis te kunnen terugkeren. Onze geliefden brachten week aan week, buiten het prikkeldraad staande, versnaperingen. Wij mochten niet groeten, noch spreken. Het was een troosteloos iets, elkaar te mogen aankijken van verre, zonder een woord of groet te kunnen wisselen; toch waren we nog dankbaar dat we elkaar even mochten zien.

Verscheidenen die het waagden ons toe te wuiven, of iets toe te roepen, werden weggejaagd of geslagen. Later mocht niemand meer iets zenden, ja, het prikkeldraad zelfs op verre afstand niet naderen. De wacht stond steeds op de loer.

In de laatste dagen van november 1943 kregen wij bevel ons gereed te houden. Wij zouden de Wijk verlaten en op transport gesteld worden. 30 november 's morgens heel vroeg werden - vierhonderd van ons in vrachtauto's geladen, en reden we door de afgezette straten naar het station. Het regende, 's was triestig weer. Mijn hoop, misschien enige gemeenteleden op de straat te mogen zien, werd verijdeld. Alles was afgezet. De trein was hopeloos vol. We wisten niet waarheen we zouden gaan. De vensters en deuren werden gesloten en in de volgepropte compartimenten werd het vreselijk benauwd.

Te Lawang wachtte mij een blijde verrassing. De raampjes mochten even aan één zijde geopend worden, juist aan die zijde waar ik zat met de familie die met mij reisde, en ik zag tot mijn grote vreugde vele gemeenteleden staan, die ons met beide opgeheven armen toewuifden. Een flits van lachende, lieve gezichten — o, wat een troost was dat voor mij! Ook br. Stefanus bemerkte ik onder hen, en ik was geheel gerustgesteld. Ach, hoe weinig vermoedde ik dat dit een

afscheid voor heel lange tijd zou betekenen!

Wij armen! Wij meenden binnen een of twee maanden weer thuis te zijn. Ik dankte de Heer die mij deze ontmoeting bereid had. Hij, die alle dingen vooruit ziet, wist wel dat het lang zou duren eer ik mijn geliefden zou terugzien. Na een vreselijke reis van ± vierentwintig uur arriveerden wij te Solo. De hitte was ondraaglijk geweest en velen waren flauwgevallen. Ik zag dr. v. d. Horst, die vrijwillig met ons mee was gereisd, tijdens een halte, buiten de trein staan met een bewusteloos kindje op zijn armen. Hij deed een beroep op de menslievendheid van de Nipponner die ons moest begeleiden, om de ramen te mogen openen. Dat werd eindelijk voor een paar minuten toegestaan. Door de gehele trein ging een golf van verademing. O, wat hadden we een behoefte aan verse Lucht en . . . aan drinken! Het meegenomen water was al lang op. Kleine katjongs, die ons stillletjes limonade wilden verkopen, werden ruw weggejaagd. Een vriendelijke Indonesische politiemann die medelijden met de kinderen had, wilde een paar flessen met water vullen op een van de stations, en werd voor onze ogen geslagen.

Wanneer wij de raampjes op een kier zetten, wierp de Nipponner er met stenen naar. We hadden een bijzonder barse geleider. Van de politiemannen die ons goed kenden uit de Wijk, waren velen zeer vriendelijk, en mopperden zelfs over de slechte behandeling die de Nipponner ons deed ondergaan. Ze waren, wat de behandeling van hun eigen persoon aangaat, ook niet te spreken over de Nipponners en klaagden over de zware en slecht betaalde dienst. Onze aankomst te Solo tegen drie uur in de nacht was in één woord: aller-treurigst. We werden onophoudelijk geteld, en gesteld in rijen van vijf. Doodmoe en uitgeput, want niemand had in de overvolle, benauwde trein kunnen slapen, stonden wij op het station, krampachtig onze weinige bagage vasthoudend. Eindelijk na een appèl van anderhalf uur kwam het sein. We werden nog eenmaal geteld: „satoe, doea, tiga, ampat, lima,” en daarna sukkelden wij voort, beladen en belast naar de (gelukkig!) gereed staande vrachtauto's en bussen.

Hoe vaak was ik dit station binnengereden, opgewekt, in het vooruitzicht van een heerlijke samenkomst en een liefdevolle ontvangst van gemeenteleden — zittende in een net compartiment van de trein met open venster en behoorlijke ruimte. Wat een verschil met deze aankomst in de nacht, en in zulke omstandigheden!

We reden door een poort en zagen een donker gebouw voor ons liggen. Somber, zwart gepleisterd met het oog op luchtgevaar. Het huis zag er uit als een ruïne. Er was dan ook zwaar gerampokt. Een gescheurd stuk kèpang hing voor de ingang. Overal bevond ziel beschadigd meubilair en een massa hoog opgestapelde ledikanten stond op het ruime voorerf. Ik zag dat de gehele ruimte omsloten was door een muur. Het geheel leek op een gevangenis en ik dacht werkelijk dat men ons daar had heengebracht. Later vernam ik dat dit kamp Mangkoe- Boemèn heette, en vroeger een ziekenhuis moest geweest zijn.

Overal lagen balken, want koelies waren bezig overhaast (alle moest bij de Nippon haastig gebeuren!) barakken te bouwen voor geïnterneerden die nog komen moesten. Wij liepen door lange zalen waarin zich planken naast elkaar bevonden aan beide zijden langs d, muur. Ik wierp mij op een van die planken neer, met mijn hoofd op een reiszak, en was innig blij, mijn benen, die gedurende de reis helemaal stijf geworden waren, weer eens te kunnen uitstrekken. Mijn reisgenoten waren allen even moe. Wat hadden wij niet over gehad voor een warm kopje thee of koffie, maar er was niemand die ons ontving of ons iets aanbood. Ik zag vele vrouwen gehurkt op de planken zitten, uitgeput en de ogen vol tranen. En dat was nog maar het begin. 's Middags kwamen onze bultzakken en koffers. We moesten alle: zelf afladen en sjouwen. Geen koelie mocht ons helpen. Twee „autoriteiten” stonden met over elkaar geslagen armen en valse lach op het gelaat toe te zien hoe kinderen en ouden van dagen de koffers voort sleepten. Welk een minderwaardige vreugde! Te negen uur 's morgens kregen wij goede rijstsoep en 's avond: evenzo. Maar spoedig

werd het voedsel zeer slecht. Een zekere Ama die buiten woonde, moest ons eten leveren en in het begin deed hij zijn best, maar van lieverlee werd de voedselvoorziening al minder in kwaliteit en kwantiteit. We kregen een soort bruine substantie te eten, die gèplèk heet, dat is pap van gestampte en gedroogde ketella. Wanneer we dat een nacht lieten staan, zagen wij er 's morgens de maden uitspringen, zoals bij het Manna in de woestijn (Exodus 16:20). Met kerstfeest zouden we getrakteerd worden op ... kippensoep. Men denke zich onze vreugde in. Als een lopend vuurtje ging de blijde tijdig door het kamp en de gezichtjes van de kinderen straalden!

Op de feestdag stonden we als gewoonlijk in de rij met ons etensbakje, wachtende op de dingen die komen zouden. De soep werd opgeschapt en... bevatte niets anders dan koppen, met snavel en al, De kippen zelf waren waarschijnlijk door de Nipponners opgegeten, de koppen liet men ons! Ondanks alles vond men toch steeds onder de vrouwen een geest van echt Hollandse humor. Met bewondering denk ik aan de dames van standing wier mannen een hoge positie in de maatschappij bekleedden, en thans het aller-ruwste werk, zoals mest aandragen, goten en riolen schoonmaken, wc's en badkamers reinigen, met een opgewekt gelaat verrichtten. En dan de moeders, die behalve het corveewerk nog voor een troepje kinderen te zorgen hadden! Er mocht geen schoolonderricht gegeven worden, ieder kind moest werken. Alleen de heel kleintjes mochten fröbelen met de katholieke zusters.

Nu en dan werden de afgekookte soepbeenderen op de verschillende barakken uitgedeeld. Om zo'n been machtig te worden moesten wij natuurlijk weer in de queue staan en we hadden zo'n honger, dat niemand kon wachten tot we weer in de zaal terug waren. Nog staande in de rij zag men de dames kluiven, en zeiden ze lachend tot elkaar: Dat smaakt! Soms ontstond er nog gekibbel omdat aan de ene kluif meer uitgekookt vlees zat dan aan de ander! Toen een nieuw transport arriveerde, werden de pas aangekomenen door de

kinderen bestormd met de bede: „Hebt u nog wat eten bij u? Het beschimmelde brood dat de nieuwkomers in de vuilnisbakken wierpen, werd er door groot en klein uitgevist. Waarlijk, de honger is een scherp zwaard!

Ik moest iedere ochtend drie uur achtereen in de loods groente snijden in gezelschap van vele andere dames op leeftijd. Dat waren mijn heerlijkste uurtjes, want al spoedig verzamelde zich een groepje kinderen Gods om mij heen: en terwijl wij met de handen bezig waren, op de grond gezeten, en met de rug tegen de bamboewand, konden wij heerlijk getuigen met de mond over de dingen van Gods koninkrijk.

Hoe vatbaar waren velen in die dagen voor het Evangelie! In kleine groepjes van vier á vijf personen kwamen wij ook in de namiddag samen onder een of andere boom. Daar baden wij en bespraken Gods woord — steeds in gevaar van overvallen te worden, want samenscholing was streng verboden. Met Kerstmis en Nieuwjaar gaf de Heer ons gezegende samenkomsten in onze eigen barak — en o, wat werd er veel gezongen uit het zangboek van Joh. de Heer en Glorieklokken, al ging het op zachte toon. Er waren weliswaar officiële samenkomsten iedere zondag, zowel van de protestantse als de roomse kerk, maar van Slotenmaker de Bruine, die van de protestantse kerk de leiding had, mocht alleen iets uit de Bijbel voorlezen zonder commentaar. Uit een boek las zij dan verder iets voor dat aansloot op het Bijbelwoord. De Nipponse commandant met zijn tolk was daar altijd bij tegenwoordig. Wij mochten niet zingen. Wanneer de commandant met zijn tolk arriveerde, moesten wij allen opstaan en buigen. Ik dacht bij die manoeuvre vaak aan de nederigheid van onze vorstin, die nimmer eist dat de gemeente zich van haar plaatsen verheft, wanneer zij met haar gevolg de kerk binnentreedt. Ik meen, dat Koningin Emma eens heeft gezegd: „In het Huis Gods zijn wij allen gelijk.”

Maar van een heiden kan men ook niet anders verwachten. Méér pijn deed het mij, dat hij bleef zitten wanneer wij allen opstonden bij het uitspreken van de zegen. Voor hèm

moesten wij opstaan en buigen, maar de heilige God gaf hij de eer niet! Bij verscheidene sterfbedden heb ik kunnen bidden. Zelig ontslapen is o.a. onze lieve zuster Heathon van Blabak, die aan hongeroedeem is heengegaan.

O, dat grote aantal doden! De vrouwen moesten eigenhandig de doodkisten timmeren en toen er geen hout meer was, werden de lijken in matten of manden begraven. Op keurige wijze werd de kist, door in het wit geklede zusters naar de „lijkkoets” gedragen tussen twee rijen belangstellenden. De wagen reed de poort uit en wij wierpen even een gretige blik naar buiten, waar de vrijheid wenkte; dan werden de deuren weer toegesmeten en keerden we terug tot ons werk. Mijn zondagsschool, Bijbel les en het spreken van hart tot hart met velen, maakte mij gelukkig te midden van alle misère. We vermagerden allen met de dag. Toen ik mij later te Ambarawa liet wegen, bleek het dat ik 25 kg in gewicht was afgenomen.

Het hongergevoel was vaak ondraaglijk. Onze meisjes kwamen dikwijls de koolstronken halen, die wij bij het groente snijden voor hen bewaarden. Daar niemand mocht koken wegens brandgevaar maakten zij daar een slaatje van — ook loof van wortels werd gegeten, ja, wat niet al. Groenteafval uit stinkende goten werd afgewassen en rauw genuttigd. De dames in de keuken deden wat zij konden om het weinige dat wij kregen, nog zo smakelijk mogelijk te maken. Iedere dag werd het „menu” op een groot bord, waarvoor de kampbewoners zich verdrongen, geschreven. Het menu ving altijd aan met: Blubber — zo werd het dagelijks ontbijt betiteld — een ontbijt dat uit tapioca-meel in water gekookt bestond, en hier te lande als stijfsel wordt gebruikt; 's middags rijst (100 gram) met lambel en een of andere groente, 's avonds weer blubber, of djagoengkorrels met zout. Het eten was doorlopend absoluut onvoldoende.

Soms werd ons ook lange tijd suiker onthouden, wat bijzonder fruikend was. De ziekenzalen waren steeds overvol met oedeempatiënten. Honderden stierven wegens vitaminegebrek een langzame dood, wat ook in de bedoeling

lag. De doctoren die het waagden voor de zieken in de bres te springen werden mishandeld. Wij hadden te Solo en te Ambarawa verscheidene gelovige plichtsgetrouwe geneesheren. Zij probeerden ons op allerlei manieren te helpen, maar daar zij geen medicamenten noch behoorlijk voedsel konden toedienen, moesten zij het aanzien dat velen omkwamen van gebrek. Toen één van de doctoren eens ernstig mishandeld werd (men fluisterde dat hij voor f 100, - een krant binnengesmokkeld had kunnen krijgen) trad een collega van hem tussenbeide, omdat hij het niet langer kon aanzien. Deze dokter werd met een zweep zo tegen de benen geslagen, dat de bloedige striemen nog lang daarna zichtbaar bleven.

Er werd te Solo veel geslagen. Om het minste zgn. vergrijp werden vuistslagen uitgedeeld en liet men de arme overwerkte vrouwen uren achtereen in de brandende zon staan. Het is gebeurd dat men een groep jonge meisjes eerst in de zon liet staan (en wie kent niet de hitte van de tropische zon), daarna in de regen en ten slotte in de tochtige hal van het gebouw om weer op te drogen. Alles met het doel om zoveel mogelijk zieken te maken.

De huiszoekingen waren ook verschrikkelijk. Op een ochtend trok een grote schaar politieagenten het kamp in. De barakken werden afgezet. Ons werd toegesnauwd koffers en kisten open te laten en al het geld wat we nog bezaten, direct af te geven, want wee ons, als er nog geld bij ons gevonden werd. Wij werden naar buiten gedreven en de Nipponners, vergezeld van heiho's, betraden de barakken. Alles werd overhoop gehaald. De heiho's liepen met hun beslijkte laarzen over onze bedden en traptten de koffers open, wanneer men ze niet geopend had. Alles wat van hun gading was werd meegenomen. Een doktersvrouw, op wie zij f 3000, - vonden, werd half dood geslagen.

De „note gaie” ontbrak echter niet, zelfs in die dagen. Met een hondenzweep gewapend drong een Nipponner onze groenteloods binnen en onderzocht de mandjes en tasje van

de vrouwen die daar werkten. Een dame die op een kussentje gezeten, ketella sneed, werd bevolen op te staan. Hij doorstak het kussen met de punt van zijn sabel en wat kwam er uit tevoorschijn? Twee banen van de Belgische vlag! De derde baan scheen zij in een ander kussen verstopt te hebben. De man was te dom om te begrijpen dat hij hier met een vlag te doen had. Hij vroeg wat die lap beduidde. „O,” zei zij luchtig, „daarvan maak ik mijn ondergoed.” Hij liep door en zij knipoogde tegen ons.

De vrouwen waren over het algemeen zeer moedig. Hoevelen werden niet afgeranseld omdat zij door de pagger (heg) een of ander voedsel (tegen absurd hoge prijzen) voor haar kinderen probeerden machtig te worden en toch bleven ze er mee voortgaan. Er was ook bij velen echt geloof te vinden. Een lieve oude dame die met mij in de groenteloods werkte en letterlijk alles verloren had, sprak eens op een morgen tot mij, toen ik mij zeer ziek en zwak voelde, en zich grote, rode vlekken op mijn voeten begonnen te vertonen: De één gaat door stormen, de ander door vloed, véél gaan er door vuurvlam Maar ... allen door het Bloed! Zo troostten en bemoedigden wij elkaar. De Heer heeft mij wel viermaal op mijn bede, duidelijk aangetoond dat Hij ons zou uitredder, daarom heb ik nooit een uur getwijfeld aan onze bevrijding. Telkens sloeg ik na het gebed om verlossing uit onze ellende, Exodus 14 op — zelfs in de droom zag ik het pad in de Rode Zee waarlangs wij werden uitgeleid, en de straf van God over hen die ons vervolgden.

Wanneer ik daarover met misnoedigen en verbitterden sprak, werd ik achter de rug bespot en uitgelachen, maar toen de bevrijding werkelijk kwam, zei een dame tot mij: „Het is toch waar geweest.” „Ja,” antwoordde ik, „God is getrouw. Wat Hij belooft, dat doet Hij ook. Als we maar meer vertrouwen in Hem wilden stellen!” Wat een vreugde wanneer er briefkaarten binnen kwamen: vijftientig woorden in drukletters. Gewoonlijk altijd dezelfde formule, maar toch ondertekend door een bekende, geliefde hand. Het gebeurde helaas maar zelden, dat wij bericht ontvingen. De post werd

gewoonlijk opgestapeld, tot kort voor ons vertrek naar elders, dan kregen we soms alles tegelijk. Wanneer er doodsberichten binnenkwamen, werden de vrouwen door zr. Smidt, ons kamphoofd, op het kantoor ontboden, waar zij vriendelijk en vertroostend werden toegesproken. Ach, wat een siddering ging er door de kampbewoonsters wanneer de een na de ander werd vóór geroepen.

Zr. Smidt was een voor haar moeilijke en ondankbare taak bijzonder geschikt persoon. Zij was vroeger adjudant van het Leger des Heils en ook leidster geweest in het Duitse kamp (onder onze regering). Ons kamp te Solo was een van de netste en best georganiseerde kampen op Java. Zr. Smidt hield er dan ook de hand aan, en had het daarom niet altijd even gemakkelijk.

Zij, die weten wat het zeggen wil, aan het hoofd van een of ander werk te staan en met allerlei soort van karakters te moeten accorderen, kunnen zich de positie van een „hantjo” indenken. Er was veel oppositie tegen de kampleiding, maar de verstandigsten onder de geïnterneerden begrepen heel goed dat het „baantje” dat zr. Smidt bekleedde, verre van benijdenswaardig was.

Later steeg mijn respect zelfs tot bewondering, tijdens een gebeurtenis die ik hier zal beschrijven. Er was namelijk een bevel gekomen, dat tien jonge meisjes, tussen de veertien en tweeëntwintig jaar zich moesten opgeven om te fungeren als ... barmeisjes, wat vrijwel hetzelfde betekende als prostituee. Er waren in ons kamp vele keurig-opgevoede jonge meisjes, ook uit christelijk milieu. Stelt u de wanhoop van de moeders voor! Sommigen namen zich voor een voetval te doen voor de Jappen, anderen zeiden: „Ze zullen mijn dochter slechts over mijn lijk bereiken.” Het was een dag vol emotie en diepe verslagenheid.

De volgende morgen werd dezelfde eis herhaald voor ons kampbestuur. Toen trad zr. Smidt naar voren en zei fier: „Heren, wij kunnen u deze meisjes niet geven.” De Japanse officieren werden woedend. Een van hen dreigde zr. Smidt

op staande voet te zullen doodschieten wanneer zij haar toestemming niet gaf, maar de flinke vrouw hield voet bij stuk. „Goed,” zei zij, „u moogt mij doodschieten, maar mijn toestemming geef ik niet.”

Toen gingen zij heen met de bedreiging dat zij de volgende morgen een algemeen appèl zouden laten uitroepen, waarbij zij zelf de meisjes zouden uitzoeken. Het kampbestuur verzond echter nog diezelfde dag een verzoekschrift aan de Japanse gouverneur te Semarang (ons kamp ressorteerde onder Semarang) met de bede, deze zaak, die streed tegen onze godsdienst en zeden, niet te laten doorgaan. 's Avonds kwam bijna het gehele kamp bijeen tot een algemene bidstond. Protestanten, roomsen, gereformeerden, pinkstermensen — alles verenigde zich in één smeekgebed tot de Allerhoogste, de schandelijke vernedering, die onze meisjes wachtte, af te wenden. En o, hoe werd ons gebed verhoord!

Het was de volgende morgen ± tien uur. We zaten allen in angstige spanning en afwachting van het appèl, dat op het voorerf zou plaats hebben. Sommige meisjes waren van plan zich op een of andere wijze onaantrekkelijk te maken, o.a. door zich te laten kaalscheren, opdat de Jappen haar zouden voorbijgaan, wanneer het tot een keuze kwam. Zenuwachtig en gejaagd wachtte ieder op de dingen die komen zouden, toen plotseling de heer Smeets, een van de kampeiders, onze zaal voorbij draafde met de juichkreet: „Dames, de zaak waarover wij ons zo druk gemaakt hebben is van de baan.” Weg was hij naar een andere afdeling, om ook daar dezelfde boodschap te brengen. Wat was er geschied? De gouverneur van Semarang had laten weten dat hij van dit plan niets afwist. Het was een streek van de Kempeitai. Hij gelastte onze bewakers (de Indonesische politie) de poort gesloten te houden en geen enkele officier van de Kempeitai binnen te laten.

O, die dankbidstond die hierop volgde! Groot en klein bogen zich neder om God te danken voor zijn wondervolle

uitredding. Waarlijk, de Heer bevestigt zijn belofte aan zijn kinderen: „Roept Mij aan in de dag der benauwdheid en Ik zal er u uithelpen en ... gij zult Mij eren!” Later, nadat wij naar Ambarawa getransporteerd waren, vernamen wij, dat daar wel tien meisjes waren weggehaald, waarvan één nog haast een kind. Men vertelde mij dat één van die meisjes zelfmoord had gepleegd en één krankzinnig was geworden. Ik kan de waarheid van dit laatste gerucht niet bevestigen, maar het zou niet te verwonderen zijn wanneer het bericht juist was.

22 maart 1944 werd het gehele kamp opgeroepen tot een reuze appèl. Daar stonden wij, vijftienhonderd gevangenen, ouden, jongen, zwakken en gezonden: zelfs de baby's op de arm van de moeders moesten tegenwoordig zijn, want er zou ons iets bekend gemaakt worden. Ieder hoopte natuurlijk op het bericht dat de vrede gesloten was, of dat Japan gecapituleerd had, want wat wisten wij in het kamp van de politieke vraagstukken die de wereld beroerden? We waren totaal van ieder contact met de buitenwereld afgesloten. De officieren van het Japanse leger (of waren ze van de Kempeitai?) zetten zich breeduit, en overzagen met een „broadsmile” de staande vergadering der overwonnenen vóór hen.

Een dikke officier stond na lang treuzelen op en begon ons voor te lezen, dat de status-quo van ons land van dien aard was, dat we niets meer te verwachten hadden. We waren staatloos en dakloos, een overwonnen volk en geheel afhankelijk van de goedheid en barmhartigheid van Nippon. We stonden daar in de brandende zon en hoorden deze vernederende, alle hoop benemende woorden aan. Het was zo angstig stil en de gelaatstrekken van de vrouwen drukten waarschijnlijk zoveel verbeterd verontwaardiging uit, dat de dikke officier het er benauwd van kreeg. Hij zag tenminste erg bleek, terwijl hij las, en grote zweetdruppels parelden hem op het voorhoofd.

Heeft niet een vooraanstaand Japans officier eens gezegd: „Als wij tegen de Hollandse vrouwen hadden moeten vechten, zouden wij Indië nooit gekregen hebben”?

De doctoren traden nu naar voren en reikten met een diepe buiging de ziekenlijsten over. Drs. Engels, een, ook in Indonesische kringen welbekende en geliefde dokteres, kwam eveneens met haar patiënten lijst. Zij boog bij het overreiken van haar papier waarschijnlijk niet diep genoeg naar de zin van een der heren — althans hij gaf haar bruoit een klap in het gezicht. Maar dr. Engels liet er geen gras over groeien, zij gaf hem contant een flinke klap terug.

Daar ging een schok door onze rijen, maar ofschoon we bijna ademloos waren van de schrik, voelden de meesten toch in hun hart een zekere voldoening, na de vernederende, alles stuktrappende rede die wij zojuist vernomen hadden.

Wij waren in stilte trots op deze fiere vertegenwoordigster van de Hollandse vrouw. „Zij durft,” hoorden wij van alle kanten fluisteren.

Vier „helden” vielen tegelijk op haar aan. Zij werd tegen de grond geslagen, maar ze omklemde met reuzenkracht de sabel van een van de beulen. Met veel moeite konden ze het wapen eindelijk uit haar handen loskrijgen. Ze werd getrapt en wederom tot bloedens toe geslagen. De vrouwen begonnen op te dringen en er ging een geloei van ontzetting door onze rijen.

De politie werd zenuwachtig en had moeite de vrouwen op haar plaats te doen blijven; de leden van het kampbestuur traden nu naar voren en de handen opheffende vroegen zij „ampoem” (vergiftigen) voor de „overtreding” van dr. Engels, want zij vreesden dat er op de menigte zou geschoten worden. Dr. Engels werd bij de wacht gevangen gezet. Men wilde haar dwingen vergeving te vragen. Maar zij zei: „Ik heb behoorlijk gegroet en niets misdaan waarvoor ik vergeving zou moeten vragen.”

Een Indonesische politieagent (de Indonesiërs achtten haar hoog) kwam haar 's avonds opzoeken en smeekte haar, toch „ampoem” te vragen, daar zij anders naar de kempeitai gevangenis zou gebracht worden, waar zij zeker zou worden omgebracht, maar ze bleef weigeren. O, wat is er in het kamp veel voor haar gebeden! Nadat men haar had opgesloten

keerde de woede van de Nipponners zich tegen ons. Het begon juist te regenen en we waren weldra doornat. Men liet ons staan tot het water uit onze kleren droop — o, die arme kleine kinderen en ouden van dagen, mensen van boven de tachtig! Eindelijk lieten ze ons met een valse lach naar onze barakken terugkeren. De lafaards lieten dr. Engels niet wegvoeren, waarschijnlijk schaamden zij zich voor hun zgn. rechters te moeten erkennen dat een van hen door een vrouw geslagen was. Hoe het ook zij, een maand na deze gebeurtenis, op de verjaardag van Tenno Heika, werd zij door de goedheid en lankmoedigheid van Nippon „vrijgelaten”, d.w.z. zij mocht tot ons in het kamp terugkeren.

Spoedig daarop zagen wij haar weer opgewekt en kordaat van barak tot barak gaan om haar zieken te verzorgen. Helaas is zij toch niet lang daarna gestorven. Was het ten gevolge van de mishandeling of de schrik? Wij weten het niet, maar we hebben haar een „prachtbegrafenis” gegeven. Het gehele kamp deed haar uitgeleide. Voor de oude lijkwagen liepen de doctoren en verpleegsters en alles wat er nog aan groen en bloemen te vinden was, had men op haar grof houten kist gespreid.

Zij was voor het kamp het type van de moedige, echt Hollandse vrouw, die voor niets of niemand kruipt en fier opkomt voor haar rechten. God zegene haar nagedachtenis! In het kamp Solo ontvingen wij soms eigenaardige bevelen. Zo werd ons eens gelast vijf hoofdharen per persoon in te leveren. De haren van een hele barak werden ingezameld, blond, bruin, zwart, grijs, alle nuances broederlijk bijeengevoegd, in bosjes samenbonden en bij de commandant ingeleverd. Niemand begreep er iets van. Waartoe wilden de Jappen die haren gebruiken? Iemand kwam op de gedachte, dat zij onze haren aan hun afgoden wilden offeren in de plaats van onze hoofden, daar zij toch moeilijk vijftienhonderd hoofden tegelijk van burgergeïnterneerden konden afslaan.

Wij hadden namelijk bij geruchte gehoord dat het de Nipponners allesbehalve voor de wind ging en het zou niet

onmogelijk zijn dat zij daarom een zinnebeeldige wraak wilden nemen om hun goden trachten te bevredigen. Wij hoorden er nooit meer iets van. 30 mei 1945 werden wij naar Ambarawa getransporteerd. Al mijn kamergenoten werden van mij gescheiden. Het was onzeker of wij naar Semarang of naar Ambarawa zouden gebracht worden. Toen ik alleen achter moest blijven, nadat allen die mij lief waren, met hun weinige bagage waren vertrokken naar een onbekend oord, scheen het water toch wel tot de lippen gekomen te zijn. Ik was ziek en zeer vermagerd. Grote, rode, brandende vlekken vertoonden zich op beide voeten; het lopen viel mij moeilijk.

De vrouwen in het ziekenhuis, die wegens gebrek aan vitaminen wegteerden, wezen mij op deze onrustbarende vlekken, en zeiden: „Dat is het begin van het bittere eind.” Dat klonk niet zeer hoopvol, maar ik had ondanks al de ellende het vaste vertrouwen dat de Heer ons zou uitredden. Een dag nadat mijn kamergenoten waren afgereisd kregen wij, het tweede transport, eveneens bevel te vertrekken. Een vriendelijke dame die in de keuken werkte en achter bleef, stampte de portie djagoengkorrels die ons was toebedeeld en bakte er een broodje van voor mij. Ofschoon slechts in water, met wat zout gebakken, deed 't mij goed iets warmes in de maag te krijgen.

Die nacht sliep niemand. 's Morgens half vier appèl op het voorplein. Juist toen ik op het punt stond flauw te vallen, zond de Heer een lieve zuster die mij een stoel bracht. Gelukkig werden de zieken en ouden van dagen in bussen en vrachtauto's naar het kleine station gebracht buiten de stad, vanwaar we zouden vertrekken. Gedurende de reis vroegen wij ons telkens af, waarheen de trein ons zou brengen. Te Kedoeng-Djati moest de beslissing vallen: óf naar Semarang, óf naar Ambarawa.

O, hoe bad ik naar Ambarawa te mogen gaan, omdat ik even voor het vertrek van zr. Smidt vernomen had, dat het eerste transport, waarbij al mijn vrienden, die richting genomen had. Onder het langdurig rangeren van de treinen bleef ik steeds in gebed. De fluit ging, de stationschef zwaaide en wij

vertrokken ... richting Ambarawa! O, men moet zo iets zelf hebben meegemaakt, om mijn dankbaarheid te kunnen beseffen! Toen we aankwamen, moe gezeuld (we moesten met onze bagage in de hand naar het kamp lopen, dat gelukkig niet ver van het station verwijderd lag) en heel in de verte wuivende handen zagen en lachende, blijde gezichten, scheen al ons leed geleden. We waren door Gods genade weer verenigd en hadden één van de „beste” kampen getroffen, nl. kamp 6. Het volgende transport van Solo vond gedeeltelijk een onderdak te Banjoe Biroe in een Inlandse gevangenis. Het eten was in het kamp te Ambarawa precies even slecht en ontoereikend als te Solo, maar er heerste een opgewekter geest, wat waarschijnlijk tot oorzaak had, dat er te Ambarawa minder geslagen werd. De dames daar waren veel vrijmoediger dan wij in het vorige kamp, want nadat de moeders beroofd waren geworden van hun jongetjes boven de elf jaar en de oude mannen weggevoerd van hun vrouwen, scheen het alsof de moed te Solo beneden nul was gedaald. De terreur had de vrouwen stil en lusteloos gemaakt. Ik had de wanhoop gezien van een oud vrouwtje van drieëntachtig jaar, dat de vrachtauto waarin haar oude man werd weggevoerd, luid schreeuwende na liep — en van een jonge moeder die haar enig kind, een jongen van elf jaar, moest afstaan. Er was ook verraad in het kamp en ieder was uiterst voorzichtig met zijn woorden.

Te Ambarawa bestond dit laatste in het geheel niet. Daar was een voortreffelijke eenheid, gebaseerd op onderling goed vertrouwen. Ik was nauwelijks een half uur in het kamp, of één van de dames liet mij een pamflet lezen, dat een half jaar tevoren uit een Hollands vliegtuig over de kampen was uitgeworpen: een bemoedigend woord van de legercommandant, en een beschrijving van de vele nederlagen van het Japanse leger — het papier bevatte de bovenal gezegende tijding dat Nederland weer vrij was.

Ofschoon de doodstraf stond op het verbergen van pamfletten, had deze moedige vrouw het papier tijdens de huiszoekingen weten te verstoppen. Het vertrouwen dat zij in

mij stelde, ofschoon ze mij niet kende, stelde ik zeer op prijs — één woord van mij toch zou haar het leven hebben kunnen kosten of minstens een erge mishandeling doen ondergaan. Ook in dit kamp gaf God mij een gezegende arbeid; vooral de kindercatechisatie en de zondagsschool in de openlucht met een grote schare kleuters, waren mijn glorie. Daar zaten ze in het gras en we zongen van Jezus, en baden dat we weer gauw bij pappie mochten zijn, en de lieve Heiland mammie mocht genezen, die zo ziek was.

Ik sprak hier ook voor de zieken en in de barakken. Met de dame die hier voor de protestanten de geestelijke leiding had, mej. Reinders, kon ik het best vinden. We werkten immers voor hetzelfde doel! De doctoren en zusters van de Gereformeerde Zending deden ook heel mooi werk. Het kampbestuur, dat evenals overal elders de klappen moest opvangen, stond trouw voor ons in de bres — ach, ieder welgezinde trachtte nog van „niets”, „iets” te maken. Zo kropen de dagen voorbij.

De zielsangst van de lijdens aan hongeroedeem, die zichzelf op weg zagen naar de dood, was soms hartverscheurend. Met velen kon ik spreken over de toekomst van de ziel en de heerlijkheid die Gods verlorene kinderen hierboven wacht, maar er waren ook verharde, verbitterde zielen, die alle troost weigerden.

Met een man, die tijdens zijn ziekte tweemaal gepoogd had een einde aan zijn leven te maken, trachtte ik een gesprek aan te knopen over geestelijke dingen. Ik wees hem op Gods liefde en genade, maar hij zei spottend: „God — wie is die mijnheer? Ik ken Hem niet.” Inderdaad, hij kende Hem niet, en wilde zijn grote liefde niet aannemen. Kort daarop is deze godloochenaar in zijn zonden gestorven. Hoe ontzettend zal de ontgoocheling zijn voor menigeen die het offer van Christus tijdens zijn leven verworpen heeft, en, staande voor de grote, witte troon, zal moeten erkennen: Waarlijk, er is een God die machtig is, ziel en lichaam te verderven in de hel (Matth. 10:28).

Een vrouw die eveneens door en door verbitterd was en opstandig tegen God, vond men, kort voor de capitulatie, met doorgesneden polsaders dood in de badkamer liggen.

Vreselijk is het te vallen in de handen van de levende God.

Hoewel in Kamp 6 te Ambarawa de terreur minder erg was dan te Solo, werd het net toch steeds nauwer toegehaald.

De voedselvoorziening liet alles te wensen over.

Schurftachtige kamponghonden die zich in het kamp waagden, werden afgemaakt en het vlees aan de zieken toegediend. De gezonden mochten er niet eens van genieten.

Een oude dame die in het ziekenhuis lag, vertelde 's middags opgetogen aan haar dochter die haar kwam bezoeken, dat zij een heerlijk stuk vlees genuttigd had. De dochter, die „wist”, was zo verstandig om te zwijgen. Op slakken en kikkers werd jacht gemaakt, alles was welkom.

Naarmate het Nipponse leger meerdere tegenslagen boekte, namen ook de plagerijen toe. Op een dag moesten alle nog resterende meubels: stoelen, kasten enz. ingeleverd worden, om tot brandhout te dienen in de keuken — als we dat bevel niet gehoorzaamden, zouden we geen eten krijgen, want de Nippon leverde ons geen hout meer om te koken. Voor de heel oudjes en de zieken werden door het kampbestuur een paar stoelen achtergehouden, waarop men om beurten enige uren mocht zitten.

De bomen die binnen ons kamp groeiden moesten er nu aan geloven. Ik heb zelf gezien, hoe de vrouwen hoge bomen velden, ze met touwen neerlieten en daarna stuk hakten. Een zwaar werk voor uitgehongerde vrouwen! Later kwam er toch weer hout binnen. Het was maar een tijdelijke plagerij geweest. Van dieven, die 's nachts over de muur klommen, hadden wij ook veel last. Daar onze barakken deur- en venster loos waren, konden zij gemakkelijk de duistere lokalen binnensluipen en het schamele bezit van de geïnterneerden wegslepen.

De „foeshinbans” (dames van de nachtwacht) waarschuwden elkaar bij ieder verdacht geritsel, en vaak hoorden wij in de nacht de fluitjes van verschillende kanten — maar ach, wat

konden zij eigenlijk uitrichten? Wanneer wij, na een inbraak, onze klachten indienden bij de Nipponwacht, vonden wij geen gehoor, of ze gaven ons de schuld, en zeiden: „Jullie besteelt elkaar.” Gewoonlijk was zo'n aangifte voor hen de aanleiding tot huiszoeking, iets dat wij zeer vreesden wegens de ruwheid waarmee men te werk ging. Ten slotte besloten de vrouwen met vereende krachten tegen de regelmatig terugkerende diefstallen op te treden.

Toen er, in een duistere nacht, weer twee benen over de muur verschenen, gilden de fluitjes van alle zijden en wierpen de „foeshinbans” zich eendrachtig op de verraste dief, die zo'n vrouwelijke tegenstand niet in het minst verwacht had.

Terwijl sommigen naar de wacht ijlden om een stevig touw te halen, hielden de vrouwen de man onder, totdat er hulp kwam. De Nippen kwamen aanlopen en hadden grote schik in het geval. Meermalen hebben we opgemerkt, dat ze, op hun manier, onze moed bewonderden.

De man werd wreed door hen geslagen helaas, en naar de wacht gesleept. De stakkerd werd de volgende dag buiten vastgebonden en hij zat daar dagen achtereen zonder voedsel in de brandende zon. Het ging ons vrouwen toch aan het hart te moeten aanzien, dat hij langzaam de hongerdood stierf.

Op een dag misten wij hem, men zei dat hij dood was.

Verscheidene dames die meegeholpen hadden de dief te vangen, voelden achteraf spijt van haar daad, maar niemand had vooruit kunnen denken hoe de afloop zou zijn. In ieder geval had het afschrikwekkend voorbeeld geholpen, want wij bleven verder verschoond van inbraak.

In de maanden juni en juli drongen geruchten tot ons door: de Jappen leden nederlaag op nederlaag, binnen afzienbare tijd zouden wij vrij zijn. De plagerijen waren niet van de lucht.

Wanneer er „hoog bezoek” kwam, moesten wij allen in onze barakken blijven, dan mocht er geen was op de lijnen hangen, wat een handicap was voor moeders met kleine kinderen, die de natte was zolang moesten binnhouden. Wanneer de heren eindelijk vertrokken waren, werd er gezegd dat zij over ons geklaagd hadden, wegens gebrek aan „hormat” — men

had niet diep genoeg gebogen of het kamp was niet netjes genoeg aangeveegd naar hun zin — het gevolg was: geen eten.

O, die huilende kinderstemmetjes: „Mammie, ik heb zo'n honger! Mammie, wanneer gaan we nou eten?” Het was hartbrekend. Gewoonlijk werd dan tegen de avond het hangslot van de keukendeur genomen en konden de dames nog gauw iets gereed maken. De kinderen werden dan wakker gehouden en kregen ongeveer om tien uur 's avonds hun blubber. Een paar maanden vóór de capitulatie werd een gedeelte van de kampbewoonsters gelast, zich dagelijks te begeven naar een leegstaand kamp in de nabijheid, waar ze aan weefstoestellen werden gezet. Ze gingen daarheen onder geleide van een Nipponner en Heiho's.

Wanneer ze 's avonds terugkeerden hadden ze allerlei te vertellen. Ambonezen en Indische vrouwen die nog buiten woonden, hadden tekens gegeven: sommigen waren dicht langs de rijen komen lopen en hadden gefluisterd: „het is gauw

afgelopen.” Een Ambonese vrouw werd door een Heiho geslagen omdat ze het V-teken maakte, enz. enz. Verhalen, die

door ons gretig werden aangehoord. O, wat was het verlangen naar vrijheid hevig in die dagen! Het eerste wat de patiënten vroegen wanneer wij op de ziekenzaal kwamen, was: „Is er nieuws?” De hoop begon weer te herleven in menig hart. — Natuurlijk waren er ook pessimisten die bleven zuchten: „Ach, die praatjes hebben we al zolang gehoord. Er komt toch niets van,” maar zij die op de Heer vertrouwden bleven blijmoedig uitzien naar de morgen van de vrijheid.

Het was op de 22e augustus 1945, mijn 62ste verjaardag, dat ik 's morgens ontwaakte en Psalm 62 las. De verzen 6-9 maakten diepe indruk op mij en ik begon Hem te loven en te danken, die, zoals vers 12 zegt, alleen onze Sterkte is. Met mijn gezondheid was het niet al te best gesteld, ofschoon de Heer mij in genade steeds voor het ziekenhuis bewaard

heeft. Mijn voeten waren pijnlijk gezwollen en het lopen begon mij moeilijk te vallen. Het was aandoenlijk de liefde en hartelijkheid te mogen ervaren van sommigen, die mij op een geheimzinnige wijze een wel verstopt en goed bewaard obaetje wilden offeren — „nog van thuis”. Maar ik vestigde al mijn hoop op het vergoten Bloed van Golgotha en bleef vertrouwen op de beloften des Heren o.a. in Exodus 15:25, 26; Psalm 103:2, 3; Jesaja 53:4, 5 en Matth. 8:17. Inderdaad heeft de Heer mij van al deze kampziekten verlost. Zijn beloften zijn in Hem ja en amen.

Nooit zal ik vergeten hoe Hij mijn ontwrichte duim genas. Ten gevolge van het hakken van ketella, raakte mijn duim uit het lid. Mijn rechterhand en een gedeelte van de arm zwollen op en er dreigde een ernstige ontsteking. Men gaf mij de raad, de duim door een deskundige weer in het lid te laten zetten. „Hoe kunt u anders genezen?” zo vroeg men mij verwonderd. „U hoeft er immers geen zalf op te doen, als u tegen het gebruik van medicamenten bent, maar u kunt in ieder geval de ontwrichting in orde laten maken.” Maar ik antwoordde: „De Heer is machtig mijn duim weer in het lid te zetten. Geen ding is Hem onmogelijk.” Mijn arm deed echter geweldig pijn en ik moest met mijn linkerhand mijn werk verrichten; dat kon zo niet langer voortgaan. Toen bad ik de Heer ernstig zijn Naam te verheerlijken en een wonder te verrichten tot zijn eer, en waarlijk, hoe en wanneer het gebeurd is, weet ik niet - niemand heeft mijn hand aangeraakt dan Jezus alleen - op een ochtend ontwaakte ik ... de duim was in 't lid en de zwelling was verdwenen. Nooit heb ik daarna meer enige last gehad bij het hakken van harde aardvruchten e.d. De Here is nog Dezelfde, gisteren, heden en in der eeuwigheid. Amen!

Op mijn verjaardag dan liep ik zo tegen de avond langs de pagger die ons kamp van de buitenwereld afsloot. Ik voelde mij buitengewoon eenzaam en dacht met weemoed aan de feestelijke verjaardagen van „thuis”, aan de gezegende conferenties en reünies van gemeenteleden en werkers, die in die gelukkige dagen plaats hadden en meer dan ooit rees de

bede op in mijn hart: „Here, verlos ons toch haastelijk, want de wateren zijn gekomen tot de lippen.” Onwillekeurig hief ik mijn ogen op en bleef toen geheel perplex stil staan. Ik zag dat de verduisteringskappen over de lampen langs de muur waren weggenomen, de lichten brandden vol en helder. „Dames”, riep ik, „de verduistering is opgeheven, we zijn vrij!” Van alle kanten kwam men aanlopen: velen hadden 't verschijnsel tegelijk met mij opgemerkt. Iedereen tuurde naar boven om het wonderbare feit te constateren. De kinderen begonnen te schreeuwen: „We zijn vrij! We zijn vrij!” en spoedig kwam het bericht van het kampbestuur: Japan heeft gecapituleerd.

O, die vreugde, de dolle vreugde die de mensen bezielde — men danste, men zong, men omarmde elkaar! De gehele atmosfeer was plotseling veranderd. Toen de volgende morgen vliegtuigen boven ons kamp verschenen die voedselpakketten uitwierpen en oranjegekleurde pamfletten waarop onze verlossing stond aangekondigd, scheen iedereen inderdaad buiten zich zelf. Vlaggen kwamen uit alle hoeken tevoorschijn, de banen werden haastig aan elkaar genaaid en spoedig zag men onze dierbare Driekleur wapperen; men zag de vlag zelfs op de daken uitgespreid! Nooit zag ik de uitdrukking van verbazing, gepaard met diepgevoelde vreugde, die zich aftekende op de bleke, vermagerde gezichten, vergeten, toen daar vrachtauto's de poort binnenreden, beladen met drie, zegge drie geslachte koeien!

Het Rode Kruis was als altijd op zijn post. Dat wij toch nooit deze gezegende instelling in ons gebed vergeten! Met groot ceremonieel en onder het zingen van het Wilhelmus werd een zeer grote vlag (het is me nog een raadsel waar die vandaan gekomen is!) langzaam en plechtig opgehesen. Slechts weinigen konden zingen. Ieder had tranen in ogen en stem. Het was een moment van diepe ontroering. Ons kampbestuur was overwegend gereformeerd en ik moet erkennen dat men alles deed om de Naam des Heren groot te maken. Er werd gebeden en gedankt en men zong vaderlandse en gewijde

liederen. De volgende morgen ging de poort open en mochten de dames gaan passeren. Zij kwamen „thuis”, beladen met kippen, vlees, eieren, vruchten, ja wat niet al. Geen wonder dat velen ziek werden van het teveel aan voedsel. Opeens was ieder in het bezit van een pannetje en een arangvuurtje en snoof men de ongekende geuren op van gebakken eieren en pannenkoeken met spek. Het was een genot de gludere snoetjes van de kinderen aan te zien. De arme schapen mochten eindelijk eens hun „genoegen” eten en jubelden van blijdschap.

Met de bevolking ontstond een formele ruilhandel. De oudste kleren nam men aan, in ruil voor vruchten, eieren en rijst. De mensen waren ons allen goed gezind, van vijandschap geen spoor! De Nipponse wacht had niets meer te vertellen. Ontwapend zaten zij lusteloos bijeen. De vrouw van een marinier, een potige zus, ging met beide handen op de brede heupen voor hen staan en begon hun in het Hollands (waar ze natuurlijk niets van begrepen) de les te lezen, in niet bepaald welgekozen bewoordingen. Het kwam er maar op neer „dat zij nu in hetzelfde schuitje zouden gaan varen waarin zij ons geduwd hadden en zij hun dat van harte gunde.” Van de leer van Christus: Zegent hen die u vervolgen, had ze dus nog niet veel begrepen. Al de dag na de capitulatie kreeg ik bezoek van onze broeders. Br. en zr. Sahelangi waren de eersten, daarna volgden br. Petrus Oei en zr. Marie Taroreh die van Solo waren gekomen. O, die onuitsprekelijke vreugde en dank die mijn hart vervulden, toen ik de een na de ander de hand mocht drukken, na die vreselijke jaren van scheiding. Zij overlaadden ons met weldaden en wisten niet wat zij doen zouden om ons de ellende te doen vergeten. Zr. Zink deed boodschappen voor de zieken en zwakken. Melk en versterkende middelen werden binnengebracht, helaas ... voor vele zieken te laat. Verscheidenen gingen nog heen, in het zicht van de vrijheid: het lichaam was te zeer uitgeput. Die nog lopen konden gingen zelf uit om eten te kopen. Het leek wel of geheel Ambarawa in feestdos was. Wij droegen

oranje, en er was niemand onder de bevolking die er aanmerking op maakte! (Hoe is deze houding later helaas veranderd!)

De Indonesische tanivrouwen streelden onze kinderen en toonden op allerlei wijzen haar deelneming. Een klein meisje, dat zich geen enkele Indonesische vrouw herinnerde, daar zij als baby in het kamp gekomen was, weerde angstig de liefkozingsen van een desamoedertje af, met de woorden in het Hollands: „U moet mij niet zo aaien, mevrouw!” Wij konden uit dit alles opmaken dat de bevolking ons welgezind was. Van onze kolonie „Gambang Waloeh” kwamen vijf broeders mij opzoeken. Zij brachten kippen en eieren voor mij mee en weenden van blijdschap, omdat ik nog leefde. Vele dames zagen dat aan en zeiden ontroerd: „Er zijn toch nog dankbare Javanen, we hadden haast het geloof in dat volk verloren.” Wij moeten niet vergeten dat de meesten van deze vrouwen letterlijk alles door rampokken waren kwijtgeraakt, en vanzelf hun vrouwen in de Indonesiër verloren hadden. Met blijdschap merkte ik op dat zij erkenden, dat het christendom een zegen bracht aan iedere natie, ook aan het Indonesische volk. Wij kregen bevel voorlopig in de kampen te blijven tot alles geregeld was. O, hoe hunkerden wij naar de verlossing! Kort daarop vertrokken de eerste transporten, welke alleen uit Indo-Europese gezinnen mochten bestaan. De „totoks” moesten om een toen onverklaarbare reden eerst wachten. Nadat het tweede transport van gelukkige mensen vertrokken was, kreeg ik zo'n heimwee dat ik begon te bidden: „Here, laat toch spoedig een gelegenheid komen, waarbij wij naar Lawang kunnen terugkeren” ... en zie, op wondervolle wijze kwam de verhooring.

Het derde transport Indische dames zou vertrekken, toen 's middags om twaalf uur onze kampleidster langs ons blok liep, luid roepende: „Als er ook ‚totokse’ dames zijn die mee willen met dit transport, moeten zij zich om half drie gereed houden om te vertrekken.” Dat was aan geen dovemans oor gezegd. Onmiddellijk schreef ik een briefje aan zr. Kookken die

in het ziekenhuis lag (binnen het kamp) waarin ik vroeg of zij lust en moed had om die nacht met het transport te vertrekken. Zij antwoordde terstond: „Ja!” Ook andere leden van ons gezelschap wilden mee. Wij pakten haastig het armzalig overschot in van onze bezittingen en stonden 's morgens om half drie voor de poort gereed om te vertrekken. Onze zr. Kookken werd tussen de koffers met nog een andere zieke op een handkar geladen, en voort ging het naar het station. Wie kan de gevoelens beseffen van geïnterneerden die na jaren achter het prikkeldraad gezeten te hebben, de vrijheid tegemoet gaan? Toch wist ik dat de ellende nog niet geheel voorbij zou zijn, want de Heer had steeds weer tijdens het gebed van „verdrukking” gesproken, zodat veel van wat later gebeurde mij niet vreemd viel.

Hoe trouw en vriendelijk leidt God Zijn kinderen, zodat zij steeds vooraf bekrachtigd worden door genade, wanneer nieuwe beproevingen dreigen. Ik kon gelukkig de korte afstand tussen kamp en station lopen, en even omziende naar het donkere silhouet van muren en gedek, zei ik tot mijn buurvrouw uit de volheid van mijn gemoed: „God geve dat ik Ambarawa nooit meer mag terugzien, tenzij in dagen van vrede.” Op het half duistere perron aangekomen zochten wij een plaatsje in een vierde klasse wagon, waarvan tot ons genoeg de ramen mochten openblijven — wat een weelde, de frisse bergwind te mogen genieten gedurende de reis. Velen van ons waren getooid met oranje- of driekleurkokardes, maar bij aankomst te Magelang ontstonden daardoor al moeilijkheden, en de dames van het Rode Kruis gaven ons de welgemeende raad: „Niet provoceren.” Van een dame die op het perron wandelde, werd de kokarde afgerukt, het blauw afgescheurd en vertrappt en alleen het rood-wit teruggegeven. „Zo moet het zijn,” werd haar voorgehouden.

Om geen aanstoot te geven ontdeed ieder zich dus maar voorlopig van nationale versiering. Het Rode Kruis ontving ons

aan alle grote stations allerhartelijkst koffie en koek werd in ruime mate aangeboden. Te Djocja waren brancards aanwezig voor de zieken en doctoren stelden onmiddellijk een onderzoek in. We werden ondergebracht in het grote hotel Toegoe, waar we een koninklijk onthaal vonden. In de ruime eetzaal werden wij bediend door echte djongossen en we aten weer als fatsoenlijke mensen van een bord en met vork en lepel. Welke kampbewoner herinnert zich niet de batoks (klapperdoppen) en de lege blikjes die we voor een portie suiker of sajoer kochten, om ten minste iets te bezitten waaruit wij konden eten!

Het is waarlijk voor een arme geïnterneerde, die jaren achtereen in vuile, verwaarloosde kampen heeft moeten huizen vol van ongedierte, onder een mensonterende behandeling, een gewaarwording alsof men in een aards paradijs wordt geplaatst, wanneer men in een zindelijke kamer wordt gebracht, waarin zich een vaste wastafel en keurig zitje en groot bed met klamboe bevinden (wat een verschil met de slaappleaats van vijftig, zegge vijftig centimeter, die ons in de barakken was toebedeeld!) O, dat dankgebed dat uit onze harten opsteeg die eerste avond na de bevrijding, toen wij onze vermoeide leden mochten uitstrekken op een net en zindelijk bed! Eerst veel later bleek hoe trouw Gods hand ons van Ambarawa juist te rechter tijd had weggeleid. Wij vernamen eerst lange tijd daarna, hoe na ons vertrek vanuit Magelang een bende terroristen was gekomen om de bevolking tegen de Europeanen op te hitsen en allen te vermoorden. Ons kamp werd omsingeld en door middel van brandbommen werden vele slachtoffers, die jaren op de bevrijding gehoopt hadden, gedood of vermoord. Ook in de stad zelf brak een hevige terreur los en velen kwamen om het leven.

Als de Engelsen niet gekomen waren om de Europeanen te verlossen zou het er treurig voor hen hebben uitgezien. Onder zware bewaking, langzaam en voorzichtig werden de kampbewoners en ingezetenen van de stad naar Semarang

vervoerd. Voor al die misère heeft de Here ons bewaard, door ons tijdig te doen vertrekken. Hem zij de lof en de eer. De Nipponners hadden het nog even vóór de capitulatie gedaan gekregen de republiek Indonesië uit te roepen, vandaar dat alles in rep en roer was en treinen vol juichende Indonesiërs ons voorbijreden, zwaaiende met talloze papieren rood-witte vlaggetjes. Wij waren aan het achter ons dreigende gevaar ontsnapt, want de republiek was juist te Djocja opgericht. Wij voelden ons bitter teleurgesteld.

Het leek niets op vrijheid; overal heersten onrust en vijandschap. Geen Indonesiër die ons welwillend aankeek in die dagen, de haat straalde uit veler ogen. Te Soerabaja werden wij eveneens door het Rode Kruis op hoogst sympathieke wijze ontvangen. God zegene al deze trouwe zielen die niet alleen met het woord, maar vooral met de daad, de naastenliefde beoefenen.

Men overlaadde ons letterlijk met weldaden. Ook werden wij gewogen en inderdaad allemaal te licht bevonden, zoals ik al zei: ik was 25 kg in gewicht afgenomen en onze lieve Soerabaiase vrienden die ons direct kwamen opzoeken, schrokken van mijn uiterlijk. Maar o, wat waren wij toch allen blij weer bij elkaar te mogen zijn. We logeerden in de zaal grenzende aan de Armenische kerk en de Armenische dames zorgden lief voor ons en trakteerden ons op nasi goreng. De volgende dag zetten wij de reis voort, mijn hart verlangde naar huis. Terwijl wij al de bekende plaatsen voorbijreden, scheen mij alles wat achter mij lag een benauwde droom toe.

9 september 1945 arriveerden wij te Lawang. O, dat wederzien van onze geliefden en het heerlijk gevoel weer thuis te zijn in eigen home — het is niet onder woorden te brengen! De blijde ontmoeting met onze gemeenteleden en de dankstond die daarop volgde waren onvergetelijk. Niemand had ons die dag verwacht, maar wel hadden de huisgenoten al lang tevoren alles voor onze komst in gereedheid gebracht. Br. Stefanus had mijn huis, boeken en meubels zo trouw bewaakt, dat ik alles terugvond zoals ik het drie jaar tevoren had verlaten. De Heer heeft hem daarvoor gezegend, want zijn huwelijk, dat

tien jaren lang kinderloos was gebleven, werd tijdens mijn ballingschap verrijkt met een lief dochttertje waarmee vader en moeder mij trots en gelukkig tegemoet kwamen. Voorwaar, God is rechtvaardig, die onze goede werken niet onbeloond laat (Hebreeën 6:10).

Als Indonesiër had hij natuurlijk met talloze moeilijkheden te kampen. Met veel wijsheid en tact heeft hij die het hoofd geboden. Waarlijk, de engelen Gods hebben hem en onze kerk, naast Huize Elim met de bewoners op onze gebeden beschermd. Soli Deo Gloria!

Zo waren wij dan 9 september te Lawang aangekomen. Onmiddellijk begon ik weer met de Hollandse diensten in onze kerk, wat tot onze vreugde door de Indonesische autoriteiten ter plaatse niet verhinderd werd. Onder 's Heren zegen konden wij zelfs een Doopfeest houden met bediening van het Heilig Avondmaal.

Ach, hoe stroomden Gods kinderen samen in deze troebele dagen, om gesterkt te worden door Gods Woord. Met moeite en niet zonder gevaar kon ik tot driemaal toe de gemeente te Soerabaja bezoeken en daar samenkomsten houden. Br. Stefanus reisde met mij mee en regelde de passen e.d. omdat het beter was dat ik als Hollandse niet aan de loketten verscheen. Er heerste grote onrust onder het volk en haat tegen alles wat blank was. Toen ik voor de vierde maal naar Soerabaja wilde gaan, werd mij de pas geweigerd. 's Nachts was het rondom ons huis te Lawang zo woelig en onrustig, dat wij dikwijls uren achtereen wakker lagen, steeds vrezende dat een bende ons huis zou binnendringen. Na alle misère, die achter ons lag, was deze toestand fnuikend voor ons zenuwgestel. Kleine katjongs liepen rond met geweren, of scherpe messen, en dwongen de Europeanen op straat „merdeka” te roepen. Beledigingen en bespottingen werden niemand bespaard. Het was een nare tijd. Slechts één maand werd het mij vergund in mijn eigen woning te „logeren”, toen kwam het bevel dat Indonesiërs en Hollanders niet meer samen mochten wonen.

Of br. Stefanus en enkele Menadonese families die bij ons inwoonden, of wij, Europeanen, moesten het huis verlaten, en elders in de stad een goed heenkomen zoeken. Daar br. Stefanus de leiding had van de Maleise gemeente, en ik wel voorzag dat we weer geïnterneerd zouden worden, besloot ik zelf met onze meisjes maar heen te gaan. Gastvrij en liefderijk bood een van onze zusters ons een tehuis aan, en zo verhuisden wij weer, ruim een maand na onze verlossing uit het Nipponkamp. Een ware terreur brak los. Geen Europeaan mocht samenwerken of spreken met een Indonesiër. De boycot werd uitgeroepen. Geen licht, geen water, geen bedienden — en niemand mocht voedsel kopen van Indonesiërs, waaronder ook de Chinezen en andere oosterlingen gerekend werden.

Op wonderbare wijze heeft God ons door deze toestand heen geholpen. Javaanse vrouwen slopen door de sawa's achter het huis en verkochten vlees en rijst — weliswaar voor veel geld, maar we hadden ten minste eten. Sommige Chinese vrienden trachtten ons af en toe wat te zenden, op gevaar af van mishandeld te worden. Soms werd ons een tas met groente over de pagger toegeworpen, wanneer het heel stil in de straat was. God zegene al de trouwe zielen die ons in onze nood niet verlieten. Op zekere dag werd onze zuster v. d. B. terwijl zij bezig was stilletjes vlees te kopen, door de pamoeda's verrast. Zowel zij als de verkoper werden als boeven opgepakt. Later, nadat zij weer tot ons was teruggekeerd, moesten wij toch even lachen om het komische van de zaak: een dame, met twee katties vlees in de hand, omringd door een troep gewapende pamoeda's opgebracht als een dief naar een politiebureau! Zij werd daar een paar uur vastgehouden, terwijl wij allen op de knieën lagen om voor haar te bidden.

Wat waren wij blij toen wij haar terugzagen — het mooie stuk vlees echter had zij helaas moeten achterlaten. De mannen en de jongens waren opgesloten in het weeshuis en af en toe werden we 's nachts opgeklopt door de zoon van onze zr. v. d. B., die met een vriendje was uitgebroken om eten te halen. Ze

waren letterlijk uitgehongerd en vielen als wolven op de haastig toe bereide spijzen aan. Tegen het aanbreken van de dag keerden zij terug, belast en beladen met eetwaren voor de vrienden, die in het complot waren en hen door de dakgoot naar binnen loodsten.

Dat ging een paar keer goed, doch ten laatste konden zij de wachten niet langer verschalken. In het ouderlijk huis werd de knaap met zijn vriend gegrepen en weggevoerd, waarbij de protesterende moeder nog geslagen werd. Herhaaldelijk hadden er in de stad inbraken plaats. Daar wij geen licht mochten hebben, hadden de dieven een gemakkelijke taak. Gewapend met een gong waarop geslagen werd, liepen wij vrouwen 's nachts bij enig verdacht geritsel naar buiten, luid roepende: „Maling, maling” (dieven). Daardoor werden de burens gewekt, die dan op hun beurt waakzaam werden. Het waren dagen vol van nerveuze spanning, want wij hoorden door middel van geruchten dat er te Soerabaja een bloedbad onder de Europeanen was aangericht en wij vreesden voor ons leven.

Dagelijks reden auto's de stad binnen waarin Japanners zaten, die ontwapend en gevangen genomen werden door Indonesiërs. Slechts weinigen van ons vrouwen waagden zich op straat, maar aangezien niemand voedsel aan de deur of op de markt mocht kopen, werd men wel gedwongen bij vrienden of kennissen hulp te gaan zoeken. Sommigen hadden nog bijtijds rijst kunnen inslaan, of gehamsterd, waarmede ze nu anderen konden helpen. Vele Chinezen wilden ons helpen, maar durfden niet, want er werd streng op hen gelet en wee degene die aan de belanda eten durfde verkopen. Velen zijn in die dagen van gebrek omgekomen. Wij hoorden later o.a. dat een van onze kennissen, mevrouw L. met haar beide kinderen, te Setjang in haar woning van honger is gestorven.

Toen de nood zeer hoog geklommen was en het gevaar van een algemene moordpartij steeds meer dreigde, kwam plotseling het bevel dat alle Europeanen geïnterneerd moesten worden. We mochten zoveel bagage meenemen als we zelf konden dragen, want niemand mocht ons helpen.

Zo zag men kinderwagens en handkarren, volgeladen met allerlei huisraad en koffers, voortgetrokken door vrouwen en kinderen (want de mannen en jongens waren immers al opgesloten) op weg naar het kamp.

Ach, wat was dat een treurige optocht! De Indonesiërs stonden langs de weg geschaard en zagen het geploeter aan. Tot hun eer moet gezegd worden dat niemand ons uitlachte of bespote. Veeleer zag men op sommiger gelaat een trek van medelijden. Onze Menadonese en Javaanse broeders die ook terzijde van de weg stonden en ons tot hun leedwezen niet mochten helpen, knikten ons blijmoedig toe, ja, br. Rotinsulu waagde het zelfs, de hoed voor ons af te nemen. Dat heeft ons getroost. We waren zo in verachting, dat een beleefde groet ons het hart verkwikte.

De volgende dag bracht br. Stefanus mij nog een paar koffertjes met kleren enz. tot vlak voor de poort van het kamp. Ik

kon ze toen zelf naar binnen brengen en gaf de Heer ons genade, een paar minuten met elkaar te kunnen spreken. O, die ontelbare bewijzen van 's Heren liefde en medeleven — die gebedsverhoringen in uren van benauwdheid, wie kan ze vergeten?

Ons kamp heette: Tawangserie en was gevestigd in drie grote Chinese woningen waarin vóór ons de Nippen waren gehuisvest. Het wemelde er van ongedierte. Wij trokken er 4 december 1945 binnen en moesten op de vloer slapen. De bultzakken die we meegesleept hadden, lagen vlak naast elkaar, en daar de meesten geen klamboes bezaten brak spoedig de malaria uit, veroorzaakt door de talloze muskieten die de poelen in ons kamp bevolkten. De westmoesson brak goed door en het lekte zo geweldig in onze kamer, dat onze bultzakken spoedig doornat waren.

Door 's Heren goedheid kon ik een bank machtig worden, waarop mijn bultzak gelegd werd, maar spoedig werd ik en twee van mijn kamergenoten aangetast door hevige koorts. Het was er onhoudbaar en ten slotte kregen wij van het

kamphoofd gedaan dat hij ons een andere kamer gaf, waar we ten minste gevrijwaard waren van de regen, echter niet van het ongedierte, dat ook daar overvloedig aanwezig was. Nadat wij het kamp waren ingetrokken werden de huizen in de stad geplunderd; geen stukje meubel liet men staan. Op de passar werden mijn boeken: „Het volle Licht” en „Glorieklokken”, die men in de huizen van gemeenteleden gevonden had, voor een appel en een ei verkocht.

Vele broeders en zusters hadden achteraf spijt dat zij hun Bijbel en zangboek niet hadden meegenomen, want direct na aankomst kreeg ik van Mas Soedarmo, het kamphoofd, verlof om samenkomsten te houden. Deze Soedarmo was mij, evenals de overige politiemannen van Lawang die mij kenden, goed gezind. Hij stond mij de hal van het gebouw af, een flinke zaal, en liet een piano uit een afgesloten kamer halen om in onze samenkomsten gebruikt te worden. Zo had de Heer weer wonderbaar geholpen. Mijn zondagsschool die wel door honderdvijftig kinderen bezocht werd, van alle gezindten, ook r.-katholieken, werd mij tot een grote vreugde. De kinderen vonden het zelf zo fijn om er heen te gaan en droegen allerlei lieve christelijke liedjes voor.

Zo klom eens een peuter van een jaar of vier op de stoel en begon te zingen:

„Ik Heb een stukje van de hemel in mijn hart.” Inderdaad, men kon het de schattige kleine aanzien dat zij een glimp van de hemel in haar hartje had. Hoe lief heeft de Heer de kinderen en hoe groot is de verantwoordelijkheid die op de schouders van de ouders rust, ten opzichte van hun kroost. Op palmzondag kwamen de roomse kindertjes, ieder met een palmtakje in de hand op de zondagsschool. Dat wekte eerst verbazing, daarna een beetje jaloezie bij de protestantse en pinksterkinderen. Zij wilden ook zo'n takje meebrengen. Ik beloofde toen, dat zij met Pasen ieder met een palmtakje mochten verschijnen. Jubelend stooft de troep uiteen. En waarlijk, tot verbazing van het gehele kamp kwam op paasmorgen een legertje van wel tweehonderd kinderen, ieder

een grote tak, van sommigen bijna als een boom, in de hand zwaaiende, de hal binnen. Wat een vreugde en glorie bracht die kindertroep mee en wat werd er gezongen en gejubeld.

Nadat wij de paasgeschiedenis verteld hadden, werden de koren gezongen en bij ieder refrein wuifden en zwaaiden de kleuters met hun palmtakken. Het was een genot die lachende, blijde gezichtjes aan te zien, wanneer zij, plechtig op de maat wuivende, zongen: Hij leeft, Hij leeft, Ik weet, dat mijn Verlosser leeft.

Het was die morgen zo druk, dat een paar gewapende pemoeda's kwamen opdagen, minstens denkende aan een oproer in het kamp, maar toen zij al die lachende, juichende kinderen tussen het groen zagen zitten, maakten zij „bonne mine aux mauvais jeu” en ... lachten mee. De ouders kregen zelf schik in de zondagsschool en kwamen vaak meeluisteren. Ook leerden ze de kinderen versjes, die door dezen des zondags gezongen werden.

Nadat de kinderen huiswaarts gekeerd waren, volgde de dienst voor volwassenen. Het zaaltje was altijd tjokvol. De dames zaten in de schoolbanken, of op meegebrachte krukjes en vouwstoeltjes. Ons zangkoortje onder leiding van mej. Kuitert zong heel lief en de glorie van God vervulde menig arm, afgetobd hart. Vele zielen zijn daar tot bekering gekomen of tot meerder inzicht in de dingen Gods. Tot heden toe ontvang ik brieven van lieve zusters die met heimwee terugdenken aan die gewijde zondagochtendsamenkomsten in het kamp Tawangserie.

Ook hebben wij eens een heerlijke jeugdsamenkomst mogen hebben. Bijna al de jongeren uit het kamp hadden een nummertje op ons programma, en alles was in strikt christelijke geest. Zelfs het kampbestuur was tegenwoordig en ofschoon vele dames in de wereld leefden en God niet dienden, toch vouwden zij allen haar handen tot het gebed, en menig oog werd vochtig onder de gevoelige voordrachten van de jongeren. Het was een bijzonder heerlijke avond: voor

vele jonge mensen, dunkt mij, ook onvergetelijk. Behalve de zondagse samenkomsten hield ik ook af en toe lezingen over een bepaald onderwerp, o.a. over „Het huwelijk”, „De wederkomst des Heren”, „Het Duizendjarig Rijk”. Daarvoor bestond ook steeds zeer veel belangstelling.

Maar het heerlijkst waren wel de uren gewijd aan Bijbelstudie, want daarbij waren uitsluitend kinderen Gods aanwezig; we voelden ons dan zo wonderlijk getroost en gesterkt wanneer wij kracht putten uit Gods Woord en samen baden. O, dat was een goede tijd! Met innige blijdschap en dank aan God kan ik op deze dagen terugzien.

Ons verzoek om kerstfeest en Nieuwjaar te mogen vieren werd naar Malang doorgegeven en tot onze blijdschap ingewilligd.

Vergeleken bij de terreur die wij onder de Jappen hadden moeten doormaken, was het leven in het Indonesische kamp best te dragen. Er werden ook hier herhaaldelijk pogingen tot inbraak gedaan, maar de politie was waakzaam en ook vrij behoorlijk in haar optreden tegenover de vrouwen. Wanneer ik terugdenk aan de ellende en de honger die wij in de Nipponse kampen hebben geleden en aan de doodsangsten die wij moesten uitstaan, was wat we te Lawang meemaakten van weinig betekenis.

Wij leefden van de opbrengst van onze verkochte kleren, want vrijwel niemand bezat meer geld. De „rombengans” (opkopers) maakten goede zaken. Zij verscholen zich achter de „kawat” (het ijzerdraad waarmee het kamp was afgesloten) tussen de bomen en wachtten tot de politiewacht voorbij was om hun slag te kunnen slaan. Wij, van onze zijde deden hetzelfde en dan begonnen de fluisterende onderhandelingen. Oude kleren, haast voden, werden nog opgekocht, waaruit bleek hoe groot de behoefte buiten was aan textiel. In de morgenuren verzamelden wij ons graag bij de wasplaats, omdat deze vlak achter het hek lag, vanwaar wij een blik konden werpen op het huis aan de overzijde. Daar woonde nl. een lid van onze gemeente en af en toe vergaderden onze

huisgenoten en andere broeders en zusters in dat huis, om ons van verre te kunnen toewuiven.

Meermalen zongen zij meerstemmig onze liederen uit Glorieklokken in de Maleise taal en hielden daar een korte samenkomst alleen met de bedoeling ons te troosten. Wij konden de woorden die zij zongen niet verstaan, maar aan de melodieën herkenden wij de liederen en we zongen dan zachtjes mee.

Van alle zijden waren wij omringd door spionnen, die vermoed als grassnijders, rondom het kamp hurkten, om onze gesprekken te kunnen afluisteren. In het gebouw, grenzende aan het onze was een afdeling van de zgn. Alri (Republikeinse marine). Velen van deze „mariniers” hadden een gelofte afgelegd zich de haren niet te laten knippen, alvorens de onafhankelijkheid van Java een feit was geworden. Deze langharige pamoeda's letten op al onze bewegingen, zodat wij nauwelijks onze hand tot een groet durfden te bewegen. O, wat waren deze liederen ons tot troost! Eens werd gezongen: Fluistering der Hoop (nr. 122 uit Glorieklokken) en met tranen in de ogen zongen wij mee. Zij zongen ditmaal in de Hollandse taal en wij bewonderden hun moed.

Nooit zal ik vergeten de trouwe, zelfopofferende liefde van onze gemeenteleden, die, alle gevaar trotserende, ons een boodschap van „boven” kwamen brengen. Meermalen werden zij aangesproken en lastig gevallen door pamoeda's, maar onze God heeft hen steeds onder zijn trouwe hand bewaard — niemand is iets overkomen. In groepjes van twee of drie, soms alleen, wandelden zij rustig langs het hek zonder een blik naar binnen te durven werpen. Op deze wijze wisten wij van elkaar dat we nog gezond en in leven waren. Nu en dan mochten wij manden met levensmiddelen ontvangen van buiten en br. Stefanus zorgde er voor dat wij steeds verse groente ontvingen, waaraan in het kamp groot gebrek was. Met inzet van zijn leven heeft hij de kampen geholpen, want hij bracht al de manden persoonlijk bij de politie en het is wederom de genade Gods, dat ze hem niet arresteerden wegens „mata-mata” met de Hollanders. Er was namelijk. door

de radio afgekondigd, dat iedere Indonesiër „stante pede” zou worden doodgeschoten, die een groet met een Europeaan wisselde.

De republikeinse politie was ons echter niet kwaad gezind; het waren steeds de pamoeda's die ons haatten. Ons kerstfeest slaagde boven ieders verwachting. We hadden alle medewerking van de politie — zelfs een kerstboom kregen wij! Op last van Mas Soedarmo werd een dennenboom omgehakt en ons gegeven. Versierselen kwamen uit alle hoeken van het kamp. De dames beijverden zich om zakjes met wat snoeperij gereed te maken en we vingens ons feest aan met ± vierhonderd kinderen, die allen opgetogen waren. Velen hadden nooit een kerstboom gezien, daar zij pas uit de Nippon kampen waren gekomen, waar zij jaren in vertoefd hadden. Na de kindermeeting volgde de kerstfeestviering met de volwassenen. De hal was overvol. De mensen zaten en stonden tot in de tuin en luisterden met diepe aandacht naar de prediking. Het zangkoor zong treffend het lied der engelen: Ere zij God en vrede op aarde In de mensen een welbehagen. O, hoe smeekten al deze droeve harten om de vrede, om uitkomst uit de nood, om vereniging met echtgenoot en zonen! Velen waren diep getroffen en namen waarschijnlijk voor het gehele verdere leven een zegen mee.

Zo werden al onze diensten zonder enige stoornis voortgezet. De genade des Heren is groot. In het kamp werd geen predikant of pastoor toegelaten, zodat ik alleen de leiding had. Slechts eenmaal op Pasen mocht een pastoor binnen komen om de biecht af te nemen van de r.-katholieken, maar verder betrad geen geestelijke van buiten ons kamp. Het terrein weergalmde van onze koren, want de kinderen zongen onze liederen van vroeg tot laat, zodat de ouders er zelf schik in kregen. Het was, onder alle misère, toch een heerlijk en gezegend jaar. Daar ik „boven de leeftijd” was, behoefde ik geen kampwerk te verrichten en kon ik mij geheel wijden aan de dienst. Wij hadden behalve de samenkomsten iedere avond bidstond, voorts Bijbelbespreking. Ook schreef ik

Bijbelroosters op smalle reepjes papier; papier was nl. bijna niet meer te krijgen. Met huisbezoek, zangkoor repetities en zondagsschool was mijn tijd geheel gevuld en vlogen die dagen voor mij om. Alleen verlangde ik zeer naar tijding van huis, ex van al de gemeenten rondom. Het was hoogst gevaarlijk een briefje naar binnen te smokkelen maar het gelukte br. Stefanus toch af en toe, en dan vernam ik dat zij het zeer schraal hadden en voortdurend in spanning leefden, maar toch steeds onder 's Heren hand voor gebrek en vervolging bewaart waren gebleven.

In de maand juni 1946 vernamen wij dat de „Apwi's” (dat waren zij die in de Nipponse kampen hadden geleden) het eerst in aanmerking zouden komen voor transport naar één van de door de Nederlanders bezette steden. O, hoe bad ik, toch vóór ons vertrek afscheid te mogen nemen van onze geliefden thuis. En waarlijk, de Here ver hoorde dat gebed. Ons werd toestemming gegeven, onze zaken ever te regelen voor wij Lawang zouden verlaten. In een vrachtauto werden wij naar onze huizen gevoerd, waar eer grote verrassing mij wachtte. De gehele Maleise gemeente was in „Elim” vergaderd en verwachtte mijn komst. Een gedekte en versierde tafel overladen met allerlei heerlijke eet waren stond gereed en ofschoon men mij slechts een half uur tijd had gegeven, moest ik toch even aanzitten en iets gebruiken. Het Maleise zangkoor zong mij een ontroerend afscheidslied toe er ik vond nog even gelegenheid hen allen te danken voor hun grote liefde mij bewezen en het werk in zijn geheel over te dragen aan br. Stefanus.

Ach, dat afscheid nemen van al die wenende, lieve zielen! Met een diep bewogen gemoed, bad ik met de achterblijvenden en beval ze aan in de hoede van Hem die ook in de nacht van droefheid en storm over het water gaat en tot de golven spreekt: Zwijgt, weest stil. De commandant van de veldpolitie Mas K. en de heer L., die ons met de vrachtauto gebracht hadden, betoonden zich zeer geduldig. Eerst na een uur maanden zij ons tot terugkeer, daar zij anders wel in moeilijkheden zouden geraken. Ik wens hier een woord van

respect en dank uit te spreken aan het adres van deze beide mannen, die zich steeds hulpvaardig betoond hebben tegenover ons, hulpeloze vrouwen en kinderen. Na ons vertrek zijn zij om die reden enige tijd gevangen gezet, ex naar wij vernamen zijn beiden uit de dienst ontslagen. Zij brachten briefjes voor de kampbewoners over aan de vrienden in de stad en sympathiseerden in het geheim met de blanda's. Moge God het hun vergelden! Hij, die beloofd heeft, dat Hij zelfs de gever van een beker water aan een arm schepsel niet onbeloond zou laten, zal ook de vriendelijkheid van deze beide Indonesiërs niet vergeten.

Het was op de elfde juli 1946, dat wij bevel kregen 's namiddags om vier uur te moeten vertrekken. Ik seinde dat bericht, achter het hek staande, snel naar de overzijde, en, Gode zij dank, onze zuster Nettie v. d. Berg, die daar woonde, begreep mij onmiddellijk, en ik zag dat zij spoedig daarop het huis verliet, waarschijnlijk om onze huisgenoten in Huize Elim te waarschuwen. Wij mochten slechts dertig kilogram inclusief rugzak en handbagage meenemen. (Later bleek dat we gerust veel meer hadden kunnen meevoeren.) De arme mensen werden daardoor gedwongen vrijwel alles wat ze nog bezaten achter te laten. De plundersaars hebben later nog heel wat kunnen vinden.

Het gelukte mij nog een briefje met wat geld door te smokkelen naar de overkant; men maakte mij vandaar duidelijk dat br. Stefanus naar Malang was vertrokken voor de dienst, maar dat de andere huisgenoten thuis waren. Per vrachtauto hotsten wij naar het station — ziek, oud of zwak, alles moest mee!

Onderweg werden wij ten afscheid toegewuifd door een dappere groep van onze meisjes en een paar Chinese zusters die aan de kant van de weg stonden. Om half zeven vertrok de trein naar Solo. We reisden in een vierde klasse wagon, waar het vreselijk tochtte. Ik voelde mij toen al onwel. Te Malang werd er tot onze ontsteltenis appèl gehouden. We moesten allen de trein verlaten, en werden omringd door onze bewakers, die geweren droegen, zo lang als zichzelf. Gode zij

dank gebeurde er niets bijzonders. We kregen brood en thee van het Rode Kruis, dat als altijd op zijn post was. Ik kon geen stukje brood eten. We werden „geweldig” bewaakt door soldaten van de T.R.I. (Tetra Republiek Indonesia). Zij moesten ons beschermen tegen mogelijke aanvallen van extremisten op de verschillende stations.

Wij voelden ons, zo'n hulpeloos, schamel gekleed groepje, te midden van al deze gewichtig doende militairen, zo echt veracht en gehaat. Ieder van ons haakte met brandend verlangen naar de vrijheid — naar het genot weer een menswaardig bestaan te mogen leiden onder ras- en standgenoten. Te Blister stond de trein wel een uur lang stil, en daar wij hoorden dat het in die stad nogal rumoerig was, vreesden we ieder ogenblik een bende extremisten het station te zien binnendringen. De Heer heeft ons echter voor ieder gevaar behoed.

Mij trof de tuchteloosheid onder deze militaire bewakers. Zij schreeuwden, lachten, stoeiden als kinderen, en schenen geheel vrij te zijn in hun bewegingen. Een enkele was hulpvaardig, maar het merendeel keek gezellig toe, als zij oude en zelfs zieke mensen zagen sjouwen met hun koffers. De treinreis naar Solo duurde van zeven uur 's avonds tot negen uur 's morgens. Niemand had natuurlijk kunnen slapen, de kinderen waren onrustig en lastig door de hitte in de overvolle trein.

Te Solo Balpen moesten wij overstappen in een tram die aan ademnood leed, en niet gewoon was zoveel passagiers te vervoeren. Hij schokte en steunde jammerlijk en kon nauwelijks voort. Op het station troffen wij een deel van onze jongens aan, die hier evenals de mannen werden vastgehouden en de republikeinse grond voorlopig niet mochten verlaten. Ze hielpen ons heerlijk met het transport van onze bagage.

In de tram werd ik ziek en men bracht mij in de ziekenafdeling van het Solose vliegveld. Wij hoorden dat het vliegtuig, dat ons naar Semarang zou brengen, eerst de volgende dag zou vertrekken. De koorts steeg bij mij met het uur en de beide

aanwezige Rode Kruis doctoren wilden geen toestemming verlenen mij te laten vertrekken. Maar de gedachte hier alleen te moeten achterblijven onder ons vijandig gezinde mensen, in een barak waar het wemelde van ratten en een zeker soort klein ongedierte, terwijl al de vrienden naar Semarang, en vandaar per boot naar Batavia zouden vertrekken, maakte mij geheel onrustig. Ik zei dat ik wilde meetrekken hoe ziek ik ook was. Na enige beraadslagingen besloten de geneesheren mij per vliegtuig rechtstreeks naar Batavia te laten vervoeren. Zo bleef ik van ons clubje geheel alleen achter, want de anderen vertrokken eerder naar Semarang. Ik voelde mij doodziek, maar de gedachte spoedig in een vrije stad onder mijn eigen landgenoten te zullen verkeren, schonk mij kracht. Onder dit alles was de Heer mij nabij en voelde ik zijn tegenwoordigheid.

De Indonesische Rode Kruisdokter kwam mij opzoeken en merkte op: „Ik begrijp eigenlijk niet wat u kan bewegen het republikeins grondgebied te verlaten?” Ik moet hem zeker wel verwonderd hebben aangekeken. Wat mij bewoog? zo dacht ik — zeker niet de „goede” behandeling die wij Hollanders onder dat regime hebben genoten. Maar ik antwoordde slechts dat ik, als evangeliste, stellig op mijn post te Lawang zou gebleven zijn, als ik met de Indonesiërs als vroeger had mogen samenwerken. Maar ieder contact met mijn gemeenteleden was immers verboden op last van het republikeins bestuur. Hij zei: „U weet niet wat u wacht. Er is geen voedsel en geen kleding in de door de Hollanders bezette steden.”

Maar mijn antwoord was dat ik mij daarover niet in het minst ongerust maakte en gaarne zo spoedig mogelijk naar Batavia wilde vertrekken. Zij legden mij op een brancard en deze werd onder een afdak, dicht bij het vliegtuig neergezet. Bij het taxiën van een ander vliegtuig ving ik een ontzettende wind en stofwolk op, zodat ik lag te rillen. Eindelijk sjoerde men mij met brancard en al in de vliegmaschine. De tocht duurde twee uren. De verzorging door Amerikaanse stewards was uitnemend. Het was zeer koud in de hogere luchtlagen,

gelukkig had ik mijn plaid en mantel bij mij. Ik voelde mij doorlopend ellendig en had waarschijnlijk zeer hoge koorts. Te Batavia aangekomen werd ik het hospitaal Xe Bat. ingedragen, waar mij een vriendelijke ontvangst wachtte. O, de heerlijkheid van weer in een keurig bed met bultzak en witte lakens te mogen liggen en te kunnen „uitzielen"! Daar ik niemand had die mijn bagage verzorgde, duurde het vier dagen eer mijn koffertje en handtas werden binnengebracht. Al die tijd lag ik zonder verschoning, want het ziekenhuis beschikte niet over voldoende kleding. Toen de koffer ten laatste door een lief kennisje, dat mij in de nood bijstond, werd binnengedragen, bleek een groot deel van de inhoud, tot zelfs mijn bril en mijn laatste cent, ontvreemd te zijn. Dat was een beproeving! Het ergste was dat twee of drie zilveren theebladen, die ik tussen mijn linnengoed verstopt had en op verzoek van een familie uit Tawangserie naar Batavia had meegenomen, eveneens gestolen waren. Was het maar mijn eigen goed alleen geweest! Later kwamen de eigenaars mij opzoeken, en bleek ook hier weer hoe liefderijk God de gebeden verhoort, want de goede mensen begrepen de situatie volkomen en namen mij het verlies van de kostbare theebladen niet kwalijk, ofschoon ze het natuurlijk erg jammer vonden.

Nadat ik veertien dagen in het hospitaal had gelegen, was de eerste van mijn kinderen die mij kwam opzoeken, Bartje de Vrij. Ze was met de anderen pas van Semarang te Batavia aangekomen en had mij overal gezocht, totdat zij hoorde dat ik in het Xe Bat. werd verpleegd.

De koorts was weliswaar geweken, maar ik voelde mij uiterst zwak en beverig. Ook ontbrak het mij geheel aan eetlust. In het Tjidengkamp vond ik bij de oude huisgenoten, zes in getal, een onderdak in een garage. Verscheiden lieve pinksterbroeders en -zusters kwamen mij daar opzoeken en het was heerlijk met hen onze God te loven en te prijzen.

Velen verzochten mij dringend te Batavia te blijven en hun het Woord te brengen, maar ik wist dat de Heilige Geest mij naar Soerabaja riep.

Al tijdens ons verblijf in het kamp te Lawang was mij dat duidelijk geworden, zodat ik niet anders te kiezen had dan Gods stem te volgen. O, hoe smachtte ik ernaar, weer mijn levenstaak te mogen opnemen en hoe ernstig bad ik, dat de Heer mij weer in de gelegenheid zou stellen mijn blad uit te geven en samenkomsten te houden. Wonderbaar heeft Hij al de gebeden verhoord. Geprezen zij zijn Naam!

9 augustus kwamen wij te Soerabaja aan met de Indrapoera en werd ons weer een kamp tot tijdelijk verblijf aangewezen. Met ons achten bewoonden wij een kamer, en vonden zelfs nog plaats voor berging van het overschot van onze armzalige plunje.

Het gevoel voor humor hadden we gelukkig nog niet verloren en we konden ons best schikken in het nieuwe kampleven. Ook hier hielp de Heer ons wonderbaar. De kampleider, de heer Beekman, stond ons direct een zaal af voor onze wekelijkse samenkomsten en daar velen van onze broeders en zusters zich te Soerabaja bevonden, hadden we spoedig heerlijke diensten.

Later werd ons vergund de grote hal van het hotel, dat tot kamp was ingericht, te gebruiken, daar de kleine zaal geen voldoende ruimte meer bood. Iemand leende ons een vleugelpiano en zo vingden wij onze taak opnieuw aan.

Zangkoor, zondagsschool en Bijbel les volgden spoedig en het werk des Heren legde weldra weer geheel en al beslag op mij. O, hoe dankte ik mijn Heiland voor zijn grote genade. Nadat ik eenmaal voor de radio had gesproken en vernomen had dat niemand van onze vrienden in West-Java en de Buitenbezittingen mijn uitzending had kunnen opvangen, omdat de golflengte zover niet reikte, zag ik daar voortaan van af en besloot mij maar aan het werk in de stad zelf te wijden. Van het binnenland drongen maar zelden berichten tot ons door, en ik wist in het geheel niet in welke toestand onze gemeenten daar verkeerden. Wij droegen onze broeders en zusters maar trouw op aan die Ene die wonderen werkt, en moesten verder op zijn leiding wachten.

Bijna een jaar lang vertoefden wij in het kamp. Daar onze kerk Plampitan 130 in beslag was genomen door een Chinese vereniging, bleef ik wachten op 's Heren leiding betreffende onze toekomstige woning. Juni 1947 werd de kampbewoners aangezegd dat zij een tehuis moesten zoeken en wij vonden een prachtig leegstaand huis aan de Sumatrasstraat. In deze woning gaf de Heer ons heerlijke samenkomsten, maar ... helaas, onze vreugde was kort van duur. We moesten ons „paleis” weer verlaten, want de Amacab had zijn oog erop laten vallen en we werden er op niet zeer heuse wijze letterlijk uitgezet. Wij wisten niet waarheen en als de Here ons niet had uitgered door ons een huis in de benedenstad aan te wijzen zouden we allen (acht personen) bij verschillende mensen „uitbesteed” zijn geworden.

Ter elfder ure bood een van onze gemeenteleden: zr. Van M. ons haar woning aan. Het huis was door rampokkers zwaar beschadigd en geheel onbewoonbaar — deuren en vensters waren door vandalen uitgerukt, de straatjeugd liep door de kamers. Alles zag er even ontoonbaar uit. Maar onze broeders ouderlingen sloegen de handen aan het werk, een broeder spande matten voor de deur en een van hen nam de reparatiekosten geheel op zich. Wij waren wel gedwongen het huis, dat helemaal open aan de straat lag (de voormuur was afgebroken) zo te betrekken en voelden ons als indianen in een blokhut, maar ... wat nood! We hadden weer een eigen woning!

Het kampleven was voorbij en wij gevoelden ons gelukkig in onze nieuwe omgeving. We waren onze zuster die ons haar huis had aangewezen zeer dankbaar. De Here had ons een zaal gegeven waar plaats was voor tweehonderd personen en daarmee waren we ook zeer ingenomen, want in die dagen van huizen nood kon men geen grote woningen meer huren. Het huis werd keurig gewit en geverfd, muurtjes werden gebouwd, deuren en vensters ingezet en in zeer korte tijd was alles voor elkaar en konden wij een gezegende inwijdingssamenkomst houden. Geprezen zij onze Here! Daar wij onze geleende vleugel moesten teruggeven, kocht de

gemeente zich een eigen mooie piano en ieder bracht zijn eigen stoel mee, want voor het maken van een enkele stoel werd in die dagen f 25, - gerekend. We kregen zodoende wel een staalkaart van stoelen in de kerk, maar de gemeenteleden zeiden: „We komen niet om het mooie meubilair te bewonderen, maar om Gods Woord te horen.” Zo brak een gezegende tijd voor ons aan. Onze dagen werden vervuld met arbeid in 's Heren dienst en ik begon te bidden om werkers, daar het werk mij te veel werd.

Zo zond de Heer ter rechter tijd onze br. Stefanus met enige zusters van Lawang, die thans met mij het werk des Heren dienen. Voorwaar, de oogst is groot en de ware arbeiders zijn weinige. God geve ons werkers naar zijn hart, die bereid zijn alles te verlaten om Christus' wil.

Terugziende op de afgelopen vijf jaren vol van angst, ellende, honger en vernedering, kan ik niet anders dan Hem loven en prijzen en danken, die mij en de mijnen uit duizend benauwdheden heeft gered, mij weer een volkomen gezondheid heeft gegeven en mij dagelijks bekrachtigt door zijn Heilige Geest tot zijn wondervolle dienst. Halleluja. Amen. Ik moet werken voor mijn Meester Tot mijn dag ten avond daalt; Ik moet spreken van zijn liefde, wonderbaar! En als straks mijn taak volbracht is, Als de Heiland thuis mij haalt En mijn naam wordt afgeroepen, ben ik daar!

Beeld uit het Nipponse concentratiekamp

Jantje met de spillebeentjes,
Zit te morr'len in de goot.

Moeder zei: „Zoek groentebblaren

Want we gaan van honger dood.” Jantje vist, en vangt wat
schillen Uit het drabbiggore nat.

'n Stuk ketella, rot en smerig Lijkt hem wel de grootste schat!

Alles legt hij op een hoopje:

Wortelloof en rotte prei . . .

Over 't smalle hongersnoetje

Glijdt een glimlach, trots en blij.

Wat, o wat zal Mammie zeggen

Als zij al die „groente” ziet . Mammie, die zo vaak moet huilen
En thans ziek ligt van verdriet!
Op zijn teentjes sluipt hij binnen In de loods, waar moeder ligt,
Ziek en zwak, met diepe groeven In 't vermagerd, jong gezicht.
„Mammie, Mammie!” juicht de kleine
„Zie toch, wat 'k heb meegebracht” ..
En hij toont haar al zijn schatten, Blij, omdat zijn moeder lacht.
Deze ziet met vocht'ge ogen
Op het hoopje viezigheid,
Dat haar zoontje aan haar voeten
Op de grond heeft uitgespreid. Alles ach, werd haar
ontnomen,
Wat haar hart eens vreugde gaf, O, waarom liet God haar
achter,
Eenzaam op de weg naar 't graf? „Mammie, lieve Heer zal
helpen,”
Troost het jongske zacht en teer, „Hij, die mij dit groen deed
vinden, Geeft u straks ook papa weer.”
't Moedertje streelt zacht zijn lokken,
Neen, God liet haar niet alleen, „Dank Heer, voor mijn kleine
jongen,
Dank, Gij Hoorder der gebeden!
Nimmer hebt Gij mij verlaten,
Steeds waart Gij mijn Steun en Staf, Eeuwige lichtglans vol
genade,
Die mijn ziele vrede gaf!”

Het kleed met de blauwe linten

't Is stil, angstig stil in het sombere gebouw,
't Verblijf van gewonden en doden; Een noodhospitaal op het
ooglogsterrein,
Waar laaf'nis en hulp wordt geboden.
De oorlogsramp woedt over landen en zee,
Een roufloers omsluiert de aarde,
De bloei onzer jeugd wordt terneder geveld,
Als had het bestaansrecht geen waarde.
't Is stil in de zaal, waar de zusters gaan

Met zachte, onhoorbare schreden;
Een drukkende sfeer heerst in 't grote gebouw,
De plaats waar zoveel wordt geleden.
De mannen, verminkt, liggen kreunend terneer,
Het aangezicht bleek en verbeter;
En sommigen tobben: „Mijn vrouw en mijn kind —
Ach, hebben ze thuis wel te eten?”
Maar zie, in dat oord van verschrikking en pijn Straalt
eensklaps, in vrolijke tinten,
De lieve figuur van een vrouw in 't wit, Met tooisel van
blauwzijden linten.
En met haar komt zonschijn de ziekenzaal in, „Dag dokter,” zo
hoort men haar spreken,
„Wat of ik kom doen? Wel — ik zoek mijn man, We zijn pas
getrouwd, moet u weten.”
Een glimlach verheldert 't gelaat van de arts. „Kom binnen,
kind,” zegt hij tevreden.
„Uw komst doet meer goed, dan mijn medische hulp;
Herschep maar deez' hel in een Eden.”
Met 'n vriendelijk knikje naar rechts en naar links Gaat 't
vrouwtje langs 't leger der smarten, De sombere trek wijkt van
aller gelaat
En hope herleeft in de harten.
Ja, 't is of een zonnestraal vriendelijk glijdt Over al die
verstarde gezichten,
Of God uit de hemel een engel zond
Om hun smart en hun pijn te verlichten. Zij denken, die
mannen, aan eigen thuis,
Aan bloemen, aan liefde, aan leven . . .
En hoog vlamt de vreugde weder op in hun hart:
God zal mijn gezondheid hergeven!
En als zij straks knielt naast de krib van haar man
In 't bruidskleed eens van hem gekregen, Dan buigen zij met
hen het hoofd in gebed
En danken hun God voor zijn zegen!

De ziekenzaal van het Nipponse interneringskamp

„Vertel ons toch, hebt gij ook ‚nieuws‘ vernomen?” Zo vraagt men mij, bij 't binnentreên terstond. Ik zie de moede hoofden opgeheven,
Een glimlach van verwachting om de mond. „Wat dunkt u, zuster, is er kans op vrede?”
Zo fluistert een, met uitgeteerd gelaat.
„Ach, als niet spoedig redding komt van boven,
Een wonder Gods — dan is 't voor mij te laat!”
„Weet u soms of de post is aangekomen?
Ik wacht met angst op tijding van mijn kind, Mijn een'ge zoon;
we zijn zo lang gescheiden
En 'k weet maar niet waar hij zich thans bevindt.” Zo klaagt een moeder, d'ogen vol van tranen,
De doodstrek reeds op 't moede aangezicht.
„Zijn vader leeft niet meer — de marteldood gestorven.
Ach, 'k hoop nog vóór mijn dood, op enig goed bericht.”
Zij reikt mij toe, de beelt'nis van haar jongen,
En snikt: „Wat in mijn hart leeft weet slechts Eén! Hij was juist elf toen zij hem van mij namen
En als ik sterf, staat hij geheel alleen” .. .
Zij liggen rij aan rij, de moede zielen,
Door 't lijden uitgeput, te wachten op de dood. Wat vruchten zouden 't leven kunnen redden,
Maar niets wordt hun geboon, ter laafnis in de nood.
Een luid geraas, geschreeuw, de deur gaat open, ... Een vrouw wordt ingedragen, 't hoofd bebloed .. . Een zware misdaad is door haar bedreven ..
Zij heeft de Nipponwacht te laat gegroet.

ZO IS HET VERDER GEGAAN

Een verslag over het werk van de
VERENIGING DE PINKSTERZENDING

Zoals het zich in Nederland heeft ontwikkeld
en in Indonesië door br. S. Stefanus is voortgezet

Voor haar heengaan had zr. Alt haar medewerkers meermalen op het hart gedrukt om, als haar taak zou zijn volbracht, de arbeid in dezelfde geest voort te zetten. Wij dachten echter niet anders — en anderen waren dezelfde mening toegedaan — dan dat het werk van de Pinksterzending zou verlopen, wanneer de bezielende persoonlijkheid van zr. Alt daar zou zijn weggefallen. Maar de Here beschaamde dit zien op eigen onmacht. Hoe groot is de liefde en trouw van onze Heer! Wij mochten ervaren dat God zijn dienstvolk wel Thuis haalt, maar zijn werk op aarde door anderen laat voortzetten.

Onvergetelijk was voor br. Groeneveld bijvoorbeeld het moment waarop hij — vervuld van zorg over de toekomst van het werk — wandelend op straat, plotseling heel duidelijk in het hart de stem van de Meester vernam: „ ... Bij God is geen aanneming des persoons" (Hand. 10:34).

In de loop der jaren hebben wij gezien dat God zijn beloften houdt; Hij zegende, zorgde en zette zijn werk voort. Heerlijke gebedsverhoringen werden ervaren; de samenkomsten, die aanvankelijk uit een handjevol mensen bestonden, werden door steeds meer bezocht; problemen van huisvesting en kantoorruimte werden opgelost en in arbeidskrachten werd voorzien.

De Heer stelde ons in staat de verschillende, door zr. Alt geschreven boeken opnieuw uit te geven. In antwoord op het gebed stuurde God iemand die een bedrag van f 3000, - schonk voor de herdruk van het dagboekje „In het volle licht". Daarna volgden nog giften, variërend tussen f 2,50 en 500, -. Groot is de zegen voor hen, die op deze of andere wijze het werk voor Christus steunen.

„Als ik terugdenk aan onze eerste tijd in Nederland," schreef br. Groeneveld, „toen ik door moeiten gedreven, de Here meermalen had gevraagd: "Laat, ons teruggaan naar het zendingsveld", dan dank ik God dat Hij mij geen eigen wegen heeft laten kiezen, doch steeds door zijn Woord en profetieën bemoedigd heeft om in het geloof verder te gaan. Hoe noodzakelijk is het dat wij in alles de Here laten beslissen!

Want hoe gemakkelijk zouden wij van de weg afdwalen als wij eigen wensen en inzichten zouden volgen in plaats van de leiding Van de Heilige Geest!"

Gemeentewerk

Aan zuster Alt was de leiding over een kleine gemeente in Arnhem overgedragen, maar nog goed oor zij goed met dat werk begonnen was, had de Heer haar thuis gehaald. Wij namen het toen over. Aanvankelijk kwam de gemeente samen in een zaaltje dat bekend stond onder de naam „Nijbozaal". Het was gelegen boven een winkelpand in Nieuwstad, in het centrum van Arnhem. Maar toen de ruimte nodig door de winkel in gebruik genomen moest worden en de plaats bovendien voor de gemeente te klein werd, leidde God het erheen dat wij de voormalige Bethelkerk van de Hervormde gemeente, aan de Noordelijke Parallelweg, konden afhuren. In februari 1964 betrokken wij deze ruime kerk. Daar heeft de gemeente onder Gods zegen vijf jaren van groei en bloei beleefd en een intensieve activiteit ontplooid. Het werk onder de jeugd, dat aanvankelijk niet goed op gang kon komen, ondervond een plotselinge opbloei en breidde zich door meerdere vertakkingen uit. Een bijzonderheid waren de huisbezoekacties op zondagavond van de jeugd. Tot versterking van de band met de gemeenteleden werden bij hen thuis getuigenis- en zangavonden gehouden. En doordat men zo met kennissen en familieleden van hen in aanraking kwam, werden deze huisbezoeken ook een middel om mensen tot Jezus te brengen. Zomers werd aan openlucht evangelisatie gedaan. Aanvankelijk te Arnhem, maar later vooral in plaatsen in de omgeving van deze stad. De evangelisatie werd hoofdzakelijk door de jeugdgroep verzorgd.

Onze jeugdgroep heeft verschillende jonge mensen opgeleverd die zich op de Centrale Pinkster Bijbelschool te Den Haag en elders verder hebben willen bekwamen voor de dienst van de Heer. Het verblijdt ons zeer, dat God het gebed om arbeiders voor zijn oogst heeft willen verhoren door ze ook uit ons midden uit te kiezen. De gemeente werd behalve door Arnhemmers ook trouw door gelovigen uit de omliggende plaatsen bezocht. Te Ede was het aantal gelovigen zo uitgegroeid, dat er om de veertien dagen diensten gehouden konden worden. Dit is zes jaar zo voortgegaan. Ook voor bijbelstudies en bidstonden bestond veel belangstelling. De laatsten werden aanvankelijk centraal, maar later op verschillende plaatsen gehouden. Vermeldenswaard is ook de bandrecorderdienst, die in die tijd door br. T. Scheepe — een oud-gemeentelid uit Manokwari — werd begonnen en nog altijd wordt voortgezet. De diensten, op de geluidsband opgenomen, kunnen zodoende binnen het bereik komen van mensen, die wegens ziekte of andere redenen niet in de samenkomst aanwezig waren. Zelfs worden er gelovigen op andere plaatsen mee gediend. Ook het zangkoor was actief.

Behalve dat het iedere zondag de dienst opluisterde, zong het enige malen in ziekenhuizen en tehuizen voor ouden van dagen, waarbij men in de gelegenheid was persoonlijke gesprekken te voeren. Uit die tijd dateert ook de telefoondienst. Nog altijd kan iemand, die 085-455400 belt, een bijbelse boodschap vernemen. Niet minder belangrijk dan de genoemde activiteiten is het werk van de boekentafel, dat in de Nijbozaal zeer bescheiden begon, in de Bethelkerk zich uitbreidde en zich thans, in „De Opbouw“, mag verheugen in een zeer drukke klandizie. Onder de leiding van de huidige

beheerster biedt de boekentafel een grote keuze uit de beste christelijke lectuur en is zo een uitstekende vorm van evangelisatie en gemeente-opbouw.

Kort na het overlijden van zr. Alt ontstond ook een vruchtbare samenwerking met een bijbelkring in Velp, waar gelovigen uit de traditionele kerken (N.H. en Ger.) naar de Geest van Pinksteren wekelijks bijeenkwamen. Deze vriendschapsbanden hebben naderhand een belangrijk stempel gedrukt op de ontwikkelingen in de gemeente en het werk in het algemeen. Tegen het einde van deze periode van vijf jaar trad in de gemeente een scheuring op; een groep gelovigen, die het met de leiding niet eens was, trad uit. Dit viel ongeveer samen met het feit dat de gemeente voor de beslissing gesteld werd de Bethelkerk te kopen of deze te verlaten. De eigenaar wilde het gebouw van de hand doen en verleende de gemeente preferentie. Maar het kerkbouwfonds, dat inmiddels in het leven was geroepen, kon de koop en kosten van verbouwing nog niet financieren. Zo besloten wij — omdat wij uit principe de gemeente geen schulden willen opleggen — op God te vertrouwen en uit te zien naar een andere lokaliteit. De kans op slagen was echter zeer gering.

Op het gebed van de gemeente heeft de trouwe Heer echter wonderbaar voorzien. Hij beschikte ons een zaal in het NVV-centrum „De Opbouw”, aan de Velperweg 13, waar wij bovendien de dispositie kregen over ruimten voor zondagsschool en kindercrèche, een kinderwerk waar de Bethelkerk ons maar nauwelijks plaats voor had kunnen bieden. Dit verzamelpunt was bovendien veel gunstiger gelegen dan de Bethelkerk, zodat het in alle opzichten een verbetering genoemd kon worden. Op 1 juni 1969 hielden wij er onze eerste feestelijke dienst. Iedere zondag opnieuw zorgt God voor een goed gevulde zaal met toehoorders. Velen van hen hebben zich in de loop der jaren ontpopt als actieve medewerkers in de dienst van God. Soms ook verrichten zij zelf een evangelisatietask buiten het gemeenteverband en

geven daarmee blijk van hun zendingsdrang. De ruimten in „De Opbouw" worden door ons afgehuurd en staan voor onbepaalde tijd (dat komt neer op „altijd") ter beschikking van de zondagse samenkomsten. Het huurbedrag ligt zeer gunstig. Het saldo van het kerkbouwfonds werd dan ook later met algemene stemmen door de gemeente aangewend om kosten, verbonden aan evangelisatie, jeugdwerk, gemeentelijke en zendingsarbeid te bestrijden. Een reorganisatie in het zondagsschoolwerk bleek nodig te zijn, en met behulp van meerdere krachten van de interkerkelijke bijbelkring te Velp werd het kinderwerk opnieuw aangepakt.

Ook het werk onder de oudere jeugd maakte een gedaantewisseling door als gevolg van een crisis in die jaren. Daarna echter wierp het rijke vrucht af in de vorm van een tiental jongeren, die de studie aan de Centrale Pinkster Bijbelschool te Den Haag wilden volgen en zich geroepen voelden voor verschillende terreinen van het arbeidsveld. De tienerjeugd kwam daardoor meer dan voorheen voor het voetlicht. Ondanks hun vaak moeilijke problemen in hun „Sturm und Drang"-periode hielpen zij de gelederen te vullen. Zo assisteren zij o.a. met jeugdzang in de kerk en op getuigenis avonden in een tehuis voor werkende meisjes, met het zondagsschoolwerk, de boekentafel, de muziek, het transport enz. De jeugdmeetings in het weekeinde inbegrepen is hun programma dan ook aardig gevuld.

Toen in mei 1971 een - deel van het pand „Eikenstein" een metamorfose onderging doordat het als jeugdhonk en semi-koffiebar werd ingericht, viel dat zeer in de smaak van jong en oud. Voor de toekomst bestaan er plannen om — als de Heer het zo leidt — in samenwerking met „Teen Challenge" ook een werk onder de losgeslagen en aan drugs verslaafde jeugd te beginnen. Naast de zondagse kerkdiensten in het gebouw „De Opbouw" vinden dus in het jeugdcentrum en bij de gelovigen thuis de doordeweekse samenkomsten plaats, waarvan wij vooral de bijbelstudie- en bidstondavonden willen noemen. De

zegen op al het werk is, naar wij geloven, verkregen als antwoord op gebed en vasten, waaraan de gemeente om de veertien dagen vrijwillig kan deelnemen. Neen, moeiten en tegenslagen worden de gemeente van de Pinksterzending niet bespaard — zoals haar die in het verleden (1935-1961) ook nooit bespaard zijn gebleven — maar de Here, die haar geplant heeft, laat Zijn werk niet varen. De Goede Herder gaat met ons voort; Hij hoedt en voedt zijn schapen en lammeren en voegt toe aan de kudde. Wij zien met vertrouwen uit naar nieuwe mogelijkheden die ons in staat zullen stellen onze activiteiten te ontplooiën.

„Eikenstein”

Het schijnt ons toe dat God zich niet alleen verheerlijkt in mensen die „niets" en „zwak" zijn, maar soms ook in materie die oud is en bijna vergaan. Zo was het in de jaren 1950-1960 op het zendingsveld van Nieuw-Guinea, het tegenwoordige Irian Barat, zo zou het ook weer worden in het begin van een nieuwe arbeid in Nederland. Het huisvestingsprobleem was zeer nijpend, vooral voor grote gezinnen. Al even erg was het ontbreken van een gebouw dat als centrum dienst kon doen voor de voortzetting van ons leatuurwerk i.v.m. „Gouden Schoven", de boeken van zr. Alt en de administratie en expeditie daarvan. Op heerlijke wijze verhoorde God echter ook de gebeden in die jaren opgezonden. Plotseling kwam het antwoord. Harten werden aangeraakt. Een herhaling van Hand. 4:34 vond plaats. Een groot pand, „Eikenstein" geheten, werd ons gratis aangeboden. De kosten van de herstelwerkzaamheden moesten we echter grotendeels zelf dragen. Het gebouw was wel oud en bovendien somber en kil. Veel er aan moest worden gerepareerd of geheel vernieuwd, zoals de vloeren.

Maar . . . er was ruimte! Ruimte voor de voortzetting van Gods werk. Dit was belangrijk! En God deed wonderen. Hij neigde vele harten om te komen helpen bij de tijdrovende

restauratiewerkzaamheden, en gaf keer op keer financiële uitkomst. Zelfs een centrale verwarming werd door iemand cadeau gedaan. De burens hadden veel waardering voor dit alles en konden niet begrijpen dat zo iets onder Pinkstergelovigen mogelijk was en vaak niet in andere christelijke kringen. Gelijktijdig werd door Gemeentewerken de straat aanmerkelijk verbreed en van goede straatverlichting voorzien. Ook plaatste men in ruil voor een stukje van het erf een nieuwe afrastering met hek daar omheen. De gedaantewisseling was volledig. Zoals altijd ontbrak ook nu de strijd niet. Op hetzelfde moment namelijk werd een nieuwe huurwoning aangeboden voldoende voor een groot gezin, maar zónder ruimte voor de arbeid des Heren. Dit was een verzoeking. God gaf echter genade om „nee" te zeggen tegen dit verleidelijke aanbod. Vele jaren later, toen de nood op zijn hoogst was, zouden wij van onze hemelse Vader een veel betere woning krijgen, niet ver van „Eikenstein" verwijderd. Maar . . . dat wisten wij toen natuurlijk niet. Bij een andere gelegenheid, toen de herstelwerkzaamheden in volle gang waren, ontvingen wij plotseling bezoek van een der hoofdambtenaren van een bepaalde instantie. Deze man begon flink achter uit de keel te praten. Zoals wij later zouden vernemen was hij beïnvloed geworden door mensen die de bijbelse boodschap, door wijlen zr. Alt gebracht, tegenstonden. O, die nimmer aflatende strijd met satan! Maar ook in dit geval was Jezus meer dan overwinnaar! Door wat hij constateerde na de inspectie van het gebouw en door wat hij van ons vernam neigde God het hart van deze ambtenaar. Veel minder onsympathiek dan eerst verliet hij ons en bracht verslag uit bij zijn meerderen. Vanaf die tijd week de achterdocht en tegenwerking en ontvingen wij veel begrip en zelfs medewerking. Bij een latere interne verbouwing werd „Eikenstein" nog meer geschikt gemaakt als centrum voor het jeugd- en gemeentewerk van de Pinksterzending. Ook het leatuurwerk vindt er voortgang. En als de tekenen niet bedriegen, ziet het er naar uit dat dit pand in de toekomst nog veel zal bijdragen tot de eer en verheerlijking van Gods Naam,

tot het redden van zielen en de opbouw van 's Heren
Gemeente.

Lectuurwerk

Gouden schoven

Het lectuurwerk, dat door zr. Alt in Indonesië was begonnen, is in Nederland voortgezet. Zij had een bijzondere gave om te schrijven, en zo zagen, naast haar blad Gouden Schoven, verschillende brochures en boeken van haar hand het licht.

Na haar overlijden in 1962 meenden wij dat Gouden Schoven, (10 helemaal het eigen stempel van zr. Alt had gedragen, niet lang ;zou kunnen standhouden. Niet alleen bracht het blad de drukkosten op, maar het miste de vaardige pen en de verlichte geest van iemand, die uit een schat van ervaringen met God kon putten. Maar de Heer heeft ons klein geloof beschaamd; wij wierpen onze bekommernis OP Hem, lieten Hem de leiding nemen en het werk dragen, en waarlijk, Hij zegende boven bidden en denken. Wij ontvingen veel bemoedigend reacties en de lezerskring heeft zich uitgebreid. Niet alleen in Gelderland, maar ook ver daarbuiten vindt Gouden Schoven zijn weg Al In de oplaag niet hoog, wij mogen de Here dankbaar zijn dat Hij de inhoud ervan gebruiken wil. Het aantal abonnees neemt in elk toe en dat is een verblijdend teken. Sinds 1970 mag het blad zich verheugen In de vaste medewerking van enige bekwame schrijvers op het gebied van de evangelisatie. Het ligt in de bedoeling ook het uiterlijk van het blad aan te passen aan de huidige normen, al zullen wij ervoor moeten waken dat het aan „wereldse normen" mee gaat doen.

Boeken

In de laatste maanden van haar leven verzorgde zr. Alt de uitgaven van haar boekje „De Openbaring van Johannes" en

haar levensbeschrijving „Herinneringen uit mijn leven". Voorts schreef ze nog enige korte stukjes ter aanvulling van „Het Innerlijk Licht", , dat zij van plan was voor de tweede maal uit te geven. Zij heeft het niet meer meegemaakt dat de boeken herdrukt werden. Maar we zijn er zeker van dat sindsdien uit haar geschriften nog menige halm op de akker van het Koninkrijk der hemelen is voortgesproten. Zij haalde meermalen een gedichtje aan, waarin dit vertrouwen zo typisch werd uitgesproken:

Ik zal de halmen niet meer zien,

noch dragen ook de volle schoven,

maar doe mij in de oogst geloven waarvoor ik dien.

Zo werden sinds 1962 de volgende boeken door ons uitgegeven:

- De Openbaring van Johannes (thans uitverkocht, maar door ons opgenomen in de „Bijbelstudie voor zelfonderricht")
- Herinneringen uit mijn leven, waarvan u thans de tweede druk in handen hebt
- In het volle Licht, dagboekje. Hier bleek een grote behoefte aan te bestaan, zodat het meerdere keren moest worden herdrukt. De zevende druk is nu in omloop
- Christus in ons, een bundeling van twee geschriften: „Overvloeiend Leven" en „Het Innerlijk Licht" (thans uitverkocht)
- Bijbelstudie voor zelfonderricht, dat in een herziene uitgave het licht zag. Steeds weer horen wij dat het boek veel zegen brengt en ontvangen wij dankbare reacties.
- Verder gaven wij nog drie kleinere boekjes uit:

- Het geheim van overwinning over de zonde door G. Steinberger (vertaald door zr. Alt),
- Een Driearmige Kandelaar, waarin de doop in de Heilige Geest, Geestesvrijheid en geloofsgenezing behandeld warden door drie bekende schrijvers(R. A. Torrey, Thomas Upham en Dr. A. B. Simpson).

DOOR GOD GEGREPEN: HET ONTSTAAN VAN DE PINKSTERZENDING

Toegelicht aan de hand van het leven en werk van “Tante Bart”. Geschreven door Clara van Dijk.

De ontstaansgeschiedenis van de Pinksterzending door de jaren heen wordt in dit boekje mede geïllustreerd aan de hand van het veelbewogen leven van Barta Sigmund-de Vrij, die vanaf 1936 (bijna vanaf de oprichting van de Pinksterzending op Java op 22 januari 1935) als leerling en medewerkster van Zr. Alt daarbij steeds intensiever betrokken raakte. Als oude rot in het vak (ze wordt in 2012 al 90 jaar!) staat ze nog steeds in de bediening, en van wie kunnen we beter leren over de wortels en groei van onze gemeente... Uit eigen leven en ervaring heeft ze daarover veel persoonlijk verteld en toegelicht. We beginnen daarom bij haar eigen wortels, en leren zo door háár ogen ook het ontstaan van de Pinksterzending van binnen uit beter kennen.

Een jonge bekering

Barta Jacoba Sigmund-de Vrij werd op 29 december 1922 geboren te Solo op Java, gedurende een verlofperiode van haar ouders, als dochter van Herman de Vrij (geb.28-10-1890 te Amsterdam) en Everardine Margaretha Stoové ("Dien", geboren 11-9-1898 te Madioen in Nederlands Indië - nu Indonesië). Haar familie van vaders kant was gereformeerd, die van haar moeder Nederlands Hervormd (oma van moeders kant was echter occult bezig). Haar ouders leerden elkaar kort na Hermans aankomst in Indië kennen, en trouwden daar in 1920.

Aan het voorgeslacht van Barta's moeder Everardine is overigens een interessant verhaal verbonden. Everardine was namelijk de kleindochter van een prinses uit de Kraton van de Sultan van Jogja (Java), die uiteindelijk werd geadopteerd door Dhr. von Stehde, die dus haar stiefvader werd. Haar nieuwe naam werd Albertine von Stehde; de oorspronkelijke naam van deze prinses is niet bewaard gebleven... Zij

trouwde met Everhard Cornelis Ruijs, en hun dochter Johanna Ruijs trouwde met Jan Hendrik Gaillard Stoové, de opa van “Tante Bart”. Zij stamt dus uit een in Nederlands-Indië woonachtige familie met een bijzonder verleden!

“Bartje” was de oudste dochter; haar andere drie zussen waren Tine, Manda en Ella (Tine en Manda leven niet meer). Bartje groeide op te Balikpapan, aan de kust van Borneo, waar vader werkte als apotheker voor BPM in een ziekenhuis (later begon hij een eigen apotheek op Java). Barta had van kindsbeen af al van Jezus gehoord; haar ouders lazen voor uit de kinderbijbel van Van de Hulst. Ook bezocht ze de zondagsschool. Als kind van 5 jaar leerde ze al de berijmde psalm 81 vers 12 uit het hoofd: “Opent uwe mond, eischt van Mij vrijmoedig; op Mijn trouw verbond; al wat u ontbreekt, schenk Ik zoo gij ’t smeekt, mild en overvloedig!” Toen ze een jaar of 8 was had ze voor het eerst het idee dat Jezus persoonlijk tot haar sprak. Dat kwam zo: haar zusje Tine had erg last van astma (zij kon niet tegen zeelucht in Balikpapan), en de meisjes gingen daarom bij opa en oma wonen in Madioen op Java, waar het landklimaat beter was. Opa was heel lief, maar oma was bezig met occulte dingen (“zwarte kunst”, tafeldans, waarzeggen e.d.). Ze was vaak boos op Bart. Haar ouders hadden de kinderbijbel van Van de Hulst meegegeven, maar oma las er niet uit. Bart besloot dan ’s avonds maar zelf een stukje uit de Bijbel te lezen, die ze onder haar kussen verstopte! Op een avond las ze bij een olielampje hoe Jezus werd gekruisigd. “Ik was zo verdrietig en boos op de mensen die Jezus gekruisigd hadden. Ik dacht, ‘Was ik er maar bij geweest, dan had ik die slechte mannen wel verteld, dat de Here Jezus goed was, dat ze Hem niet mochten doden’. Ik huilde met mijn hoofd in mijn kussen, want oma mocht het niet horen. Toen was er plotseling een zuil van licht

in mijn kamertje...” Het was als een hel verlichte gestalte. Eerst was ze bang dat oma het zou zien (er was een petroleumlampje), maar het bracht zo'n rust. Later begreep ik dat dat de Heer was, die mij troostte in mijn verdriet. Het was haar eerste persoonlijke ontmoeting met Jezus. Langzaam trok het licht weg...

Vanuit Madioen gingen ze weer terug naar Balikpapan met de boot; maar later moesten ze toch weer naar oma. Eens, toen Tine door haar astma naar adem snakte, liet oma Zr. Alt komen. Zou die vrouw ook occult zijn? Oma genas zelf mensen met haar zwarte kunst... Bart ging stilletjes bij de deur staan om te gluren. Misschien weer zo'n hocus pocus tante? Zr. Alt bad samen met een oude Duitse zuster voor Tine, zalfde haar met olie en legde haar de handen op. Ze legde ook uit: Kijk, dat en dat staat in de Bijbel. Langzaam zakte de benauwdheid weg, en de volgende dag was ze beter. Daarna waren de aanvallen nooit meer zo ernstig. Bart dacht, "Zie je wel... er is toch een God"- een God was die naar de mensen luisterde... Dit was het eerste contact met Zr. Alt, die hen uitnodigde om naar de samenkomsten te komen.

Ondanks dit alles waren er toch nog veel twijfels in haar hart. Er was een geloofsstrijd – was dit van God of niet? Ze was angstig – stel je voor dat je dood ging, waar ging je dan heen? Vooral onweer maakte haar vreselijk bang. Op een dag (in september 1936) was er weer een hevig onweer. Ze vertelt: "Ik bad: God, als U er echt bent, laat U dan nu aan mij zien dat U bestaat, dat die donkere wolken vaneen gaan zodat ik de blauwe lucht kan zien tussen donder en bliksem in... en ja, dat gebeurde plotseling! Als een gordijn schoven de donkere wolken opzij en ik zag de blauwe lucht. Ik ben nog achter het huis gaan kijken of het echt zo was. Ik zei: Dank U, Heer – en

de donkere lucht sloot zich weer. Toen heb ik mijn hart aan de Heer gegeven. Donder en bliksem vertellen mij nu van de grootheid van God!" (Psalm 81:8). Alle angst verdween.

Dit was werkelijk haar bekering; ze was toen 13 jaar, en de eerste in haar gezin die tot een persoonlijk geloof in Jezus kwam. Maar in het begin zweeg zij erover... Er was altijd tegenstand van oma. Ze vertelt, "Weet je, het is wonderlijk zoals de Heer ons beschermd heeft. We waren bij oma in huis met al die duistere dingen, maar we zijn alle vier jong tot bekering gekomen." Ja, korte tijd later namen ook moeder en Tine de Heer aan (en nog weer later Manda en Ella, en uiteindelijk ook oma, die echter het occulte niet geheel los heeft gelaten).

Waterdoop en Geestesdoop

Sinds haar zusje genezen was ging Bart naar de diensten van Zr. Alt in Lawang, en begon ook direct met het lezen van het blad "Gouden Schoven". Ze werd er op 14-jarige leeftijd gedoopt door onderdompeling (op 17-10-1937), samen met haar zusje Tine en moeder. Vader werkte nog in Balikpapan; hij was er niet over ingelicht door moeder en werd boos toen hij erover hoorde. In het begin was hij er erg op tegen dat ze naar de Pinksterzending gingen, want hij dacht dat het van de duivel was! Bart volgde daarom privé-catechisatie bij een gereformeerde dominee, "want het moest mij maar eens goed bijgebracht worden". Ik mocht niet zeggen dat ik 'bekeerd' was, want dat kon ik niet weten. "En toch wéét ik het!" zei ik. Nog zo'n punt in de catechisatie was de zinsnede, "Ik geloof in de Heilige Geest". De dominee sloeg het over. Hij wilde het ook niet met mij behandelen.

Om haar ouders te gehoorzamen ging ze naar die catechisatie, maar bezocht in het geheim de samenkomsten van Zr. Alt. Bart vertelt, “Op zondagmorgen moest ik naar de gereformeerde kerk, maar ’s middags ging ik door de achterdeur naar Zr. Alt. Zij zei: ‘je moet je ouders gehoorzamen’. Maar alles werd anders toen vader tot bekering kwam!” Want later, in 1941, kwam haar vader alsnog tot bekering door het lezen van een tekst in een dagboekje: “de dood is in de pot”, en ook door het getuigenis van zijn dochter in Gouden Schoven (van toen ze nog 14 was), omdat zij dezelfde woorden gebruikte als zijn moeder. We laten het hieronder volgen:

“Ik ben blij uit genade te kunnen getuigen Jezus’ eigendom te zijn. Wat is ’t heerlijk deze overtuiging te bezitten, en te weten in Jezus’ handpalmen te zijn gegraveerd. Hij heeft mij vrijgekocht van de zonden met Zijn dierbaar Bloed, en heeft mij in Hem nu al het eeuwige leven geschonken.

Hebt u ook reeds deze zekerheid? Jezus, onze Heiland, wil die aan een ieder van ons schenken, die Hem wil aannemen als Zijn Verlosser en Zaligmaker. Halleluja! Hem zij al de lof en de ere tot in alle eeuwigheid. Amen.”

Vier maanden later in januari (toen 15 jaar, op 16-1-1938) ontving ze de doop met de Heilige Geest. Ze wist niet wat dat was maar bad erom, en begon te beven door Gods kracht. God sprak met een hoorbare stem, en ze ervoer ook wat Rom.8:26 zei: dat de Heilige Geest in ons bidt met onuitsprekelijke verzuchtingen... Diezelfde week was er een dienst bij Zr. Alt met gebed voor de doop in de Heilige Geest; Bart ging meteen naar voren, en kreeg een taal met onbekende woorden – soms ook een andere taal, zoals de Heilige Geest dat wil. Ze was weliswaar nog wat jong, maar

wel vrijmoedig! In de jeugdrubriek (mei 1965) van het door Zr. Alt in 1929 opgerichte blad Gouden Schoven schreef haar latere man, Hans Sigmond, het volgende over deze gebeurtenissen

Romeinen acht vers zesentwintig

Als meisje van veertien jaar vond ze de Heiland en beloofde Hem te zullen dienen. Hoe dit gebeurde is een verhaal op zichzelf, maar hier wil ik vertellen hoe de Heer haar doopte met Zijn Geest nadat ze zich bekeerd had, en ook van een voorval daarna. Ze heeft het me persoonlijk verteld, en ik zal proberen het zo nauwkeurig mogelijk na te vertellen.

Ze had het thuis – om haar geloofsovertuiging – niet gemakkelijk. Haar ouders waren gereformeerd en zo was ze ook opgevoed; haar vader stond er op dat ze de catechisatie volgde. Maar de Heer had haar geleid naar een Pinkstergemeente en daar voelde ze dat ze moest zijn en blijven, hoewel haar vader het haar verboden had de samenkomsten te bezoeken. Om het toch te kunnen doen moest ze er met haar zusje altijd stilletjes tussenuit knijpen. Maar als ze niet ongemerkt thuis konden komen kreeg ze er van haar vader stevig van langs. Haar moeder zag het wel door de vingers; die ging – als je 't haar vroeg – ook liever naar een Pinkstersamenkomst dan met haar man naar de Kerk.

Het meisje bad altijd dat haar vader ook tot het volle licht mocht komen en inzien, dat de boodschap, die haar zo getroffen had, van God was. En Jezus, die elk dringend gebed hoort, heeft het later zo geleid dat haar hele familie tot bekering is gekomen en zich bij een Pinkstergemeente heeft aangesloten. (Haar vader is enige jaren geleden overleden en

heeft een wonderbaar sterfbed gehad. Hij straalde van blijdschap en was een getuige van Christus voor het hele ziekenhuis.) Maar in de tijd waarover ik schrijf kende hij de Heiland nog niet en hij maakte het dikwijls zo, dat zijn dochter het thuis heel moeilijk had.*

In de samenkomsten had ze horen prediken over een doop in water en een doop in de Heilige Geest. Ze wilde de Heer graag gehoorzaam zijn, en dus besloot ze zich bij de eerste de beste gelegenheid te laten dopen in water. Ze mocht van geluk spreken dat op de dag van haar doopdienst haar vader voor lange tijd uitstedig was. Van haar moeder kreeg ze toestemming; die verblijdde zich wel over de beslissing van haar beide dochters om zich op Bijbelse wijze te laten dopen. Dat was voor haar een heerlijke belevenis. Maar daar liet ze het niet bij, want ze wilde ook nog worden gedoopt in de Heilige Geest.

Als ze alleen was op haar kamer, bad ze ernstig en zocht de Heer. Wat ze echter vreemd vond was dat ze onder het gebed dikwijls over het hele lichaam begon te beven. Wat zou dat toch zijn? Vroeg ze zich af. Maakte ze zich zenuwachtig? Was het vermoeidheid of was het een uiting van fanatisme? Dan hield ze op met bidden. Maar de daaropvolgende keer overkwam haar dit opnieuw. Ze sprak er met niemand over, ook niet met de voorganger van de Pinkstergemeente.

Op een keer zou er een conferentie dag gehouden worden. Dat moest een feest zijn! Daar moest ze in elk geval naar toe. Aan de gelovigen van de gemeente werd gevraagd om die dag met veel gebed en vasten voor te bereiden. Thuis onderzocht ze zichzelf en vroeg zich af of ze wel aan elke voorwaarde voor het ontvangen van de Geestesdoop voldaan

had. Ja, voor zover ze het zich bewust was had ze dat. Dus mocht ze geloven dat de Heer het haar geven zou.

Toen die middag was aangebroken vroeg ze, of ze 's middags naar haar tante mocht gaan. Deze woonde in de buurt van de plaats waar de conferentie gehouden zou worden. En van daar uit ging ze naar de samenkomst.

Het werd voor haar een avond om niet meer te vergeten. God zegende het gebrachte woord rijkelijk, en toen aan het einde van de dienst gevraagd werd wie verlangend was naar de Geestesdoop, ging zij met nog anderen naar voren en knielde daar neer. Ze baden tot God terwijl allen Hem loofden en prezen. Nauwelijks was ook zij in gebed of ze begon opnieuw te beven. Hoe vreemd was dat! Maar nu liet ze zich er niet door afleiden; ze verlangde met haar hele hart te worden gedoopt met Gods Geest. De evangelisten en voorgangers legden de handen op en bemoedigden om voort te gaan met loven en prijzen. Toen bemerkte ze eensklaps dat haar tong andere woorden vormde en dat ze een taal sprak die ze niet kende. Hoe blij en dankbaar was ze dat Jezus haar gebed verhoord had en Zijn kracht ook aan haar geschonken had. Daar vertelde men haar ook, dat ze zich niet ongerust behoefde te maken over dat vreemde beven, want dat velen zo op de werking van Gods Geest reageerden. Thuisgekomen sloop ze door de achterdeur naar binnen, en zo gelukkig was ze, dat ze de eerste uren niet heeft kunnen slapen, maar de Here in nieuwe tongen heeft grootgemaakt.

Zeker niet voor niets heeft God haar met Zijn bovennatuurlijke kracht aangedaan, want zo jong als ze was, moest ze al veel doormaken.

Op een keer lag ze in haar kamer te bidden en vroeg ze de Here onder tranen of Hij haar vader bekeren wilde. Plotseling hoorde ze heel duidelijk een stem in de kamer zeggen: "Romeinen acht vers zesentwintig". Verschrikt keek ze op, maar ze zag niemand. Toen begreep ze dat God tot haar gesproken moest hebben. Daarom nam ze haar Bijbel en sloeg de tekst op, die haar genoemd was. Daar las ze, "En evenzo komt de Geest onze zwakheden te hulp; want wij weten niet wat wij bidden zullen naar behoren, maar de Geest Zelf pleit voor ons met onuitsprekelijke verzuchtingen".

Wat een Trooster is de Heilige Geest en wat een meevoelende God hebben wij! Laat je nooit door iets of door jezelf wijsmaken dat de Here onze zorgen niet kent. Gods Geest Zelf pleit voor ons. Wie kan beter pleiten dan de Heilige Geest? En wie kan beter bidden dan onze hemelse Hogepriester? Hun gebeden worden altijd verhoord, zoals ook blijkt uit het leven van dit meisje. Het heeft nog wel enige jaren geduurd, maar toen bekeerde zich ook haar vader tot de Heiland, en heeft hij het volle evangelie aangenomen. J.S.

** Br. Groeneveld schreef daarover in zijn memoires (pag.143): "Zijn hele gezicht straalde van innerlijke vrede en geluk. Terwijl hij met zwakke hand omhoog wees sprak hij met fluisterende stem, 'Jullie moeten niet verdrietig zijn. Ik ga naar huis! De afgelopen nacht heeft de Here Jezus bij mij gestaan. Daarom: niet huilen. Ik ga naar huis! Tot ziens bij Hem!'*

Eerste opleiding

Voor haar opleiding reisde Bart in die tijd vanuit Lawang met de schooltrein naar Malang, en deed eerst een jaar de christelijke Mulo; vervolgens zat zij op de openbare Handelsschool. Daarna maakte God haar op 2 augustus 1939

duidelijk door middel van Gal.1:15-16 dat Hij haar in zijn dienst wilde hebben: *“Maar wanneer het Gode behaagd heeft, die mij van mijn moeders lijf aan afgezonderd heeft en geroepen door zijn genade, zijnen Zoon in mij te openbaren, opdat ik Denzelve door het evangelie onder de heidenen zou verkondigen, ben ik terstond niet te rade gegaan met vleesch en bloed”* (Statenvertaling). En zo gebeurde het, dat ze toen ze 17-18 jaar was bij Zr. Alt in de leer kwam! Die had een Bijbelstudieprogramma met opdrachten per les. Bart volgde de opleiding, maar corrigeerde tevens het huiswerk van andere cursisten. Dit was in Lawang. Zo werd ze door Zr. Alt opgeleid als “jonge werkster” en evangeliste om haar te helpen. Ze deed om te beginnen veel typewerk en gaf haar getuigenis.

Over Zr. Alt vertelde ze: “Zij was een hartelijke persoonlijkheid die duidelijk was, haar standpunten innam en er niet van afweek. Het meeste heb ik van haar geleerd door met haar om te gaan; ik heb (met nog andere jongeren) ongeveer 1 jaar bij haar ingewoond.” Af en toe moest zij voor Zr. Alt een spreekbeurt vervullen. Zo leerde ze al jong wat het werk inhield en met Zr. Alt uit geloof te leven, met alleen een zakgeldje. Soms zei ze, “Meisjes, ik heb niets meer, we zullen moeten bidden om ons eten voor morgen”. Er waren 10-15 mensen in de groep; sommigen colportrices, anderen die het gewone werk deden. En al leefden ze eenvoudig, ze zijn nooit iets tekort gekomen! Er was een Nederlandse dienst en een Maleise dienst geleid door Br. Stefanus; de Nederlandse groep was groter. Zr. Alt sprak ook Javaans, een hogere taal. Bart sprak wel Maleis (de dagelijkse taal), maar geen Javaans. Er waren ook gelovigen met een moslimachtergrond, maar er was geen tegenstand van Moslims.

Iets over “moesje” Alt (22.8.1883 – 22.3.1962)

Margaretha Adriana Alt werd als tweede kind geboren in een gereformeerd gezin te Den Haag. Toen ze negen was maakte ze een bijeenkomst mee in het Leger des Heils, en toen er een paar jaar later een zendeling sprak in de kinderkerk wilde ze later ook zendingszuster worden (een vrouw die predikte was toen ongehoord). In 1903 was het zover: ze vertrok als gouvernante naar Nederlands-Indië. Haar vader, grootouders en broer zou zij nooit meer zien... En: op de dag van aankomst in Batavia kreeg zij malaria tropica, een ziekte die haar de rest van haar leven zou blijven plagen. Op doktersadvies ging ze naar een koeler klimaat en werd leerling-verpleegster in een psychiatrische inrichting te Porong, bij Lawang (Midden-Java), en verhuisde daarna in 1913 naar het koelere Gambang Waluh hoog in de bergen, tussen de dessa's waar animisten woonden, om er het evangelie te brengen. Ze begon er een gratis schooltje, en voor elke les werd er een bidstond gehouden. Ieder die uit de dessa kwam kreeg een hutje en een stukje grond, op voorwaarde dat het hele gezin wekelijks naar de kerk kwam...

Na een paar jaar was er een inheemse gemeente met 300 gedoopte leden... In 1926 was ze te gast op een pinksterconferentie te Soerabaja, en op de laatste dag ontving zij de geestesdoop. Eenmaal terug werd al de volgende dag de gemeente bijeengeroepen, en een groot aantal werd met Gods Geest gedoopt en sprak in klanktaal - velen zagen gezichten. Dit was het begin van een opwekking! Kleine kinderen kregen bijzondere profetieën en visioenen. Ook de gebedsgenezing kwam naar voren. Uiteindelijk werd ze in 1929 geroepen tot een meer uitgebreide dienst onder de Nederlands sprekende bevolking op Java. Door dit alles richtte ze uiteindelijk een hele reeks gemeenten op.

De Heer gaf opdracht om een zangbundel “Glorieklokken” en een Nederlandstalig blad “Gouden Schoven” te beginnen. Dit blad verscheen ook in het Maleis (“Gandoem Mas”) onder haar medewerker Br. Stefanus die later ook het werk op Java over zou nemen. Verder schreef ze een dagboekje “In het Volle Licht”, dat nog vele malen werd herdrukt.

Na een meningsverschil over leerstellige zaken met de kerk waar ze tot dan toe bij was aangesloten, richtte ze op 22 januari 1935 te Malang de “Vereeniging De Pinksterzending” op in Nederlands Indië, volgens een bericht in Gouden Schoven van februari 1953 (nr.4), met M.A. Alt als voorzitter. Verder werd daar vermeld: “...gebaseerd op de oude pinksterleer, nl. die van het ‘Viervoudig Evangelie’ en de zogenaamde 12 pinkstergeloofsartikelen”. Uiteindelijk werden in 1947 de door haar opgerichte gemeenten in Midden-Java en Soerabaja aangesloten bij de “Assemblies of God”, waarover later haar leerling Br. Stefanus de leiding kreeg (in Nederland werd dit genoemd de Broederschap van Pinkstergemeenten, waar ook de Pinksterzending in Arnhem zich later bij aansloot – deze Broederschap ging uiteindelijk op in de VPE).

Naar het Jappenkamp

Het werk ging ook voor Barta door tot de Tweede Wereldoorlog uitbrak. Ze reisde veel met Zr. Alt als medewerkster of vervangster, en werkte mee in de “Pinksterzending gemeente” van Zuster Alt in Lawang op Oost-Java, tot de oorlog op 8 maart 42 ook op Java uitbrak. Zr. Alt en ook Bart werden geïnterneerd. Op een gegeven moment werd Zr. Alt in de dodencel gebracht om te wachten op haar executie door onthoofding; op het allerlaatste moment ging dit niet door! In 1943 kwamen Zr. Alt en Bart in kamp

Malang terecht, daarna in kamp Solo; toen in kamp Ambarawa-6; en ten slotte kwam Bart in kamp Ambarawa-9 waar de sterkste meisjes touw moesten maken, terwijl Zr. Alt achterbleef in Ambarawa-6.

Het eten in de kampen was heel slecht – vaak niet meer dan een soort stijfseppap. Bart vertelt, “Er was honger en ontbering, en er moest hard gewerkt worden op het land voor de Jappen, of in de keuken van het kamp. Het eten was meer water dan dat er iets in zat! Varkenshoedster ben ik ook nog geweest. Soms namen we 'eten' (afval) mee in onze jurken; dat verdeelden we dan onder elkaar.” Ook mocht men in de kampen niet met meer dan 10 personen bijeen zijn. Ze had twee Bijbels (één om uit te lenen), en ze kwamen bijeen voor Bijbelstudie en gebed. De Heer ervoer je daar als heel dichtbij, zo vertelt tante Bart. “Ik heb daar veel gelegenheid gehad om kinderen over de Here Jezus te vertellen. We hadden aan onze kant een gelovige kampleidster, Zr. Smit van het Leger des Heils, en zij vocht voor ons! Ze kreeg het een keer voor elkaar, dat we samen het Heilig Avondmaal mochten vieren. We hebben daar allemaal een klein stukje brood voor geofferd en de beker was gevuld met water – iets anders hadden we niet. Een andere keer trotseerden we slaag, door bij elkaar te komen in een gezamenlijke bidstond met Zr. Smit, om te bidden voor bescherming; velen kwamen op die bidstond, terwijl het eigenlijk niet mocht. Dat was toen de Jappen meisjes kwamen uitzoeken voor hun bordelen. De meisjes takelden zich toe om maar zo lelijk mogelijk te zijn, schoren hun wenkbrauwen af, knipten plukken uit hun haar! Wij deden dat niet; ik geloofde vast dat de Heer ons zou beschermen. En ja, ons gebed werd verhoord! De Kempei'ttai (Japanse geheime dienst) gelastte, dat de poort van ons kamp niet open mocht. En dus konden de uitgekozen meisjes niet afgevoerd

worden. Maar voor de dankstond, die volgde, kwamen er veel minder mensen, dan er voor de bidstond waren geweest.” In het Jappenkamp borduurde ze een (niet zelf geschreven) gedichtje, dat haar veel steun gaf:

“Wat ben ik overrijk, mijn God! Ik weet mijn weelde niet te zeggen, 'k Kan enkel maar mijn handen leggen In de Uwe, Heer, En knielen in mijn rijkdom neer.” Ze heeft het tot de dag van vandaag bewaard!

Bevrijding en Bijbelschool

Na de bevrijding ging ze op eigen risico terug naar Lawang; ze haalde eerst Zr. Alt en Zr. Kooken (tante Mies) op uit Ambarawa-6. Daarop echter werden ze ruim een half jaar in Lawang geïnterneerd door de Indonesiërs, en daarna met geblindeerde treinen naar Solo vervoerd waar ze terecht kwamen in een doorgangskamp met ratten en vlooiën (Bart waakte er bij de kindertjes). Ten slotte werden ze met transportvliegtuigjes onder het toezicht van het Rode Kruis naar Semarang in vrijheid gebracht. De reis ging verder naar Batavia (nu Jakarta), waar ze twee weken werden ondergebracht in het Tjidengkamp, om daarna per boot door te reizen naar Soerabaja. Zr. Alt begon hier, na de oorlog, opnieuw met de diensten, en ook Bart voegde zich bij haar. Om zich na de oorlog verder te bekwamen ging ze in maart 1946 naar een zuster van haar vader in Badhoevedorp om eerst wat meer Engels te leren. Ze kreeg privéles van iemand uit het Leger des Heils, die een Engelse Bijbel gebruikte. In een nummer van Gouden Schoven uit die tijd is nog een opmerkelijke brief te vinden; daarin wordt vermeld:

“Van onze jonge medewerkster Bartje de Vrij die momenteel in Holland vertoeft, ontvingen wij een schrijven waaruit we het volgende ontlenen:

U zult wel verbaasd opkijken als u leest: 's avonds half 12, boven mijn brief. Ik kon vandaag niet eerder schrijven. Dat komt zoo. Ik heb vandaag voor 't eerst de beide samenkomsten van Br. Klaver bijgewoond in A'dam – 's morgens om 10 en 's avonds om 7 uur.

In dien tusschentijd ben ik bij de familie blijven eten. Br. en Zr. Klaver ontvingen mij heel vriendelijk. Ze waren blij mij te zien en hadden mijn komst al eenigen tijd verwacht. Zondagmorgen ben ik dan naar de samenkomst gegaan in de Kerkstraat.

De zaal was vol en 't was weer eens een echte, ouderwetsche pinkstersamenkomst als bij ons. Br. Klaver heeft heerlijk gesproken over den Doop met den Heiligen Geest. Dat mis je toch maar in alle andere kerken. In de middagdienst heb ik op verzoek een getuigenis gegeven en een solo gezongen, No. 44 uit de laatste aflevering van Glorieklokken. Zr. Klaver begeleidde mij op 't orgel. Daarna vertelde Br. Klaver van de grote wereldconferentie te Zürich (Zwitserland). O, ik heb toch zóó genoten. De Brs. Klaver, v.d. Woude en nog enige anderen hebben die conferentie bezocht.

A.s. Zondag (1e pinksterdag) ga ik natuurlijk ook weer naar Amsterdam om de diensten bij te wonen. Op den 2en pinksterdag houden ze conferentie (3 samenkomsten op één dag). Dan komen de Brs. en Zrs. over uit Haarlem, Hilversum e.a. plaatsen – ook een Amerikaansche evangelist uit Californië met nog twee anderen, die ook de conferentie in Zürich hebben bijgewoond. Ik verheug me al op die dagen.

A.s. Dinsdagavond om 8 u. 's avonds is er jeugddienst – die wil ik ook meemaken. Dat kan best, want de laatste bus naar Badhoevedorp vertrekt om 11 u. uit Amsterdam.

Ik heb ook kennis gemaakt met de a.s. schoondochter van fam. Klaver, ze is een aardig meisje van mijn leeftijd. Zij gaat in september ook naar de Bijbelschool in Engeland voor 1 jaar. Zij is ook gedoopt met den Heiligen Geest. Te Hilversum is een grote jongeliedengemeente. Daar bestaat gelegenheid voor een weekeind over te blijven, waarvan ik graag gebruik wil maken. Alles is hier echt “pinkstersch” zoals bij ons in de Pinksterzending. We zingen hier uit Joh. de Heer en liederen uit Glorieklokken worden gebruikt voor 't zangkoor. Als Br. Klaver gebeden heeft, bidden daarop nog een paar brs. of zrs. een kort gebed hardop. Het gaat allemaal heel rustig toe, en vlot achter elkaar; met een “prijst den Heer”, “halleluja” of “amen” onder 't gebed. Ik heb ook weer eens na langen tijd hardop “halleluja” gezegd. Br. Kl. brengt dezelfde boodschap als bij ons in de Pinksterzending. Je voelde Gods tegenwoordigheid toen hij sprak over de noodzakelijkheid van de vervulling met den Heiligen Geest.

Bij 't eindgebed, nadat weer verscheidenen gebeden hadden, sprak iemand in de zaal in tongen. Allen zwegen, 't was precies als in de gemeente in Corinthe (1Cor.14:26,27). De broeder sprak in tongen en Br. Klaver had de uitlegging. Twee profetieën achter elkaar. 't Was machtig mooi.

Er heerschte een gewijde stemming en dat onder echte Hollanders, die anders zoo stijf zijn. Maar waar de Heilige Geest doorbreekt, kan 't ook niet anders, dan verdwijnt alle stijfheid en iedere vorm. Ik kijk nu al weer met verlangen uit naar de volgende samenkomst. Zondag na Pinksteren is er doopfeest. Dat woon ik natuurlijk ook bij.

's Middags voor de middagdienst begon zei Henny J. (zoo heet de a.s. schoondochter van Br. K.) tegen me: Ik ga even in een kamer achter, in 't gebed. Ik ben toen meegegaan. Die kamer is de zaal waar de jeugddienst wordt gehouden. We vonden daar een broeder in 't gebed. Heel stil zijn we beiden neergeknield om te bidden. Even daarna begon die broeder luid te bidden. Wij loofden en prezen den Heere, zachtjes, en gingen langzaam over in tongen. Daarna bad Henny en toen ik. O, 't was toch zoo heerlijk; drie met den Geest gedoopte kinderen Gods bij elkaar in gebed vóór de samenkomst. 't Was net als in Hand.2:2. De Heilige Geest vervulde de gehele kamer waar wij zaten, of knielden, beter gezegd!

We kwamen de zaal binnen toen ze reeds aan 't zingen waren. O, ik geloof vast in een opwekking.....”.

Ja, en toen: van 1947-1949 naar het “International Bible Training Institute” te Leamington Spa in Engeland, toen de enige pinksterbijbelschool daar, die kort na de Tweede Wereldoorlog was opgericht. Dat was flink studeren! Het werd gemakkelijker doordat haar Engels steeds beter werd. Je mocht daar ook alleen Engels praten, ook met je landgenoten, behalve twee uur op woensdagmiddag; dan mocht je van 14.00-16.00 uur je eigen taal praten met de kleine groep Nederlanders (6 personen) daar - met enkelen daarvan heeft ze later contact gehouden. Het lesgeld werd vanuit Indonesië betaald: via Amerika naar Engeland want dat ging vlugger! Zelf moest ze voor haar eigen zakgeld zorgen.

Verliefd, verloofd, getrouwd

Ze dacht in die studietijd dat ze wel alleen zou blijven. Maar op de Bijbelschool bleef ze corresponderen over het gemeentewerk met Zr. Alt, die haar ook vertelde dat er een

jonge broeder Hans Sigmond tot bekering was gekomen in het kamp, die daarna als ambtenaar op een kantoor werkte en nu in Soerabaja naar de diensten kwam - en die ook met haar meewerkte. Toen sprak God heel duidelijk: "Dat wordt jouw man"! Tot twee maal toe... In een eerdere periode had ze eens een gedichtje gelezen dat haar aansprak, en daar moest ze aan denken. Het ging deels als volgt:

"Wanneer je zelf je wegen richt,

Dwaal je ver weg van Mij;

In stil geloof wordt 't duister licht

Mijn dochter, leun op Mij."

Nu, ze dacht: Als dit van God is, dan zien we het wel! Vanuit Engeland ging ze na de opleiding weer terug naar Soerabaja, waar ze op 24-10-1949 aankwam en werd verwelkomd met een prachtig lied dat Zr. Alt speciaal voor deze gelegenheid nog de dag tevoren voor haar had geschreven! In de gemeente leerde ze ook Hans kennen. Hij trok regelmatig met haar zussen en haar op, en kwam vaak bij hen thuis. Bart dacht, "God moet Zelf maar liefde in mijn hart geven". Op een avond moesten ze beiden ergens heen om een dienst te bespreken, en Hans reed met haar mee terug naar huis. Zijn moeder had gezegd, "Je moet niet zoveel bij hun groepje komen". Zelf had Bart geen toenadering gezocht, want ze wilde dat God het zou bevestigen. Maar op 6 februari 1950 sprak Hans haar aan: "Zou je mijn vrouw willen worden?" Nu, daar hoefde ze toen niet lang meer over na te denken! Op 12 februari 1950 waren ze al verloofd, en op 2 juni 1950 trouwden ze in Soerabaja...

Nu laten we als intermezzo een voorval uit het leven van Hans Sigmond volgen. Vanwege zijn onkreukbaarheid was hem onder meer het beheer van de geldkas toevertrouwd. Op een stoel naast het bed legde hij 's nachts de sleutelbos en zijn portemonnee. Een dief (een van de medewerkers) had het daarop gemunt en zich op zekere dag in zijn huisje ingesloten om de sleutels van het kantoor, die Hans bezat, weg te nemen. De man had zich overdag onder het bed verstopt en wachtte daar totdat Hans zou thuiskomen en ging slapen. Dan zou hij zijn slag slaan; met de sleutels in zijn bezit kon hij dan naar het kantoor gaan om het geld te stelen. Nu had Hans de gewoonte om 's avonds voor het slapen gaan zijn gebeden uit te spreken. Dat deed hij ook die avond, onbewust van het feit dat er zich een indringer onder zijn bed verstopt had. Toen hij daarna op bed lag hoorde hij plotseling hoe iemand de kamer uitrende: de dief maakte zich uit de voeten met de sleutelbos! Dat was een ramp: in het kantoor lag veel geld, omdat de volgende dag de salarissen zouden worden uitbetaald... Snel ging Hans naar de burens, die een telefoon hadden om de politie te bellen. Toen de dief aankwam en de sleutel in de deur van het kantoor stak, werd hij ingerekend door politie in burger. Hij kwam in de gevangenis, waar Hans hem de volgende dag nog heeft opgezocht voor een gesprek, over het waarom van zijn daad.

Bart werkte maar kort in Soerabaja, tot de soevereiniteitsoverdracht aan Indonesië; vanwege de groeiende onmin tegen de blanken gingen ze daarna op 30 april 1951 met Zr. Alt als teamleden mee naar Nieuw Guinea, dat nog onder Nederlands bewind stond. Ook Dick Groeneveld, die met Barta's zus Manda trouwde, kwam later naar Nieuw Guinea. Daar werden diensten in het Maleis en Nederlands gehouden in Manokwari, Sorong en ook in

Hollandia (nu Jayapura), waar Hans met huissamenkomsten was begonnen. De Sigmonds woonden daar tot 1958; daarna verhuisden Bart en hij een tijdlang naar Manokwari, totdat hij voor zijn kantoorbaan weer werd teruggeplaatst naar Hollandia. Daar overleed in 1960 hun zoontje Jopie in het ziekenhuis, en van daaruit ook gingen ze in 1961 weer terug naar Nederland.

Intussen was er in Manokwari bij Zr. Alt een Nederlandse gemeente en een aparte gemeente voor Papoea's. Met Kerst waren er gezamenlijke diensten. De gemeenten zongen uit de door haar geschreven zangbundel "Glorieklokken" (een bundel die ook in Nederland zeer bekend raakte); er waren daarnaast ook wel liederen in het Maleis. In de samenkomsten speelde Zr. Alt piano; soms zong zij met haar goede zangstem solo als zij een nieuw lied introduceerde. Want ze was niet alleen een begaafd schrijfster maar dichtte en componeerde en ook vele mooie geestelijke liederen!

Zr. Alt had een heel goede Bijbelkennis en kon ook goed preken; ze schreef de preek nooit uit – wel bepaalde punten. Zo leerde zij het ook aan Bart. Zr. Alt kon goed organiseren en had de leiding over het werk en ook over de avondmaalsviering (met druivensap); wel liet zij het dopen over aan de broeders. Voor het lidmaatschap van de gemeente waren wedergeboorte en waterdoop nodig. Tongentaal was voor haar het bewijs van de doop met de Heilige Geest... Eens per jaar, op de dag na haar verjaardag, kwamen al de voorgangers (er waren inmiddels veel gemeenten ontstaan) bijeen. Dat alles moet veel organisatie hebben vereist. Overigens mag hier ook niet onvermeld blijven, dat Zr. Alt op 29-4-1955 te Manokwari de gouden eremedaille in de orde van Oranje Nassau ontving, voor haar

zelfopofferende zendingswerk in de tropen! Maar zelf gaf ze niets om eerbetoen.

De gemeenten leefden uit geloof. Zr. Alt werd onderhouden door de offers van gemeenteleden. Soms was er geen geld voor het eten. Je gaf wat je wilde; tienden was geen wet. Later kwam er samenwerking met de Assemblies of God, en wat steun uit Amerika. Over haar persoonlijke strijd sprak Zr. Alt niet veel; wel vroeg zij soms voorbede.

Intussen groeide het gezin Sigmond: Wim (1951), David (1952) en Jonathan ("Jopie", 1954) kwamen. Jopie kreeg leukemie, en de Sigmonds hadden het daar erg moeilijk mee – daarbij was Zr. Alt tegen op het gebruik van medicijnen. Ook hiermee hadden zij strijd: "doen wij er goed aan?" Ze besloten het hem toch te geven. Hij had over de hemel gedroomd, een plaats waar het heel mooi was, met veel goud. Kon pappa dat voor hem tekenen? Pappa heeft toen een tekening voor hem gemaakt met de Here Jezus, die Jopie bij de hand hield. Die tekening hield hij aldoor vast. Hij was héél ziek. Toen het einde kwam, bad Bart: "Heer, ik geef hem aan U!" Jopie zuchtte, en was bij de Heer. Dat was in 1960; hij wilde naar de hemel - in een visioen had hij de hemel gezien. Bart was een oplettende, actieve en gastvrije moeder. Niets was haar te veel. Iedereen was welkom. Dit had tot resultaat dat de kinderen regelmatig een vriendje (of vriendinnetje) extra in huis hadden! Ze had duidelijk de touwtjes in handen, en was daarbij zorgzaam; ze ging 's avonds bijvoorbeeld nooit eerder naar bed dan dat alle kinderen thuis waren al werd het nog zo laat. Verder had ze naast haar gezin altijd tijd voor een ander. Ook in de Pinksterzending hebben we veel van die kwaliteiten gemerkt...

Na Jopie werden nog geboren Esther Marjan (1955), André (1958), en ten slotte Evangeline (1962), Lucas 1964) en Theo (1968) in Nederland. Over die periode gaat het hieronder.

Naar Nederland

Al in Manokwari had de Heer aan Zr. Alt laten zien dat het juist was om terug te gaan naar Nederland, en ook dat de tijd begon te komen waarop ze Hem zou ontmoeten. Intussen werd na circa 10½ jaar in Nieuw Guinea de politieke situatie voor buitenlanders daar veel dreigender, omdat Indonesië dit gebied wilde gaan inlijven. Steeds meer Nederlanders vertrokken uit Nieuw Guinea, en er waren veel afscheidsdiensten in Manokwari. In september 1961 kwamen Hans en Bart samen met het vliegtuig (toen bijzonder!) vanuit Hollandia terug naar Nederland. De huisvesting was moeilijk; ze waren vooralsnog ook slechts met Europees verlof... Zo kwamen ze een tijdje in een houten zomerhuisje in het bos bij Beekbergen terecht omdat ze niet meer terug konden naar Indonesië. Het groeiende gezin - de Sigmonds kregen uiteindelijk 8 kinderen - kon ten slotte een paar jaar later een ruime en inmiddels gesloopte flat huren aan de Van Berkumstraat in Arnhem, waar Tante Bart in totaal 41 jaar heeft gewoond. Begin oktober 1961 vertrok ook Zr. Alt met de boot "De Grote Beer" naar Nederland, samen met veel mensen uit de groep van Manokwari. Ze kwamen eind oktober aan en werden in de eerste tijd gehuisvest in Lunteren, Velp en Arnhem, in zeer gebrekkige behuizing waarin ze de koude winter moesten doorbrengen. Begin 1962 bood ene mevrouw Berends aan, dat Zr. Alt in haar 2-kameretage op de 1^e verdieping (Betuwestraat 2 te Arnhem) mocht komen wonen, en Hans Sigmond hiep bij de voorbereidingen.

Zr. Alt had voor haar terugkeer contact gehad met Br. Maasbach, die haar toen al had gevraagd om de leiding op zich te nemen over een eerder door hem in Arnhem gestichte Bijbelkring (in de “Nijbozaal” - een bovenzaal in de binnenstad). Na aankomst in Nederland op 21-10-1961 kwam ze daardoor op zondagen samen met die kring en met een groep oud-leden van haar zendingswerk uit Indonesië. Deze jonge Arnhemse gemeente voer zo eigenlijk al meteen een beetje onder de vlag “Pinksterzending”, omdat ook de gemeenten die zij op Java en in Nieuw Guinea had opgericht al sinds 22 januari 1935 steeds zo heetten. Zr. Alt sprak in de eerste maanden na aankomst door heel Nederland, vaak wel 6x per week, over de liefde van Christus – en trok volle zalen! Onderwerpen van haar preken waren ook de noodzaak van een heilige en toegewijde levenswandel, dicht bij het Woord van God leven, niet heersen maar dienen zoals het voorbeeld van de voetwassing, verder waakzaamheid, en ook Gods leiding in haar leven.

De noodzaak voor een nieuwe start

Begin 1962 stopte “moesje Alt” met zondagse spreekbeurten in andere delen van het land en richtte zich alleen nog op Arnhem. Op 1 januari 1962 droeg zij aan Br. Dick Groeneveld al de feitelijke leiding van de gemeente over. Daarbij was en bleef ze een intense voorbidster, juist in die tijd toen er een oorlogssituatie op Nieuw Guinea dreigde, en ook voor de voortzetting van de gemeente, wanneer zij er zelf niet meer zou zijn. Want bij dit alles wist ze al, dat de Heer haar spoedig thuis zou halen...

Br. Groeneveld vertelde, “Op de laatste dag nog zat zij in haar bureaustoel”... Ze had zich al een tijdlang erg moe gevoeld. Die avond raakte ze in coma, en stierf in de vroege ochtend

van de 22 maart 1962. Zelfs via de radio werd in de nieuwsberichten van die dag bekendgemaakt dat Zr. Alt, onze geestelijke leidsvrouw, was overleden. De begrafenis was op een gure en koude dag; de volgstoet was zo lang, dat de tevoren ingeseinde motorpolitie kruispunten en wegen binnen en buiten Arnhem afzette om het verkeer in goede banen te leiden...

“Moesje Alt” is 78 jaar oud geworden – wat een vruchtbaar en veelbewogen leven! Ze was niet alleen zendelinge, maar ook een hartelijke moeder voor ieder die haar kende. De gemeenten die zij stichtte (ook op Midden-Java) bestaan nog steeds, en ook in de Pinksterzending te Arnhem is haar vrucht blijvend geworden.

Allerlei locaties...

De leiding van Nederlandse werk werd na het heengaan van Zr. Alt overgenomen door de broeders Dick Groeneveld en Hans Sigmond. Br. Groeneveld met zijn kinderrijke gezin kwam na enige tijd te wonen in het pand “Eikenstein” te Velp, dat kon worden aangekocht dankzij een erfenis die “tante Mien” (Zr. H.J. de Groot, een gemeentelid uit Velp) had ontvangen. De eerste Bijbelstudies van de Pinksterzending werden gehouden in het huis van Arie Snijders, toen nog aan het spoor in Velp, vlakbij Eikenstein waar ook het kantoor en de jeugdbijeenkomsten een plaatsje kregen.

De diensten waren inmiddels verplaatst van de Nijbozaal naar een kerkje achter het Centraal Station (de Hervormde Bethelkerk aan de Noorder Parallelweg). In 1963 werd de “Vereniging De Pinksterzending” opgericht en goedgekeurd bij Koninklijk Besluit nummer 95! (Elf jaar later, in 1974, werd er scheiding gemaakt tussen het zendingswerk en het plaatselijk

gemeentewerk, door de oprichting van een “Kerkgenootschap De Pinksterzending”.) Daarop was de gemeente enkele jaren gehuisvest in “De Opbouw” aan de Velperweg, totdat het “Evangelisch Centrum” (inmiddels gesloopt) aan de Boulevard 8 in Velp beschikbaar kwam – ook dat bleek echter uiteindelijk te klein te worden! Vervolgens kerkte de Pinksterzending een jaar in de Paasbergkerk met nog enige tijd een zaaltje aan de Velperweg; daarna in de aula van de CTS aan de Vijverbergweg. Op 17 september 1985 ontstond de gemeente Moria (inmiddels Oase) uit de Pinksterzending, en in 1997 kwam het initiatief tot de oprichting van een dochtergemeente in “Arnhem –Zuid” (Rijkerswoerd), die enkele jaren later zelfstandig werd!

In 1986 waren we in “Noord” ten slotte terecht gekomen in de Parkstraat 13 te Arnhem, waar de Pinksterzending nog steeds elke zondag om 10.00 uur bijeenkomt, nu onder leiding van Br. Fred Pathuis, afkomstig uit de Filadelfia-gemeente, die Br. Gerrits van den Enden na diens pensionering op 20-5-2003 heeft opgevolgd. Maar daarmee lopen we even op de geschiedenis vooruit...

Voortgang in Nederland

Onder leiding van Br. Dick Groeneveld en Br. Hans Sigmond ging het gewone gemeenteleven verder; een van de taken van Bart was het leiden van de jeugd. Naast het gemeentewerk waren er veel landelijke contacten en pastorale zorg voor ex-gemeenteleden uit Indonesië die naar Nederland waren gekomen in verband met de gewijzigde politieke situatie daar, evenals ondersteuning van het zendingswerk in Indonesië, waar door Zr. Alt immers vele gemeenten waren gesticht. Na de dood van Zr. Alt nam Hans de eindredactie van Gouden Schoven volledig over; hij schreef niet alleen maar maakte zelf

illustraties, schreef liederen etc.; en Bart hielp mee met o.a. de correctie van drukproeven. Hans had een brede blik; hij stond open voor verandering en vernieuwing. Hij was weer een andere persoon dan Zr. Alt - hij was geen evangelist maar meer een leraar. Hij had altijd een kantoorbaan ernaast, behalve de laatste vijf jaar in Nederland (60-65 jr.). Vanwege het vele werk van Gouden Schoven besloten zij toen samen uit de hand van de Heer te leven. Als zij meer giften ontvingen dan het salaris van Dick Groeneveld, dan stortten zij het meerdere in de kas van de gemeente.

Toen Br. Groeneveld wat ouder werd, nam Br. Michiel Gerrits v.d. Enden op 14 juni 1981 diens taak als voorganger over (hij functioneerde al sinds juni 1975 als tweede voorganger). Dick Groeneveld besloot om vanaf die tijd Hans Sigmond te gaan assisteren met het werk van Gouden Schoven, om zo diens taak te verlichten. Maar die tijd zou niet meer zo lang duren: Hans overleed namelijk vrij plotseling op 28-1-1985. De dag ervoor had hij nog over de hemel gepreekt (Hebr.13:12-14)...

Tante Bart vertelt, "Hij was 's morgens om vijf uur zijn bed uit gekomen. Hij voelde zich niet goed en was wat benauwd. Hij had het koud en trok zelf zijn vest aan. Ik gaf hem een kussen onder zijn hoofd. Zo zat hij in een stoel. Achteraf... de Heer had mij hierop voorbereid. Ik zat in een boekje te lezen over iemand, die naar de Heer ging. Ik keek naar mijn man en dacht: 'daar gaat hij...'. Het was afgelopen."

Br. Groeneveld beschreef hem eens als volgt: "Hij was een mens met een minzaam karakter, die toch ook een eigen visie bezat en een vastbesloten eigen koers volgde". Zijn heengaan was een enorm verlies, ook voor de gemeente en het werk van "Gouden Schoven", dat daarop werd overgenomen door de Broederschap van Pinkstergemeenten (dit blad bestaat nu

helaas niet meer). Net als Hans preekte “tante Bart” door de jaren heen in de Pinksterzending. Hans stond ook daarin volledig achter haar en gaf haar alle ruimte. Ze zegt daarover, “Er gingen wel eens stemmen op van: een vrouw mag niet leren, enfin je kent het wel. Ik werd ook buiten de gemeente gevraagd om te spreken. Maar ik begon het – een beetje boos – te weigeren. Zo van: Nee, ik ben een vrouw, ik mag het niet! Daarop sprak de Heer mij aan: ‘Bartje, in Wiens dienst sta jij? Ík heb je gezonden!’ Ik heb toen gezegd, ‘Ja Heer, ik moet U gehoorzamen...’. Nu is het algemeen aanvaard, dat ik het doe.” En al is ze daarmee nu gestopt, tot op hoge leeftijd heeft ze nog gepreekt! Dat ook in het geestelijk leven van een kind van God de vijand soms toch nog wil proberen om ons angst aan te jagen, blijkt uit een droom die Barta rond het jaar 2000 had. Ze vertelt daarover zelf:

“Ik was samen met een groep mensen – plotseling kwamen demonen op ons af. Ik zei: ‘Vlucht, vlucht voor je leven, zij proberen ons te grijpen’. Ik wachtte tot iedereen weg was en zou als laatste volgen. Plotseling kwam de satan, als een gevaarlijk en groot monster met klauwhanden op mij af, en zei: ‘Nu heb ik jou in mijn macht’. Hij kwam steeds dichterbij. Even was ik bevreesd en deinsde achteruit. Maar toen schreeuwde ik: ‘Jezus! Jezus! Dit bleef ik roepen, ik weet niet hoeveel keren, en bleef pal staan. De satan begon achteruit te deinzen en verdween uit mijn gezicht. God gaf mij de overwinning door de naam van Jezus. Nu vrees ik niet meer voor de satan; hij heeft het onderspit gedolven, en ik mag staan en overwinnen in de kracht Gods door de naam van Jezus. Toen ik wakker werd, was ik totaal schor. Blijkbaar heb ik zo hard geschreeuwd in het aanroepen van Jezus, dat mijn stembanden zeer deden... In Christus zijn wij meer dan overwinnaars!

Nog steeds is “tante Bart” werkzaam als oudste en in het pastorale werk van de Pinksterzending; ook is ze nog betrokken bij de kringleiding. Verder heeft ze al jaren een gebedsgroep aan huis. Samen met haar man Hans was ze ook jarenlang de motor achter “Aktie Paulus”, een inzameling voor broeders en zusters in Israël, waarvoor geld naar 22 noodlijdende gezinnen ging. Inmiddels heeft ze bovendien al 16 kleinkinderen (waarvan 2 geadopteerd) en 5 achterkleinkinderen! Door dit alles heen zien we ook in het werkzame leven van “tante Bart”, wat voor geweldige Heer onze Leidsman is.

Haar aandachtspunten zijn vooral onze toewijding aan de Heer, de bereidheid om klaar te staan als Hij roept, de wederkomst van de Heer en hoe we ons daarop kunnen voorbereiden, en het volk Israël. In haar eigen leven speelden die dingen een grote rol. Ook voor de toekomst van de Pinksterzending vindt ze het belangrijk dat we God leren zoeken en beter leren kennen.

Het is belangrijk om Zijn wil te leren verstaan voor je leven - immers, waar streef je naar? Wat wil God van mij? Evangelist? Jeugdwerker? Waar wil Hij me voor gebruiken? Je werk hoeft niet altijd zichtbaar te zijn – zoals hulpverlening – maar belangrijk is: “Wat vraagt God van je?” Ook wij kunnen leren om Zijn stem te verstaan! Tot slot nog een gedichtje daarover:

Trouw in de taak

Zo zij het in het leven: de taak door God gegeven,

Worde getrouwd door elk verricht.

Soms schijnt het werk niet klaar

Een ander krijgt het volgende deel;

God maakt het één geheel.

Trouw, dwars door moeilijkheden en stormen heen, is ook Barta toch altijd rechtop blijven staan... Ze zei eens, "Ik blijf doorgaan zolang de Here mij er kracht voor geeft!".

**) De naam Von Stehde is mogelijk een verbastering van Von Stehden; Stehden was niet alleen een dorp bij het Stift Hildesheim; maar ook een plaatsje in Kurenland, in voormalig Oost-Pruisen (Baltisch). "Von" is de aanduiding van een adellijke familie; de ridders van de Duitse Orde hebben in Oost-Pruisen grote invloed gehad. Van de Von Stehdes was Albertine door haar adoptie echter geen echte bloedverwante.*

Misschien wilt u meer weten over het werk van Zr. Alt of de Pinksterzending. Dan kunnen we u aanbevelen:

M.A. Alt, "Herinneringen uit mijn leven", Uitg. Pinksterzending.

M.A. Alt, "Bijbelstudie voor Zelfonderricht", Uitg. Pinksterzending.

M.A. Alt, "In het Volle Licht, een dagboek voor jong en oud", Uitg. Gazon, Den Haag.

Website PZ: www.pinksterzending.nl en www.pzrijkerswoerd.nl.

Samenstelling

Dit levensverhaal is samengesteld in 2010 door C.M. van Dijk, met gebruikmaking van o.a. de volgende bronnen:

1. Getuigenis in Gouden Schoven, juli 1940 (12 ½ jarig jubileumnummer).
2. Artikel Gouden Schoven, mei 1965.
3. Bep de Geest-Straatsma, artikel in blad "Christina", december 1991.
4. G. Oldenkamp en A. v.d. Berg (CPB-studenten), artikel "Een leven van arbeiden".
5. Interview 4-1-2006 door Br. C. van der Laan, VPE.
6. Interviews in 2010 door Zr. C.M. van Dijk, lid Pinksterzending.
7. "Naar Onbepaalde Ruimte. Memoires van D. Groeneveld"; Uitg. GMI Music (2007).
8. "Toen de kracht Gods op mij viel", 100 jaar Pinksterbeweging in Nederland 1907-2007; Uitg. Kok, Kampen (2007), ISBN 9789043513890.

'Tante Bart' in haar
eigen huiskamer.

